
ACTA

České biskupské konference

ROČNÍK 2021 | ČÍSLO **16**

VYDALA ČESKÁ BISKUPSKÁ KONFERENCE

PRAHA, 1. PROSINCE 2021

(PRO VNITŘNÍ POTŘEBU)

Obsah

I. PAPEŽSKÉ DOKUMENTY

1. Apoštolský list „Patris Corde“ u příležitosti 150. výročí prohlášení sv. Josefa patronem univerzální církve (8. prosince 2020) 4
2. Apoštolský list daný motu proprio „Spiritus Domini“ k úpravě kánonu 230 § 1 Kodexu kanonického práva, týkajícího se přístupu žen k pověření službou lektorátu a akolytátu (10. ledna 2021) 19
3. Apoštolský list daný motu proprio „Antiquum ministerium“, kterým se ustanovuje služba katechety (10. května 2021) 26
4. Poselství k oslavě Světového dne míru (1. ledna 2021).....33
5. Poselství ke Světovému dni nemocných (11. února 2021).....43
6. Poselství k postní době 2021 47
7. Poselství ke Světovému dni modliteb za povolání (25. dubna 2021) 51
8. Poselství ke Světovému dni sdělovacích prostředků (16. května 2021)..56
9. Poselství ke Světovému dni prarodičů a seniorů (25. července 2021) ...62
10. Poselství ke Světovému dni migrantů a uprchlíků (26. září 2021) 67
11. Poselství ke Světovému dni misí (24. října 2021).....72
12. Poselství ke Světovému dni chudých (14. listopadu 2021) 77
13. Poselství ke Světovému dni mládeže (21. listopadu 2021) 85

II. DOKUMENTY STÁTNÍHO SEKRETARIÁTU Vatikánu, Kongregací a Papežských Rad

1. Papežská rada pro jednotu křesťanů: Biskup a jednotu křesťanů: ekumenické vademecum (5. června 2020)..... 94
2. Kongregace pro nauku víry: Vademecum o některých bodech postupu v případech sexuálního zneužívání nezletilých spáchaného duchovními (16. července 2020) 139
3. Apoštolská penitenciárie: Dekret u příležitosti jubilejního Roku ke cti svatého Josefa (8. prosince 2020)..... 175
4. Kongregace pro katolickou výchovu: Instrukce pro instituty vyšších studií (8. prosince 2020) 180
5. Kongregace pro bohoslužbu a svátosti: Nóta k neděli Božího slova (17. prosince 2020) 215
6. Kongregace pro nauku víry: Vysvětlující poznámka ohledně morálnosti používání některých vakcín proti covid-19 (21. prosince 2020) 220
7. *Responsum* Kongregace pro nauku víry na *dubium* ohledně žehnání svazkům osob stejného pohlaví (22. února 2021).....224
8. Komentář k *Responsum ad dubium* (22. února 2021) 228

9. Kongregace pro společnosti zasvěceného života a společnosti apoštolského život: Svědkové Boží krásy – 25 let od apoštolské adhortace Vita consecrata (25. března 2021)..... 231
10. Kongregace pro východní církve: Sbíрка na Svatou zemi 2021 (Velký pátek 2021).....236
11. Dikasterium pro laiky, rodinu a život: Pastorační směrnice pro slavení Světového dne mládeže v místních církvích (22. dubna 2021)..... 239
12. Kongregace pro bohoslužbu a svátosti: Nóta o Popeleční středě. Označování věřících popelem v době pandemie (12. ledna 2021).....254

III. DOKUMENTY A SDĚLENÍ ČBK

1. Stanovisko České biskupské konference k očkování proti covid-19 (22. prosince 2020).....256
2. Instrukce o postupu biskupů a vyšších představených při předběžném šetření některých trestných činů proti 6. přikázání Desatera na území ČR (6. července 2021)..... 260
3. Jednací a organizační řád České biskupské konference (7. července 2021) 278
4. Jednací řád komisí České biskupské konference (7. července 2021)....293
5. Jednací řád rad biskupů-delegátů (rad České biskupské konference) (7. července 2021) 295
6. Statut rady Iustitia et pax, Česká republika (7. července 2021) 296
7. Rozhodnutí ČBK o povinnosti vést matriku zemřelých (10. listopadu 2021) 299

IV. ZMĚNY V KODEXU KANONICKÉHO PRÁVA

1. Apoštolská konstituce „Pascite Gregem Dei“, jíž se reformuje VI. kniha Kodexu kanonického práva (23. května 2021)..... 302
2. Kodex kanonického práva – Kniha VI Kodexu kanonického práva – Trestní sankce v církvi (1. června 2021) 307

V. SYNODA 2021–2023

1. Pozvání českých a moravských biskupů k synodálnímu procesu (5. října 2021).....350
2. Za církev synodální: společenství, spoluúčast a poslání. Přípravný dokument XVI. řádného generálního shromáždění biskupské synody. (7. září 2021).....352

VI. RŮZNÉ

1. Poselství předsednictva CCEE k 50. výročí založení Rady evropských biskupských konferencí (CCEE) (25. března 2021)..... 376

I.

PAPEŽSKÉ
DOKUMENTY

**1. APOŠTOLSKÝ LIST
SVATÉHO OTCE FRANTIŠKA
„PATRIS CORDE“
U PŘÍLEŽITOSTI 150. VÝROČÍ
PROHLÁŠENÍ SV. JOSEFA PATRONEM
UNIVERZÁLNÍ CÍRKVE**

8. PROSINCE 2020

Otcovským srdcem: tak miloval Josef Ježíše, který je ve všech čtyřech evangeliích nazýván „*synem Josefovým*“¹.

Dva evangelisté, Matouš a Lukáš, kteří ho zmiňují, o něm nemluví mnoho, ale přece jen dostatečně, aby bylo možné pochopit, jakým byl otcem a jaké poslání mu Prozřetelnost svěřila.

Víme, že byl obyčejným tesařem (Mk 13,55), zasnoubeným s Pannou Marií (srov. Mt 1,18; Lk 1,27); byl to „muž spravedlivý“ (srov. Mt 1,19), který byl stále připraven plnit Boží vůli, vyjádřenou v Božím zákoně (srov. Lk 2,22.27.39) a ve čtyřech snech (Mt 1,20; 2,13.19.22). Po dlouhé a úmorné cestě z Nazareta do Betléma spatřil narození Mesiáše ve stáji, protože jinde „pro ně nebylo místo“ (Lk 2,7). Byl svědkem toho, jak se Mesiáši klaněli pastýři (srov. Lk 2,8–20) a mudrci (srov. Mt 2,1–12), z nichž jedni zastupovali izraelský lid a druzí pohanské národy.

Měl odvahu vzít na sebe zákonné otcovství Ježíše, jemuž dal jméno zjevené andělem: „Dáš mu jméno Ježíš; on totiž spasí svůj lid od hříchů“ (Mt 1,21). Jak známo, dát někomu nebo něčemu jméno znamenalo ve starověku získat souhlasnost, podobně jako Adam v knize Genesis (srov. Gn 2,19–20).

Čtyřicet dní po Ježíšově narození obětoval Josef spolu s Marií v chrámě dítě Pánu, kde s údivem vyslechl Simeonovo prorocství o Ježíšovi a Marii (srov. Lk 2,22–35). Aby ochránil Ježíše před Herodem, přebýval jako cizinec v Egyptě (srov. Mt 2,13–18). Po návratu do

---

1 Lk 4,22; Jan 6,42; srov. Mt 13,55; Mk 6,3.

vlasti se ukryl v malé a neznámé obci Nazaret v Galileji – odkud, jak se říkalo, „nepovstane žádný prorok“ a „nemůže vzejít nic dobrého“ (srov. Jan 7,52; 1,46), daleko od svého rodného města Betléma i od Jeruzaléma, kde stál chrám. Když se během poutě do Jeruzaléma dvánáctiletý Ježíš ztratil, Josef spolu s Marií ho s úzkostí hledali a našli právě v chrámu, kde rozmlouval s učitelem Zákona (srov. Lk 2,41–50).

Po Marii, Boží Matce, nemá v papežském magisteriu žádný světec tolik prostoru jako Josef, její snoubenec. Moji předchůdci pronikli hlouběji do poselství, které v těch několika větách evangelium přináší, aby více zdůraznili jeho ústřední roli v dějinách spásy. Blahoslavený Pius IX. ho prohlásil za „Ochránce katolické církve“², ctihodný Pius XII. ho představil jako „Patrona dělníků“³ a svatý Jan Pavel II. jako „Ochránce Vykupitele“⁴. Lidé se mu svěřují jako „Patronu šťastné smrti“⁵.

U příležitosti 150. výročí jeho vyhlášení za *Ochránce katolické církve* bl. Piem IX. (8. prosince 1870) bych se proto rád podělil o několik úvah nad touto výjimečnou postavou, tak blízkou životu každého z nás, aby – jak říká Ježíš – „ústa mluvila to, čeho je srdce plné“ (srov. Mt 12,34). Tato touha vzrostla v uplynulých měsících pandemie, kdy můžeme uprostřed krize zakoušet, že „naše životy utvářejí a nesou obyčejní – většinou opomíjený – lidé, kteří se neobjevují na titulních stranách novin a časopisů ani na velkých jevištích nejnovějších *show*, nepochybně však dnes píše rozhodující události našich dějin: lékaři, ošetřovatelé a ošetřovatelky, zaměstnanci obchodních domů, uklízečky, pečovatelky, dopravci, pořádkové služby, dobrovolníci, kněží, řeholnice a mnoho a mnoho dalších, kteří pochopili, že se nikdo nezachrání sám. [...] Kolik lidí denně prokazuje trpělivost a dodává naději, snaží se nešířit paniku, nýbrž sdílenou odpovědnost. Mnozí

---

2 Srov. Kongregace ritů. *Quemadmodum Deus* (8. prosince 1870), in *ASS* 6 (1870–71), s. 194.

3 Srov. Proslav Svatého otce Pia XII. k představitelům Křesťanských asociací italských pracovníků u příležitosti svátku sv. Josefa Dělníka (1. května 1955), in *AAS* 47 (1955), s. 406.

4 Jan Pavel II. Apoštolská adhortace *Redemptoris custos* (15. srpna 1968), č. 5–34. Praha: Česká biskupská konference, 2006.

5 *Katechismus katolické církve*, č. 1014. Karmelitánské nakladatelství: Kostelní Vydří, 2001.

otcové, matky, prarodiče a učitelé nepatrnými všedními gesty ukazují našim dětem, jak se postavit krizi a překonávat ji přizpůsobením návyků, pozvednutím zraku a zintenzivněním modlitby. Kolik lidí se modlí, obětuje a přimlouvá za dobro všech!“⁶ Ve svatém Josefovi, nenápadném muži, který diskrétně a skrytě žije každodenní život, mohou všichni nalézt přimlouve, pomocníka a průvodce těžkými časy. Svatý Josef nám připomíná, že všichni ti, kdo nejsou vidět nebo jsou ve „druhé linii“, mají nezastupitelnou roli v dějinách spásy. Jim všem patří uznání a vděčnost.

1. Milovaný otec

Velikost svatého Josefa spočívá v tom, že byl Mariiným snoubencem a Ježíšovým otcem. Stal se tak „služebníkem všeobecného záměru spásy“, jak říká sv. Jan Zlatoústý.⁷

Svatý Pavel VI. konstatuje, že Josefovo otcovství se konkrétně vyjadřovalo v tom, že „ze svého života učinil službu a oběť ve prospěch tajemství vtělení a s ním spojeného vykupitelského poslání, že uplatnil svou legitimní autoritu vůči Svaté rodině, aby jí daroval sebe sama, svůj život a svoji práci; že přetavil svoje lidské povolání v rodinnou lásku skrze nadlidské obětování sebe, svého srdce a všech schopností, v lásku danou do služby Mesiáše, který vyrůstal v jeho domě“.⁸

Svatý Josef je pro tuto svou úlohu v dějinách spásy otcem, jehož křesťanský lid vždycky miloval. Svědčí o tom skutečnost, že na celém světě je mu zasvěceno mnoho kostelů; četné řeholní instituty, bratrstva a církevní uskupení se jím inspirují a nesou jeho jméno, od věků se k jeho cti slouží různé pobožnosti. Mnozí světcí a světice byli jeho vroucími ctiteli, patří mezi ně sv. Terezie z Avily, která si jej zvolila za svého přimlouve a prostředníka. Svěřovala se často jeho přimlouve a dostávala všechny milosti, o něž prosila. Na základě své zkušenosti pak k této úctě vybízela ostatní.⁹

---

6 *Meditace v době pandemie* (27. března 2020), in *L'Osservatore Romano*, 29. března 2020, s. 10.

7 *In Matth. Hom*, V, 3: čl. 57, 58.

8 Homilie (19. května 1966), in *Insegnamenti di Paolo VI*, Iv (1966), 110.

9 *Srov. Život sv. Terezie od Ježíše*, 6,6–8. Nakladatelství tiskárny Vimperk, 1991.

V každé modlitební knížce najdeme modlitbu ke sv. Josefovi. Je vzýván zvláště každou středu a v měsíci březnu, který je mu již tradičně zasvěcen.¹⁰

Důvěra lidu ve sv. Josefa je vyjádřena slovy: „*Ite ad Ioseph*“, který odkazuje na dobu hladu v Egyptě, kdy lidé žádali od faraóna chléb, a on odpověděl: „Jděte k Josefovi. Co on řekne, udělejte“ (Gn 41,55). Jednalo se o Josefa, Jakubova syna, kterého bratři ze žárlivosti prodali (srov. Gn 37,11–28) a který se podle biblického příběhu stal správcem Egypta (srov. Gn 41,41–44).

Jako potomek Davidův (srov. Mt 1,16–20), z jehož rodu se měl podle příslibu daného Davidovi skrze proroka Nátana (srov. 2 Sam 7) narodit Ježíš, a jako snoubenec Marie z Nazaretu, je svatý Josef spojnicí mezi Starým a Novým zákonem.

2. Něžný otec

Josef viděl, jak Ježíš den za dnem prospíval „moudrostí, věkem a oblibou u Boha i u lidí“ (Lk 2,52). Stejně jako jednal Pán s Izraelem, také on jej „učil chodit, bral na svá ramena, byl otcem, který zdvíhá dítě ke svým tvářím a skláněl se k němu, aby mu dal najíst“ (srov. Oz 11,3–4).

Ježíš vnímal v Josefovi Boží něhu: „Jako se smilovává otec nad syny, tak se smilovává Hospodin nad těmi, kdo se ho bojí“ (Žl 103,13).

Josef zajisté slyšel, jak v synagoze během modlitby znějí slova žalmů o tom, že Bůh Izraele je Bohem slitovným¹¹, dobrým vůči všem a „soucít má se všemi svými tvory“ (Žl 145,9).

Dějiny spásy se naplňují skrze „naději v beznaději“ (srov. Řím 4,18) a skrze naše slabosti. Příliš často si myslíme, že Bůh staví pouze na

---

10 Přes čtyřicet let se každé ráno po ranních chválách modlím ke sv. Josefovi z modlitební knížky vydané v 19. století ženskou řeholní kongregací Ježíše a Marie. Modlitba vyjadřuje zbožnost, důvěru i určitou výzvu sv. Josefovi: „Vznešený patriarcho, svatý Josefe, který můžeš učinit to, co je nemožné, pospěš mi na pomoc v této chvíli neklidu a těžkostí. Přijmi pod svou ochranu obtížné a svízelné situace, které ti svěřuji, aby dosáhly šťastného řešení. Můj milovaný otče, v tebe skládám celou svoji důvěru. Ať mi neříkají, že jsem tě vzýval nadarmo, a poněvadž s Ježíšem a Marií můžeš všechno, ukaž mi, že tvoje dobrota je tak velká jako tvoje moc. Amen.“

11 Srov. Dt 4,31; Žl 69,17; 78,38; 86,5; 111,4; 116,5; Jer 31,20.

tom, co je v nás dobré a vítězné, přičemž většina jeho plánů se naplňuje skrze naše slabosti a jim navzdory. Svátý Pavel říká: „Abych se pro vznešenost těch zjevení nepyšnil, byl mi dán do těla osten, posel to satanův, aby mě bil do tváře. To proto, aby se mě nezmocňovala pýcha. Kvůli tomu jsem třikrát prosil Pána, aby mě toho zbavil. Ale on mi řekl: ‚Stačí ti moje milost, protože síla se tím zřejměji projeví ve slabosti‘“ (2 Kor 12,7–9).

Pokud je perspektiva ekonomie spásy taková, musíme se naučit přijímat svou slabost s velkou něhou.¹²

Zlý nám ukazuje naši křehkost v negativním světle, zatímco Duch na ni poukazuje s něhou. Toho, co je v nás křehké je nejlépe se dotýkat něžně. Ukazování prstem a soud, který vynášíme nad druhými, jsou velmi často znamením naší neschopnosti přijímat vlastní slabost a křehkost. Pouze něha nás ochrání před vlivem žalobníka (srov. Zj 12,10). Proto je důležité setkání s Božím milosrdenstvím, zejména ve svátosti smíření, zkušeností pravdy a laskavosti. Paradoxně nám může sdělit pravdu i Zlý, ale pokud to dělá, pak proto, aby nás odsoudil. Víme však, že Pravda, která je od Boha, nás neodsuzuje, nýbrž přijímá, objímá, podpírá a odpouští nám. Pravda se nám vždycky ukazuje jako milosrdný Otec z podobenství (srov. Lk 15,11–32): vychází nám vstříc, vrací důstojnost, postaví nás na nohy a vystrojí nám hostinu, protože: „Tento můj syn byl mrtev, a zase žije, byl ztracen, a je zase nalezen“ (v. 24).

Také Josefovými útrapami prostupuje Boží vůle, Boží dějiny a jeho plán. Josef nás tak učí, že věřit v Boha znamená věřit i v to, že Bůh může působit skrze naše obavy, naše chyby a slabosti. Učí nás také, že uprostřed životních bouří nemusíme mít strach přenechat kormidlo své lodi Bohu. Někdy bychom chtěli mít všechno pod kontrolou, ale Bůh vidí vždy dál.

3. Poslušný otec

Podobně jako Bůh jednal s Marií, když jí zjevil svůj plán spásy, zjevil svoje plány také Josefovi; udělal to prostřednictvím snů, které jsou

---

12 Srov. *Evangelii gaudium* (24. listopadu 2013), č. 88, 288. Paulínky: Praha, 2014.

v Bibli, jakož i u všech starobyklých národů, považovány za prostředky, kterými zjevuje Bůh svou vůli.¹³

Josefa velice trápí Mariino nepochopitelné těhotenství: nechce ji „vydat pohaně“¹⁴ a rozhodne se „tajně se s ní rozejít“ (Mt 1,19). V prvním snu mu anděl pomáhá vyřešit jeho obrovské dilema: „Neboj se k sobě vzít svou manželku Marii. Vždyť dítě, které počala, je z Ducha Svatého. Porodí syna a dáš mu jméno Ježíš; on totiž spasí svůj lid od hříchů“ (Mt 1,20–21). Jeho odpověď byla okamžitá: „Když se probudil ze spánku, udělal, jak mu anděl Páně přikázal“ (Mt 1,24). Svoje drama překonal poslušností a Marii zachránil.

V druhém snu anděl Josefovi přikázal: „Vstaň, vezmi dítě i jeho matku, uteč do Egypta a zůstaň tam, dokud ti neřeknu. Herodes totiž bude po dítěti pátrat, aby ho zahubil“ (Mt 2,13). Josef neváhal a poslechl, nekladl si otázky stran těžkostí, ve kterých se ocitl: „Vstal, vzal v noci dítě i jeho matku, odebral se do Egypta a byl tam až do Herodovy smrti“ (Mt 2,14–15).

V Egyptě Josef s důvěrou a trpělivostí čekal na výzvu k návratu do vlasti, kterou slíbil anděl. Ve třetím snu ho božský posel informoval o smrti těch, kteří usilovali dítěti o život, a vybudil jej, aby vstal, vzal dítě i jeho matku a vrátil se do izraelské země (srov. Mt 2,19–20). Josef bez váhání znovu poslechne: „Vstal, vzal dítě i jeho matku a odebral se do izraelské země“ (Mt 2,21).

Avšak během zpáteční cesty, „když uslyšel, že je v Judsku místo svého otce Heroda králem Archelaus, bál se tam jít a podle pokynu ve snu se odebral na území galilejské. Šel tedy a usadil se v městě, které se jmenuje Nazaret“ (Mt 2,22–23).

Evangelista Lukáš hovoří o tom, že Josef absolvoval dlouhou a namáhavou cestu z Nazareta do Betléma v souladu s nařízením císaře Augusta o sčítání lidu, aby se nechal zapsat ve svém rodném městě. Právě za těchto okolností se narodil Ježíš (srov. 2,1–7) a byl zapsán do říšské matriky jako všechny ostatní děti.

Svatému Lukášovi záleží zvláště na tom, aby zdůraznil, že Ježíšovi rodiče dbali na všechny předpisy Zákona: obřad Ježíšovy

---

13 Srov. Gn 20,3; 28,12; 31,11.24; 40,8; 41,1–32; Nm 12,6; 1 Sam 3,3–10; Dan 2,4; Job 33,15.

14 V těchto případech docházelo ke kamenování (srov. Dt 22,20–21).

obřízky, Mariino očistění po porodu a zasvěcení prvorozeného Pánu (srov. Lk 2,21–24).¹⁵

V každé okolnosti svého života dokázal Josef vyslovit svoje „*fiat*“ jako Maria při zvěstování a Ježíš v Getsemanech.

Josef jako hlava rodiny učil Ježíše být poslušný rodičům (srov. Lk 2,51) podle Božího přikázání (srov. Ex 20,12).

V útočišti Nazareta, v Josefově škole, se Ježíš učil plnit Otcovu vůli. Tato vůle se mu stala každodenním pokrmem (srov. Jan 4,34). I v té nejtěžší chvíli svého života v Getsemanech upřednostnil Otcovu vůli před svou¹⁶ a „stal se poslušným až k smrti [...] k smrti na kříži“ (Flp 2,8). Autor listu Židům proto uzavírá, že se Ježíš „naučil svým utrpením poslušnosti“ (Žid 5,8).

Ze všech těchto událostí plyne, že „Bůh vyzval svatého Josefa, aby přímo sloužil osobě i poslání Ježíše *vykonáváním svého otcovství*: vlastně tím způsobem Josef spolupracuje v plnosti času na velkém tajemství vykoupení a je vpravdě „služebníkem spásy.“¹⁷

4. Přívětivý otec – Otec, který přijímá

Josef přijímá Marii, aniž by si kladl jakékoli podmínky. Důvěřoval andělovým slovům. „Ušlechtilost jeho srdce mu umožňuje, aby všechno, co se naučil ze Zákona, podřídil lásce. Dnes, v tomto světě, kde zjevně dochází k psychologickému, verbálnímu i fyzickému násilí na ženě, se Josef ukazuje jako uctivý, delikátní muž, který, ač nemá všechny informace, se rozhoduje pro Mariino dobré jméno, pro její důstojnost a život. V pochybnostech o tom, jak nejlépe si počínat, mu Bůh osvětlením jeho úsudku pomáhá, jak se rozhodnout.“¹⁸

V našem životě častokrát dochází k událostem, jejichž smysl nechápeme. Naši první reakcí je mnohdy zklamání a vzpoura. Josef nechává stranou svoje úsudky, aby dal prostor tomu, co se děje a co pro něj může vypadat záhadně. Událost přijímá, přebírá za ni

---

15 Srov. Lv 12,1–8; Ex 13,2.

16 Srov. Mt 26,39; Mk 14,36; Lk 22,42.

17 Jan Pavel II. Apoštolská adhortace *Redemptoris custos*, č. 8. Praha: Česká biskupská konference, 2006.

18 Promluva při beatifikační liturgii, Kolumbie (8. září 2017), in *AAS* 109 (2017), s. 1061.

zodpovědnost a směřuje se se svým životním údělem. Pokud svůj životní úděl nepřijmeme, nedokážeme jít dál, protože budeme vždycky v zajetí svých očekávání a následných zklamání.

Duchovní život, který nám Josef ukazuje, není cestou, která *vy-světluje*, nýbrž cestou, která *přijímá*. Pouze skrze přijetí a smíření je možné vytušit větší příběh a hlubší smysl událostí. Je to jako ozvěna Jobových zanícených slov, jimiž odpověděl manželce, která jej nabádala, aby se vzbouřil proti veškerému zlu, které jej potkalo: „Dobro bereme od Boha, a zlo brát nemáme?“ (Job 2,10).

Josef není člověkem pasivní rezignace. Jeho nasazení je odvážné a rozhodné. Přijetí je způsob, kterým se v našem životě projevuje dar statečnosti, pocházející od Ducha Svatého. Jedině Pán nás může obdarovat silou přijímat život takový, jaký je, včetně jeho rozporuplných, nečekaných a bezútešných aspektů.

Ježíšův příchod mezi nás je Otcovým darem, aby se každý mohl vyrovnat s realitou svého života i tehdy, když ji ne zcela chápe.

Když Bůh řekl našemu světci: „Josefe, synu Davidův, neboj se“ (Mt 1,20), jako by tím opakoval i nám: „Nebojte se!“ Je třeba odložit vztek i zklamání a dát prostor tomu, co jsme si nevybrali, a přece se to děje, nikoli se světskou rezignací, nýbrž s velkou odvahou. Když takto život přijmeme, pronikneme k jeho hlubšímu smyslu. Život každého z nás může znovu zázračně nastartovat, najdeme-li odvahu žít ho podle evangelia. Nezáleží na tom, jestli se zdá, že se vše zvrtno a něco je už nevratné. Bůh může dát rozkvést květům na poušti. Třebaže nám naše svědomí něco vyčítá, Bůh „ví všechno dokonaleji a lépe než naše svědomí“ (1 Jan 3,20).

Opět se vrací křesťanský realismus, který nezavrhne nic z toho, co existuje. Skutečnost ve své tajemné neochvějnosti a složitosti obsahuje smysl života s jeho stinnou i světlou stránkou. Apoštol Pavel proto praví: „Víme, že těm, kteří milují Boha, všechno napomáhá k dobrému“ (Řím 8,28). A svatý Augustin dodává: „I to, co se nazývá zlem (*etiam illud quod malum dicitur*).“¹⁹ V této plné perspektivě dává víra smysl každé události, radostné i smutné.

Nemůžeme si myslet, že věřit znamená nacházet snadná utěšující řešení. Víra, které nás naučil Kristus, je ta, kterou vidíme u svatého

---

19

Srov. *Enchiridion de fide, spe et caritate*, 3.11, in PL 40, 236.

Josefa. On nehledá zkratky, ale k událostem, které ho potkávají, přistupuje čelem a bere na sebe zodpovědnost.

Josefova přívětivost nás zve, abychom přijímali druhé takové, jací jsou, bez výjimky, zvláště slabé, protože Bůh volí to, co je slabé (srov. 1 Kor 1,27). Je otcem „sirotků, ochránce vdov“ a přikazuje milovat cizince.²⁰ Napadá mě, že Josefovy vlastnosti mohly být pro Ježíše podnětem k podobenství o milosrdném otci a marnotratném synu (srov. Lk 15,11–32).

5. Otec odvážně vynalézavý

První etapou každého pravého vnitřního uzdravení je přijetí vlastního údělu neboli otevření se také tomu, co jsme si ve svém životě nevybrali. Je zapotřebí ale dodat další důležitou vlastnost: odvážnou vynalézavost. Nastupuje zejména ve chvílích, kdy se setkáme s těžkostmi. Těžkost nás může buďto zastavit, a vyklidíme pole, nebo jí můžeme čelit. Právě těžkosti někdy umožní, že se v nás probudí zdroje, které jsme netušili.

Při četbě evangelií o Ježíšově dětství nás napadne otázka, proč Bůh nezasáhl přímo a jasně. Bůh však zasahuje skrze události a lidi. Josef je člověk, jehož prostřednictvím se Bůh stará o počátky dějin vykoupení. On je opravdovým „zázrakem“, kterým Bůh zachraňuje Dítě a jeho matku. Nebe zasahuje a důvěřuje v odvážnou vynalézavost tohoto muže: přišel do Betléma, a když nenašel příbytek, kde by Maria mohla porodit, uklidí a připraví stáj, aby se stala pokud možno útulným místem Božímu Synu, přicházejícímu na svět (srov. Lk 2,6–7). Před hrozbou Heroda, který chce dítě zabít, je Josef opět ve snu varován, aby je bránil. Uprostřed noci zorganizuje útěk do Egypta (srov. Mt 2,13–14).

Při povrchní četbě těchto událostí máme dojem, že svět je vydán naposav silným a mocným. Podstata radostné zvěsti evangelia však spočívá v tom, že navzdory zpupnosti a násilí pozemských vládců Bůh vždycky najde způsob, jak uskutečnit svůj plán spásy. I náš život někdy vypadá, že je vydán zvlí mocných. Evangelium nám ale říká, že to, na čem záleží, dokáže Bůh vždycky zachránit, pokud použijeme

---

20

Srov. Dt 10,19; Ex 22,20–22; Lk 10,29–37.

odvážnou vynalézavost nazaretského tesaře, který umí proměnit problém v příležitost, máje na prvním místě důvěru v Prozřetelnost.

Zdá-li se někdy, že nám Bůh nepomáhá, neznamená to, že nás opustil, ale že důvěřuje nám a tomu, co dokážeme vymyslet, vynalézt, vyřešit.

Stejnou vynalézavost prokázali přátelé ochrnlého muže, když ho spustili na lehátku otvorem ve stropě a tak ho dopravili před Ježíše (srov. Lk 5,17–26). Obtíže nezastavily jejich odvahu a umíněnost. Byli přesvědčeni, že tohoto nemocného může Ježíš uzdravit, a „když ho pro zástup lidí neměli kudy pronést, vystoupili na střechu a otvorem ve stropě ho s lehátkem spustili doprostřed před samého Ježíše. Když viděl jejich víru, řekl: „Človče, odpouštějí se ti hříchy!“ (v. 19–20). Ježíš uznává vynalézavost víry, s níž se k němu tito muži snaží dopravit svého nemocného přítele.

Evangelium nepodává informace o tom, jak dlouho Maria a Josef s dítětem zůstali v Egyptě. Zajisté však museli něco jíst, najít bydlení a práci. Není potřeba velké představivosti, aby se v této věci překlenulo mlčení evangelia. Svatá rodina musela řešit konkrétní problémy jako všechny jiné rodiny, jako mnozí naši bratři migranti, kteří i dnes riskují svůj život, donuceni neštěstím a hladem. Myslím si, že v tomto smyslu je svatý Josef opravdu zvláštním patronem všech, kdo musejí opustit svoji vlast kvůli válkám, nenávisti, pronásledování a bídě.

Na konci každé události, jejíž protagonistou je Josef, evangelium popisuje, že vstal, vzal s sebou Dítě a jeho matku a učinil, jak mu bylo přikázáno (srov. Mt 1,24; 2,14.21). Ježíš a Maria, jeho Matka, jsou skutečně nejcennějším pokladem naší víry.²¹

Na rovině spásy nelze oddělovat Syna od Matky, od té, která se „ubírala cestou víry a své spojení se synem udržovala věrně až ke kříži“.²²

Vždycky se musíme ptát, zda ze všech sil chráníme Ježíše a Marii, kteří jsou tajemně svěřeni naší zodpovědnosti, naší péči a naší

---

21 Srov. Kongregace ritů. *Quemadmodum Deus* (8. prosince 1870), in *ASS* 6 (1870–1871), s. 193; Pii IX, *Inclytum Patriarcham* (7. července 1871), l.c., 324–327.

22 Srov. Druhý vatikánský koncil. Věřoučná konstituce o církvi *Lumen gentium* (21. listopadu 1964), č. 58. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002

starostlivosti. Syn Všemohoucího přišel na svět s tím, že na sebe vzal obrovskou slabost. Potřebuje Josefovou pomoc, aby měl ochranu, péči a výchovu. Bůh tomuto muži důvěřuje, stejně jako Maria, která v Josefovi nachází toho, kdo jí chce nejenom zachránit život, ale kdo o ni a o dítě neustále pečuje. Svátý Josef tedy nemůže nebýt ochráncem církve, protože církev je prodloužením Kristova těla v dějinách, a současně v mateřství církve je naznačeno mateřství Mariino.²³ Ochranou církve Josef nadále chrání *dítě a jeho matku* a také my láskou k církvi pokračujeme v lásce k *dítěti a jeho matce*.

Toto dítě bude tím, kdo říká: „Cokoli jste udělali pro jednoho z těchto mých nejposlednějších bratří, pro mne jste udělali“ (Mt 25,40). Každý potřebný, každý chudý, každý trpící, každý umírající, každý cizinec je tak „dítětem“, které Josef stále chrání. Proto je vzýván jako ochránce ubohých, potřebných, vyděděných, zarmoucených, chudých a umírajících. Církev nemůže nemít ráda především ty poslední, protože Ježíš jim dal přednost a osobně se s nimi ztotožnil. Od Josefa se musíme učit stejné péči a odpovědnosti: milovat dítě a jeho matku, milovat svátosti a dobročinnost; milovat církev a chudé. Každá z těchto skutečností je vždy *dítětem a jeho matkou*.

6. Pracující otec

Další vlastností svatého Josefa, kterou zmiňuje již první sociální encyklika Lva XIII. *Rerum novarum*, je jeho vztah k práci. Svátý Josef byl tesař, který poctivě pracoval, aby zajistil živobytí své rodině. Od něho se Ježíš naučil hodnotě, důstojnosti i radosti z toho, co znamená jíst chléb – plod vlastní práce.

V této naší době, kdy se ukazuje, že se práce znovu stává naléhavou sociální otázkou, že nezaměstnanost místy dosahuje závratné výše i v zemích, kde byl po desetiletí zřejmý určitý blahobyt, je nezbytné si nově uvědomit a pochopit význam práce, jež dává důstojnost a jejímž vzorným patronem je svátý Josef.

Práce se stává účastí na samotném díle spásy, příležitostí k uspíšení příchodu království, rozvoji vlastního potenciálu a kvalit službou společnosti a pospolitosti. Práce nabízí možnost nejen k seberealizaci,

---

23

Srov. *Katechismus katolické církve*, č. 963–970. Karmelitánské nakladatelství: Kostelní Vydří, 2001.

nýbrž také k realizaci rodiny – základní buňky společnosti. Rodina, jejíž příslušníci nemají příležitost pracovat, je více vystavena těžkostem, napětím, rozkolům, a dokonce zoufalému a zoufajícimu pokušením rozpadu. Jak můžeme mluvit o lidské důstojnosti, aniž bychom se snažili, aby každý měl možnost důstojné obživy?

Pracující člověk, ať už je jeho úlohou cokoli, spolupracuje se samotným Bohem, stává se tak trochu stvořitelem okolního světa. Současná ekonomická, sociální, kulturní a duchovní krize se může stát pro všechny výzvou, abychom znovu objevili hodnotu, důležitost a nezbytnost práce, aby tak byl položen základ novým „normálním podmínkám“, ze kterých nebude nikdo vyloučen. Práce svatého Josefa nám připomíná, že Bůh, který se stal člověkem, prací neopovrhoval. Nedostatek práce, který v posledních letech postihuje mnoho bratří a sester v důsledku pandemie covid-19, nás musí přimět k přehodnocení našich priorit. Prosme naléhavě svatého Josefa dělníka, abychom našli cestu k tomu, aby žádný mladý člověk, žádný dospělý, žádná rodina nebyli bez práce!

7. Stín otce

Polský spisovatel Jan Dobraczyński ve své knize *Stín otce*²⁴ vypráví formou románu život svatého Josefa. Podmanivý obraz stínu definuje postavu sv. Josefa, který je ve vztahu k Ježíši pozemským stínem nebeského Otce. Chrání jej, opatruje a nikdy se od něj nevzdaluje, aby sledoval jeho cestu. Pomysleme na to, co připomíná Mojžíš Izraeli: „V poušti jsi viděl, jak tě Hospodin, tvůj Bůh nesl, jako člověk nosí své dítě, po celou cestu“ (Dt 1,31). Takto žil Josef své otcovství po celý život.²⁵

Otcem se člověk nerodí, nýbrž se jím stává. Nelze se jím stát pouhým přivedením dítěte na svět, nýbrž zodpovědnou péčí o ně. Pokaždé když na sebe někdo vezme zodpovědnost za život někoho druhého, stává se tak v určitém smyslu jeho otcem.

V současné společnosti to nezřídka vypadá, jako by děti neměly otce. I dnešní církve potřebuje otce. Napomenutí svatého Pavla Korint'ánům je stále aktuální: „I kdybyste měli na tisíce vychovatelů

---

24 Dobraczyński, Jan. *Stín otce*. Paulínky: Praha, 2013.

25 Srov. Jan Pavel II. Apoštolská adhortace *Redemptoris custos*, č. 7–8.

v křesťanské víře, otců nemáte mnoho“ (1 Kor 4,15). Každý kněz či biskup by měl jako apoštol dodat: „Já jsem se stal vaším otcem v Kristu Ježíši“ (ibid.). A Galatánům říká: „Moje děti, znovu vás bolestně rodím, dokud nenabudete podoby Kristovy“ (Gal 4,19).

Být otcem znamená připravit dítě na život, na realitu. Nikoli je zadržovat a věznit, nikoli vlastnit, nýbrž naučit ho rozhodování, svobodě a hledání řešení. Možná proto tradice nazývá Josefa otcem „nejcudnějším – nejčistším“. Není to jen emotivní přívlastek, nýbrž souhrn postoje, který vyjadřuje opak vlastnění. Cudnost je svoboda od majetnictví ve všech oblastech života. Láska je skutečně láskou tehdy, je-li cudná. Láska, která chce vlastnit, je vposledku vždy nebezpečná: uvěžňuje, dusí a činí nešťastnými. Sám Bůh miluje člověka čistou láskou, dává mu také svobodu pochybit a stavět se na odpor. Logika lásky je vždy logikou svobody a Josef dovedl milovat mimořádně svobodně. Nikdy nestavěl do středu sebe. Uměl opustit střed a činit středem svého života Marii a Ježíše.

Josefovo štěstí nespočívá v logice sebeobětování, nýbrž sebedarování. V tomto člověku nikdy nezachytíme frustraci, nýbrž důvěru. Jeho setrvání v tichosti neopanovávají nářky, ale projevy konkrétní důvěry. Svět potřebuje otce, odmítá vládce, odmítá toho, kdo chce vlastnit druhého, aby zaplnil svou prázdnotu; odmítá ty, kdo zaměňují autoritu za autoritářství, službu za servilitu, konfrontaci za útisk, dobročinnost za bezcitnou asistenci, sílu za destrukci. Každé skutečné povolání se rodí ze sebedarování, které uzrává přerodem oběti. Také kněžství a zasvěcený život žádá tento typ zralosti. Tam, kde povolání k manželství, celibátu či panenství nedosáhne zralosti sebedarování a zastaví se u pouhé logiky oběti, se namísto znamení krásy a radosti lásky může stát výrazem neštěstí, smutku a frustrace.

Otcovství, které nepodlehne pokušení žít život dětí, otevírá neutušené obzory. Každé dítě v sobě vždy nese tajemství, je originálem, který se může ukázat jen s pomocí otce, jenž respektuje jeho svobodu. Takový otec si je vědom, že jeho vychovatelská činnost jednou skončí a naplní svoje otcovství tehdy, když se stane „zbytečným“, kdy zjistí, že dítě je samostatné a ubírá se životní cestou nezávisle na něm. Tehdy se ocitne v situaci Josefa, který vždycky věděl, že ono dítě nebylo jeho, ale bylo mu jednoduše svěřeno do péče. To je v podstatě to, co

dává na srozuměnou Ježíš slovy: „Nikomu na zemi nedávejte jméno „otec“, jenom jeden je váš Otec, a ten je v nebesích“ (Mt 23,9).

Pokaždé když uplatňujeme své otcovství, si musíme připomínat, že nejde o vlastnictví, nýbrž o „znamení“ odkazující k otcovství vyššímu. V jistém smyslu jsme všichni vždy v Josefově situaci, jsme stínem jediného nebeského Otce, který „dává vycházet svému slunci pro zlé i dobré a sesílá déšť spravedlivým i nespravedlivým“ (Mt 5,45), stínem, který jde za Synem.

***

„Vstaň, vezmi dítě i jeho matku“ (Mt 2,13), říká Bůh svatému Josefovi.

Cílem tohoto apoštolského listu je zintenzivnit lásku k tomuto velkému světcí, která nás povede k tomu, že budeme prosit o jeho přímluvu a napodobovat jeho ctnosti a jeho elán.

Specifickým posláním světců je totiž nejen dělat zázraky a vyprošovat milosti, nýbrž přimlouvat se za nás u Boha, jako to dělal Abraham²⁶ a Mojžíš²⁷ a jako to dělá Ježíš „jediný prostředník“ (1 Tim 2,5), který je u Boha Otce naším „přímluvcem“ (1 Jan 2,1), jenž „je stále živ, aby se za nás přimlouval“ (Žid 7,25; srov. Řím 8,34).

Svatí pomáhají všem věřícím, kteří „jsou tedy povoláni a zavázáni k svatosti a k úsilí o dokonalost ve svém stavu“.²⁸ Příběhy světců jsou konkrétním důkazem, že evangelium lze žít.

Ježíš řekl: „Učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorný srdcem“ (Mt 11,29). Stejně tak oni jsou příkladem pro život hodný následování. Svátý Pavel vybízí doslova: „Buďte takoví, jakým jsem já!“ (1 Kor 4,16).²⁹ Svátý Josef to říká svým výmluvným ztišením.

Svátý Augustin si při pohledu na příklad tolika světců a světic klade otázku: „To, co dokázali tito lidé, ty nedokážeš?“ A tak dospěl k definitivnímu obrácení, když zvolal: „Pozdě jsem si tě zamiloval,

---

26 Srov. Gn 18,23–32.

27 Srov. Ex 17,8–13; 32,30–35.

28 *Lumen gentium*, č. 42; http://www.vatican.va/archive/hist_councils/ii_vatican_council/documents/vat-ii_const_19641121_lumen-gentium_cs.html.

29 Srov. 1 Kor 11,1; Flp 3,17; 1 Sol 1,6.

kráso tak dávná, a přece tak nová, pozdě jsem si tě zamiloval!“³⁰ Nezbývá než vroucně prosit svatého Josefa o tu největší milost: o své obrácení.

Na něj se obracíme svou modlitbou:

*Bud' zdráv, ochránce Vykupitele
a snoubenče Panny Marie!
Tobě Bůh svěřil svého Syna,
do tebe Maria vložila svou důvěru,
s tebou Kristus dorostl v muže.*

*Svatý Josefe, bud' i naším otcem
a ved' nás cestou života.
Vyprošuj nám milost, milosrdenství a odvahu,
a ochraňuj nás před každým zlem.
Amen.*

Dáno v Římě u Sv. Jana v Lateránu dne 8. prosince 2020, v osmém roce mého pontifikátu

FRANTIŠEK

---

30 Srov. Augustin. *Význání*. Karmelitánské nakladatelství: Kostelní Vydří, 2019, 8, 11, 27: *PL* 32, 761; 10, 27, 38: *PL* 32, 795.

2.

APOŠTOLSKÝ LIST DANÝ MOTU PROPRIO SVATÉHO OTCE FRANTIŠKA „SPIRITUS DOMINI“

**k úpravě kánonu 230 § 1 Kodexu kanonického práva,
týkajícího se přístupu žen
k pověření službou lektorátu a akolytátu**

10. LEDNA 2021

Duch Pána Ježíše, nevyčerpatelný zdroj života a poslání církve, rozděluje členům Božího lidu dary, aby tak mohli různým způsobem přispívat k budování církve a hlásání evangelia. Tato charismata se nazývají *službou*, protože jsou veřejně uznaná, ustanovená církví a jsou dána trvale k dispozici společenství věřících a jeho poslání.

V některých případech má tato služba svůj původ v kněžském svěcení. Jiné úlohy byly v dějinách církve ustanoveny a svěřeny jednotlivým věřícím, na základě jejich všeobecného kněžství, na pomoc specifické službě biskupů, kněží a jáhnů. Pověření probíhalo nesváto-
stným liturgickým obřadem.

Služba laiků, kterou svatý papež Pavel VI. upravil dokumentem daným z vlastního podnětu (motu proprio) *Ministeria quaedam* (17. srpna 1972), podle úctyhodné tradice předcházela přípravě k přijetí svátosti kněžství. Byla však svěřována i jiným věřícím s požadovanými vlohami, mužského pohlaví.

Při několika biskupských synodách bylo zdůrazněno, že je třeba prostudovat toto téma z věroučného hlediska, aby odpovídalo povaze uvedených charismat a požadavkům doby a bylo přínosem pro evangelizační úlohu, kterou církevní společenství má.

Na základě přijetí těchto doporučení došlo v poslední době k vývoji nauky, která zdůraznila, že společným základem určitých služeb ustanovených církví je křest a z něho plynoucí všeobecné kněžství. Tyto služby se zásadně odlišují od služby kněžské, udělované

svěcením. Ustálená církevní praxe latinské církve tak také potvrdila, že tyto služby laiků, vycházející ze svátosti křtu, mohou být v souladu s § 2, kánonu 230 svěřeny všem věřícím k tomu způsobilým, ať už jde o muže či ženy.

Po vyslechnutí názoru pověřených dikasterií jsem v důsledku toho rozhodl o úpravě kán. 230 § 1 Kodexu kanonického práva. Stanovím proto, že znění zmíněného kán. 230 § 1 Kodexu kanonického práva bude následující: „§ 1. Laici, kteří mají vlohy požadované podle rozhodnutí biskupské konference, mohou být předepsaným liturgickým obřadem natrvalo pověřeni službou lektora a akolyty; toto udělení služeb jim však nedává právo na vydržování nebo odměnu od církve.“

Dále stanovuji úpravu všech souvisejících legislativních opatření, které se k tomuto kánonu vztahují.

Nařizuji, aby vše, co je tímto apoštolským listem daným z vlastního podnětu ustanoveno, bylo trvalé a právoplatné. Všechna ustanovení, která jsou s tím v rozporu, ztrácejí platnost. Obsah dokumentu nabývá platnosti dnem uveřejnění v deníku *L'Osservatore Romano* a souběžným uveřejněním v oficiálním komentáři věstníku *Acta Apostolicae Sedis*.

Dáno v Římě u Svatého Petra 10. ledna 2021, na Svátek Křtu Páně, v devátém roce pontifikátu

FRANTIŠEK

**DOPIS SVATÉHO OTCE FRANTIŠKA
PREFEKTOVI KONGREGACE
PRO NAUKU VÍRY
OHLEDNĚ PŘÍSTUPU ŽEN KE SLUŽBĚ
LEKTORÁTU A AKOLYTÁTU**

Duch Svätý, vztah lásky mezi Otcem a Synem, buduje a oživuje společenství celého Božího lidu, dává v něm zrod mnohým darům

a charismatům.¹ Skrze svátost křtu, biřmování a eucharistie dostávají členové Kristova těla dary Ducha Svatého, které jim umožňují přispět různou měrou k budování církve a ke zvěstování evangelia každému tvorů.

Apoštol Pavel v této souvislosti rozlišuje dary milosti („charismata“) a dary služebné („diakoniai“ – „ministeria“, srov. Řím 12,4 a 1 Kor 12,12). Ministeriem – službou – se podle církevní tradice nazývají jednotlivé formy, které charismata dostávají, když jsou veřejně uznána a trvale dána k dispozici společenství věřících.

V některých případech má služba svůj specifický původ ve svátosti kněžství. Jedná se o vysvěcené služebníky: biskupa, kněze, jáhna. V ostatních případech je služba po náležitě přípravě svěřena liturgickým úkonem biskupa tomu, kdo byl pokřtěn, biřmován a v kom jsou shledána specifická charismata. V tom případě se hovoří o ustanoveném služebníku. Četné další církevní služby nebo úřady fakticky zastávají mnozí členové církevního společenství pro dobro církve, často po dlouhou dobu a velice efektivně, aniž by byli pověřeni zvláštním obřadem.

Církevní, společenské a kulturní změny v dějinách propůjčovaly službě v katolické církvi různé podoby, aniž by se jakkoli měnil rozdíl mezi služebníkem ustanoveným (laikem) a služebníkem svěceným. Ustanovení služebníci vyjadřují zvláštním způsobem všeobecné a královské kněžství, mající původ ve křtu (srov. 1 Petr 2,9). Svěcení služebníci jsou v Božím lidu ti, kteří jako kněží nebo biskupové „dostávají zvláštní poslání a pravomoc jednat v osobě Krista – Hlavy“, nebo jsou jako jáhni „oprávněni ke službě Božímu lidu v diakonii liturgie, slova a charity“.² K rozlišení těchto úloh se také používá výrazu *všeobecné kněžství* věřících a *kněžství služebné* neboli *hierarchické*. Spolu s dogmatickou konstitucí Druhého vatikánského koncilu *Lumen gentium* je třeba připomenout, že jsou „ve vzájemném vztahu, neboť jedno i druhé – každé svým vlastním způsobem – má účast na jediném kněžství Kristově“.³ Církevní život čerpá z tohoto

---

1 Srov. papež František. Apoštol. exhortace *Evangelii gaudium*, č. 117.

2 Benedikt XVI. Apoštol. list motu proprio *Omnium in mentem*, 26. října 2009.

3 *Lumen gentium*, č. 10.

vzájemného vztahu a je živěn přínosným napětím mezi těmito dvěma póly kněžství služebného a všeobecného. Třebaže jsou odlišná, mají svůj kořen v jediném kněžství Kristově.

V duchu Druhého vatikánského koncilu upravil papež sv. Pavel VI. praxi týkající se nesvěcených služebníků v latinské církvi. Do té doby se používal výraz „nižší svěcení“. Papež uzpůsobil praxi požadavkům doby. Takové přizpůsobení však nemůže být interpretováno jako překonání předchozí nauky, nýbrž jako dynamika vlastní povaze církve, která je Duchem Pravdy neustále volána k tomu, aby v poslušnosti Zjevení odpovídala na výzvy každé doby. Apoštolský list daný motu proprio *Ministeria quaedam* (15. února 1972) upravuje obě služby (úlohy), které zvláště úzce souvisí se službou slova a oltáře a označují se jako lektorát a akolytát, aniž by bylo vyloučeno, že další služby nemohou být na žádost biskupských konferencí ustanoveny Svatým stolcem.

Změny ve službách nesvěcených služebníků navíc nejsou pouhým důsledkem touhy přizpůsobit se na sociologické rovině požadavkům a kultuře doby a místa, ale jsou vedeny touhou umožnit každé místní/partikulární církvi praktikovat liturgický život, službu chudým a hlásání evangelia ve věrnosti svému poslání od Ježíše Krista; to vše ve společenství s ostatními místními církvemi a v jednotě s církví římskou. Úkolem církevních pastýřů je rozpoznat dary každého pokřtěného, nasměrovat je též na specifickou službu, podporovat je a koordinovat, aby byly ku prospěchu společenství věřících a poslání svěřeného všem učedníkům.

Úloha věřících laiků, kteří „jsou prostě nezměrnou většinou Božího lidu“⁴; se proto nemůže a nesmí vyčerpat pouze v ustanovených nesvěcených službách.⁵ Jejich lepší uspořádání a konkrétní uplatňování zodpovědnosti každého křesťana, která vzniká křtem a biřmováním, však napomůže církvi znovu objevit ducha společenství, jímž se vyznačuje, a zintenzivnit katechezi i život z víry.⁶ Bude tak možné lépe využít přínosnou součinnost, která se rodí ze vzájemné dynamiky mezi kněžstvím služebným a všeobecným. Tato vzájemnost, v níž

---

4 František. Apoštol. exhortace *Evangelii gaudium*, č. 102.

5 Srov. tamtéž, č. 102.

6 Srov. tamtéž.

má každý odlišnou roli, od konkrétní služby až po službu svátosti oltářní, má ústít v ono zvláštní poslání celé církve, aby Bůh „všechno sjednotil v Kristu“. Právě tato jediná, třebaže odlišná služba světu rozšiřuje obzory poslání církve. Zabrání jí také v tom, aby se uzavírala do nekonstruktivních mechanismů, zaměřených především na získání moci, a pomůže jí zakusit, že je duchovním společenstvím, které „jde spolu s celým lidstvem, sdílí s ním týž pozemský osud“.⁷ V této dynamice můžeme skutečně pochopit význam výrazu „církve vycházející“.

Dnes, s pohledem na obnovu, kterou předestřel Druhý vatikánský koncil, s větší naléhavostí vnímáme, že je třeba znovu objevit spolupodpovědnost všech pokřtěných v církvi, zvláště misijní poslání laiků. Zvláštní synoda biskupů pro celou Amazonii (6.–27. října 2019) v páté kapitole závěrečného dokumentu hovoří o nutnosti hledat nové podoby církevní služby. Nejde jen o církve v Amazonii, nýbrž o celou církev v jejích různých situacích. „Je nutné udělovat služby mužům i ženám a podporovat je... Máme upevňovat církve pokřtěných mužů a žen tím, že podpoříme různé služby a vnímání důstojnosti plynoucí ze křtu.“⁸

Jak známo, dokument daný z vlastního podnětu *Ministeria quaedam* vyhrazuje službu lektora a akolyty pouze pro muže, jak bylo následně stanoveno v kánonu 230 § 1 CIC. V poslední době a v mnoha církevních prostředích bylo zdůrazněno, že zrušení této výsady by pomohlo více poukázat na společnou křestní důstojnost členů Božího lidu. Již během XII. generálního zasedání biskupské synody *o Božím slově v životě a poslání církve* (5.–26. října 2008) žádali synodní otcové, aby „služba lektora byla přístupná i ženám“ (srov. propozice č. 17). V posynodní apoštolské exhortaci *Verbum Domini* (30. září 2010) Benedikt XVI. upřesnil, že výkon úkolu (*munus*) předčítajícího při liturgickém slavení, zvláště služba lektora, je v latinském ritu službou laickou (srov. č. 58).

„Úctyhodná církevní tradice“ v průběhu staletí považovala tak zvané „nižší svěcení“ – kam se řadí lektorát a akolytát – za etapy na cestě k „vyšším svěcením“ (podjáhenství, jáhenství, kněžství).

---

7 *Gaudium et spes*, č. 40.

8 *Závěrečný dokument*, č. 95.

Vzhledem k tomu, že kněžské svěcení je vyhrazeno mužům, platilo totéž i pro nižší svěcení.

Jasnější rozdělení mezi službami „nesvěcenými (laickými)“, jak je dnes nazýváme, a mezi službami „svěcenými“ umožňuje, aby bylo zrušeno vyhrazení nesvěcených služeb pouze mužům. Jestliže církev v případě svěcených služebníků „nemá možnost udělit kněžské svěcení ženám“,⁹ v případě služebníků nesvěcených je možné, a dnes se to ukazuje jako vhodné, toto vyhrazení překonat. Toto vyhrazení mělo svůj smysl v určitém kontextu, ale v nových podmínkách je lze přehodnotit. Kritériem však stále zůstává věrnost Kristovu poslání a ochota žít a zvěstovat evangelium předané apoštoly a svěřené církvi s cílem, aby bylo nábožně posloucháno, svatě chráněno a věrně hlášáno.

Svatý Pavel VI. se nikoli bezdůvodně odkazuje na tradici *venerabilis*, tedy ne na tradici *veneranda* v úzkém slova smyslu (neboli na tradici, která „musí“ být zachována). Lze ji uznat jako platnou a po mnoho času tomu tak bylo. Nemá však závazný charakter, jelikož vyhrazení služby mužům není součástí samotné povahy lektorátu a akolytátu. Zpřístupnění služby akolyty a lektora mužům i ženám na základě jejich účasti na obecném kněžství zvýší uznání – i skrze liturgický (ustanovující) obřad – cenného přínosu mnoha laiků, i žen, v životě a poslání církve.

Z těchto důvodů jsem považoval za vhodné stanovit, že na základě svátosti křtu a biřmování mohou být lektorem a akolytou ustanoveni nejen ti muži, ale i ty ženy, ve kterých po náležité přípravě shledá církev „pevnou vůli věrně sloužit Bohu a pomáhat křesťanskému lidu“, jak uvádí motu proprio *Ministeria quaedam*.

Rozhodnutí svěřit také ženám tyto služby, které jsou trvalé, jsou uznány veřejně a mají pověření biskupa, umožňuje v církvi efektivnější účast všech lidí na evangelizačním díle. „To dále ženám umožňuje, aby měly skutečný a účinný vliv na organizaci, na rozhodování a na vedení církevního společenství, aniž by ztrácely svůj styl, který

---

9 Srov. sv. Jan Pavel II. Apoštol. list *Ordinatio sacerdotalis*, 22. května 1994.

je ženám vlastní.“¹⁰ Služebné kněžství a všeobecné kněžství představují tak dva sloupy, na kterých spočívá ustanovení služeb.

Tímto způsobem odpovíme nejen na požadavky současného misijního poslání a přijmeme svědectví, které mnohé ženy prokázaly péčí o službu slova a oltáře, ale také se výrazněji ukáže – i pro ty, kdo směřují ke kněžství –, že leктоři a akolyté jsou zakotveni ve svátosti křtu a biřmování. Ti, kdo jsou ustanoveni jako leктоři a akolyté na cestě k jáhenskému a kněžskému svěcení, lépe pochopí, že mají účast na společné službě s ostatními pokřtěnými, muži a ženami. Kněžství každého věřícího (*communis sacerdotio*) a kněžství svěcených služebníků (*sacerdotium ministeriale seu hierarchicum*) se tak mohou jasněji ukázat jako vzájemně provázané¹¹ pro dobro církve a pro svědectví evangeliu.

Úkolem biskupských konferencí bude stanovit patřičná kritéria pro rozlišení a přípravu kandidátů a kandidátek na službu lektora a akolyty a dalších služeb, které ustanoví v duchu dokumentu motu proprio *Ministeria quaedam*, a to po předchozím schválení Svátého stolce a podle požadavků evangelizace na jejich území.

Kongregace pro bohoslužbu a svátosti dohlédne na realizaci výše uvedené úpravy v *editio typica* Římského pontifikálu neboli „*De Institutione Lectorum et Acolythorum*“.

Ujišťuji vás o své modlitbě a ze srdce vám uděluji své apoštolské požehnání, které rozšiřuji na všechny členy a spolupracovníky Kongregace pro nauku víry.

Dáno ve Vatikánu dne 10. ledna 2021, o svátku Křtu Páně

FRANTIŠEK

---

10 František. Apoštol. exhortace *Querida Amazonia*, č. 103.

11 Srov. *Lumen gentium*, č. 10.

3. APOŠTOLSKÝ LIST SVATÉHO OTCE FRANTIŠKA DANÝ *MOTU PROPRIO* „*ANTIQUUM MINISTERIUM*“, KTERÝM SE USTANOVUJE SLUŽBA KATECHETY

10. KVĚTNA 2021

1. Služba katechety v církvi je starobylá. Teologové se shodují na tom, že první zmínky lze najít již v Novém zákoně. Služba vyučování má svůj prvopočátek v tak zvaných učitelích, o kterých se zmiňuje apoštol Pavel ve svém listu do Korintu: „Bůh ustanovil, aby v církvi jedni byli misionáři, druzí proroky, třetí učitelé. Někteří dále mají moc dělat zázraky, jiní dar uzdravovat, pomáhat, řídit, mluvit rozličnými jazyky. Jsou snad všichni misionáři? Jsou všichni proroky? Jsou všichni učitelé? Mají všichni moc dělat zázraky? Mají všichni moc uzdravovat? Mluví všichni jazyky? Umějí všichni ty řeči v neznámém jazyku pronesené vykládat? Usilujte však o dary lepší. A teď vám chci ukázat ještě mnohem vzácnější cestu“ (1 Kor 12,28–31).

Samotný Lukáš zahajuje své evangelium slovy: „(...) rozhodl jsem se i já, že to pro tebe, vážený Teofile, uspořádaně vypíšu, aby ses tak mohl přesvědčit o spolehlivosti té nauky, v které jsi byl vyučen“ (Lk 1,3–4). Jak se zdá, evangelista je si dobře vědom, že jeho spisy jsou svým způsobem naukou, která může upevnit a posílit ty, kdo již obdrželi křest. Apoštol Pavel se k tomuto tématu znovu vrací, když doporučuje Galatům: „Komu se dostává náboženského vyučování, má se všemožně starat ze svého majetku o zaopatření toho, kdo ho vyučuje“ (Gal 6,6). Můžeme si všimnout, že text přináší základní specifikum: charakteristikou plodné katecheze je sdílení životních zkušeností.

2. V křesťanské komunitě byla od počátku rozšířena služba, jíž muži a ženy, v poslušnosti působení Ducha Svatého, věnovali svůj život budování církve. Duch Svatý nikdy nepřestal obdarovávat pokřtěné

svými charismaty, která v určitých okamžicích historie nabyla viditelnou a hmatatelnou podobu v přímé službě různým skupinám křesťanského společenství. Tato služba pak byla uznána jako neodmyslitelná „diakonie“ pro společenství. Apoštol Pavel o nich hovoří s autoritou, když říká: „Dary jsou sice rozmanité, ale je pouze jeden Duch. A jsou rozličné služby, ale je pouze jeden Pán. A jsou různé mimořádné síly, ale je pouze jeden Bůh. On to všechno ve všech působí. Ty projevy Ducha jsou však dány každému k tomu, aby mohl být užitečný. Jednomu totiž Duch dává dar moudrosti, jinému zas tentýž Duch poskytuje poznání, jinému se opět dostává víry od téhož Ducha, jiný zase má od téhož Ducha dar uzdravovat, jiný konat zázračné skutky, jiný promlouvat pod vlivem vnuknutí, jinému zase je dáno, aby dovedl rozeznávat, jakým duchem se co nese, jiný může mluvit rozličnými (neznámými) jazyky a jiný zase má dar, aby uměl vykládat, co tím jazykem bylo řečeno. To všechno působí jeden a týž Duch. On vhodně přiděluje každému zvlášť, jak chce“ (1 Kor 12,4–11).

V rámci širší charismatické tradice Nového zákona můžeme tedy pozorovat aktivní působení pokřtěných. Ti vykonávali službu předávání víry spíše organicky, podle různých životních okolností, podle učení apoštolů a evangelistů.¹ Církev tuto službu uznala jako konkrétní výraz osobního charismatu. Tato služba výrazně přispěla k evangelizačnímu poslání církve. První křesťanské komunity, které se tak zapojovaly do šíření evangelia, jsou pobídkou pro dnešní církev, aby při pohledu na život těchto komunit ocenila nové způsoby, jak zůstat věrná Pánovu slovu tak, aby jeho evangelium bylo možné předat každému tvoru.

3. Celý dvoutisíciletý příběh evangelizace jasně ukazuje, jak bylo poslání katechetů efektivní. Biskupové, kněží a jáhni spolu s mnoha dalšími zasvěcenými muži a ženami věnovali svůj život katechetickému vzdělávání, aby se víra stala pevnou oporou života každého člověka. Někteří kolem sebe také shromáždili bratry a sestry, kteří sdíleli stejné charisma, a založili tak řeholní řády zcela sloužící katechezi.

---

1 Srov. 2. vatikánský koncil. Konstituce *Dei verbum*, č. 8. In *Dokumenty II. vatikánského koncilu*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002.

Nemůžeme zapomenout na velké množství laiků, kteří se přímo zapojili do šíření evangelia prostřednictvím katecheze. Jsou to muži a ženy hluboké víry, opravdoví svědkové svatosti, kteří v některých případech byli i zakladateli církevních komunit, a položili za to dokonce i život. Mnoho schopných a houževnatých katechetů stojí i dnes v čele komunit na nejrůznějších místech a jsou nenahraditelní v poslání předávat a upevňovat víru. Církev charakterizuje dlouhý zástup blahoslavených, svatých a mučedníků katechetů, kteří si zaslouží, abychom se s nimi seznámili. Jsou nejen plodným zdrojem pro katechezi, ale pro celou historii křesťanské spirituality.

4. Počínaje Druhým vatikánským koncilem začala církev vědomě vnímat důležitost zapojení laiků do díla evangelizace. Koncilní otcové vícekrát zdůrazňovali nutnost přímého zapojení věřících laiků do různých forem života, ve kterých mohou projevit své charisma nezbytné pro „plantatio Ecclesie“ a rozvoj křesťanských komunit. „Rovněž jsou hodny chvály řady katechistů, mužů i žen, kteří se tak velmi zasloužili o misijní dílo mezi pohanskými národy. Naplnění apoštolským duchem poskytují svou rozsáhlou a namáhavou práci jedinečnou a naprosto nutnou pomoc při šíření víry a církve. V naší době, kdy je nedostatek kléru pro evangelizaci tak velkých zástupů a pro pastorační službu, mají katechisté nanejvýš důležitou úlohu.“²

Kromě bohaté nauky koncilu je třeba zmínit neustálý zájem papežů, biskupských synod, biskupských konferencí a jednotlivých biskupů a kněží, kteří v posledních desetiletích významně přispěli k obnově katecheze. *Katechismus katolické církve*, apoštolská exhortace *Catechesi Tradendae (Učící církve)*, *Všeobecné katechetické direktorium*, nedávno vydané *Katechetické direktorium* spolu s mnoha národními regionálními nebo diecézními katechismy jsou dokladem zásadní hodnoty katechetického díla, které klade do popředí vzdělávání a stálou formaci věřících.

5. Aniž bychom jakkoli opomíjeli poslání vlastní biskupům, kteří spolu s kněžími sdílejí pastorační péči a jsou tak prvními katechety ve

---

2

2. vatikánský koncil. Dekret *Ad gentes*, č. 17. In *Dokumenty II. vatikánského koncilu*.

své diecézi, a aniž bychom přehlíželi specifickou odpovědnost rodičů v oblasti křesťanské formace svých dětí,³ je zapotřebí vyzdvihnout přítomnost laiků, kteří se v síle svého křtu cítí být povoláni ke spolupráci na katechetické službě.⁴ Přítomnost laiků je ještě naléhavější v naší době, kdy si znovu uvědomujeme nutnost evangelizace,⁵ kdy je kultura globalizována.⁶ To vše vyžaduje autentická setkávání s mladými generacemi, používání tvořivých metod a nástrojů, které napomáhají, aby hlásání evangelia odpovídalo misijnímu poslání církve. Věrnost minulosti a odpovědnost za přítomnost, to jsou neodmyslitelné podmínky pro to, aby církev mohla vykonávat své poslání ve světě.

Abychom probudili osobní nadšení každého pokřtěného a oživilo vědomí, že jsme povoláni plnit své poslání ve společnosti, potřebujeme naslouchat hlasu Ducha Svatého. On je vždy pro nás připraven se svými plody.⁷ Duch Svatý volá i dnes ženy a muže, aby se vydali na cestu vstříct těm, kdo chtějí poznat krásu, dobrotu a pravdu křesťanské víry. Úlohou pastýřů je tento proces podpořit a obohatit život křesťanského společenství uznáním služeb laiků. Ty mohou přispět k transformaci společnosti skrze „pronikání křesťanských hodnot do společenské, politické a ekonomické sféry“.⁸

6. Apoštolát laiků měl odjakživa obrovský význam. Požaduje, aby „hledali Boží království tím, že se zabývají časnými věcmi a upravují je podle Boha“.⁹ Jejich každodenní život tvoří rodinné a společenské vztahy, které mohou prověřit, nakolik jsou „povoláni zvláště k tomu, aby učinili církev přítomnou a činnou na těch místech a za těch okolností, kde se může stát solí země jenom jejich prostřednictvím“.¹⁰ Je dobře si připomenout, že kromě tohoto apoštolátu „laici mohou být

---

3 Srov. CIC, kán. 774 § 2; CCEO, kán. 618.

4 Srov. CIC, kán. 225; CCEO, kán. 401 a 406.

5 Srov. František. Ap. exhortace *Evangelii gaudium*, č. 163–168. Praha: Paulínky, 2014.

6 Srov. František. Encyklika *Fratelli tutti*, č. 100, 138. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2021.

7 Srov. CIC, kán. 774 § 1; CCEO, kán. 617.

8 *Evangelii gaudium*, č. 102.

9 2. vatikánský koncil. Konstituce *Lumen gentium*, č. 31. In *Dokumenty II. vatikánského koncilu*.

10 Tamtéž, č. 33.

povolání různým způsobem ještě k bližší spolupráci s apoštolátem hierarchickým, podobně jako muži a ženy, kteří pomáhali apoštolu Pavlovi při hlásání evangelia a mnoho pracovali v Pánu“.¹¹

Specifická úloha katechety se profiluje i v dalších službách křesťanskému společenství. Katecheta je totiž v první řadě povolán prokázat své kompetence v pastorační službě při předávání víry. To probíhá v jednotlivých etapách: od prvního hlásání, které uvádí do *kérygmatu*, ke vzdělání, které uschopňuje k novému životu v Kristu a připravuje zvláště ke svátostem křesťanské iniciace, až po trvalou formaci, která všem pokřtěným umožňuje, aby byli připraveni „obhájit se před každým, kdo se ptá po důvodech jejich naděje“ (srov. 1 Petr 3,15). Katecheta je také svědkem víry, učitelem a mystagogem, doprovázejícím a pedagogem, který vyučuje jménem církve. Tuto svou identitu může věrně a odpovědně rozvíjet pouze modlitbou, studiem a přímou účastí na životě komunity.¹²

7. Prozřetelné bylo vydání apoštolského listu Pavla VI. *Ministeria quaedam*. Jeho úmyslem bylo uzpůsobit službu lektora a akolyty historickým změnám,¹³ ale také povzbudit biskupské konference, aby se staly iniciátory ustanovení dalších služeb, a to i služby katechety: „Kromě těchto služeb, společných pro latinskou církev, mohou biskupské konference žádat od Apoštolského stolce schválení i jiných služeb, o kterých usoudí, že by jejich ustanovení v jejich zemích bylo z rozličných důvodů potřebné nebo velmi užitečné. Byly by to například služby ostiáře, exorcisty a katechisty.“¹⁴ Stejně naléhavou výzvu předkládá v apoštolské exhortaci Evangelii nuntiandi, když žádá, aby aktuální požadavky křesťanského společenství byly vnímány ve věrné návaznosti na počátky, a vyzývá k novým službám pro obnovu pastorace: „Tyto služby a druhy apoštolátu jsou zdánlivě nové, ale ve skutečnosti těsně navazují na dřívější osvědčené zkušenosti církve, např. s katechety (...) Tyto zkušenosti jsou důležité k zakořenění

---

11 Tamtéž.

12 Srov. Papežská rada pro novou evangelizaci. *Katechetické direktorium*, č. 113.

13 Srov. František. Ap. list *Spiritus Domini*. Praha: ČBK, 2021.

14 Pavel VI. Ap. list *Ministeria quaedam*.

a růstu církve, aby byla opravdu schopná osvětlovat své okolí i ty, kteří jsou od ní dosud velmi vzdáleni.⁴⁵

Nelze tedy opomenout, že „vědomí identity a poslání laika v církvi vzrostlo. Máme četné laiky, byť to stále nestačí, kteří mají hluboký smysl pro společenství a obrovskou věrnost závazku k činnosti lásky, katechezi a slavení víry.“⁴⁶ Z toho plyne, že laická služba katechety klade větší důraz na misijní úsilí, které je typické pro každého křesťana a které musí mít zcela sekulární podobu, bez jakékoli klerikalizující tendence.

8. Služba laického katechety má i charakter povolání. Vyžaduje proto ze strany biskupa patřičné rozlišování a vyznačuje se obřadem ustanovení. Jde tedy o trvalou službu místní církvi podle pastoračních potřeb zjištěných místním ordinářem. Služba má však laický charakter, jak to její podstata vyžaduje. Je dobré, aby k ustanovené službě katechety byli povoláváni muži a ženy hluboké víry, lidsky zralí, aktivně začlenění do života společenství věřících, přívětiví, velkorysí, se smyslem pro bratrské společenství, kteří absolvovali náležitou biblickou, teologickou, pastorační a pedagogickou formaci, pravdy víry předávají důsledně a mají již za sebou zkušenost s katechetickou činností.¹⁷ Požaduje se, aby byli věrnými spolupracovníky kněží a jáhnů, ochotnými vykonávat službu tam, kde je to třeba, a aby byli vedeni apoštolským duchem.

Po zvážení všech aspektů proto mocí apoštolské autority

ustanovuji

laickou službu katechety.

Kongregace pro bohoslužbu a svátosti se v krátké době postará o vydání Obřadu ustanovení laické služby katechety.

---

15 Pavel VI. Ap. exhortace *Evangelii nuntiandi*, č. 73. Praha: Zvon, 1990.

16 Tamtéž, č. 102.

17 Srov. 2. vatikánský koncil. Dekret *Christus Dominus*, č. 14. In *Dokumenty II. vatikánského koncilu*; CIC, kán. 213 § 1; CCEO, kán. 409 § 1.

9. Vyzývám biskupské konference, aby uvedly do praxe službu katechety a stanovily nezbytnou formaci, normy a kritéria pro přijetí této služby a aby našly odpovídající formy této služby pro ty, kdo budou povoláni k jejímu vykonávání v souladu s obsahem tohoto apoštolského listu.

10. Synody pro východní církve a shromáždění hierarchů mohou přijmout pro příslušné církve *sui juris* vše podle svého partikulárního práva.

11. Biskupové ať si bez přestání osvojují výzvu koncilních otců, kteří připomínají: „Pastýři vědí, že je Kristus neustanovil k tomu, aby pouze oni na sebe vzali pastýřské poslání vůči světu, nýbrž že mají významný úkol tak vést věřící a uznávat jejich služby a charismata, aby všichni svým způsobem svorně spolupracovali na společném díle.“¹⁸ Oporou ať je jim rozlišování darů, kterými Duch Svatý církve stále zahrnuje, aby služba katechety byla účinná pro růst jejich komunity.

Nařizuji, aby vše, co je tímto apoštolským listem daným z vlastního podnětu ustanoveno, bylo trvalé a právoplatné. Všechna ustanovení, která jsou s tím v rozporu, ztrácejí platnost. Obsah dokumentu nabývá platnosti dnem uveřejnění v deníku *L'Osservatore Romano* a souběžným uveřejněním v oficiálním komentáři věstníku *Acta Apostolicae Sedis*.

Dáno v Římě u Sv. Jana Lateránského dne 10. května 2021, v den liturgické památky sv. Jana z Avily, kněze a učitele církve, v devátém roce mého pontifikátu

FRANTIŠEK

4.

POSELSTVÍ SVATÉHO OTCE FRANTIŠKA K 54. SVĚTOVÉMU DNI MÍRU

1. LEDNA 2021

Kultura péče jako cesta k míru

1. Na prahu nového roku bych rád předal uctivý pozdrav hlavám států a předsedům vlád, vedoucím mezinárodních organizací, duchovním vůdcům a věřícím různých náboženství, mužům a ženám dobré vůle. Všem vyslovuji své přání, aby tento rok přinesl pokrok lidstva na cestě bratrství, spravedlnosti a míru mezi jednotlivci, společnostmi, národy a státy.

Rok 2020 byl poznamenán velkou zdravotní krizí způsobenou covidem-19, která se proměnila v globální fenomén, jenž zasáhl více sektorů a prohloubil různé krize silně vzájemně provázané, jako je krize klimatická, potravinová, ekonomická a migrační, a způsobil vážné utrpení a strádání. Myslím především na všechny, kteří ztratili člena rodiny nebo někoho blízkého, ale také na ty, kdo zůstali bez práce. Zvláště pamatuji na lékaře, zdravotní sestry, lékárníky, výzkumné pracovníky, dobrovolníky, kaplany a na personál nemocnic a zdravotních center, kteří udělali maximum a pokračují v tom s velkým úsilím a obětavostí až do té míry, že někteří z nich zemřeli ve snaze být nablízku nemocným, zmírnit jejich utrpení nebo jim zachránit život. Když vzdávám hold těmto lidem, znovu vyzývám zodpovědné politiky a soukromý sektor, aby přijali vhodná opatření pro zajištění přístupu k očkovacím látkám proti covidu-19 a k základním technologiím potřebným pro pomoc nemocným a všem, kteří jsou ti nejhudší a nejzranitelnější.¹

1

Srov. *Videoposelství u příležitosti 75. zasedání Valného shromáždění OSN*, 25. září 2020.

Je bolestné si povšimnout, že vedle četných svědectví o charitativní lásce a solidaritě bohužel nabírají na síle i různé formy nacionalismu, rasismu, xenofobie a také války a konflikty, které rozsévají smrt a zkázu.

Tyto a další události, které v uplynulém roce poznamenaly cestu lidstva, nás učí, jakou důležitost pro vytváření společnosti založené na bratrských vztazích má péče o sebe navzájem a o stvoření. Proto tématem zvoleným pro mé poselství je *Kultura péče jako cesta k míru*; kultura péče pro vymýcení kultury lhostejnosti, skartování a konfrontace, která dnes často převládá.

2. Bůh Stvořitel, původce povolání člověka k péči

V mnoha náboženských tradicích existují příběhy, které odkazují na původ člověka, na jeho vztah se Stvořitelem, s přírodou a s jeho bližními. V Bibli je to kniha Genesis, která již od začátku odhaluje důležitost péče a ochrany v Božím plánu s lidstvem a zdůrazňuje vztah mezi člověkem („adam“) a zemí („adamah“) i vztah mezi bratry. V biblické zprávě o stvoření svěřil Bůh zahradu „vysázenou v Edenu“ (srov. Gn 2,8) do rukou Adama s úkolem „obdělávat ji a chránit“ (srov. Gn 2,15). To znamená na jedné straně učinit zemi plodnou a na straně druhé chránit ji a podporovat její schopnost udržet život.² Slovesa „obdělávat“ a „chránit“ popisují Adamův vztah k jeho zahradě-domovu a také naznačují důvěru, kterou do něj Bůh vkládá, když z něj činí pána a strážce celého stvoření.

Narozením Kaina a Ábela se začíná odehrávat příběh bratrů, jejichž vztah bude Kain interpretovat – v negativním smyslu – termíny *hlídat* nebo *opatrovat*. Poté, co Kain zabil svého bratra Ábela, odpověděl na Boží otázku: „Copak jsem já hlídačem svého bratra?“ (Gn 4,9).³ Ano, určitě! Kain je „hlídačem“ svého bratra. „Již v těchto starobylých příbězích oplývajících hlubokou symbolikou bylo obsaženo přesvědčení, které vnímáme dnes, že totiž všechno je ve vztahu a že autentická péče o náš vlastní život a naše vztahy k přírodě

---

2 Srov. František. Enc. *Laudato si'* (24. května 2015), č. 67. Praha: Paulínky, 2018.

3 Srov. *Bratrství, základ a cesta k míru*, poselství pro oslavu 47. světového dne míru 1. ledna 2014 (8. prosince 2013), č. 2.

jsou neoddělitelné od bratrství, spravedlnosti a věrnosti ve vztahu k druhým.⁴

3. Bůh Stvořitel, vzor pro péči

Písmo svaté představuje Boha nejen jako Stvořitele, ale i jako toho, kdo se stará o své tvory, zejména o Adama, Evu a jejich děti. I samotný Kain, přestože na něj dopadlo prokletí kvůli spáchanému zločinu, dostává od Stvořitele jako dar *ochranné znamení*, aby mohl být jeho život zachován (srov. Gn 4,15). Tato skutečnost nejen potvrzuje *nedotknutelnou důstojnost* člověka, stvořeného k obrazu Božímu a jeho podobě, ale ukazuje také Boží plán zachování harmonie ve stvoření, protože „mír a násilí nemohou přebývat ve stejném domě“.⁵

Péče o stvoření je základem ustanovení *sabatu*, který se kromě uspořádání božského kultu zaměřoval i na obnovení společenského řádu a pozornost vůči chudým (srov. Gn 1,1–3; Lv 25,4). Oslava Jubilea u příležitosti sedmého sabatického roku dopřávala oddych půdě, otrokům a dlužníkům. V tomto roce milosti byla věnována pozornost těm nejzranitelnějším a nabídla se jim nová perspektiva života, aby mezi lidmi nebyl nikdo nucený (srov. Dt 15,4).

Pozoruhodná je také prorocká tradice, kde se vrchol biblického chápání spravedlnosti projevuje ve způsobu, jakým společenství ve svém nitru jedná s těmi nejslabšími. Proto zejména Amos (2,6–8; 8) a Izaiáš (58) neustále pozvedají svůj hlas ve prospěch spravedlnosti pro chudé, kteří jsou kvůli své zranitelnosti a bezmoci vyslyšeni pouze Bohem, jenž se o ně stará (srov. Žl 34,7; 113,7–8).

4. Ježíšova péče při jeho službě

Ježíšův život a služba ztělesňují vrchol zjevení Otcovy lásky k lidstvu (Jan 3,16). V nazaretské synagoze se Ježíš projevil jako ten, kterého Pán posvětil a „poslal, aby přinesl chudým radostnou zvěst, aby vyhlásil zajatým propuštění a slepým navrácení zraku, aby propustil zdeptané na svobodu“ (Lk 4,18). Tyto mesiášské úkony, typické

---

4 Enc. *Laudato si'*, č. 70.

5 Papežská rada pro spravedlnost a mír. *Kompendium sociální nauky církve*, č. 488. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2008.

pro Jubilea, představují nejnvýmluvnější svědectví o poslání, které mu Otec svěřil. Kristus soucitně přistupuje k nemocným na těle i na duchu a uzdravuje je; odpouští hříšníkům a dává jim nový život. Ježíš je dobrý pastýř, který se stará o ovce (srov. Jan 10,11–18; Ez 34,1–31); je dobrý Samaritán, který se sklání ke zraněnému, léčí jeho rány a stará se o něj (srov. Lk 10,30–37).

Na vrcholu svého poslání zpečetuje Ježíš svou starost o nás tím, že se obětuje na kříži a tak nás osvobozuje z otroctví hříchu a smrti. Darem svého života a svou obětí nám otevřel cestu lásky a každému říká: „Následuj mě. Stejně jednej i ty“ (srov. Lk 10,37).

5. Kultura péče v životě Ježíšových následovníků

Skutky duchovního a tělesného milosrdenství tvoří jádro charitativní služby v prvotní církvi. Křesťané první generace sdíleli majetek, aby nikdo z nich nebyl v nouzi (srov. Sk 4,34–35), a snažili se, aby se jejich společenství stalo přívětivým domovem, bylo otevřené pro situaci každého člověka a ochotné převzít odpovědnost za ty nejzranitelnější. Stalo se zvykem nabízet dobrovolné příspěvky pro nasycení chudých, pohřbívání mrtvých a péči o sirotky, starší lidi a oběti katastrof, např. ze ztroskotaných lodí. Když v pozdějších obdobích velkorysost křesťanů trochu ochabla, někteří církevní otcové vytrvale připomínali, že Bůh zamýšlel používat majetek pro společné dobro. Ambrož tvrdil, že „příroda dala všechno lidem pro společné užívání. [...] Proto příroda vytvořila společné právo pro všechny, ale chamtivost z něj udělala právo jen pro několik z nich.“⁶ Když církev překonala pronásledování prvních století, využila své svobody, aby inspirovala společnost a její kulturu. „Bída té doby vyvolala nové úsilí pro službu *křesťanské charitě*. Historie připomíná četná charitativní díla. [...] K úlevě trpícího lidstva byla zřízena řada institucí: nemocnice, *útulky* pro chudé, sirotčince a nalezince, hospice atd.“⁷

---

6 Ambrož. *De officiis*, 1, 28, 132: PL 16, 67.

7 Bihlmeyer, K. – Tüchle, H. *Storia della Chiesa. Vol. I L'antichità cristiana (Dějiny církve. Svazek I, Křesťanský starověk)*. Brescia: Morcelliana, 1994, s. 447, 448.

6. Zásady sociální nauky církve jako základ pro kulturu péče

Diakonie počátků, obohacená úvahou církevních otců a v průběhu staletí oživovaná činnou charitativní činností tolika zářivých svědků víry, se stala tlukoucím srdcem sociální nauky církve, která se nabízí všem lidem dobré vůle jako vzácné dědictví zásad, kritérií a návodů, z nichž lze vyvodit „gramatiku“ péče: podpora důstojnosti každé lidské osoby, solidarita s chudými a bezbrannými, péče o společné dobro, ochrana stvoření.

* Péče jako podpora důstojnosti a práv osoby

„Pojem osoby, který se zrodil a dozrál v křesťanství, napomáhá pokračujícímu plnému rozvoji člověka: protože osoba vždy znamená vztah, a nikoli individualismus, potvrzuje inkluzi, a nikoli vyloučení, jedinečnou a nedotknutelnou důstojnost, a nikoli vykořisťování.“⁸ Každá lidská osoba je cílem sama o sobě a nikdy není pouhým nástrojem oceňovaným jen pro svou užitečnost, ale je stvořena pro společný život v rodině, v komunitě a ve společnosti, kde jsou si všichni členové ve své důstojnosti rovni. Právě z této důstojnosti se odvozují lidská práva i povinnosti, které vyžadují například odpovědnost přijímat a podporovat chudé, nemocné, lidi postavené na okraj, každého z našich „blížních, v čase a prostoru blízkých i vzdálených“.⁹

* Péče o společné dobro

Každý aspekt sociálního, politického a ekonomického života se uskutečňuje, když se dává do služby společnému dobru čili „souhrnu podmínek společenského života, které jak skupinám, tak jednotlivým

---

8 František. Projev k účastníkům setkání organizovaného Dikasteriem pro službu integrálnímu lidskému rozvoji u příležitosti 50. výročí *Populorum progressio* (4. dubna 2017).

9 František. Poselství pro 22. zasedání konference států zúčastněných na rámcové dohodě OSN o klimatických změnách (COP22), 10. listopadu 2016. Srov. Mezdikasteriální kulatý stůl Svatého stolce o integrální ekologii. *Na cestě k péči o společný domov. Pět let od vydání encykliky Laudato si'* (31. května 2020). Città del Vaticano: LEV, 2020.

členům dovolují úplnější a snazší dosažení vlastní dokonalosti“.¹⁰ Naše plány a snahy proto musí vždy brát v úvahu dopady na celou lidskou rodinu a uvážit důsledky pro přítomnost i pro budoucí generace. Pravdivost a aktuálnost toho nám ukazuje pandemie covidu-19, před níž „jsme si uvědomili, že jsme na stejné lodi, všichni křehcí a dezorientovaní, ale zároveň důležití a nezbytní, a všichni jsme povoláni k tomu, abychom veslovali společně,“¹¹ protože „nikdo se nezachrání sám“¹² a žádný izolovaný národní stát nemůže zajistit společné dobro pro své obyvatelstvo.¹³

* **Péče prostřednictvím solidarity**

Solidarita představuje konkrétní lásku k druhému, není nějakým neurčitým citem, ale je „pevnou a trvalou odhodlaností usilovat o obecné blaho neboli dobro všech a jednoho každého, protože všichni jsme zodpovědní za všechny“.¹⁴ Solidarita nám pomáhá vidět toho druhého – buď jako člověka, nebo v širším smyslu jako lid či národ – nikoli jako statistický údaj nebo jako prostředek k využívání a následnému skartování, když už není užitečný, ale jako našeho bližního, jako společníka na cestě, který je stejně jako my povolán k účasti na hostině života, na niž nás Bůh zve všechny zároveň.

* **Péče a ochrana stvoření**

Encyklika *Laudato si'* bere plně na vědomí vzájemné propojení všeho stvořeného a zdůrazňuje potřebu naslouchat zároveň výkřiku lidí v nouzi i výkřiku stvoření. Z tohoto pozorného a neustálého naslouchání se může zrodit účinná péče o Zemi, náš společný domov, i o chudé. V tomto ohledu bych rád zopakoval, že „pocit vnitřního spojení s ostatními bytostmi přírody nemůže být autentický, pokud

---

10 Druhý vatikánský koncil. Pastorální konstituce o církvi v dnešním světě *Gaudium et spes*, č. 26. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 2002.

11 František. *Mimořádná modlitba v době epidemie*, 27. března 2020.

12 Tamtéž.

13 Srov. František. Enc. *Fratelli tutti* (3. října 2020), č. 8, 153.

14 Jan Pavel II. Enc. *Sollicitudo rei socialis* (30. prosince 1987), č. 38. Praha: Zvon, 1996.

nám v srdci zároveň chybí něha, soucit a starost o druhé lidi“.¹⁵ „Pokoj, spravdnost a ochrana stvoření jsou tři vzájemně spojené otázky, které nelze oddělit a jednat o nic zvlášť, aniž bychom se opakovaně dopouštěli redukcionismu.“¹⁶

7. Kompas ukazující společnou cestu

V době, v níž převládá skartační kultura, tváří v tvář rostoucím nerovnostem uvnitř národů i mezi nimi,¹⁷ bych rád vyzval ty, kdo jsou odpovědní za mezinárodní organizace a vlády, za ekonomický a vědecký svět, za sociální komunikaci a vzdělávací instituce, aby vzali do ruky „kompas“ výše zmíněných zásad a ukázali *společný směr* procesu globalizace, „směr skutečně lidský“.¹⁸ To by totiž umožnilo docenit hodnotu a důstojnost každého člověka, jednat společně a solidárně pro obecné dobro a tak povznést ty, kteří trpí chudobou, nemocemi, otroctvím, diskriminací a konflikty. Vybízím všechny, aby se za pomoci tohoto kompasu stali proroky a svědky kultury péče, a tak se vyrovnaly toliké sociální nerovnosti. To bude umožněno jen díky mohutné a široké angažovanosti žen v rodině a v každé sociální, politické a institucionální oblasti.

Kompas sociálních principů, nezbytný k podpoře *kultury péče*, je rovněž určující pro vztahy mezi národy, které by se měly inspirovat bratrstvím, vzájemným respektem, solidaritou a dodržováním mezinárodního práva. V tomto ohledu je třeba znovu potvrdit ochranu a podporu základních lidských práv, která jsou nezczizitelná, univerzální a nedělitelná.¹⁹

Rovněž je třeba připomenout dodržování humanitárního práva, zejména v této fázi, kdy konflikty a války pokračují bez přerušení. Mnoho regionů a komunit si bohužel již nevzpomíná na dobu, kdy žily v míru a bezpečí. Mnoho měst se stalo ohniskem nejistoty; jejich

---

15 Enc. *Laudato si'*, č. 91.

16 Konference dominikánských biskupů. Past. list *Sobre la relación del hombre con la naturaleza* (21. ledna 1987); srov. enc. *Laudato si'*, č. 92.

17 Srov. enc. *Fratelli tutti*, č. 125.

18 Tamtéž, č. 29.

19 Srov. František. Poselství k účastníkům mezinárodní konference *Lidská práva v současném světě: zisky, opominutí, jednání*. Řím, 10.–11. prosince 2018.

obyvatelé bojují za udržení svého normálního životního rytmu, i když jsou bez rozdílu vystaveni útokům a bombardování výbušninami, dělostřelbou a ručními zbraněmi. Děti se nemohou učit. Muži a ženy nemohou pracovat pro uživení rodin. Hladomor se zakořenil tam, kde byl kdysi neznámý. Lidé jsou nuceni prchat a zanechávají za sebou nejen své domovy, ale také svou rodinnou historii a kulturní kořeny.

Příčin konfliktů je mnoho, ale výsledek je vždy stejný: ničení a humanitární krize. Musíme se zastavit a ptát se sami sebe: Co vedlo k tomu, že konflikty ve světě se staly běžnými? A především, jak obrátit naše srdce a změnit naši mentalitu, abychom skutečně usilovali o mír v podmínkách solidarity a bratrství?

Kolik zdrojů se vyplývá na zbraně, zejména jaderné,²⁰ zdroje, které by se mohly použít na potřebnější priority k zajištění bezpečnosti lidí, jako je podpora míru a integrálního lidského rozvoje, boj proti chudobě, pokrytí zdravotních potřeb. I to ostatně stavějí na světlo globální problémy, jako je současná pandemie covidu-19 a klimatická změna. Jak odvážným rozhodnutím by bylo „zřídít za peníze používané na zbraně a další vojenské výdaje ‚světový fond‘ pro definitivní odstranění hladu a pro přispění k rozvoji nejchudších zemí“!²¹

8. Pro výchovu ke kultuře péče

Podpora kultury péče vyžaduje *vzdělávací proces* a kompas sociálních principů představuje spolehlivý nástroj pro tento účel v různých vzájemně souvisejících kontextech. K tomu bych rád uvedl několik příkladů.

– Výchova k péči se rodí v *rodině*, přirozeném a základním jádru společnosti, kde se člověk učí žít ve vztahu a ve vzájemné úctě. Rodina však musí získat podmínky pro to, aby mohla vykonávat tento životně důležitý a nepostradatelný úkol.

---

20 Srov. František. Poselství pro konferenci OSN zaměřenou na vyjednání právně závazného nástroje o zákazu nukleárních zbraní, která by vedla k jejich eliminaci, 23. března 2017.

21 Týž. Videoposelství u příležitosti *Světového dne výživy 2020*, 16. října 2020.

- Ve spolupráci s rodinou jsou dalšími subjekty odpovědnými za vzdělávání také *školy a univerzity* a stejně tak – v některých ohledech – i *sdělovací prostředky*.²² Jsou povolány přinášet systém hodnot založený na uznání důstojnosti každého člověka, každého jazykového, etnického a náboženského společenství, každého lidu a z toho vyplývající základní práva. Vzdělání představuje jeden z nejspravedlivějších a nejsolidárnějších pilířů společnosti.
- *Náboženství* obecně a zejména náboženští *vůdci* mohou hrát nezastupitelnou roli při předávání věřícím i společnosti hodnot solidarity, respektu k odlišnostem, přijetí druhých a péče o nejzranitelnější bratry. V této souvislosti připomínám slova papeže Pavla VI. adresovaná ugandskému parlamentu v roce 1969: „Nebojte se církve; ona si vás váží, vychovává z vás čestné a loajální občany, nepodněcuje rivalitu a rozkoly, usiluje o prosazování zdravé svobody, sociální spravedlnosti a míru; pokud má nějaké preference, pak je to preference pro chudé, pro výchovu dětí a lidu, pro péči o trpící a opuštěné.“²³
- Všem, kteří se věnují službě obyvatelstvu, mezinárodním, vládním a nevládním organizacím se vzdělávacím posláním, a všem, kteří pracují v různých funkcích v oblasti vzdělávání a výzkumu, znovu vyslovuji své povzbuzení k tomu, aby mohlo být dosaženo cíle vzdělávání „otevřenějšího a inkluzivnějšího, schopného trpělivě naslouchat, vést konstruktivní dialog a vzájemně si porozumět“.²⁴ Přeju si, aby se této výzvě, která byla vyslovena v rámci *Globálního vzdělávacího paktu*, dostalo širokého a mnohostranného přijetí.

---

22 Srov. Benedikt XVI. *Vychovávat mladé ke spravedlnosti a míru*. Poselství ke 45. světovému dni míru, 1. ledna 2012 (8. prosince 2011), č. 2; *Překonej lhostejnost a dosáhni míru*. Poselství ke 49. světovému dni míru, 1. ledna 2016 (8. prosince 2015), č. 6.

23 Pavel VI. Projev k poslancům a senátorům Ugandy. Kampala, 1. srpna 1969.

24 František. Poselství při předložení výchovného paktu, 12. září 2019. *L'Osservatore Romano*, 13. září 2019, s. 8.

9. Bez kultury péče není mír

Kultura péče jako společný, podpůrný a participativní závazek chránit a podporovat důstojnost a dobro všech, jako připravenost k zájmu, pozornosti, soucitu, smíření a uzdravení, ke vzájemnému respektu a vzájemnému přijetí představuje privilegovaný způsob budování míru. „V mnoha částech světa je zapotřebí mírových cest, které vedou k uzdravení ran, je zapotřebí mírotvorců ochotných zahájit s vynalézavostí a smělostí procesy hojení a obnoveného setkání.“²⁵

V této době, kdy loďka lidstva, otřesená bouří krize, postupuje vpřed s obtížemi při hledání klidnějšího a pokojnějšího obzoru, nám kormidlo důstojnosti lidské osoby a „kompas“ základních sociálních principů umožňují, abychom společně pluli po bezpečné trase. Jako křesťané upíráme oči k Panně Marii, Hvězdě mořské a Matce naděje. Všichni spolupracujme, abychom postupovali k novému obzoru lásky a míru, bratrství a solidarity, vzájemné podpory a vzájemného přijetí. Nepodléhejme pokušení nezájmu o ostatní, zejména o ty nejslabší, nezvykněme si odvracet pohled,²⁶ ale každý den se konkrétně zavazujme „vytvářet společenství složené z bratrů, kteří se navzájem přijímají a pečují jedni o druhé“.²⁷

Dáno ve Vatikánu dne 8. prosince 2020

FRANTIŠEK

---

25 Enc. *Fratelli tutti*, č. 225.

26 Srov. tamtéž, č. 64.

27 Tamtéž, č. 96; srov. *Bratrství jako základ a cesta k míru*. Poselství pro slavení 47. světového dne míru, 1. ledna 2014 (8. prosince 2013), č. 1.

5. POSELSTVÍ SVATÉHO OTCE FRANTIŠKA K 29. SVĚTOVÉMU DNI NEMOCNÝCH

11. ÚNORA 2021

Jenom jeden je váš Mistr, a vy všichni jste bratři (Mt 23,8)

Základem péče o nemocné je vztah důvěry

Milé sestry, milí bratři,

slavení 29. světového dne nemocných, který připadá na památku Panny Marie Lurdské 11. února 2021, je příležitostí, abychom obrátili svou pozornost zvláště na nemocné a na ty, kdo se o ně starají, ať už ve zdravotnických zařízeních, v rodině nebo v komunitě. Zvláště myslím na všechny, kdo na celém světě trpí v důsledku pandemie koronaviru. Všechny, zvláště lidi velmi chudé a na okraji společnosti, ujišťuji, že jsem jim duchovně nablízku, a ubezpečuji je o lásce a starostlivosti celé církve.

1. Inspirací pro téma letošního dne nemocných je úryvek z evangelia, ve kterém Ježíš kritizuje pokrytectví těch, kdo mluví, ale nejednají (srov. Mt 23,1–12). Pokud víru zredukujeme na bezduché slovní cvičení, aniž bychom vstoupili do příběhu bližního a všeho, co potřebuje, pak naše vyznávaná víra neodpovídá reálnému životu, a to je velmi vážné. Ježíš nás chce varovat před nebezpečím, abychom nesklouzli ke zbožňování sebe sama. Používá proto silná slova: „Jenom jeden je váš Mistr, a vy všichni jste bratři“ (Mt 23,8).

Ježíšova kritika těch, kdo „mluví, ale nejednají“ (Mt 23,3), je za každé situace a pro každého prospěšná. Nikdo totiž není imunní vůči pokrytectví, velice závažnému zlu. Ve svém důsledku nám brání,

abychom jako děti jediného Otce plnili své povolání žít pro bratrství všech lidí.

Ve vztahu k bratřím a sestrám, kteří jsou v jakékoli nouzi, nám Ježíš ukazuje opačný postoj, než je pokrytectví. Vybízí nás, abychom se před druhým člověkem zastavili, naslouchali mu, navázali upřímný a osobní vztah, abychom s ním soucítili, vnímali jeho rozpoložení a jeho utrpení až do té míry, že je vezmeme na sebe a pomůžeme mu (srov. Lk 10,30–35).

2. Nemoc nám dává zakusit vlastní zranitelnost a současně naši přirozenou potřebu druhého. Zjevněji vnímáme svou křehkost tvora a zakoušíme svou závislost na Bohu. V nemoci nás zcela prostupuje nejistota, velké obavy, někdy i zděšení. Doléhá na nás bezmoc, protože naše zdraví není závislé na našich schopnostech nebo na naší „starostlivosti“ (srov. Mt 6,27).

Nemoc v nás vyvolává otázky po smyslu života, s nimiž se ve víře obracíme k Bohu: otázky, jimiž hledáme nový význam a směr svého života. Někdy nenajdeme odpověď hned. Ani naši přátelé a příbuzní nám v tomto náročném hledání nedokážou vždy pomoci.

Emblematickou postavou je v této situaci Jób. Jeho manželka a přátelé ho v jeho neštěstí nedokážou podržet. Naopak ho dokonce osočují, a tak v něm umocňují samotu a zmatení. Jób se cítí opuštěný a nepochopený. Navzdory své nesmírné slabosti zavrhuje jakékoli pokrytectví a volí cestu upřímnosti vůči Bohu a ostatním. Volá k Bohu tak neodbytně, že Bůh mu nakonec odpoví a otevírá mu nové obzory. Potvrzuje, že Jóbovo utrpení není trestem ani znamením, že by se Bůh od něj vzdálil nebo ho ignoroval. Z Jóbova zraněného a uzdraveného srdce v té chvíli tryskají rozechvělá a pohnutá slova k Hospodinu: „Zvěděl jsem o tobě jen podle doslechu, ale nyní tě zří moje oči“ (42,5).

3. Nemoc má pokaždé více než jednu tvář: má tvář každého nemocného, i těch, kdo se cítí být zcela opomíjeni, vyloučeni, obětí sociální nespravedlnosti, která popírá jejich základní práva (srov. encyklika *Fratelli tutti*, č. 22). Současná pandemie poukázala na velké množství nerovností ve zdravotnickém systému a odhalila nedostatky v péči o nemocné. Péče mnohdy není dostupná pro lidi staré, slabé,

zranitelné, často je nevyvážená. To je důsledek politických kroků, toho, jak jsou spravovány zdroje, a úsilí všech, kdo zastávají jakoukoli zodpovědnou roli ve společnosti. Investovat do péče o nemocné je prioritou vyrůstající ze základního principu, že zdraví je prvotní společné dobro. Pandemie však také ukázala velkodušnost a obětavost zdravotníků, dobrovolníků, pomocného personálu, kněží, řeholníků a řeholnic, kteří zodpovědně, láskyplně a obětavě pomáhají, ošetřují, utěšují a slouží mnoha nemocným i jejich příbuzným. Tichý zástup mužů a žen, kteří se rozhodli pohlédnout nemocným do tváře, vzít na sebe bolest pacientů, které považují za blízké, neboť všichni jsme členy jedné velké lidské rodiny.

Taková blízkost je vzácný balzám, který přináší nemocnému útěchu a povzbuzení v jeho utrpení. My, křesťané, prožíváme tuto blízkost jako výraz lásky Ježíše Krista, *milosrdného Samaritána*, který se soucitně sklání nad každým člověkem zraněným hříchem. Ve spojení s Ježíšem skrze Ducha Svatého jsme povoláni, abychom byli milosrdní jako Otec a abychom milovali zvláště nemocné, slabé a trpící bratry a sestry (srov. Jan 13,34–35). Tuto svou blízkost můžeme zakoušet osobně nebo společně: bratrská láska v Kristu totiž vytváří společenství, které je schopno uzdravovat, nikoho neopouští, přijímá především ty nejslabší a jde jim vstříc.

V této souvislosti bych rád připomněl důležitost bratrské a sesterské solidarity, která se konkrétně vyjadřuje ve službě. Má mnoho podob, všechny jsou zaměřené na pomoc bližnímu. „Sloužit znamená pečovat o ty, kdo jsou slabí v našich rodinách, v naší společnosti, v našem národě“ (srov. kázání v Havaně, 20. září 2015). V tomto úsilí je každý povolán „před konkrétní tvář lidí nejslabších upozadit vlastní požadavky a očekávání, své touhy po moci. (...) Služba vždy hledí bratru do tváře, dotýká se jeho těla, vnímá jeho blízkost někdy až natolik, že jeho utrpení pociťuje na sobě a snaží se všemožně bližnímu pomoci. Služba proto nikdy není ideologická, protože neslouží idejím, nýbrž osobám“ (tamtéž).

4. Má-li být péče účinná, musí být postavena na vztahu, který umožní celostní přístup k nemocnému. Je třeba, aby tento aspekt zohlednili také lékaři, zdravotníci, odborníci, dobrovolníci a vzali na sebe utrpení těch, které ve vztahu vzájemné důvěry provázejí k uzdravení (srov.

Nová charta pracovníků ve zdravotnictví [2016]). Jde o úmluvu mezi těmi, kdo požadují péči, a těmi, kdo se o ně starají, která je založená na vzájemné důvěře a úctě, upřímnosti, ochotě. To pomáhá překonávat jakékoli obranné postoje, respektovat důstojnost nemocného, zajistit profesionalitu zdravotníků a udržovat dobré vztahy s rodinami pacientů.

Takový vztah s nemocným nachází svůj nevyčerpatelný zdroj motivace a síly v *Kristově lásce*, jak to dokazuje tisícileté svědectví mužů a žen, kteří se v péči o nemocné stali svatými. Z tajemství smrti a zmrtvýchvstání Krista se rodí láska, která je schopna dát plný smysl jak pacientovi, tak tomu, kdo o něj pečuje. Svědčí o tom evangelium. Ukazuje, že Ježíšovo uzdravení nevychází ze žádných kouzel, ale je vždy důsledkem *setkání, vzájemného vztahu*. Ježíš přináší Boží dar a odpovídá na něj ten, kdo ho přijme. Ježíš to shrnuje slovy: „Tvá víra tě zachránila.“

5. Milí bratři a milé sestry, přikázání lásky, které Ježíš zanechal svým učedníkům, se konkrétně naplňuje i ve vztahu k nemocným. Společnost je o to humánnější, oč účinněji se v duchu bratrské lásky dokáže postarat o své trpící a slabé členy. Snažme se dojít tohoto cíle a vytvářejme svět, kde nikdo nezůstane sám, nikdo není vyloučen nebo opuštěn.

Všechny nemocné, všechny pracovníky ve zdravotnictví a všechny, kdo jsou nemocným nablízku, svěřuji přímluvě Panny Marie, Matky milosrdenství a Uzdravení nemocných. Kéž z lurdské jeskyně a z nesčetných poutních míst na celém světě posiluje naši víru a naději a kéž nám pomůže postarat se o druhé s bratrskou láskou. Všem rád uděluji své požehnání.

Dáno v Římě u Sv. Jana Lateránského dne 20. prosince 2020, o 4. neděli adventní

FRANTIŠEK

6. POSELSTVÍ SVATÉHO OTCE FRANTIŠKA K POSTNÍ DOBĚ 2021

„Ted' jdeme do Jeruzaléma“ (Mt 20,18)

Postní doba – čas obnovení víry, naděje a lásky

Milé sestry a milí bratři,

když Ježíš svým učedníkům vysvětluje, že svým utrpením, smrtí a zmrtvýchvstáním plní Boží vůli, zároveň jim odhaluje hluboký význam svého poslání a zve je, aby se k němu připojili pro spásu světa.

Když se ubíráme postní cestou k velikonočním svátkům, připomínáme si toho, který se „ponížil a byl poslušný až k smrti, a to k smrti na kříži“ (Flp 2,8). V této době obrácení obnovujeme *svou víru*, čerpáme z „*živé vody*“ *naděje* a otevřeným srdcem přijímáme *Boží lásku*, která nás přetváří v sestry a bratry v Kristu. O velikonoční noci obnovíme své křestní závazky, a tak se skrze Ducha Svatého znovu zrodíme jako nové ženy a noví muži. Cesta postní dobou, stejně jako cesta křesťanským životem, prochází světlem zmrtvýchvstání, které prozařuje city, postoje a rozhodnutí každého, kdo chce jít za Kristem.

Podmínkou a důkazem našeho obrácení je *půst, modlitba a almužna*, jak je hlásá Ježíš (srov. Mt 6,1–18). Cesta chudoby a odříkání (*půst*), pomoc a láskyplný přístup ke zraněnému (*almužna*) a synovský rozhovor s Otcem (*modlitba*) nám umožní vyjádřit upřímnou víru, živou naději a činorodou křesťanskou lásku.

1. Víra nás zve, abychom přijímali pravdu a stali se jejími svědky před Bohem a přede všemi našimi bratry a sestrami

Přijmout a žít pravdu zjevenou v Kristu znamená v této postní době nechat se především proniknout Božím slovem, které církev předává z generace na generaci. Tato pravda není intelektuálním konstruktem,

vyhrazeným několika vybraným, nadřazeným a důstojným. Je poselstvím, kterého se nám dostalo a kterému můžeme porozumět inteligencí svého srdce, pokud bude otevřené pro nezměrného Boha, který nás miloval dříve, než jsme si to sami uvědomili. Touto pravdou je sám Kristus. Zcela na sebe vzal naše lidství, a tím se stal cestou – náročnou, ale otevřenou všem – která vede k plnosti života.

Ti, kdo *prožijí půst v odříkání* a v prostotě svého srdce, objeví Boží dar a pochopí, že jsme stvořeni k Božímu obrazu a podobě a v něm dojdeme plnosti. Ten, kdo přijme chudobu a postí se, stává se chudým s chudými a „shromažďuje“ bohatství lásky přijímané a sdílené. Takto chápaný a žitý půst nám pomáhá milovat Boha a bližního. Jak učí sv. Tomáš Akvinský, láska je jako „hnutí zaměřující se pozorností na druhého tak, že se milující považuje za spojeného s ním v jedno“ (encyklika *Fratelli tutti*, č. 93).

Postní doba je dobou víry neboli dobou, kdy přijmeme Boha do svého života a dovolíme mu, aby si u nás „učinil příbytek“ (srov. Jan 14,23). Postit se znamená osvobodit svůj život ode všeho, co ho okupuje, od přemíry informací – pravdivých či nepravdivých –, spotřebních produktů, abychom otevřeli brány svého srdce tomu, který k nám přichází zcela chudý, ale „plný milosti a pravdy“ (Jan 1,14); Syn Boha Spasitele.

2. Naděje jako „živá voda“, díky které můžeme pokračovat na své cestě

Samaritánka, kterou u studny Ježíš prosí, aby mu dala napít, nechápe, když jí říká, že by jí mohl nabídnout „živou vodu“ (Jan 4,10). Zpočátku si samozřejmě myslí, že jde o skutečnou vodu. Ježíš má ale na mysli Ducha Svatého, toho, kterého nám dá v plnosti ve velikonočním tajemství, aby v nás rozlil naději, která nezklame. Když Ježíš oznamoval své utrpení a svou smrt, zároveň zvěstoval naději: „třetího dne bude vzkříšen“ (Mt 20,19). Ježíš hovoří o budoucnosti, která se před námi otevírá díky Božímu milosrdenství. Doufat s ním a díky němu znamená věřit, že dějiny nekončí s našimi chybami, násilím, nespravedlností a hříchem, které přibíjí na kříž Lásku. Znamená to čerpat z jeho otevřeného srdce Otcovo odpuštění.

Žijeme v době *plné obav*, pocítujeme nejistotu a vlastní křehkost. Slova o naději proto mohou provokovat. Ale postní doba je tu, abychom

měli naději, abychom znovu obrátili svůj zrak k trpělivosti Boha, který neustále pečuje o své stvoření, zatímco my s ním mnohdy nakládáme špatně (srov. encyklika *Laudato si'*, č. 32–33, 43–44). Svátý Pavel nás důrazně vybízí k naději v usmíření: „Smířte se s Bohem!“ (2 Kor 5,20). Když je nám odpuštěno ve svátosti smíření, která je jádrem našeho obrácení, sami se stáváme šířiteli odpuštění: když se dostane odpuštění nám, můžeme ho zprostředkovat v ohleduplném rozhovoru, můžeme potěšit toho, koho zasáhla bolest. Díky Božímu odpuštění můžeme svými slovy a skutky prožívat Velikonoce v duchu bratrství.

Postní doba nás vybízí, abychom říkali „druhým slova, která povzbuzují, posilují, utěšují, podněcují, a ne slova, která ponižují, zarmucují, popuzují, opovrhují druhým“ (*Fratelli tutti*, č. 223). K tomu, abychom předali naději, mnohdy stačí „laskavý člověk, který je ochoten odložit své obavy a starosti stranou a projevit zájem, obdarovat úsměvem, říct povzbudivé slovo, naslouchat uprostřed všeobecné lhostejnosti“ (tamtéž, č. 224).

V usebrání a v tiché modlitbě obdržíme naději v podobě inspirace a vnitřního světla, které vnese jas do úkolů a rozhodnutí našeho poslání. Proto je nezbytné usebrat se v modlitbě (srov. Mt 6,6) a ve skrytosti se setkat s laskavým Otcem.

Prožívat postní dobu v naději znamená si uvědomit, že v Ježíši Kristu jsme svědky nové doby, ve které Bůh „tvoří vše nové“ (srov. Zj 21,1–6). Přijmeme tak naději od Krista, který dal svůj život na kříži a kterého Bůh třetího dne vzkřísil, a jsme připraveni „obhájit se před každým, kdo se nás ptá po důvodech naší naděje“ (1 Petr 3,15).

3. Láska, která kráčí plná soucitu a bdělosti v Kristových stopách, je nevyšším vyjádřením naší víry a naší naděje

Křesťanská láska se raduje, když vidí druhého růst. Proto trpí, když druhý zažívá bolest, když je osamocený, nemocný, bez domova, přezíraný, v nouzi... Křesťanská láska nás pobízí, abychom vycházeli ze sebe, sdíleli se a vytvářeli společenství.

„Sociální láska“ umožňuje dělat pokroky směrem k civilizaci lásky, k níž se může každý z nás cítit být povolán. Láska se svým tíhnutím k univerzálnosti je schopná budovat nový svět, protože není

nějakým prázdným citem, ale nejlepším prostředkem k objevování účinných cest pro rozvoj všech“ (*Fratelli tutti*, č. 183).

Křesťanská láska je darem, který našemu životu dává smysl. Díky ní považujeme ostatní, kteří jsou v nesnázích, za členy své rodiny, za přátele, bratry. Ani drobnost, o kterou se láskyplně rozdělíme, nezapadne, ale promění se ve zdroj života a štěstí. Tak tomu bylo v případě vdovy ze Sarepty, která se rozdělila o svou mouku a olej, upekla chléb a podala ho proroku Eliášovi (srov. 1 Král 17,7–16). Stejně tomu bylo s chleby, které Ježíš požehnal, rozlámal je, dal svým učedníkům a nasýtil velký zástup (srov. Mk 6,30–44). Stejně tomu bude s naší almužnou, ať už je menší nebo větší, ale nabízená prostě a s radostí.

Prožívat postní dobu s křesťanskou láskou znamená postarat se o toho, kdo prochází utrpením, je opuštěný, zachvácen strachem z pandemie covid-19. Uprostřed velkých nejistot ohledně budoucnosti si připomeňme slova, kterými se Bůh obrací ke svému služebníku: „Neboj se, vždyť jsem tě vykoupil“ (Iz 43,1), a spolu s laskavostí nabídněme i slovo povzbuzení, aby bližní mohl zakusit, že ho Bůh miluje jako svého syna.

„Jedině pohled proměněný láskou může způsobit, že uznáváme důstojnost druhých, a v důsledku toho si vážíme chudých a přijímáme je v jejich důstojnosti, vážíme si jejich identity a kultury, a tím je doopravdy integrujeme do společnosti“ (*Frattelli tutti*, č. 187).

Milí bratři, milé sestry, v každé životní etapě je třeba věřit, doufat, milovat. Kéž nám toto pozvání prožít postní dobu jako cestu obrácení, modlitby a sdílení našich dober pomůže obnovit osobní a společnou víru, kterou nám dává živý Kristus, naději, již vzbuzuje Duch Svatý, a lásku, jejímž nevyčerpatelným pramenem je Otcovo milosrdné srdce.

Panna Maria, Matka Spasitele, která věrně setrvává u paty kříže i v srdci církve, ať nám pomůže svou starostlivou přítomností a požehnání Zmrtvýchvstalého ať nás provází na cestě k velikonočnímu světlu.

Dáno v Římě u Sv. Jana Lateránského dne 11. listopadu 2020,
v den památky sv. Martina z Tours

FRANTIŠEK

7.

POSELSTVÍ SVATÉHO OTCE FRANTIŠKA K 58. SVĚTOVÉMU DNI MODLITEB ZA POVOLÁNÍ

25. DUBNA 2021

Svatý Josef: sen o povolání

Milé sestry, milí bratři,

8. prosince 2020, u příležitosti 150. výročí prohlášení sv. Josefa za patrona univerzální církve, byl zahájen rok speciálně věnovaný tomuto světci (srov. *Dekret apoštolské penitenciárie*, 8. prosince 2020). Abych povzbudil lásku k tomuto světci, napsal jsem apoštolský list *Patris corde*. Svátý Josef je skutečně mimořádný, současně však velice blízký životu každého z nás. Jeho postava neohromuje, nedisponuje zvláštními charismaty. V očích těch, kdo se s ním setkávali, nevydal nikterak výjimečně. Nebyl slavný ani na sebe neupozorňoval: evangelia nepřinášejí ani jediné jeho slovo. Přesto však ve svém obyčejném životě uskutečnil něco neobyčejného v Božích očích.

Bůh vidí do srdce (srov. 1 Sam 16,7) a ve svatém Josefovi našel otcovské srdce schopné dávat a probouzet život v každodennosti. K tomu směřují povolání – dávat vznik životu v každodennosti. Pánovou touhou je vytvářet otcovská a mateřská srdce, srdce otevřená, plná odhodlání, štědrá, když se darují, soucitná, když tiší bolest, neochvějná, když přinášejí naději. Právě to potřebují kněží a zasvěcené osoby zvláště dnes, v době plné slabosti a utrpení způsobeného pandemií, která přináší nejistotu, obavy o budoucnost a o samotný smysl života. Svátý Josef nám vychází naproti svou mírností světce „u našich dveří“. Současně jeho výrazné svědectví může dát směr na naší cestě.

Svatý Josef nám dává tři slova, klíčová pro povolání každého z nás. První slovo je *sen*. Každý z nás sní o naplnění svého života. Je

správné mít velká očekávání, která pomíjivé cíle, jakými jsou úspěch, peníze, zábava, nedokážou naplnit. Vždyť zeptáme-li se lidí, jak by vyjádřili svůj životní sen jedním slovem, snadno si dokážeme představit odpověď: láska. Právě láska dává životu smysl, protože odkrývá jeho tajemství. Vždyť život máme jen tehdy, pokud ho dáváme, můžeme ho skutečně vlastnit, pokud ho plně darujeme. Svátý Josef nám má v tomto ohledu hodně co říci, protože díky snům, kterými ho Bůh inspiroval, utvořil ze svého života dar.

Evangelia hovoří o čtyřech snech (srov. Mt 1,20; 2,13.19.22). Byly označovány za sny božské, avšak přijmout je nebylo snadné. Josef musel po každém snu změnit svůj záměr, dát se všanc, obětovat vlastní plány, aby se uzpůsobil tajemným plánům Božím. Snům zcela důvěřoval. Můžeme si ale položit otázku: „Co to bylo za noční sen, kterému tolik důvěřoval?“ V dávných dobách byla sice snům věnována velká pozornost, přece jen ale byly méně významné než reálný život. Přesto se svátý Josef nechal snem bez váhání vést. Proč? Protože jeho srdce bylo obrácené k Bohu, bylo Bohu k dispozici. Vnitřnímu Josefovu „sluchu“ tedy stačil drobný náznak, aby rozpoznal Boží hlas. Tak je tomu i s naším povoláním: Bůh nemá zalíbení v spektakulárních projevech, netlačí na naši svobodu. Zprostředkovává nám své plány s mírností, nezahrnuje nás zářivými viděními, ale promlouvá k našemu nitru s jemnocitem, přibližuje se k nám a oslovuje nás skrze naše myšlenky a naše city. Stejně jako svatému Josefovi, i nám vytyčuje vysoké a překvapivé cíle.

Sny totiž přivádějí Josefa do dobrodružství, které by si nikdy nepředstavil. První sen znejistí jeho zasnoubení, ale činí ho otcem Mesiáše. Druhý sen ho vede k útěku do Egypta, ale zachraňuje život jeho rodiny. Třetí pak oznamuje návrat do vlasti, nicméně čtvrtý sen znovu mění plán a vede ho do Nazareta, do místa, kde Ježíš zahajuje hlásání Božího království. Ve všech těchto radikálních změnách tedy vítězí odvaha reagovat na Boží vůli. Stejně tak je tomu s povoláním. Boží povolání nás stále vede k tomu, abychom vycházeli ze sebe, abychom se darovali, abychom překračovali svůj stín. Není víry bez riskování. Pouze tehdy, když se s důvěrou spolehneme na milost a upozadíme své programy i své pohodlí, říkáme Bohu doopravdy „ano“. Každé „ano“ přináší plody, protože odpovídá vyššímu záměru, který se nám ukazuje postupně. Avšak božský Tvůrce ho zná a rozvíjí ho, aby

z každého života učinil mistrovské dílo. Svatý Josef je příkladným obrazem v přijímání Božích plánů. Přijímá je však aktivně: nikdy není rezignovaný nebo poraženecký. On „není člověkem pasivní rezignace. Jeho nasazení je odvážné a rozhodné“.¹ Kéž by nám všem, zvláště mladým lidem, pomohl poznat a naplnit Boží sen s námi. Kéž inspiroje odvážné „ano“ Pánu, který nás vždy překvapí, a nikdy nezklame!

Druhým slovem, kterým se vyznačuje cesta svatého Josefa a jeho povolání, je *služba*. Z evangelií vyplývá, že Josef žil zcela pro druhé, nikdy pro sebe. Svatý Boží lid ho nazývá *nejčistším snoubencem*. Zdůrazňuje tak jeho schopnost milovat, aniž by si nechával něco pro sebe. Svou lásku osvobodil od čehokoli sobeckého, a tak se otevřel ještě plodnější službě. Jeho láskyplná péče prochází generacemi, jeho pečlivá ochrana ho učinila patronem církve. Je také patronem šťastné smrti, on, který dokázal zosobnit ve svém životě nezištnost. Jeho velká služba a jeho oběti však byly možné pouze proto, že je podepírala ještě větší láska: „Každé skutečné povolání se rodí ze sebedarování, které uzrává přerodem oběti. Také kněžství a zasvěcený život žádá tento typ zralosti. Tam, kde povolání k manželství, celibátu či panenství nedosáhne zralosti sebedarování a zastaví se u pouhé logiky oběti, se namísto znamení krásy a radosti lásky může stát výrazem neštěstí, smutku a frustrace.“²

Služba, konkrétní výraz sebedarování, nebyla pro svatého Josefa jen vysokým ideálem, ale stala se každodenním pravidlem. Pustil se do hledání a přípravy místa, kde se měl narodit Ježíš. Uchránil ho před Herodovou zlobou, když pohotově zorganizoval cestu do Egypta. Hbitě se vrátil do Jeruzaléma, aby hledal ztraceného Ježíše. Svou rodinu živil prací i v cizí zemi. Zkrátka, svým postojem se uzpůsobil různým okolnostem jako ten, kdo neklesá na duchu ve chvíli, kdy se život neodvíjí tak, jak by sám chtěl. Projevil ochotu typickou pro toho, kdo žije, aby sloužil. Josef přijal v tomto duchu četné a často nepředvídané životní cesty: z Nazareta do Betléma kvůli sčítání, pak cesta do Egypta a znovu do Nazareta. Každý rok pak cesta do Jeruzaléma. Byl pokaždé ochoten jít vstříc novým okolnostem, bez nářku nad tím, co se dělo, stále připraven pomoci, aby řešil jednotlivé situace. Můžeme

---

1 František. Apoštol. list *Patris corde* (8. prosince 2020), č. 4.

2 Tamtéž, č. 7.

řící, že byl *ochrannou dlaní* nebeského Otce nad jeho Synem na zemi. Nemůže tedy nebýt vzorem každého povolání, které se má stát právě činorodou rukou Otce vůči jeho dcerám a synům.

Rád se proto dívám na svatého Josefa, ochránce Ježíše a ochránce církve, jako na *ochránce povolání*. Od jeho ochoty sloužit se totiž odvíjí *pečující ochrana*. „Vstal tedy, vzal v noci dítě i jeho matku, odebral se do Egypta“ (Mt 2,14), to říká evangelium. Poukazuje tak na jeho pohotovost a péči o rodinu. Neztrácel čas rozčilováním se nad tím, co nefungovalo, aby tomu nevystavoval ty, kdo mu byli svěřeni. Pozorná a starostlivá péče je znamením zdařilého povolání. Je svědectvím života, kterého se dotýká Boží láska. Když se nehoníme umínečně za svými ambicemi a nenecháme se paralyzovat svým steskem, ale staráme se o to, co nám Pán skrze svou církev svěřuje, dáváme krásný příklad křesťanského života. Tehdy na nás Bůh vylije svého Ducha, svou tvořivost; tehdy dělá zázraky jako v životě Josefově.

Kromě Božího volání, které uskutečňuje naše největší sny, a kromě naší odpovědi, která se naplňuje ochotnou službou a pečlivou starostlivostí, je tu třetí aspekt, jímž se vyznačuje každodenní život svatého Josefa a našeho povolání: je to *věrnost*. Svatý Josef je „muž spravedlivý“ (Mt 1,19), který v každodenní činorodé tichosti setrvává ve spojení s Bohem a s jeho záměry. V obzvláště těžkých chvílích vše vyhodnocuje (srov. Mt 1,20). Přemýšlí, pečlivě zvažuje: nenechá se opanovat spěchem, nepodléhá pokušení unáhleného rozhodnutí, nejedná impulzivně a nežije jen daným okamžikem. Vše trpělivě zvažuje. Je si vědom, že život je budován řadou po sobě jdoucích velkých rozhodnutí. S tím souvisí jeho důsledná a vytrvalá pracovitost, se kterou se věnoval svému povolání tesaře (srov. Mt 13,55). Jeho pracovitost neinspirovala tehdejší články novin, nýbrž inspiruje po staletí každodenní život každého otce, každého pracujícího, každého křesťana. Povolání totiž, stejně jako život, uzrává díky každodenní věrnosti. Jak můžeme tuto věrnost žít? Pohledem na věrnost Boží. První slova, která svatý Josef slyšel ve snu, byla výzvou, aby se nebál, protože Bůh je věrný svým příslibům: „Josefe, synu Davidův, neboj se“ (Mt 1,20). Neboj se: těmito slovy se Pán obrací i na tebe, milá sestro, na tebe, milý bratře, když v nejistotě a s chvěním zakoušíš neodbytnou touhu darovat život Pánu. Tato slova ti opakuje, když tam, kde jsi, možná uprostřed zkoušek a nepochopení, bojuješ, abys každý

den naplňoval jeho vůli. Jsou to slova, která objevuješ ve chvíli, kdy se na cestě povolání vracíš ke své první lásce. Jsou to slova, která jako refrén doprovázejí toho, kdo stejně jako svatý Josef říká „ano“ Bohu svým životem: v každodenní věrnosti. Tato věrnost je tajemstvím radosti. V nazaretském domě, říká liturgický hymnus, byla „zářivá radost“. Byla to každodenní průzračná, jednoduchá radost, kterou zakouší ten, kdo si chrání vše, na čem záleží: věrnou blízkost Bohu a bližnímu. Jak pěkné by bylo, kdyby stejná atmosféra, jednoduchá a zářivá, střízlivá a plná naděje, panovala v našich seminářích, řeholních institutech, v našich farních domech! Tuto radost přeji vám, bratři a sestry, kteří jste velkoryse učinili Boha *snem svého života*, abyste mu *sloužili* v bratřích a sestrách, kteří jsou vám svěřeni. Abyste jim sloužili s *věrností*, která již sama o sobě je svědectvím v době charakterizované prchavými emocemi, které odezní, aniž by zanechaly jakoukoli radost. Svatý Josef, ochránce povolání, kéž vás provází se svým otcovským srdcem!

Dáno v Římě u Sv. Jana Lateránského dne 19. března 2021,
na slavnost sv. Josefa

FRANTIŠEK

8.

**POSELSTVÍ
SVATÉHO OTCE FRANTIŠKA
K 55. SVĚTOVÉMU DNI
SDĚLOVACÍCH PROSTŘEDKŮ**

16. KVĚTNA 2021

„Pojď a podívej se!“ (Jan 1,46)

*Setkávat se s lidmi tam, kde jsou a jací jsou,
jako základ komunikace*

Milé sestry, milí bratři,

v prvních strhujících setkáních se Ježíš k učedníkům obrací se slovy „pojdte a uvidíte“. Tato slova jsou metodou každé autentické lidské komunikace. Abychom mohli předávat pravdu o životě jako příběhu (srov. Poselství k 54. světovému dni sdělovacích prostředků, 24. leden 2020), musíme se zbavit své pohodlnosti vedoucí k domnění, že už vše víme. Musíme vyjít ven, jít se podívat, být s lidmi a naslouchat jim. Je třeba zaznamenat atmosféru události, která nás pokaždé v některém svém aspektu překvapí. Blahoslavený Manuel Lozano Garrido¹ radil svým kolegům novinářům: „Otevři oči a pohlédni na vše, s čím se setkáš, s úžasem. Dopřej svým dlaním naplnit se svěžestí mízy, aby až budou druzí číst tvá slova, mohli se vlastníma rukama dotknout pulzujícího zázraku života.“ V letošním poselství bych se proto rád věnoval pozvání „pojd’ a podívej se“. Je inspirací pro každou komunikaci, která touží po transparentnosti a ryзости, ať už jde o redakci časopisu či webové stránky, o běžné kázání církve nebo o politickou a společenskou komunikaci. „Pojd’ a podívej se“ je metoda, kterou,

---

1 Španělský novinář, narodil se v roce 1920 a zemřel v roce 1971. V roce 2010 byl blahověčen.

počínaje prvními setkáními na břehu řeky Jordánu a později u Galilejského jezera, byla předávána křesťanská víra.

„Prošoupat si“ podrážky

Zaměříme se na důležité téma předávání informací. Bedlivé hlasy už dlouho upozorňují na nebezpečí sériovosti v žurnalistice, kdy novinové články jsou jako „přes kopírák“, stejně tak televizní, rozhlasové vysílání či webové stránky mají téměř stejný obsah. Investigace a reportáže ztrácejí na kvalitě a dostávají méně prostoru, na rozdíl od prefabrikovaných, autoreferenčních informací „od stolu“, které stále méně dokážou zachytit pravdivost událostí a konkrétní život lidí. Nedokážou už zmapovat nejzávažnější sociální jevy ani onu pozitivní energii, která proudí v základech společnosti. Krize žurnalistiky přináší hrozbu, že informace budou vytvářeny v redakci u počítače, u terminálů tiskových agentur, na sociálních sítích, že nikdo nevyjde do ulic, aby si „prošoupal podrážky“, nesetká se s lidmi, aby hledal příběhy nebo si určité události ověřil na vlastní oči. Pokud nebudeme ochotni k setkáním tváří v tvář, zůstaneme pouze vnějšími pozorovateli, a to i navzdory tomu, že nové technologie mají schopnost nám skutečnost přiblížit a zdánlivě nám umožňují do událostí proniknout. Jakýkoli nástroj je užitečný a hodnotný pouze tehdy, vede-li k tomu, abychom se šli podívat na události, o kterých by se jinak nevědělo, uveřejnili takové poznatky, o kterých by se nikdo nedověděl, a abychom umožnili setkání, ke kterým by jinak nedošlo.

Zpravodajské detaily v evangeliu

Prvním učedníkům, kteří se po křtu v řece Jordánu chtěli s Ježíšem seznámit, odpovídá: „Pojďte a uvidíte“ (Jan 1,39). Zve je, aby s ním navázali vztah. Když Jan ve velmi vysokém věku, po více než půl století sepisuje své evangelium, připomíná některé „zpravodajské“ detaily, které poukazují na skutečnost, že Jan byl přítomen na daném místě. Popisují, jaký dopad měl ten který zážitek na jeho život: „bylo kolem čtyř hodin odpoledne“ (srov. verš 39). Dále sděluje: Den poté vyprávěl Filip Natanaelovi o svém setkání s Mesiášem. Jeho přítel je skeptický: „Může z Nazareta vzejít něco dobrého?“ Filip odpověděl: „Pojď a podívej se!“ (srov. verše 45–46). Natanael šel a viděl. Od

té chvíle se jeho život změnil. Takto začíná křesťanská víra a takto se šíří, jako bezprostřední poznání, vycházející ze zkušenosti, nikoli z doslechu. Poté, co se Ježíš zastavil u nich ve vesnici, řekli tamní lidé Samaritánce: „Věříme už nejen proto, žes nám to pověděla, vždyť sami jsme ho slyšeli“ (srov. Jan 4,39–42). „Pojď a podívej se“ je nej-jednodušší metoda, jak se se skutečností seznámit. Je to nejpoctivější ověření každého sdělení. Abychom někoho poznali, je třeba se s ním setkat, tomu, kdo je vedle mne, umožnit, aby předal své svědectví.

Dík mnoha odvážným novinářům

Novinářská práce, která referuje o skutečných případech, požaduje i schopnost vydat se tam, kam se nikdo nevydal. Vyžaduje, abychom se vypravili do daných míst, abychom byli otevření, zvědaví, nadšení, toužili vidět, přemístit se. Je třeba vyslovit poděkování mnoha odvážným a vytrvalým profesionálům – novinářům, kameramanům, střiháčům, režisérům, kteří pracují často za značných rizik. Díky nim dnes například víme o náročných podmínkách pronásledovaných menšin v různých částech světa, díky nim byla odhalena svévole a nespravedlivý přístup k chudým, k přírodě. Umožnili nám dovědět se o mnoha zapomenutých válkách. Pokud by tyto hlasy utichly, znamenalo by to nejen ztrátu informovanosti, ale ztrátu pro celou společnost a pro demokracii, sama naše lidskost by byla ochuzena.

Různé situace na této planetě se obracejí na svět sdělovacích prostředků, zvláště teď v době pandemie, a volají: „Pojďte a uvidíte!“ Hrozí nám, že o pandemii a dalších krizových situacích se bude hovořit jen optikou bohatší části světa, že se bude „měřit dvojitým metrem“. Vezmeme si třeba otázku vakcíny, lékařské péče jako takové, kdy hrozí vyloučení nejchudších obyvatel. Kdo nám popíše situaci lidí z nejchudších částí Asie, Latinské Ameriky nebo Afriky, kteří čekají na léčbu? Sociální a ekonomické rozdíly ovlivňují i pořadí při očkování proti covidu. Chudí jsou vždy na posledním místě. Principiálně všeobecně deklarované právo na zdraví postrádá v praxi své uplatnění. I ve světě těch, kteří měli více štěstí, se skrývá sociální drama rodin rychle se propadajících do chudoby. Bytostně se nás dotýká pohled na lidi, kteří přemohli svůj ostych a stojí ve frontě před charitou, aby si vyzvedli přiděl potravín. Pozornost médií příliš nepřitahují.

Šance a nástrahy webu

Internet v podobě různých sociálních sítí může ve velké míře umožnit vyprávění a sdílení: mnohým se více otevrou oči na okolní svět, nepřetržitě tu kolují fotografie a různá svědectví. Digitální technologie nám poskytuje bezprostřední a okamžitou informovanost, což je často velice užitečné. Například o různých alarmujících situacích se lidé často dovídají především z webu. Je to úžasný nástroj, který činí zodpovědnými všechny uživatele a odběratele. Každý z nás se tak může stát svědkem události, kterou by jinak tradiční média přešla. Můžeme přispět i jako občané a poukázat na některé příběhy, i ty pozitivní. Sociální sítě nám umožňují vyprávět o tom, co vidíme, co se odehrává před našimi očima, můžeme sdílet události, jichž jsme byli svědky.

Současně si však všichni uvědomujeme i nástrahy sociální komunikace, kterou si nemůžeme ověřit. Dávno víme, že zprávy, a dokonce fotografie jsou z mnoha důvodů snadno manipulovatelné. Důvodem je mnohdy obyčejný narcismus. Tato vědomá kritika nemá vést k demonizaci zmíněných nástrojů, nýbrž k větší schopnosti rozlišování a k vyvrážděnějšímu smyslu pro zodpovědnost, ať už zprávy šíříme nebo je čteme. Každý z nás jsme zodpovědní za svá sdělení, za informace, které podáváme, za společnou kontrolu falešných zpráv, které lze odhalit. Všichni jsme povoláni vydávat svědectví pravdy: jít, vidět, sdílet.

Fyzické setkání s člověkem je nenahraditelné

Fyzické setkání s člověkem nemůže být v rámci komunikace ničím nahrazeno. Některé věci se lze naučit pouze tehdy, pokud je prožijeme. Sdělení neprobíhá totiž jen pomocí slov, nýbrž pohledem, tónem hlasu, gesty. Ti, kdo se setkali s Ježíšem, jím byli silně přitahováni pro pravdivost jeho hlásání. Dopad jeho slov byl neoddelitelně spojen s jeho pohledem, s jeho postojem, a dokonce i s jeho mlčením. Učedníci jeho slovům nejen naslouchali, nýbrž se na ně i dívali. Vždyť v něm, který je nazýván vtělené Slovo (Logos), se slovo stalo tváří. Neviditelný Bůh se ukázal, bylo možné ho slyšet, dotknout se ho, jak to popisuje přímo svatý Jan (srov. 1 Jan 1,1–3): Slovo je účinné pouze tehdy, když ho „vidíme“, když nás vtáhne do zkušenosti, do dialogu. Slova „pojď a podívej se“ jsou proto zásadní.

Jaký nadbytek prázdných frází v dnešní době vyplňuje každou oblast veřejného života, ať už sféru obchodní nebo politickou! „Namluví se nekonečně mnoho ničeho. (...) Jeho rozumné nápady jsou jako dvě zrna pšeničná ukrytá ve dvou měřicích plev; hledáte celý den, než je najdete, a když je máte, nestála za hledání.“² Ostrá slova anglického dramatika platí i pro nás, křesťanské novináře. Radostná zvěst evangelia se ve světě rozšířila díky setkáním lidí tváří v tvář, od srdce k srdci. Jsou to lidé, muži a ženy, kteří odpověděli na pozvání: „Pojď a podívej se“ a byli osloveni intenzitou lidskosti vyzařující z pohledu, ze slov, z gest těch, kdo svědčili o Ježíši Kristu. Všechny nástroje jsou důležité. Velký komunikátor, sv. Pavel z Tarsu, by určitě dnes používal elektronickou poštu, sociální sítě. Byla to však jeho víra, naděje a křesťanská láska, která zapůsobila na jeho současníky, když ho slyšeli kázat a měli to štěstí prožít s ním čas, vidět ho na shromáždění nebo při osobním rozhovoru. Na místech, kde působil, si ověřili, jak opravdové a pro život přínosné je zvěstování spásy, jejímž byl z Boží milosti nositelem. Do míst, kde nebylo možné se s tímto Božím spolupracovníkem setkat osobně, posílal své učedníky, kteří svědčili o jeho životě s Kristem (srov. 1 Kor 4,17).

„V našich rukou jsou knihy, v našich očích fakta,“ říká sv. Augustin³ a zve nás, abychom si přísliby Písma svatého ověřili v praxi. Evangelium tak dnes znovu ožívá pokaždé, když se setkáme s ryzím svědectvím lidí, jejichž život byl proměněn setkáním s Ježíšem. Po více než dva tisíce let vypráví celá řada setkání o fascinujícím křesťanském dobrodružství. Výzvou pro nás je, abychom předávali informace o setkání s lidmi z míst, kde se nacházejí.

---

2 Shakespeare, William. *Kupec benátský*: drama v pěti jednáních. Jednání první, scéna 1. Přel. Josef Václav Sládek. Praha: Otto, 1899.

3 Srov. *Sermones* 360/B, 20.

*Pane, nauč nás vyjít ze svého já,
vydat se cestou hledání pravdy.
Nauč nás jít a vidět,
nauč nás naslouchat,
neživit předsudky,
nedělat rychlé závěry.
Nauč nás jít tam, kam nikdo nechce jít,
vyhradit si čas, abychom pochopili,
abychom se zaměřili na to, co je podstatné,
nenechali se rozptylovat nadbytečným,
abychom rozlišovali klamné zdání od pravdy.
Dej nám milost rozpoznávat tvé příbytky ve světě
a poctivě vyprávět o tom, co jsme viděli.*

Dáno v Římě u Sv. Jana Lateránského dne 23. ledna 2021, v den vigilie
památky sv. Františka Saleského

FRANTIŠEK

9.

POSELSTVÍ SVATÉHO OTCE FRANTIŠKA KE SVĚTOVÉMU DNI PRARODIČŮ A SENIORŮ

25. ČERVENCE 2021

„Já jsem s tebou po všechny dny“

Milí dědečkové, milé babičky!

„Já jsem s tebou po všechny dny“ (srov. Mt 28,20) je příslib, který dal Pán učedníkům předtím, než vystoupil na nebe, a který dnes opakuje i tobě, milý dědečku a milá babičko. Tobě. „Já jsem s tebou po všechny dny“ jsou slova, jimiž bych se rád jako římský biskup a jako senior, stejně jako ty, na tebe obrátil u příležitosti prvního Světového dne prarodičů a seniorů; celá církev je ti nablízku – lépe řečeno je nám nablízku: má o tebe starost, má tě ráda a nechce tě nechat samotného!

Vím dobře, že toto poselství se k tobě dostává v těžké době. Pandemie byla neočekávanou a zuřivou bouří, která se snesla na život každého, ale nám starým připravila specifickou zkoušku, zkoušku mnohem tvrdší. Mnozí z nás onemocněli a někteří odešli nebo viděli, jak dohasíná život jejich manželských partnerů a jejich drahých. Mnozí byli nuceni žít po velmi dlouhou dobu izolování v samotě.

Pán zná všechna naše utrpení přítomné doby. On je po boku těch, kdo prožívají bolestnou zkušenost, že jsou odsunuti stranou. Naše samota – kvůli pandemii ještě tvrdší – mu není lhostejná. Tradice vypráví, že i svatého Jáchyma, Ježíšova dědečka, odloučili od jeho společenství, protože neměl děti. Jeho život – stejně jako život jeho manželky Anny – byl považován za zbytečný. Ale Pán mu poslal anděla, aby ho utěšil. Když celý smutný zůstával za branami města, zjevil se mu Pánův posel, aby mu řekl: „Jáchyme, Jáchyme, Pán

vyslyšel tvou vytrvalou modlitbu.“¹ Na jedné známé Giottově fresce² se ukazuje noční výjev; je to jedna z bezesných nocí, kdy se navracejí vzpomínky, starosti a touhy, na něž jsme mnozí z nás zvyklí.

Avšak i když se všechno zdá temné jako v těchto měsících pandemie, Pán i nadále posílá *anděly*, aby utěšili naši samotu a opakovali nám: „Já jsem s tebou po všechny dny.“ Říká to tobě, říká to mně, říká to všem. Právě to je smysl tohoto Dne. Přál jsem si, aby se poprvé slavil v letošním roce, po dlouhé izolaci a při stále pomalém návratu ke společenskému životu; aby ke každému dědečkovi a každému starému muži, ke každé babičce a každé staré ženě – zvláště k těm, kdo jsou mezi námi nejosamělejší – přišel na návštěvu *anděl!*

Někdy bude mít tvář našich vnuků, jindy našich příbuzných, dávných přátel nebo těch, které jsme poznali právě v této těžké době. V tomto období jsme se naučili chápat, jak důležitá jsou pro každého z nás objetí a návštěvy. Jak mě rmoutí, když vím, že na některých místech to ještě stále není možné!

Avšak Pán nám posílá své posly i prostřednictvím Božího slova. On nedopouští, aby v našem životě někdy chybělo. Přečteme si každý den stránku z evangelia, modleme se žalmy, čtème proroky! Budeme dojati z Pánovy věrnosti. Písmo nám rovněž pomůže pochopit, co Pán dnes žádá od našeho života. On totiž posílá dělníky na svou vinici v každou denní hodinu (srov. Mt 20,1–16) a v každém období života. Já sám mohu dosvědčit, že jsem dostal povolání stát se římským biskupem, když jsem už dosáhl, abych tak řekl, důchodcovského věku a nepředstavoval jsem si, že dokážu dělat ještě něco nového. Pán je nám vždy blízko, vždycky s novými výzvami, s novými slovy, se svou útěchou, ale je nám vždycky blízko. Vy víte, že Pán je věčný a nikdy neodchází od penze. Nikdy.

V Matoušově evangeliu říká Ježíš apoštolům: „Jděte tedy, získejte za učedníky všechny národy, křtěte je ve jméno Otce i Syna i Ducha Svatého a učte je zachovávat všechno, co jsem vám přikázal“ (28,19–20). Tato slova se dnes obracejí i na nás a pomáhají nám, abychom lépe pochopili, že naším povoláním je chránit kořeny, předávat víru mladým a starat se o malé. Poslouchejte dobře: Jaké je naše

---

1 Epizoda líčená v Jakobově proto-evangeliu.

2 Jedná se o obraz zvolený jako logo Světového dne parodičů a seniorů.

povolání dnes, v našem věku? Chránit kořeny, předávat víru mladým a starat se o malé. Na to nezapomínejte.

Nezáleží na tom, kolik je ti let, jestli ještě pracuješ nebo už ne, jestli jsi zůstal sám nebo máš rodinu, jestli ses stal prarodičem v mladším nebo v pozdějším věku, jestli jsi ještě samostatný nebo už potřebuješ asistenci; protože neexistuje věk odchodu do penze od úkolu hlásat evangelium, od úkolu předávat tradice vnukům. Je třeba se vydat na cestu a především vyjít ze sebe a začít něco nového.

I pro tebe existuje obnovené povolání v tomto rozhodném dějinném okamžiku. Zeptáš se: Ale jak je to možné? Moje síly se vyčerpávají a nemyslím si, že už toho tolik zmůžu. Jak se mohu začít chovat jiným způsobem, když žiji podle svých navykých pravidel? Jak se mohu věnovat někomu, kdo je ještě chudší, když tolik musím myslet už jen na svou rodinu? Jak mohu rozšířit svůj pohled, když mi není dovoleno vyjít ani ze svého bydliště? Není snad moje samota příliš těžkým balvanem? Kolik z vás si klade tuto otázku: Není snad moje samota příliš těžkým balvanem? I samotnému Ježíšovi byla adresována otázka tohoto druhu, když se ho Nikodém ptal: „Jak se může člověk narodit, když je starý?“ (Jan 3,4). To se může stát – odpovídá Pán –, když otevřeme své srdce pro působení Ducha Svatého, který vane, kam chce. Se svobodou, kterou má, vchází Duch Svatý všude a koná, co chce.

Jak jsem vícekrát opakoval, z krize, do níž nás svět vrhá, nevyjdeme stejní: vyjdeme jako lepší, nebo horší. „Kéž Bůh dá [...] aby to nebyla jen další v řadě nesčetných tragédií v dějinách, z které nebudeme schopni se poučit – máme tvrdou hlavu. Kéž nezapomeneme na všechny ty staré lidi, kteří zemřeli kvůli nedostatku respirátorů [...] Kéž tato nesmírná bolest není zbytečná, ale pobídne nás, abychom učinili rozhodný krok k novému životnímu stylu. Kéž jednou provždy objevíme, že potřebujeme jeden druhého a že jsme si jeden druhému dlužníky, aby naše lidská rodina znovu ožila.“³ Nikdo se nezachrání sám. Jsme dlužníci jedni druhých. Všichni jsme bratři a sestry.

V této perspektivě bych ti chtěl říci, že je tě zapotřebí pro vytváření zítřejšího světa v bratrství a sociálním přátelství; světa, v němž

budeme žít – my se svými dětmi a vnuky –, až se bouře utiší. Všichni „se zapojme aktivně do obnovy a podpory naší zraněné společnosti“.⁴ Mezi různými pilíři, které mají podpírat tuto novou stavbu, jsou tři, které ty můžeš vztyčovat lépe než ostatní. Tři pilíře: *sny*, *paměť* a *modlitba*. Pánova blízkost dodá síly i těm nejkřehčím z nás, aby se vydali na nové cesty – na cesty snů, paměti a modlitby.

Prorok Joel jednou vyslovil tento příslib: „Vaši starci budou mít věštecké *sny* a vaši jinoši uvidí vidění“ (3,1). Budoucnost světa je ve spojení mezi mladými a starými. Kdo jiný než mladí může převzít sny starců a nést je vpřed? Ale proto je třeba i nadále snít; sny o spravedlnosti, o míru a o solidaritě umožňují, aby naši mladí měli nová vidění a aby se mohla budoucnost vytvářet společně. Je třeba, abys i ty svědčil, že z prožité zkoušky lze vyjít obnovený. A jsem si jistý, že nebude jediná, protože ve svém životě jsi měl mnoho dalších zkoušek a dokázal ses z nich dostat. Pouč se i z těchto zkušeností, aby ses z toho dostal i teď.

Sny jsou proto propleteny s *pamětí*. Mám na mysli to, jak cenná je bolestná zkušenost války a nakolik se z ní nové generace mohou poučit o hodnotě míru. A ti z vás, kdo zažili bolest válek, mají toto poselství předávat dál. Udržovat živou paměť je skutečným posláním každého starce: mít živou paměť a přinášet ji druhým. Edith Brucková, která přežila drama holokaustu, řekla, že „osvítit byt' i jen jediné vědomí stojí za námahu a bolest, abychom si udrželi živou vzpomínku na to, co se stalo“. A pokračuje: „Pro mě je paměť životem.“⁵ Mám na mysli také své prarodiče i ty z vás, kdo museli emigrovat a vědí, jak krušné je opustit vlastní domov, stejně jako to dnes prožívají mnozí, kteří hledají svou budoucnost. Paměť může pomáhat v budování lidštějšího a přívětivějšího světa. Bez paměti však nelze budovat nic; bez základů dům nikdy nepostavíš. Nikdy. A základem života je paměť.

A konečně *modlitba*. Jak jednou řekl můj předchůdce papež Benedikt, svatý stařec, který se i nadále modlí a pracuje pro církev: „Modlitba starých lidí může chránit svět a pomáhat mu výrazněji než

---

4 František. Enc. *Fratelli tutti*, č. 77.

5 Paměť je životem, psaní je dechem. *L'Osservatore Romano*, 26. ledna 2021.

námaha mnohých.“⁶ To řekl téměř na konci svého pontifikátu v roce 2012. Je to krásné. Tvá modlitba je cenným zdrojem; je to jedna plíce, které se nemůže církev ani svět odříkat.⁷ Zvláště v dnešní době, tak obtížné pro lidstvo, kdy se všichni na jedné loďce plavíme po rozbouřeném moři pandemie, není tvá modlitba za svět a za církev marná, ale naznačuje všem, že mají pokojně důvěřovat v dosažení přístavu.

Milá babičko, milý dědečku, závěrem svého poselství bych chtěl i tobě poukázat na příklad jednoho blahoslaveného – brzy svatého – Charlese de Foucaulda. Žil jako poustevník v Alžírsku a v tomto periferním prostředí „vyjádřil přání cítit se jako bratr každého člověka“.⁸ Příběh jeho života ukazuje, že i v samotě své pouště je možné prosit za chudé celého světa a stát se skutečně bratrem a sestrou pro všechny.

Prosím Pána, aby i díky jeho příkladu každý z nás rozšířil své srdce a učinil ho citlivým pro utrpení těch posledních a schopným prosit za ně. Kéž se každý z nás naučí opakovat všem, a zvláště těm mladším, slova útěchy, kterými jsme dnes byli osloveni my: „Já jsem s tebou po všechny dny.“ Kupředu a odvalu! Ať vám Pán žehná.

Dáno v Římě u Sv. Jana Lateránského dne 31. května 2021,
na svátek Navštívení Panny Marie

FRANTIŠEK

---

6 Návštěva v domě seniorů „*Viva gli anziani*“, 2. listopadu 2012.

7 Srov. František. Apoštol. exhort. *Evangelii gaudium*, č. 262. Praha: Paulínky, 2014.

8 František. Enc. *Fratelli tutti*, č. 287.

10.

POSELSTVÍ SVATÉHO OTCE FRANTIŠKA KE 107. SVĚTOVÉMU DNI MIGRANTŮ A UPRCHLÍKŮ

26. ZÁŘÍ 2021

Na cestě ke stále početnějšímu „my“

Milí bratři, milé sestry,

v encyklice *Fratelli tutti* jsem vyjádřil jednu svou obavu a jedno své přání; obojí má v mém srdci důležité místo: „Až jednou tato zdravotní krize pomine, bylo by nejhorší odpovědí vrhnout se ještě hlouběji do horečného konzumního stylu života a do nových forem sobecké sebezáchovy. Kéž Bůh dá, abychom po tom všem už v naší mentalitě nebyli „oni“ a „tamti“, nýbrž jen „my“ (č. 35).

Rozhodl jsem se proto věnovat poselství ke 107. světovému dni uprchlíků a migrantů tématu *Na cestě ke stále početnějšímu „my“*. Chci tím ukázat jasnou perspektivu naší společné cesty v tomto světě.

Historie výrazu „my“

Tato perspektiva je obsažena v samotném záměru Boha Stvořitele: „Bůh stvořil člověka jako svůj obraz, jak obraz Boží ho stvořil, stvořil je jako muže a ženu. Bůh jim požehnal slovy: ‚Plodte a množte se‘ (Gn 1,27–28). Bůh nás stvořil jako muže a ženu, odlišné a komplementární bytosti, abychom vytvořili společné „my“, které má s přibýváním generací narůstat. Bůh nás stvořil ke svému obrazu, k obrazu svého Jediného a Trojjediného bytí, které je společenstvím v odlišnosti.

Když se lidská bytost pro neposlušnost vzdálila od Boha, on ve svém milosrdenství nabídl cestu smíření nikoli jednotlivcům, ale celému národu, *onomu my*, které je určené k tomu, aby zahrnovalo celou lidskou rodinu, všechny národy: „Hle – Boží stan mezi lidmi! Bůh

bude s nimi přebývat; oni budou jeho lidem, a on – Bůh s nimi – bude jejich Bohem“ (Zj 21,3).

V dějinách spásy je tedy *my* na začátku a *my* na konci, ve středu je tajemství Krista, který zemřel a vstal z mrtvých, „aby všichni byli jedno“ (Jan 17,21). Přítomnost nám ale ukazuje, že *my*, které Bůh zamýšlel, je rozbité, roztržité, zraněné a zubožené. Ukazuje se to zvláště ve chvílích větších krizí, jakou je současná pandemie. Nepřístupné a agresivní nacionalismy¹ a radikální individualismus² rozkládají společné „*my*“ jak ve světě, tak uvnitř církve. Nejvyšší cenu platí ti, kdo se snadno stanou těmi *druhými*: cizinci, migranti, vyloučení, lidé v existenčních periferiích.

Ve skutečnosti jsme všichni na jedné lodi. Jsme povoláni usilovat o to, aby se mezi námi netyčily zdi, aby už nebyli „ti druzí“ a „*my*“, ale jenom „*my*“, početné jako celé lidstvo. Využívám proto tohoto mezinárodního dne, abych znovu apeloval na všechny, abychom směřovali ke společnému stále početnějšímu „*my*“. Apeluji především na věřící katolíky a pak také na všechny lidi na celém světě.

Stále více „katolická“ církev

Pro členy katolické církve znamená tato výzva stále více usilovat o větší věrnost svému *katolictví* realizací toho, co doporučuje sv. Pavel společenství v Efezu: „Jen jedno je ono tajemné tělo, jen jeden Duch a stejně tak jen jedno vytoužené dobro, ke kterému jste byli povoláni. Jeden Pán, jedna víra, jeden křest“ (Ef 4,4–5).

Katolický charakter církve je třeba si osvojovat a žít ho v jakékoli etapě, podle Boží vůle a v souladu s Boží milostí. Ježíš nám slíbil, že s námi bude vždy, až do konce věků (srov. Mt 28,20). Jeho duch nám dává schopnost přijímat všechny a vytvářet společenství v různosti, soulad v odlišnostech, aniž bychom si vynucovali odosobněnou uniformitu. Při setkání s odlišností cizinců, migrantů, uprchlíků, v dialogu s různými kulturami, který může z takových setkání vzejít, je nám dána šance růst jako církev, vzájemně se obohacovat. Všude, kde se pokřtěný nachází, stává se právoplatným členem místního církevního

---

1 Srov. *Fratelli tutti*, č. 11.

2 Srov. tamtéž, č. 105.

společenství, členem jediné církve, obyvatelem stejného domu, členem jediné rodiny.

Věřící jsou povoláni k tomu, aby každý ve své komunitě, kde žije, usiloval o to, aby církev byla stále otevřená pro každého a navázala tak na poslání, které Ježíš Kristus svěřil apoštolům: „Jděte a hlásejte: „Přiblížilo se nebeské království. Uzdravujte nemocné, probouzejte k životu mrtvé, očišťujte malomocné, vyhánějte zlé duchy. Zadarmo jste dostali, zadarmo dávejte““ (Mt 10,7–8).

Současná církev je povolána k tomu, aby vyšla do ulic, do existenčních periferií, aby se starala o ty, kdo jsou zranění, hledala toho, kdo zbloudil, a to bez předsudků a obav, bez proselytismu, připravena otevřít svůj přístřešek pro všechny. Mezi obyvateli periferií najdeme mnoho migrantů a uprchlíků, utečenců, obětí obchodu s lidmi. Pán chce, aby se i na nich projevila jeho láska a i jim aby byla hlášána jeho spása. „Současné proudy migrantů představují novou misijní ‚frontu‘, privilegovanou šanci zvěstovat Ježíše Krista a jeho evangelium. Aniž bychom museli odcházet ze svého prostředí, můžeme konkrétně svědčit o křesťanské víře skrze dobročinnost a s hlubokou úctou k jiným náboženstvím. Setkání s migranty a uprchlíky jiných vyznání a náboženství je úrodnou zemí pro rozvoj ekumenického a mezináboženského dialogu, který je upřímný a obohacující.“³

Stále více inkluzivní svět

Všem lidem ve světě je adresována moje výzva, abychom směřovali ke stále většímu společnému „my“, abychom tvořili jednu rodinu, abychom společně budovali budoucnost spravedlnosti a míru a zaručili, že nikdo nebude vyloučen.

Budoucnost naší společnosti je v pestrosti, obohacené růzností a mezikulturními vztahy. Proto se musíme dnes učit žít spolu v souladu a v pokoji. Obzvláště drahý je mi obraz, kdy o „křtu“ církve, o Letnicích, lidé z Jeruzaléma poslouchali zvěst o spáse hned po seslání Ducha Svatého: „My Parthové, Médové, Elamité, obyvatelé Mezopotámie, Judska a Kapadokie, Pontu a Asie, Frýgie a Pamfýlie, Egypta a libyjského kraje u Kyrény, my, kteří jsme připutovali z Říma, židé

i proselyté, Kréťané i Arabové: slyšíme, jak našimi jazyky hlásají velké Boží skutky“ (Sk 2,9–11).

Je to obraz nového Jeruzaléma (srov. Iz 60; Zj 21,3), kde se všechny národy spojily v míru a ve svornosti, oslavovaly Boží dobrotu a nádheru tvorstva. Ale abychom tohoto ideálu dosáhli, musíme se snažit bourat zdi, které nás dělí, a stavět mosty, které umožňují kulturu setkávání, uvědomit si úzké vzájemné propojení. V tomto ohledu nám současné migrace nabízejí možnost překonávat strach, nechat se obohatit darem odlišnosti druhého. Pokud chceme, můžeme přetvářet hranice v privilegované místo pro setkání, kde může zazářit zázrak toho, že vytváříme stále početnější „my“.

Prosím všechny lidi na celém světě, aby dobře zúročili dary, které jsme dostali od Boha, abychom s jejich pomocí chránili a zušlechťovali. „Jeden urozený člověk odcházel do daleké země, aby převzal královskou důstojnost a pak aby se vrátil. Zavolal si deset svých služebníků, svěřil jim deset hřiven a řekl jim: ‚Hospodařte s nimi, dokud se nevrátím‘“ (Lk 19,12–13). Pánu budeme ze své činnosti skládat účty. Ale aby bylo o náš společný dům dobře pečováno, musíme utvářet stále početnější „my“, stále více spoluzodpovědné, v silném přesvědčení, že každý dobrý skutek pro svět je pro přítomné i pro budoucí generace. Je třeba osobního i kolektivního úsilí, které má ohled na všechny bratry a sestry, kteří trpí. Je třeba se snažit o udržitelný, vyrovnaný a inkluzivní rozvoj. Toto úsilí nerozlišuje mezi místním a cizincem, domácím a hostem. Jde o společný poklad a z péče o něj a z jeho dober nesmí být nikdo vyloučen.

Sen začal

Prorok Joel ohlašoval mesiášskou budoucnost jako čas snů a vizí inspirovaných Duchem Svatým: „Potom vyleji svého ducha na všechny lidi, vaši synové i vaše dcery budou prorokovat, vaši starci budou mít věštecké sny a vaši jinoši uzří vidění“ (3,1). Jsme povoláni, abychom společně snili. Není třeba se bát snít, snít spolu s jediným lidstvem, jako poutníci na stejné cestě, jako synové a dcery této země, která je naším společným domem, všichni bratři a sestry.⁴

Modlitba:

Milovaný a svatý Otče,
tvůj Syn Ježíš nás učil,
že v nebi způsobí obrovskou radost, když ten,
kdo byl ztracený, je znovu nalezen,
když ten, kdo byl vyloučený, zavřzený,
je znovu přijat do našeho „my“,
které je tak stále početnější.

Prosíme tě, abys dopřál všem Ježíšovým učedníkům
a všem lidem dobré vůle milost
naplnit ve světě tvou vůlí.
Požehnej každému skutku přijetí a pomoci,
který navrátí každého, kdo je vyhnán,
do společného „my“ komunity a církve,
aby se naše země stala takovou, jakou jsi ji stvořil,
společným domovem všech bratří a sester.
Amen.

Dáno v Římě u Sv. Jana Lateránského dne 3. května 2021,
o svátku svatých apoštolů Filipa a Jakuba

FRANTIŠEK

11.

POSELSTVÍ SVATÉHO OTCE FRANTIŠKA K 95. SVĚTOVÉMU DNI MISIÍ

24. ŘÍJNA 2021

*„Je přece nemožné, abychom nemluvili o tom,
co jsme viděli a slyšeli“ (Sk 4,20)*

Milé sestry, milí bratři,

když zakusíme sílu Boží lásky, když pocítíme jeho otcovskou přítomnost ve svém osobním životě i v životě společenství věřících, nemůžeme nezvěstovat a nesdílet to, co *jsme viděli a slyšeli*. Ježíšův vztah s učedníky, jeho lidství zjevené v tajemství vtělení, jeho evangelium a tajemství smrti a zmrtvýchvstání nám ukazují, jak obrovskou měrou miluje Bůh naše lidství, jak bere za své naše radosti a utrpení, naše touhy a úzkosti.¹ Vše v Kristu nám připomíná, že svět, ve kterém žijeme, svět, který potřebuje spásu, není Ježíši cizí. Vyzývá nás, abychom se i my cítili být živou součástí tohoto poslání: „Jděte proto na rozcestí a pozvěte na svatbu, koho najdete“ (Mt 22,9). Nikdo není z Kristovy lásky vyloučen, nikdo pro ni nemůže být cizincem nebo zůstat mimo její dosah.

Zkušenost apoštolů

Příběh evangelizace začíná Pánovou vášnivou touhou volat každého člověka tam, kde se nachází, a navazovat s ním dialog a přátelství (srov. Jan 15,12–17). Apoštolové nám to říkají jako první; pamatovali si dokonce i den a hodinu, kdy se s ním poprvé setkali: „Byly asi čtyři hodiny odpoledne“ (Jan 1,39). Přátelství s Pánem, vidět ho, jak pečuje

---

1 Srov. 2. vatikánský koncil. Pastorální konstituce *Gaudium et spes*, č. 22. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002.

o nemocné, jí s hříšníky, sytí hladové, přibližuje se k těm, kdo jsou vyloučeni, dotýká se nečistých, ztotožňuje se s nebohými, zve k blahoslavenstvím, učí nově a s velkou autoritou, zanechává nesmazatelnou stopu, je schopen vyvolat úžas a šířit nezištnou radost, kterou nemůžeme ani obsáhnout. Jak říkal prorok Jeremiáš: tato zkušenost je jako planoucí oheň jeho živoucí přítomnosti v našem srdci, které nás pobízí k misii, i když to někdy znamená oběť a nepochopení (srov. 20,7–9). Láska je dynamická a vyzývá i nás, abychom se dělili o tu nejkrásnější zprávu, o zdroj naděje: „Našli jsme Mesiáše“ (Jan 1,41).

Při pohledu na Ježíše jsme viděli, slyšeli a zažili, že věci mohou být jinak. Už dnes zahájil dobu příští, když nám připomněl základní vlastnost našeho lidství, mnohdy opomíjenou, zapomenutou: „Byli jsme stvořeni k plnosti, které lze dosáhnout jen v lásce.“² Nové časy, které probouzejí víru schopnou chopit se iniciativy a vytvářet komunitu lidí, kteří se učí přijímat křehkost vlastní i křehkost druhých a tím podporují bratrství a přátelství ve společnosti.³ Církevní společenství ukazuje svou krásu pokaždé, když s vděčností pamatuje na to, že nás Pán miloval jako první (srov. 1 Jan 4,19). Láskyplné Pánovo zalíbení nás překvapuje, úžas sám o sobě nemůžeme vlastnit ani vynutit. (...) Pouze tak může vykvést zázrak vděčnosti, darování sebe sama. Ani misijního zápalu nikdy nedosáhneme v důsledku rozumové úvahy nebo kalkulu. Misijní činnost je vyjádřením naší vděčnosti.⁴

Nicméně doba, ve které žili první křesťané, nebyla lehká: svou víru začínali žít v nepřátelských a obtížných podmínkách. Vyhnanství a věznění se střídalo s vnitřními i vnějšími vzpourami, které zdánlivě popíraly a negovaly to, co křesťané viděli a slyšeli. Tyto okolnosti však pro ně nebyly obtíží nebo překážkami, které by je vedly k ústupu a uzavření se do sebe, naopak staly se pobídkou, aby každou nepřízeň, komplikaci nebo těžkost přeměnili v příležitost k misijnímu poslání. I omezení a překážky se tak staly šancí, aby vše pronikl Pánův duch. Z osvobozující radostné zvěsti nezůstal nikdo vyloučen.

---

2 František. Enc. *Fratelli tutti*, č. 68. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2021.

3 Srov. tamtéž, č. 67.

4 Srov. Poselství pro Papežská misijní díla, 21. května 2020.

Živé svědectví o tom podávají Skutky apoštolů, kniha, kterou mají mít učedníci misionáři stále po ruce. Popisuje, jak se milost evangelia rozlévala všude, kde se evangelium šířilo. Přinášelo radost, kterou může darovat jen Duch Svatý. Skutky apoštolů nás učí prožívat zkoušky v těsném spojení s Kristem, abychom došli „přesvědčení, že Bůh může působit za jakýchkoli okolností, i uprostřed zdánlivých neúspěchů“, a jistoty, že ten, „kdo se z lásky obětuje a dává Bohu, určitě bude plodný“ (srov. Jan 15,5).⁵

Stejně je tomu i s námi, ani současná historická situace není snadná. Pandemie znásobila bolest, samotu, chudobu a nespravedlnost, kterou již mnozí trpěli, odkryla naše falešné jistoty, polarizaci a rozdělení, které nás potichu trýzní. Ti, kdo jsou křehcí a zranitelní, pocítili svou křehkost i zranitelnost ještě více. Zakusili jsme beznaděj, zklamání, obtíže. Dokonce jsme se oddali hořkosti, která nám bere naději a zastírá náš pohled. My však „nehlásáme sebe, ale kážeme, že Ježíš Kristus je Pán, my však že jsme vaši služebníci kvůli Ježíši“ (2 Kor 4,5). Proto v našich společenstvích a v našich rodinách zní slova evangelia, která nacházejí ozvěnu v našem srdci a říkají nám: „Není tady, byl vzkříšen“ (Lk 24,6). Jsou to slova naděje, která rozbíjejí každý determinismus. Těm, kdo se jimi nechají proniknout, darují nezbytnou svobodu a srdnatost, aby se postavili skutečnosti a s vynalézavostí hledali všechny způsoby, jak praktikovat soucit, „svátostnou“ blízkost Boha, který nikoho nenechá stát na okraji cesty. V aktuální době pandemie, kdy jsme v pokušení zakrývat a omlouvat svou lhostejnost či apatii výmluvou na nutnost sociálního odstupu, je naléhavě zapotřebí misie soucitu, která dokáže proměnit nařízený odstup v místo setkání, péče a podpory. „Co jsme viděli a slyšeli“ (Sk 4,20): žité milosrdenství se stane útočištěm a dá nám věrohodnost, která nám umožní sdílet utrpení, abychom vytvořili „společenství založené na vzájemném sdílení a solidaritě, které je hodno naší doby, naší energie a našich zdrojů“.⁶ Boží slovo nám každodenně poskytuje spásu, chrání nás výmluv, které vedou k uvěznění do podlé skepse: „Stejně je to jedno, nic se nezmění.“ Odpověď na otázku, proč se mám

---

5 František. Apoštol. exhortace *Evangelii gaudium*, č. 279. Praha: Paulínky, 2014.

6 Týž. Enc. *Fratelli tutti*, č. 36.

vzdát svých jistot a svého pohodlí, zálib, když nemohu vidět důležitý výsledek, zůstává stále stejná: „Ježíš Kristus přemohl hřích a smrt a je plný moci. Ježíš Kristus opravdu žije.“⁷ On chce, abychom i my tuto naději přijali, dělili se o ni, abychom byli živí a bratrství. V současné situaci je naléhavě potřeba misionářů naděje, kteří budou schopni ve spojení s Pánem prorocky připomínat, že nikdo se nezachrání sám.

Jako apoštolové a první křesťané, také my říkáme ze všech sil: „Je přece nemožné, abychom nemluvili o tom, co jsme viděli a slyšeli“ (Sk 4,20). Všechno, co jsme od Pána dostali, nám daroval proto, abychom to dali k dispozici druhým. Jako apoštolové, kteří viděli a slyšeli Ježíšovu spásu a dotkli se jí (srov. 1 Jan 1,1–4), stejně tak se i my dnes můžeme dotýkat trpícího a oslaveného Kristova těla v každodenním běhu dějin a mít odvahu podělit se se všemi o úděl plný naděje. Tato neochvějná naděje vychází z vědomí, že nás doprovází Pán. My, křesťané, si nemůžeme nechat Pána pro sebe. Misijní poslání církve, kterým je evangelizace, se uplatňuje kompletně a veřejně v přeměně světa a v ochraně tvorstva.

Pozvání pro každého z nás

Téma Světového dne misí pro letošní rok: „Je přece nemožné, abychom nemluvili o tom, co jsme viděli a slyšeli“ (Sk 4,20) je pozváním pro každého z nás, abychom se ujali toho, co nosíme v srdci, a předávali to dál. Toto poslání je a vždy bylo identitou církve: „existuje právě proto, aby hlásala evangelium“.⁸ Pokud se osobně izolujeme nebo se uzavřeme do malých skupin, náš život z víry ochabuje, ztrácí prorockého ducha, schopnost úžasu a vděčnosti. Církev ze své vlastní dynamické povahy požaduje rostoucí otevřenost, která je schopna jít za každým a zahrnout všechny. První křesťané ani zdaleka nepodléhali pokušení uzavírat se do elitní skupiny. Přitahoval je Pán a nový život, který přinášel; jít ke všem a svědčit o tom, co viděli a slyšeli: Boží království je blízko. Byli v tom velkodušní, vděční a uslechtilí. To jsou vlastnosti těch, kdo vědí, že zasévají, ale plody jejich úsilí a jejich obětí okusí další. Rád si proto připomínám, že i ti „nejslabší,

---

7 Týž. Apoštol. exhortace *Evangelii gaudium*, č. 275.

8 Sv. Pavel VI. Apoštol. exhortace *Evangelii nuntiandi*, č. 14. Praha: Zvon, 1990.

znevýhodnění a zranění mohou jimi (misionáři) svým způsobem být, protože je třeba stále umožňovat, aby dobro bylo sdíleno, i když je v člověku přítomno s mnohými slabostmi“.⁹ Na Světový den misii, jenž se každoročně slaví třetí neděli v říjnu, pamatujeme s vděčností na všechny lidi, kteří nám svědectvím svého života pomáhají obnovovat náš křestní závazek, a sice být velkodušnými a radostnými apoštoly evangelia. Pamatujeme zvláště na ty, kteří se vydali na cestu, opustili vlast a rodinu, aby evangelium neprodleně a bez obav přinesli do nejzazších koutů národů a měst, kde mnoho lidí touží po požehnání.

Jeich misijní svědectví je pro nás výzvou, abychom byli odvážní a bez přestání prosili Pána žně, aby „poslal dělníky na svou žeň“ (Lk 10,2). Ano, uvědomujeme si, že misijní povolání nepatří minulosti, není romantickou vzpomínkou na dávné doby. Ježíš dnes potřebuje srdce, které je schopné žít povolání jako zamilovaný příběh. Láska je vede až na kraj světa, stávají se nástroji a posly soucit. Toto povolání Ježíš adresuje všem, ale každému jinak. Mějme na paměti, některé periferie jsou blízko nás, v městských centrech nebo v našich rodinách. Všeobecná otevřenost lásce má rozměr, který není zeměpisný, ale existenční. Souvisí s naším každodenním úsilím rozšiřovat okruh přátel, setkávat se s těmi, které – byť jsou mi nablízku – přirozeně nepovažuji za součást „okruhu svých zájmů“.¹⁰ Žít misijní poslání znamená troufnout si učit se postojům Ježíše Krista a s ním věřit, že i ten, kdo je vedle mě, je můj bratr, moje sestra. Kéž by jeho soucitná láska probudila i naše srdce a udělala z nás Kristovy učedníky a misionáře.

Maria, první učednice a misionářka, ať probudí ve všech pokřtěných touhu být světlem a solí naší země (srov. Mt 5,13–14).

Dáno v Římě u Sv. Jana Lateránského dne 6. ledna 2021,
v den slavnosti Zjevení Páně

FRANTIŠEK

---

9 František. Apoštol. posynodální exhortace *Christus vivit*, č. 239. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2019.

10 Srov. týž. Enc. *Fratelli tutti*, č. 97.

12.

POSELSTVÍ SVATÉHO OTCE FRANTIŠKA K 5. SVĚTOVÉMU DNI CHUDÝCH

14. LISTOPADU 2021,
33. NEDĚLE V MEZIDOBÍ

„Vždyť chudé máte mezi sebou vždycky“ (Mk 14,7)

1. „Vždyť chudé máte mezi sebou vždycky“ (Mk 14,7). Tato slova vyslovil Ježíš během oběda v Betánii v domě Šimona, nazývaného Malomocný, několik dní před Velikonocemi. Evangelista vypráví, že tam vešla žena s alabastrovou nádobou plnou vzácného oleje a potřela jím Ježíšovu hlavu. Toto gesto vyvolalo velký údiv a zavdalo příčinu dvěma různým výkladům.

První je reakce některých přítomných, včetně učedníků, kteří vzhledem k hodnotě vonného oleje – kolem 300 denárů, tedy asi roční plat dělníka – zastávali názor, že bylo lepší ho prodat a výtěžek dát chudým. Z Janova evangelia vyplývá, že tuto pozici zastával Jidáš: „Proč se ten olej neprodal za tři sta denárů a nedal se chudým?“ A evangelista dodává: „To řekl, ne že by mu záleželo na chudých, ale že byl zloděj: spravoval pokladnu a bral z toho, co se do ní dávalo“ (Jan 12,5–6). Ne náhodou vychází tato drsná kritika z úst zrádce: dokládá, že ti, kdo nemyslí na chudé, zrazují Ježíšovo učení a nemohou být jeho učedníky. Připomeňme si v této souvislosti důrazná Origenova slova: „Jidáš předstíral, že má starost o chudé (...). Pokud je tu ještě někdo, kdo má svěřenou církevní pokladnici a stejně jako Jidáš se vyjadřuje ve prospěch chudých, pak si z ní však vezme to, co do ní druzí vloží, ať skončí stejně jako Jidáš.“¹

Druhý výklad podává sám Ježíš. Díky němu mohou přítomní pochopit hluboký smysl gesta, které žena vykonala. Říká: „Nechte ji!

1

Srov. *Commento al vangelo di Matteo*, 11, 9.

Proč jste na ni zlí? Vykonala na mně dobrý skutek“ (Mk 14,6). Ježíš si je vědom, že se blíží jeho smrt, a spatřuje v tomto gestu předobraz pomazání svého těla bez života předtím, než bude vloženo do hrobky. Tento pohled překonává jakékoli očekávání spolustolujících. Ježíš jim připomíná, že prvním chudým je on, nejchudší z chudých, on je všechny zastupuje. Právě i jménem chudých, osamocených, vyloučených a diskriminovaných přijímá Boží Syn gesto této ženy. Ona, se svou ženskou citlivostí, ukazuje, že je jediná, kdo chápe Ježíšovo rozpoložení. Tato žena, možná právě proto, že je neznámá, je určena k tomu, aby byla předobrazem celého světa žen, který v následujících staletích nebude slyšen a podstoupí násilí. Zde ukazuje významnou přítomnost žen, které se účastní vrcholných okamžiků Kristova života: jeho ukřižování, smrti, pochování a jeho zjevení v osobě Zmrtvýchvstalého. Ženy, často diskriminované a držené daleko od zodpovědných míst, jsou na stránkách evangelia představitelkami příběhu zjevení. Vystihují to Ježíšova závěrečná slova, která propůjčují této ženě velké evangelizační poslání: „Amen, pravím vám: Všude na celém světě, kde bude hlásáno evangelium, se bude na její památku vypravovat také o tom, co vykonala“ (Mk 14,9).

2. Silná „empatie“ mezi Ježíšem a ženou, způsob, jakým Ježíš vykládá své pomazání v kontrastu s pohoršením Jidášovým a ostatních, otevírá úrodnou cestu reflexi o nerozlučitelném pojítku mezi Ježíšem, chudými a hlásáním evangelia.

Tvář Boha, kterou zjevuje, je tvář Otce, jenž je chudým nablízku. Celé Ježíšovo konání potvrzuje, že chudoba není dílem osudu, ale konkrétním znamením Ježíšovy přítomnosti mezi námi. Nenacházíme ho, kdy a kde chceme, ale najdeme ho v životě chudých, v jejich utrpení a v jejich bídě, v nelidských podmínkách, ve kterých jsou mnohdy nuceni žít. Nikdy nepřestanu opakovat, že chudí jsou skutečnými evangelizátory, protože byli prvními, kdo byli evangelizováni a povoláni k tomu, aby se dělili o Pánovo blahoslavenství a jeho království (srov. Mt 5,3).

Chudí nás evangelizují v každé situaci a v každé zeměpisné šířce. Díky nim můžeme znovu objevit skutečnou Otcovu tvář. „Oni nás mají mnoho co učit. Kromě toho že mají účast na *sensus fidei*, poznávají skrze vlastní utrpení trpícího Krista. Je nezbytné, abychom se od

nich všichni nechali evangelizovat. Nová evangelizace je pozváním uznat spasitelskou sílu jejich životů a postavit je do středu putující církve. Jsme povoláni objevit v nich Krista, propůjčovat jim svůj hlas v jejich záležitostech, ale také být jejich přáteli, naslouchat jim, chápat je a přijímat tajemnou moudrost, kterou nám Bůh chce sdělit jejich prostřednictvím. Naše angažovanost nespočívá výlučně ve skutecích či podpůrných a asistenčních programech. Duch uvádí do pohybu nikoli vypjatý aktivismus, ale především pozornost obrácenou k druhému, „jehož považujeme za totožného se sebou samým“. Tato láskyplná pozornost je počátkem pravé starosti o druhého člověka a plyne z ní touha skutečně usilovat o jeho dobro.²

3. Ježíš je nejen na straně chudých, ale *sdílí i jejich* úděl. Pro jeho učedníky v každé době je to silné učení. Jeho slova „chudé máte mezi sebou vždycky“ vyjadřují také, že přítomnost chudých mezi námi je trvalá, nemůže však vést k tomu, že si na ni zvykneme a budeme lhostejní, nýbrž k tomu, abychom my sami měli účast na jejich životě a nikterak se nezbavovali zodpovědnosti. Chudí nestojí mimo společenství. Jsou to bratři a sestry, jejichž utrpení je třeba vzít za své, aby se jim ulevilo v bídě, aby nebyli odsouváni, aby jim byla navracena ztracená důstojnost, aby mohli patřit do společnosti. Na straně druhé jsme si vědomi, že dobročinné gesto předpokládá dobrodince a obdarovaného, protože sdílení vyvolává bratrství. Almužna je občasná, sdílení však je věc trvalá. Almužna s sebou nese riziko, že vyzdvihne toho, kdo ji dává, a pokoří toho, kdo ji dostává. Sdílení podporuje solidaritu a je nezbytným předpokladem pro dosažení spravedlnosti. Zkrátka, chtějí-li věřící vidět Ježíše a dotknout se ho, vědí, na koho se obrátit: chudí jsou Kristovou svátostí, zobrazují a připomínají ho.

Je mnoho příkladů světců a světic, kteří sdíleli s chudými svou životní cestu. Myslím například na otce Damiána de Veustera, svatého apoštola malomocných. Velkodušně odpověděl na povolání, aby se vydal na ostrov Molokai, který se stal čtvrtí malomocných – vyhoštěných, aby s nimi žil a umřel. Vyhrnul si rukávy a udělal vše pro to, aby dal důstojnost životu těchto nemocných a vyhoštěných, považovaných

---

2 František. Apoštol. exhortace *Evangelii gaudium*, č. 198, 199. Praha: Paulínky, 2014.

za chátru. Stal se lékařem a zdravotním bratrem, nedbal na riziko, kterému byl vystaven v této „kolonii smrti“, jak byl ostrov nazván, a přinesl sem světlo lásky. Malomocenství zasáhlo i jeho na znamení úplného sdílení s bratry a sestrami, za které dal svůj život. V naší době, poznamenané pandemií koronaviru, je jeho svědectví velice aktuální: Boží milost, i když není vidět, zajisté působí v srdcích mnohých, kteří se konkrétně vydávají chudým.

4. Je zapotřebí, abychom aktivně a s přesvědčením odpověděli na Pánovu výzvu: „Naplnil se čas a přiblížilo se Boží království. obraťte se a věřte evangeliu!“ (Mk 1,15). Toto *obrácení* spočívá na prvním místě v tom, abychom otevřeli své srdce a rozeznali mnohé podoby chudoby. Dále, abychom ukazovali Boží království věrohodným životním stylem víry, kterou vyznáváme. Chudí jsou často považováni za vyloučené, řazení do kategorie, která vyžaduje zvláštní charitativní službu. Jít za Ježíšem znamená, v tomto případě, změnit mentalitu, přijmout výzvu ke sdílení a ke spoluúčasti. Stát se jeho učedníky znamená rozhodnout se nehromadit na zemi poklady, které přinášejí křehkou a pomíjivou jistotu. Naopak, požaduje od nás ochotu osvobodit se od každé vazby, která brání v dosažení skutečného štěstí a blahoslavenství, abychom poznali to, co je trvalé a nemůže být zničeno ničím a nikým (srov. Mt 6,19–20).

Učení Ježíše Krista i v tomto případě jde proti proudu, protože slibuje to, co mohou vidět a s naprostou jistotou zakusit pouze oči víry: „A každý, kdo opustil domy nebo bratry nebo sestry nebo otce nebo matku nebo děti nebo pole kvůli mně, dostane stokrát víc a za podíl bude mít život věčný“ (Mt 19,29). Pokud se nerozhodneme osvobodit se od pomíjivého bohatství, od světské slávy a pýchy, nikdy nebudeme schopni darovat život z lásky. Náš život bude roztěkaný, s mnoha dobrými předsevzetími, svět však nezměníme. Je třeba, aby naše přítomnost ve světě byla znovu věrohodná, abychom se skutečně otevřeli Kristově milosti, která z nás může učinit svědky jeho neomezené lásky.

5. Kristovo evangelium nás vede k tomu, abychom věnovali chudým zcela zvláštní pozornost. Žádá od nás, abychom pojmenovali velké množství různých podob mravního a společenského chaosu, který

přináší stále *nové podoby chudoby*. Cestu si razí takový názor, podle kterého chudí jsou za svůj stav nejen zodpovědní, ale jsou netolerovatelnou zátěží pro ekonomický systém, který do středu zájmu staví některé privilegované kategorie. Trh, který ignoruje nebo selektuje etické principy, vytváří nelidské podmínky, jež dopadají na lidi, žijící ve zcela nejistých podmínkách. Jsme tak svědky stále nových nástrah extrémní chudoby a nepřijetí, které přicházejí od bezskrupulózních ekonomických a finančních aktérů, kteří nemají humanitární citění a společenskou odpovědnost.

V minulém roce se navíc přidala další rána, která znásobila počet chudých: pandemie. Soustavně tluče na dveře milionů lidí, a pokud s sebou nepřináší utrpení a smrt, každopádně zvěstuje chudobu. Počet chudých nepřiměřeně vzrostl, bohužel, v příštích měsících ještě vzroste. Některé země stále nesou velice těžké následky pandemie, nejvíce zranitelné osoby pak nemohou uspokojit základní potřeby. Dlouhé řady před jídelnami pro chudé jsou viditelným znamením tohoto zhoršení. Na základě pozorného zkoumání je požadováno, aby se nacházela nejvhodnější řešení, jak bojovat proti viru na světové úrovni, aniž bychom se zaměřili pouze na parciální zájmy. Zvláště naléhavé je konkrétně odpovědět těm, kdo nesou důsledky nezaměstnanosti, která dramaticky postihuje otce od rodin, ženy, mladé lidi. Sociální solidarita a velkodušnost, k níž jsou, díky Bohu, mnozí ochotni, ve spojení s dlouhodobými podpůrnými projekty, je a bude velkým přínosem v tomto úskalí.

6. Nezodpovězena zůstává otázka, která nemá jednoduchou odpověď: Jak je možné konkrétně odpovědět milionům chudých lidí, kteří se často setkávají jen s lhostejností či s náznakem, že jsou na obtíž? Jakou cestu spravedlnosti je třeba ujit, aby mohla být překonána sociální nespravedlnost a mohla být nahrazena lidskou důstojností, tolik pošlapávanou? Individualistický životní styl je komplicem v produkci chudoby, často dává chudým plnou zodpovědnost za jejich stav. Chudoba však není dílem osudu, je důsledkem egoismu. Je proto rozhodující, abychom nastavili takové *procesy rozvoje*, ve kterých budou využity *schopnosti každého*, aby komplementárnost kompetencí a rozličnost úloh vytvořily zdroj spolupráce. Je mnoho podob chudoby „bohatých“, které by bylo možné vyléčit bohatstvím „chudých“,

kdyby se navzájem setkali a poznali se. Nikdo není tak chudý, aby nemohl ve vzájemném obdarování dát nic ze svého. Chudí nemohou být jenom těmi, kdo dostávají; musí mít i podmínky, ve kterých mohou něco dát, protože dobře vědí jak na to. Kolik příkladů máme kolem sebe! Chudí nás často učí solidaritě a sdílení. Pravdou je, že jsou to lidé, kterým *něco* chybí, často jim chybí *mnoho*, dokonce to, co je *nezbytné*. Nechybí jim však *vše*, protože si uchovávají důstojnost Božích dětí, kterou jim nikdo a nic nemůže vzít.

7. Stále důležitější je proto *přístupovat k chudobě jinak*. Na tuto výzvu musí vlády a světové instituce odpovědět uplatněním prozíravého sociálního systému, který bude schopen reagovat na nové formy chudoby, která ve světě roste a významně poznamená příští desetiletí. Pokud jsou chudí odsouváni na okraj, jako by nesli vinu za svou situaci, pak je v krizi samotné uchopení demokracie a jakákoli sociální politika selhává. S velkou pokorou bychom měli vyznat, že vůči chudým často projevujeme svou neschopnost. Mluvíme o nich abstraktně, sem tam se zastavíme nad nějakou statistikou, myslíme si, že postačí naše dojetí nad filmovým dokumentem. Chudoba, naopak, by měla vyvolat tvořivé projekty, které posílí skutečnou svobodu a umožní uplatnění schopností, které má každý člověk. Myslet si, že svoboda vzniká a roste úměrně s množstvím našich peněz, je pouhá iluze. Tato myšlenka ať je daleko od nás. Účinná služba chudým vede k akci a umožňuje najít co možná nejvhodnější formy k pozvednutí a podpoře té části lidstva, které je často anonymní a nikdo mu nenaslouchá, odráží však tvář Spasitele, který prosí o pomoc.

8. „Vždyť chudé máte mezi sebou vždycky“ (Mk 14,7). Tato slova nás zvou, abychom nikdy neztratili ze zřetele příležitost ke konání dobra. Na pozadí lze zahlédnout staré biblické přikázání: „Bude-li mezi vámi chudý, ... nezatvrzuj své srdce a nezavírej svou ruku před svým chudým bratrem, ale ochotně mu svou ruku otevři a velkodušně mu půjč, jak vyžaduje nedostatek, kterým trpí. ... Štědře ho obdaruj a nebud' zlý ve svém srdci, až ho budeš obdarovávat, neboť kvůli tomu ti Hospodin, tvůj Bůh, požehná ve všem, co budeš dělat, i ve všem, čeho dosáhneš svým přičiněním. Chudý totiž ze země nevymizí“ (Dt 15,7–8.10–11). Ve stejném duchu hovoří apoštol Pavel, když vybízí

křesťany svých komunit, aby pomohli první jeruzalémské komunitě „ne s těžkým srdcem a proti své vůli, protože Bůh miluje radostného dárce“ (2 Kor 9,7). Nejde o to, abychom ulevili svému svědomí nějakou almužnou, ale abychom spíše bojovali proti postoji lhostejnosti a nespravedlnosti, se kterým k chudým přistupujeme.

V této souvislosti je dobré si připomenout také slova sv. Jana Zlatoústého: „Kdo je štedrý, neptá se, jak k čemu došlo, ale chce zlepšit chudé podmínky a dát to, co druhý potřebuje. Chudý člověk má jedinou obranu: svou chudobu a nouzi, ve které se nachází. Nechtěj od něj nic jiného; i kdyby to byl ten nejhorší člověk na světě, pokud mu chybí potřebná obživa, zbavme ho hladu. ... Milosrdný člověk je pro potřebného přístavem: přístav přijímá ztroskotance a zbavuje ho nebezpečí; ať už je zlý, dobrý, jakýkoli. Přístav ho zachrání ve své zátoce. Tak i ty, když vidíš na zemi člověka, který ztroskotal kvůli chudobě, neposuzuj, neptej se, proč se tak stalo, ale zbav ho neštěstí.“³

9. Rozhodující je, abychom byli citlivější a abychom pochopili, co chudí v životních podmínkách, které se neustále mění, potřebují. V ekonomicky nejrozvinutějších oblastech světa jsou dnes lidé méně ochotni bojovat s chudobou než v minulosti. V relativním blahobytu, na který jsme si zvykli, je těžší přinášet oběti, čehokoli se vzdát. Jsme připraveni na cokoli, jen nám nesmí vzít nikdo to, co je plodem snadného zisku. Propadáme nevraživosti, křečovité nervozitě, pomstychtivosti, která vede ke strachu, úzkosti a v některých případech i k násilí. To není základ, na kterém by bylo možné stavět budoucnost; přece však i toto jsou tváře chudoby, před kterými nesmíme zavřít oči. Musíme být otevření a vidět znamení času, které ukazuje nové způsoby, jak být evangelizátory v současném světě. Vedle okamžité pomoci, se kterou vycházíme vstříc chudým, je zapotřebí být prozíraví a prokazovat nové skutky lásky a křesťanské dobročinnosti jako odpověď na nové podoby chudoby, kterou současné lidstvo zakouší.

Přeji si, aby *Světový den chudých*, který slavíme popáté, stále více zapouštěl kořeny v našich místních církvích a otevíral se nové vlně evangelizace. Ta se setkává s chudými především tam, kde se nacházejí. Nemůžeme čekat, až chudí zaklepu na naše dveře, musíme za

nimi vyjít do jejich domovů, do nemocnic a do azylových domů, do ulic, do potměných koutů, kde se často ukrývají, do přijímacích středisek, do uprchlických táborů. Je důležité, abychom pochopili, jak se cítí, co zakoušejí a po čem touží jejich srdce. Vezměme za svá slova kněze Prima Mazzolariho: „Chtěl bych vás poprosit, abyste se mě neptali, *zdali chudí existují, jací jsou a kolik jich je*. Obávám se totiž, že takové otázky jsou omluvou či záminkou pro to, abychom se odvrátili od zřetelného pokynu svědomí nebo srdce. ... Já jsem chudé nikdy nepočítal, protože není možné je spočítat: chudé je třeba obejmout, ne počítat.“⁴ Chudí jsou mezi námi. Jak evangelní by bylo, kdybychom pravdivě mohli říci: i my jsme chudí, protože jenom tak se nám podaří je opravdu rozpoznat, učinit je součástí našeho života a nástrojem spásy.

Dáno v Římě u Sv. Jana Lateránského dne 13. června 2021, v den památky sv. Antonína Paduánského

FRANTIŠEK

---

4 Adesso, č. 7, 15. dubna 1949.

13.

POSELSTVÍ SVATÉHO OTCE FRANTIŠKA KE 36. SVĚTOVÉMU DNI MLÁDEŽE

21. LISTOPADU 2021
SLAVNOST KRISTA KRÁLE

*„Vstaň! Udělám z tebe svědka toho, co jsi viděl“
(srov. Sk 26,16).*

Drazí mladí!

Chtěl bych vás ještě jednou vzít za ruku, abychom společně pokračovali v duchovním putování, které nás vede ke Světovému dni mládeže v Lisabonu v roce 2023.

V loňském roce, krátce předtím, než se začala šířit pandemie, jsem rozeslal poselství, jehož tématem bylo „Mládenče, pravím ti, vstaň!“ (srov. Lk 7,14). Už tím nás Pán chtěl ve své prozívatelnosti připravit na velmi tvrdou zkoušku, kterou jsme měli prožít.

Celý svět se musí potýkat se ztrátou tolika milovaných lidí a se sociální izolací. Zdravotní nouze také zabránila vám mladým lidem – svou přirozeností nasměrovaným vycházet ven –, abyste chodili do školy, na univerzitu, do práce a setkávali se jedni s druhými... Ocitli jste se v obtížných situacích, na něž jste nebyli zvyklí. Ti méně připravení a ti, jimž se nedostávalo podpory, se cítili dezorientovaní. V mnoha případech se objevily problémy v rodině, nezaměstnanost, deprese, osamělost a závislosti. A to ani nemluvíme o nahromaděném stresu, o napětích, výbuších hněvu a o nárůstu násilí.

Ale díky Bohu to není jediná strana mince. Jestliže nám tato zkouška ukázala naše slabosti, umožnila nám také, aby vyšly napovrch i naše ctnosti, včetně sklonu k solidaritě. V každém koutu světa jsme mohli vidět mnoho lidí, mezi nimiž bylo hodně mladých, kteří

bojovali za život, rozsévají naději, bránili svobodu a spravedlnost, byli mírotvůrci a staviteli mostů.

Když upadá mladý člověk, upadá v jistém smyslu i lidstvo. Je ale pravdou, že když mladý člověk povstává, jako by znovu povstával celý svět. Drazí mladí, jak velký potenciál držíte ve svých rukou! Jakou sílu nosíte ve svých srdcích!

Bůh tedy dnes znovu každému z vás říká: „Vstaň!“ Z celého srdce doufám, že toto poselství nám pomůže připravit se na nové časy, na novou kapitolu v dějinách lidstva. Ale bez vás, milí mladí, není možné začít znovu. Aby svět povstal, potřebuje vaši sílu, vaše nadšení a vaše zánícení. V tomto smyslu bych spolu s vámi chtěl uvažovat o úryvku ze Skutků apoštolů, ve kterém Ježíš říká Pavlovi: „Vstaň! Udělám z tebe svědka toho, co jsi viděl“ (srov. Sk 26,16).

Pavel jako svědek před králem

Verš, jímž se inspiruje téma Světového dne mládeže 2021, je vzat z Pavlova svědectví před králem Agrippou v době, kdy je držen ve vězení. On, který byl kdysi nepřitelem a pronásledovatelem křesťanů, je nyní souzen právě pro svou víru v Krista. Apoštol s odstupem asi pětadvaceti let vypráví svůj příběh a zásadní událost svého setkání s Kristem.

Pavel přiznává, že v minulosti pronásledoval křesťany. Jednoho dne, když byl na cestě do Damašku, aby některé z nich uvěznil, zahalilo jej samotného i ty, kteří šli s ním, světlo „jasnější než slunce“ (srov. Sk 26,13), ale pouze on slyšel Boží „hlas“, který ho nazval jménem.

„Šavle, Šavle!“

Pojďme se společně hlouběji podívat na tuto událost. Když Pán nazval Šavla jménem, dal mu jasně najevo, že ho zná osobně. Jako by mu říkal: „Vím, kdo jsi, vím, o co ti jde, ale přesto se obracím právě na tebe.“ Volá ho dvakrát, na znamení zvláštního a velmi důležitého povolání, jak to učinil u Mojžíše (srov. Ex 3,4) a Samuela (srov. 1 Sam 3,10). Když Šavel upadl na zem, uvědomil si, že je svědkem Božího zásahu, mocného zjevení, které ho šokuje, ale neničí ho, a dokonce ho volá jménem.

Skutečně pouze osobní, neanonymní setkání s Kristem mění život. Ježíš ukazuje, že Šavla dobře zná, že „zná jeho nitro“. I když je Šavel pronásledovatel, i když je v jeho srdci nenávist ke křesťanům, Ježíš ví, že je to z nevědomosti, a chce na něm ukázat své milosrdenství. Právě tato milost, tato nezasloužená a bezpodmínečná láska, bude světlem, které radikálně změní Šavlův život.

„Pane, kdo jsi?“

Tváří v tvář této tajemné přítomnosti, která ho nazývá jménem, se Šavel ptá: „Pane, kdo jsi?“ (Sk 26,15). Tato otázka je nesmírně důležitá a všichni si ji musíme ve svém životě dříve nebo později položit. Nestačí, že jsme slyšeli o Kristu od ostatních, je třeba s ním hovořit osobně. To v podstatě znamená modlit se. Znamená to mluvit přímo k Ježíši, i když možná máme ve svém srdci stále ještě nepořádek a naše mysl je plná pochybností, nebo dokonce neúcty ke Kristu a křesťanům. Přál bych si, aby každý mladý člověk dospěl k tomu, že si z hloubi svého srdce položí tuto otázku: „Pane, kdo jsi?“

Nemůžeme počítat s tím, že Ježíše zná každý, dokonce ani v době internetu. Otázka, s níž se mnoho lidí obrací na Ježíše a na církev, je právě tato: „Kdo jsi?“ V celém příběhu o povolání svatého Pavla je to jediný okamžik, kdy on hovoří. A na jeho otázku Pán pohotově odpovídá: „Já jsem Ježíš, kterého pronásleduješ“ (tamtéž).

„Já jsem Ježíš, kterého pronásleduješ“

Touto odpovědí Pán Ježíš odhaluje Šavlovi velké tajemství: že se ztožňuje s církví a s křesťany. Až do té doby Šavel neviděl z Krista nic kromě věřících, které zavíral do vězení (srov. Sk 26,10) a s jejichž odsouzením k smrti sám souhlasil (tamtéž). A viděl, jak křesťané odpovídali na zlo dobrem, na nenávist láskou a přijímali nespravedlnost, násilí, pomluvy a pronásledování trpěné pro Kristovo jméno. Když se podíváme blíže, vidíme, že se Šavel určitým způsobem nevědomě setkával s Kristem; setkával se s ním v jeho následovnících!

Kolikrát jsme už slyšeli, jak někdo říká: „Ježíš ano, církev ne“; jako by jedno mohlo být alternativou ke druhému. Nemůžeme znát Ježíše, pokud neznáme církev. Ježíše nelze poznat jinak než prostřednictvím

bratrů a sester z jeho společenství. Nemůžeme si říkat, že jsme naplno křesťané, pokud nežijeme církevní rozměr víry.

„Těžko se ti bude kopat proti ostnu“

To jsou slova, která Pán adresuje Šavlovi po jeho pádu na zem. Je to, jako by s ním tajemným způsobem hovořil už po nějakou dobu a snažil se ho k sobě přitáhnout, ale Šavel se bránil. Náš Pán adresuje stejnou mírnou „výtku“ každému mladému člověku, který se od něj vzdaluje: „Jak dlouho ještě budeš ode mne utíkat? Proč neslyšíš, že tě volám? Čekám na tvůj návrat.“ Někdy říkáme, podobně jako prorok Jeremiáš: „Už na něho nebudu myslet“ (Jer 20,9). Ale v srdci každého je něco jako hořící oheň: i když se ho snažíme přemoci, nedokážeme to, protože je silnější než my.

Pán si vybírá někoho, kdo ho přímo pronásleduje, kdo je zcela nepřátelský k němu i k jeho následovníkům. Neexistuje však člověk, který by byl pro Boha nenapravitelně ztracený. Díky osobnímu setkání s ním je vždy možné začít znovu. Každý mladý člověk je v dosahu Boží milosti a jeho milosrdenství. O nikom nemůžeme říci: je příliš daleko..., je příliš pozdě... Kolik mladých lidí má touhu být v opozici a jít proti proudu, ale ve svých srdcích nosí skrytou potřebu prosadit se, milovat ze všech sil, ztotožnit se s nějakým posláním! V mladém Šavlovi vidí Ježíš přesně tohle.

Poznat svoji slepotu

Můžeme si představit, jak byl Šavel před svým setkáním s Kristem v jistém smyslu zahleděný sám do sebe a považoval se díky své morální integritě, díky své horlivosti, díky svému původu, díky své kultuře za něco více než ostatní. Určitě byl přesvědčen, že má pravdu. Když se mu však Pán zjeví, je „sražen k zemi“ a zjistí, že je slepý. Najednou objeví, že není schopen vidět nejen fyzicky, ale ani duchovně. Jeho jistoty se otřásají. Ve své duši cítí, že to, co pohánělo jeho náruživost – horlivou snahu o likvidování křesťanů –, bylo naprosto špatné. Uvědomuje si, že není absolutním nositelem pravdy, ale že k ní má dokonce daleko. A spolu s jeho jistotami padá i jeho „velikost“. Najednou poznává, že je ztracený, křehký a „malý“.

Tato pokora – vědomí vlastní malosti – je zásadně důležitá! Ti, kdo si myslí, že vědí všechno o sobě, o druhých, a dokonce i o náboženských pravdách, se s Kristem setkají jen těžko. Když Šavel oslepl, ztratil své jistoty. Zůstal sám ve tmě a jediným jasným bodem mu bylo světlo, které viděl, a hlas, který slyšel. Jaký paradox: právě když člověk pozná, že je slepý, tak začne vidět!

Po osvětlení bleskem na cestě do Damašku dává Šavel přednost tomu, aby byl nazýván Paulus (Pavel), což znamená „malý“. Není to přezdívka ani „umělecké jméno“, v dnešní době tolik používané dokonce i obyčejnými lidmi. Setkání s Kristem ho přimělo k tomu, že se cítil být takovým, neboť zbouralo zed', která mu bránila poznat sebe samého v pravdě. Sám o sobě říká: „Já jsem nejnepatrnější z apoštolů; nejsem ani hoden, abych byl nazýván apoštolem, protože jsem pronásledoval Boží církev“ (1 Kor 15,9).

Svatá Terezie z Lisieux, stejně jako i jiní svatí, ráda opakovala, že pokora je pravda. V dnešní době okořeňuje naše dny, zejména na sociálních sítích, mnoho „příběhů“, často vyumělkovaných, s velkým množstvím výbavy, kamer a různých pozadí. Stále více se vyhledávají správně nastavená světla ramp, aby se „přátelům“ a *followerům* ukázal obraz nás samých, který ale nikdy neodráží skutečnou pravdu. Kristus, polední světlo, nás přichází osvitit, obnovit naši autenticitu a osvobodit nás od všech masek. Jasně nám ukazuje, kdo jsme, protože nás miluje takové, jací jsme.

Změnit perspektivu

Pavlovo obrácení neznamená navrátit se zpět, ale otevřít se zcela nové perspektivě. Pokračuje ve své cestě směrem k Damašku, ale už není stejný jako dříve; je to jiný člověk (srov. Sk 22,10). Můžeme se obrátit a obnovit v běžném životě, a přitom dělat věci, které děláme obvykle, ale s proměněným srdcem a s odlišnými motivacemi. V tomto případě Ježíš výslovně žádá Pavla, aby došel do Damašku, kam měl namířeno. Pavel poslechne, ale účel a smysl jeho cesty se teď radikálně změní. Od této chvíle vidí skutečnost novými očima. Dříve to byly oči pronásledovatele a popravčího, odted' jsou to oči ucedníka, svědka. V Damašku ho Ananiáš pokřtil a uvedl do křesťanského společenství.

V tichosti a modlitbě Pavel prohlubuje svou vlastní zkušenost a novou identitu, kterou mu dal Ježíš.

Nepromarnit sílu a odhodlanost mladých

Pavlův postoj před setkáním se vzkříšeným Ježíšem nám není až tak cizí. Kolik síly a kolik odhodlanosti žije také ve vašich srdcích, milí mladí lidé! Pokud vám ale temnota kolem vás a uvnitř vás brání ve správném vidění, riskujete, že se ztratíte v nesmyslných bitvách, a to až tak, že se stanete násilnickými. A prvními oběťmi budete bohužel vy a vaši nejbližší. Existuje také nebezpečí, že budete bojovat za záležitosti, které původně chránily spravedlivé hodnoty, ale vyhrcoeny do extrému se stávají destruktivními ideologiemi. Kolik dnešních mladých lidí, možná vedených svým politickým nebo náboženským přesvědčením, se nakonec stane nástrojem násilí a zkázy života mnoha lidí! Někteří, kteří se narodili v digitálním světě, nacházejí nové bojiště ve virtuálním prostředí a na sociálních sítích a bez zábran se uchylují ke zbraním v podobě *fake news*, aby šířili jed a ničili své protivníky.

Když Pán vnikne do Pavlova života, nezničí jeho osobnost, nezruší jeho zápal a horlivost, ale pomocí těchto vlastností z něj udělá velkého hlasatele evangelia až do všech končin země.

Apoštol pohanů

Pavel bude později znám jako „apoštol pohanů“. On, který byl farizejem přísně dodržujícím Zákon! Zde je další paradox: Pán vkládá svou důvěru právě v toho, kdo ho pronásledoval. Stejně jako Pavel i každý z nás může v hloubi svého srdce slyšet hlas, který mu říká: „Důvěřuji v tebe. Znáš tvou minulost a беру ji společně s tebou do svých rukou. I když jsi byl často proti mně, volám tě a dělám z tebe svého svědka.“ Božská logika může z nejhoršího pronásledovatele udělat velkého svědka.

Kristův učedník je povolán, aby byl „světlem světa“ (Mt 5,14). Pavel musí dosvědčit, co viděl, ale nyní je slepý. Jsme u dalšího paradoxu! Ale právě díky této osobní zkušenosti se Pavel dokáže ztotožnit s těmi, k nimž ho Pán posílá. Je skutečně ustanoven jako svědek, který jim má „otevřít oči, aby se obrátili ze tmy ke světlu“ (Sk 26,18).

„Vstaň a dosvědčuj!“

Přijímáním nového života, který je nám dán při křtu, rovněž přijímáme poslání od Pána: „Budeš mým svědkem!“ Je to poslání, kterému se máme věnovat, a to působí v životě člověka změnu.

Kristovo pozvání adresované Pavlovi je dnes určeno každému z vás mladých lidí: Vstaň! Nemůžeš zůstat ležet na zemi, abys „plakal nad sebou samým“, ale čeká tě poslání! I ty můžeš být svědkem skutků, které v tobě začal konat Ježíš. Proto ti ve jménu Krista říkám:

- Vstaň a vydávej svědectví o své zkušenosti slepce, který se setkal se světlem, uviděl Boží dobro a krásu v sobě, v ostatních i ve společenství církve, jež překonává veškerou samotu.
- Vstaň a vydávej svědectví o lásce a úctě, kterou lze nastolit v lidských vztazích, v rodinném životě, v dialogu mezi rodiči a dětmi i mezi mladými a starými.
- Vstaň a ochraňuj sociální spravedlnost, pravdu a čestnost, lidská práva, pronásledované, chudé a zranitelné, ty, kteří nemají ve společnosti žádný hlas, a přistěhovalce.
- Vstaň a buď svědkem nového způsobu vidění, který ti umožní dívat se na stvoření očima plnými úžasu, umožní ti poznat Zemi jako náš společný domov a dodá ti odvahu k obraně integrální ekologie.
- Vstaň a buď svědkem toho, že ztroskotané životy lze znovu postavit, že lidé v duchu již mrtví mohou být vzkříšeni, že zotročení lidé se mohou znovu osvobodit, že srdce utlačovaná smutkem mohou znovu nacházet naději.
- Vstaň a radostně dosvědčuj, že Kristus žije! Rozšiřuj jeho poselství lásky a spásy mezi svými vrstevníky, ve škole, na univerzitě, v práci, v digitálním světě i všude jinde.

Bůh a církve vám důvěřují a ustanovují vás za svědky pro mnoho dalších mladých lidí, které potkáte na „cestách Damašku“ naší doby. Nezapomeňte: „Zakusil-li někdo skutečně Boží lásku, která je jeho spásou, nepotřebuje moc času k přípravě na její hlásání, nemůže čekat, že se mu dostane mnoha přednášek či dlouhého poučování.

Každý křesťan je misionářem, nakolik se setkal s Boží láskou v Ježíši Kristu.“¹

Vstaňte a oslavujte Světový den mládeže v místních církvích

Znovu vás všechny, mladí lidé z celého světa, zvu k účasti na této duchovní pouti, která nás přivede k oslavě Světového dne mládeže v Lisabonu v roce 2023. Nejbližší setkání se však uskuteční ve vašich místních církvích, v různých diecézích a eparchiích světa, kde se o slavnosti Krista Krále bude slavit Světový den mládeže 2021 na místní úrovni.

Doufám, že všichni budeme prožívat tyto etapy jako opravdoví poutníci, a ne jako „turisté víry“! Otevřme se Božím překvapením, protože on chce, aby na naší cestě zazářilo jeho světlo. Otevřme se naslouchání jeho hlasu také prostřednictvím svých bratří a sester. Tak si navzájem budeme pomáhat, abychom povstali, a v této těžké historické chvíli se staneme proroky nových nadějeplných časů! Kéž se za nás přimlouvá blahoslavená Panna Maria.

Dáno v Římě u Sv. Jana Lateránského dne 14. září 2021, na svátek Povýšení svatého kříže

FRANTIŠEK

---

1 František. Apoštol. exhortace *Evangelii gaudium*, č. 120.

II.

DOKUMENTY STÁTNÍHO SEKRETARIÁTU VATIKÁNU, KONGREGACÍ A PAPEŽSKÝCH RAD

1. PAPEŽSKÁ RADA PRO JEDNOTU KŘEŠŤANŮ

BISKUP A JEDNOTA KŘEŠŤANŮ: EKUMENICKÉ VADEMECUM

5. ČERVNA 2020

Předmluva

Služba svěřená biskupovi je službou jednoty jak v jeho diecézi, tak mezi místní církví a církví všeobecnou. Má proto zvláštní význam také při úsilí o jednotu všech Kristových následovníků. Biskupovu odpovědnost za podporu jednoty křesťanů potvrzuje coby jeden z úkolů jeho pastýřské role jednoznačně také Kodex kanonického práva latinské církve: „Vůči těm, kteří nejsou v plném společenství s církví, se chová s ušlechtilostí a láskou, také podporuje ekumenismus, jak jej chápe církev.“¹ V tomto směru nemůže biskup považovat podporu ekumenického úsilí jen za další úkol své rozmanité služby, úkol, který je možné, a dokonce vhodné odložit kvůli dalším, zdánlivě důležitějším prioritám. Ekumenický závazek není pro biskupa jen volitelným rozměrem jeho služby, ale zůstává jeho úkolem a posláním. Ještě zřetelněji se to projevuje v Zákoníku východních katolických církví, který ekumenickému úsilí věnuje zvláštní oddíl a v něm pastýřům církve zejména doporučuje „bedlivě se účastnit spolupráce na ekumenickém díle“.² Ve službě jednoty se pastýřská služba biskupů nevztahuje jen na jednotu vlastní církve, ale také na jednotu všech pokřtěných v Krista.

Předkládaný dokument „Biskup a jednotu křesťanů: ekumenické vademecum“, který vydala Papežská rada pro jednotu křesťanů, nabízíme jako pomůcku diecézním a eparchiálním biskupům, aby díky němu lépe porozuměli své odpovědnosti za ekumenismus a dostáli

---

1 CIC, kán. 383 § 3.

2 CCEO, kán. 902–908.

jí. Na počátku vzniku této příručky stála žádost vzešlá z plenárního shromáždění zmíněné papežské rady. Text poté vypracovali její pracovníci v konzultaci s odborníky a se souhlasem příslušných dikasterií Římské kurie. Nyní tento dokument s radostí a s požehnáním Svatého otce Františka zveřejňujeme.

Vkládáme toto dílo do rukou biskupů celého světa v naději, že na jeho stránkách naleznou jasné a užitečné pokyny, které jim umožní vést místní církve, svěřenou do jejich pastýřské péče, k té jednotě, za kterou se Pán modlil a ke které je církev neodvolatelně povolána.

Kurt kardinál Koch
předseda

† Brian Farrell
titulární biskup abitinský,
sekretář

Zkratky

- CCEO** *Zákoník východních katolických církví* (1990)
CIC *Kodex kanonického práva* (1983)
ED *Direktář k provádění ekumenických principů a norem* (1993), Papežská rada pro jednotu křesťanů
EG *Evangelii gaudium* (2013), apoštolská exhortace papeže Františka
LG *Lumen gentium* (1964), dogmatická konstituce 2. vatikánského koncilu o církvi
PRJK Papežská rada pro jednotu křesťanů
UR *Unitatis redintegratio* (1964), dekret 2. vatikánského koncilu o ekumenismu
UUS *Ut unum sint* (1995), encyklika sv. Jana Pavla II. o ekumenickém úsilí

Úvod

1. Úsilí o jednotu vyplývá ze samotné povahy církve

Modlitba našeho Pána za jednotu jeho učedníků – „ať jsou všichni jedno“ – je svázána s posláním, které jim uložil, „aby svět uvěřil“ (Jan 17,21). Druhý vatikánský koncil zdůraznil, že rozdělení mezi křesťanskými společenstvími „zřejmě odporuje Kristově vůli, je pohoršením světu a poškozují svatou věc hlásání evangelia všemu stvoření“ (UR, č. 1). Pokud křesťané viditelným znamením této jednoty být nedokážou, selhávají i ve své misijní povinnosti být nástrojem, jenž všechny lidi přivádí ke spásné jednotě, kterou je společenství Otce, Syna a Ducha Svatého. Na základě toho chápeme, proč je dílo jednoty pro naši identitu coby církve zásadní a proč sv. Jan Pavel II. ve své přelomové encyklice *Ut unum sint* mohl napsat, že „hledání jednoty křesťanů není žádnou nezávaznou nebo příležitostnou činností, ale potřebou vyplývající ze samotného bytí křesťanského společenství“ (UUS, č. 49, viz též č. 3).

2. Skutečné, i když neúplné společenství

Dekret Druhého vatikánského koncilu o ekumenismu nazvaný *Unitatis redintegratio* uznal, že ti, kdo věří v Krista a byli pokřtěni vodou ve jménu Otce, Syna a Ducha Svatého, jsou skutečně našimi bratry a sestrami v Kristu (viz č. 3). Křtem „jsou přivtěleni ke Kristu“ (č. 3), to znamená, že „člověk je ... skutečně přivtělován ke Kristu ukřižovanému a oslavenému a je znovuzrozen k účasti na Božím životě“ (č. 22). Koncil navíc uznal, že komunity, do nichž tito bratři a sestry patří, jsou obdařeny mnoha základními prvky, které si Kristus pro svou církev přeje, že je Duch využívá jako „prostředky spásy“ a že mají skutečné, i když neúplné společenství s katolickou církví (viz č. 3). Dekret pak vymezuje ty oblasti našeho církevního života, v nichž toto společenství sídlí, i to, kde a proč se rozsah církevního společenství s tou či onou křesťanskou komunitou liší. Nakonec *Unitatis redintegratio* uznává kladnou hodnotu ostatních křesťanských komunit a s tím i skutečnost, že právě rána „rozdělení křesťanů brání církvi uskutečnit plnost katolicity jí vlastní“ (č. 4).

3. Jednota křesťanů jako starost celé církve

„Činný zájem o obnovení jednoty,“ píše otcové Druhého vatikánského koncilu, „je záležitostí celé církve, věřících i pastýřů, a týká se každého podle jeho schopností jak v každodenním křesťanském životě, tak v teologickém a historickém bádání“ (UR, č. 5). Naléhavé prohlášení koncilu, že ekumenické úsilí vyžaduje zapojení všech věřících, a ne jen teologů a církevních představených angažovaných v mezinárodním dialogu, se pak opakovaně zdůrazňuje i v následných církevních dokumentech. Svatý Jan Pavel II. ve své encyklice *Ut unum sint* napsal, že závazek k ekumenismu „se zdaleka neomezuje jen na Apoštolský stolec, ale má být vlastní také jednotlivým místním nebo partikulárním církvím“ (č. 31). Skutečné, i když neúplné společenství, které již mezi katolíky a dalšími pokřtěnými křesťany existuje, se může a musí prohlubovat současně na několika úrovních. Papež František to vyjádřil slovy „společně jdeme, společně se modlíme a společně pracujeme“. Sdílíme-li svůj křesťanský život s ostatními křesťany, modlíme-li se s nimi i za ně a vydáváme-li společně svědectví o své křesťanské víře skrze skutky, rosteme k jednotě, po které Pán pro svou církev touží.

4. Biskup jako „viditelný zdroj“ jednoty

Coby pastýř svěřeného stáda má biskup zřejmou odpovědnost za shromáždění všech lidí v jednotě. On je „viditelný zdroj a základ jednoty“ ve své místní církvi (LG, č. 23). Služba jednoty není jen jedním z úkolů jeho biskupské služby, ale zaujímá v ní zásadní úlohu. Biskup ať si „uvědomuje naléhavost podpory ekumenismu“.³ Zájem o jednotu musí být zakořeněn v jeho osobní modlitbě a odsud prostupovat každou část jeho služby: v učení víře, ve svátostné službě i skrze rozhodnutí v rámci své pastýřské péče je povolán budovat a posilovat jednotu, za kterou se Ježíš modlil při poslední večeři (srov. Jan 17). Další rozměr jeho služby jednotě se pak projevuje v tom, jak katolická církev přijímá ekumenické hnutí. V důsledku toho se biskupův zájem o jednotu církve rozšiřuje i na „ty, kteří ještě nepatří do jednoho stáde“ (LG, č. 27), ale jsou našimi duchovními bratry a sestrami

---

3

Apostolorum successores, č. 18. Praha: ČBK, 2011.

v Duchu skrze skutečné, i když nedokonalé svazky společenství, které pojí všechny pokřtěné.

Biskupská služba jednoty úzce souvisí se synodalitou. Podle papeže Františka „pečlivé zkoumání toho, jak se v životě církve formuluje princip synodality a služby předsedajícího, významně přispěje k pokroku ve vztazích mezi našimi církvemi“.⁴ Biskupové, kteří společně s papežem tvoří jeden sbor, vykonávají svou pastýřskou a ekumenickou službu synodálním způsobem společně s celým Božím lidem. Jak učí papež František: „Závazek budovat synodální církve – tedy poslání, k němuž jsme všichni povoláni, a každý s tou úlohou, kterou mu Pán svěřil – má významné ekumenické důsledky,“⁵ protože synodalita i ekumenismus jsou projevy toho, že jdeme společně.

5. Příručka jako biskupův průvodce v úkolu rozlišování

Ekumenický úkol bude vždy ovlivňovat široká škála souvislostí, v nichž biskupové žijí a pracují: v některých regionech tvoří katolíci většinu, jinde jsou menšinou vedle jiného křesťanského společenství nebo vedle více komunit a někde bude v menšině křesťanství samo o sobě. Stejně tak se nesmírně liší také pastorační výzvy. Proto vždy záleží na diecézním (eparchiálním) biskupovi, aby posoudil výzvy a příležitosti svého prostředí a rozpoznal, jak lze aplikovat katolické principy ekumenismu ve vlastní diecézi (eparchii).⁶ Nejdůležitějším referenčním zdrojem biskupa v jeho úloze rozlišovat zůstává *Direktář k provádění ekumenických principů a norem* (dále jen *Ekumenický direktář*). Předkládaná příručka se biskupům při plnění jejich ekumenických povinností nabízí jako povzbuzení a vodítko.

---

4 Promluva k 50. výročí založení biskupské synody, 17. října 2015, kde se cituje promluva k delegaci konstantinopolského ekumenického patriarchy, 27. června 2015.

5 Tamtéž.

6 Veškeré zmínky o diecézích, diecézních biskupech a diecézních strukturách se vztahují také na eparchie a jejich biskupy i struktury.

1. část: Podpora ekumenismu v rámci katolické církve

6. Úsilí o jednotu je výzvou především pro katolíky

Unitatis redintegratio učí, že primární povinností katolíků je „upřímně a pozorně uvažovat o tom, co je třeba obnovit a udělat ve vlastní katolické rodině“ (č. 4). Proto je před navazováním vztahů s ostatními křesťany nezbytné, aby katolíci, slovy dekretu, nejprve zkoumali „svou věrnost Kristově vůli ohledně církve“ a odhodlaně přistupovali „k potřebnému dílu obnovy a reformy“ (č. 4). Tato vnitřní obnova církvi umožňuje a přikazuje vést dialog a navazovat spolupráci s ostatními křesťany a toto úsilí zahrnuje jak církevní struktury (část A), tak ekumenickou formaci celého Božího lidu (část B).

A. Ekumenické struktury na místní a regionální úrovni

7. Biskup jako muž dialogu podporující ekumenické angažmá

Christus Dominus (č. 13) o biskupovi mluví jako o muži dialogu, který vyhledává lidi dobré vůle ve společném úsilí o dosažení pravdy v rozhovoru, který se vyznačuje jasností a pokorou a odehrává se v prostředí lásky a přátelství. Kodex kanonického práva (CIC) v kánonu 383 §3 odkazuje na tutéž myšlenku, když ekumenickou odpovědnost biskupa popisuje těmito slovy: „Vůči těm, kteří nejsou v plném společenství s církví, se chová s ušlechtilostí a láskou, také podporuje ekumenismus, jak jej chápe církev.“ Ekumenickým úkolem biskupa tedy je propagovat jak „dialog lásky“, tak „dialog pravdy“.

8. Biskupova odpovědnost řídit a vést ekumenické iniciativy

Vedle osobní dispozice biskupa k dialogu stojí také jeho úloha vést a spravovat. *Unitatis redintegratio* předpokládá, že se Boží lid zapojuje do různých ekumenických aktivit, vždy ale „pod dohledem svých pastýřů“ (č. 4). Kánon 755 církevního zákoníku, nacházející se v oddílu věnovaném učitelské úloze církve, stanovuje, že „celému biskupskému sboru a především Apoštolskému stolci přísluší

podporovat a řídit ekumenické hnutí u katolíků“.⁷ Vedle toho je odpovědností biskupů, ať už jednotlivě, anebo v rámci biskupských konferencí a synod, „podle potřeby nebo vhodnosti v různých okolnostech vydat praktické normy se zřetelem na předpisy Apoštolského stolce“.⁸ Stanovením takových norem mohou biskupové jednající jednotlivě i v rámci konference zajistit, aby nedocházelo ke zmatkům a nedorozuměním a aby se věřícím nedávala záminka k pohoršení.

Zákoník východních katolických církví (CCEO), který ekumenismu věnuje celou jednu část (XVIII), zdůrazňuje „zvláštní úkol“ východních katolických církví při podpoře jednoty mezi všemi východními církvemi a také úlohu eparchiálních biskupů při tomto úsilí. Jednotu lze dále podporovat „modlitbami, příkladným životem, věrností k starobylým tradicím východních církví, lepším vzájemným poznáváním, spoluprací a bratrským oceňováním duší i věcí“ (kán. 903).

9. Jmenování delegátů pro ekumenismus

Ekumenický direktář v č. 41 doporučuje, aby biskup jmenoval diecézního delegáta pro ekumenismus, který má biskupovi být blízkým spolupracovníkem a rádcem v ekumenických záležitostech. Rovněž navrhuje, aby biskup zřídil diecézní komisi pro ekumenismus, která by mu byla nápomocna při provádění ekumenického učení církve, jak je shrnují její dokumenty i směrnice biskupské konference nebo synody (č. 42–45). Delegát pro ekumenismus i členové ekumenické komise mohou fungovat jako důležité kontaktní osoby pro vztahy s jinými křesťanskými společenstvími a mohou biskupa zastupovat při ekumenických setkáních. Aby se zajistilo, že se do ekumenických aktivit ve své lokalitě plně zapojí také katolické farnosti, považovali mnozí biskupové za užitečné podporovat jmenování farních ekumenických delegátů, jak se o nich zmiňuje *Ekumenický direktář* (č. 45 a 67).

---

7 CIC, kán. 755 §1.

8 CIC, kán. 755 §2 a CCEO, kán. 904; viz též *Apostolorum successores*, č. 18.

10. Ekumenická komise biskupské konference a synody východních katolických církví

Pokud je biskupská konference nebo synoda dostatečně velká, doporučuje *Ekumenický direktář* založit biskupskou komisi pro ekumenismus (č. 46–47). Biskupům v ní by měl pomáhat tým odborných konzultantů a pokud možno stálý sekretariát. Jedním z hlavních úkolů komise je převést církevní ekumenické dokumenty do konkrétních kroků ve shodě s místními podmínkami. Pokud je konference příliš malá a biskupskou komisi zřídit nelze, má být jmenován alespoň jeden biskup zodpovědný za ekumenické otázky (č. 46) a tomu mohou být nápomocni vhodní poradci.

Komise by měla poskytovat podporu a radu jednotlivým biskupům i úřadům konference při plnění jejich ekumenických povinností. *Ekumenický direktář* předpokládá, že komise bude spolupracovat se stávajícími ekumenickými institucemi na národní nebo místní úrovni. Je-li to uznáno za vhodné, měla by komise vést dialog a jednání s jinými křesťanskými společenstvími. V reakci na pozvání k účasti při důležitých událostech v životě jiného křesťanského společenství by členové komise měli zastupovat katolickou církev anebo nominovat vhodného zástupce. Recipročně by také měli zajistit odpovídající úroveň zastoupení ekumenických hostů nebo delegátů při důležitých okamžicích života katolické církve. *Apostolorum successores* v č. 170 navrhuje, aby se po konzultaci s představenými jiných křesťanských společenství zvali pozorovatelé z jejich řad také na diecézní synody.

Příležitost podělit se o vlastní ekumenické zkušenosti i obavy s papežem, Papežskou radou pro jednotu křesťanů a dalšími kuriálními úřady poskytuje biskupům návštěva *Ad limina apostolorum*. Je to také moment, kdy mohou biskupové žádat papežskou radu o informace nebo rady.

B. Ekumenický rozměr formace

11. Lid připravený k dialogu a angažovanosti

Formací může biskup zajistit, aby se lid jeho diecéze řádně naladil k odhodlání spolupracovat s ostatními křesťany. *Unitatis redintegratio* v č. 11 doporučuje, aby ti, kdo se účastní ekumenického dialogu, ke

svému úkolu přistupovali „s láskou k pravdě, s křesťanskou láskou a pokorou“. Tyto tři základní dispozice jsou užitečným vodítkem pro ekumenickou formaci celého Božího lidu.

Zprvė se ekumenismus neopírá o kompromis, jako by se jednoty mělo dosáhnout na úkor pravdy. Úsilí o jednotu nás naopak vede k tomu, abychom zjevenou Boží pravdu plněji docenili. Základem ekumenické formace tedy je vědomí, že „je nutné vykládat katolickou víru hlouběji a přesněji, a to způsobem a jazykem, který je opravdu srozumitelný také odloučeným bratřím“ (UR, č. 11). Tento výklad musí vyjadřovat porozumění, že „existuje řád neboli ‚hierarchie‘ pravd katolického učení, vzhledem k jejich různé spojitosti se základem křesťanské víry“ (UR, č. 11). Ačkoli všem zjeveným pravdám náleží táž božská víra, jejich význam závisí na jejich vztahu ke spásným tajemstvím Trojice a spáse v Kristu, zdroji veškerého křesťanského učení. Když místo prostého výčtu budou katolíci jednotlivé pravdy také zvažovat, přesněji tak pochopí jednotu, která mezi křesťany existuje.

Zadruhé ctnost lásky vyžaduje, aby se katolíci vyhýbali polemické formě předkládání křesťanských dějin a teologie a zejména aby se vyhnuli zkreslování postojů ostatních křesťanů (viz UR, č. 4 a 10). Aktéři formace vedení láskou se místo toho budou vždy snažit zdůrazňovat křesťanskou víru, kterou sdílíme s druhými, a předkládat teologické rozdíly, které nás rozdělují, vyváženě a přesně. Tak formace pomáhá odstraňovat překážky dialogu (viz UR, č. 11).

Druhý vatikánský koncil trvá na tom, že „opravdový ekumenismus není možný bez vnitřního obrácení“ (UR, č. 7). Přiměřeně pokorný přístup katolíkům umožní docenit, „co Bůh činí v těch, kdo náležejí k ostatním církvím a církevním společenstvím“ (UUS, č. 48), což nám na oplátku otevírá prostor, abychom se od těchto bratřích a sester učili a přijímali jejich dary. K tomu, aby při setkáních s jinými křesťany vyšla na světlo pravda, „která může vyžadovat revizi tvrzení a postojů“ (UUS, č. 36), se opět neobejdeme bez pokory.

I) Formace laiků, seminaristů a duchovních

12. Co o formaci říká *Ekumenický direktář*

Ekumenický rozměr má být přítomen ve všech rovinách a disciplínách křesťanské formace. *Ekumenický direktář* především nabízí pokyny pro ekumenickou formaci všech věřících (č. 58–69). Předpokládá přítom, že tato formace probíhá v podobě biblického studia, kázání, katecheze, liturgie a duchovního života a zároveň v různých prostředích, jako je rodina, farní společenství nebo školní a laická sdružení. Dále dokument poskytuje pokyny pro formaci lidí zapojených do pastore, a to osob vysvěcených (č. 70–82) i laiků (č. 83–86). Navrhuje také, aby jednak všem vyučovaným kurzům nechyběl ekumenický pohled a citlivost a zároveň aby se povinnou součástí prvního cyklu teologických studií stal i samostatný kurz zaměřený na ekumenismus (č. 79). Zvláště se zdůrazňuje ekumenický rozměr seminární formace a doporučuje se, aby všichni seminaristé prošli také praktickou zkušeností s ekumenismem (č. 70–82). Dokument rovněž uvažuje o trvalé ekumenické formaci kněží, jáhnů, řeholních osob i laiků (č. 91).

V roce 1997 vydala papežská rada pokyny nazvané *Ekumenický rozměr ve formaci osob věnujících se pastoraci*. Jeho dvě části pojednávají o nutnosti vtisknout ekumenickou dimenzi každé oblasti teologické formace a o nezbytných prvcích samostatného kurzu studia ekumenismu.

II) Využití médií a diecézních webových stránek

13. Ekumenický přístup při užívání médií

Rozdíly mezi křesťanskými společenstvími prohloubil v průběhu staletí také nedostatek vzájemné komunikace. Klíčovou roli ve sblížení rozdělených křesťanů tak může hrát úsilí o rozvoj a posílení interakce. Ti, kdo církev zastupují v prostředcích sociální komunikace, by tedy měli být prodechnuti ekumenickým smýšlením, jak se o nich hovoří výše. Přítomnost katolíků v médiích by měla ukazovat, že katoličtí věřící si svých křesťanských bratří a sester váží a že jsou lidmi připravenými naslouchat a učit se od nich.

14. Některá doporučení pro diecézní webové stránky

Médiem, jehož prostřednictvím svět vnímá tvář církve, je stále více internet. Věřící katolíci i ostatní lidé zde najdou zastoupenou místní církev a podle toho také budou posuzovat její priority a zájmy. Tomuto novému rozměru církevního života se proto musí věnovat náležitá pozornost. Z diecézního webu má být okamžitě patrný zájem církve na jednotě křesťanů v poslušnosti Kristu i naše láska a úcta k dalším křesťanským společenstvím. Ti, kdo diecézní webové stránky spravují, si musejí být vědomi odpovědnosti, kterou v křesťanské formaci mají. Prostřednictvím webových stránek by mělo být snadné najít a kontaktovat diecézního ekumenického delegáta i členy ekumenické komise. Velice užitečné je, když web nabízí odkazy na webové stránky ekumenické komise biskupské konference nebo synody, Papežské rady pro jednotu křesťanů a také místní i národní ekumenické rady církví.

Ekumenická stránka diecézního webu je vynikajícím místem k propagaci událostí a zpráv. Před použitím fotografií ekumenických partnerů je však vždy třeba získat jejich svolení, protože v některých případech jim publicita může způsobit potíže.

Praktická doporučení

- Znat a využívat *Ekumenický direktář*.
- Jmenovat diecézního delegáta. *Ekumenický direktář* v č. 41 doporučuje, že by každá diecéze měla mít delegáta pro ekumenismus, který funguje jako blízký spolupracovník biskupa v ekumenických záležitostech a může diecézi zastupovat před dalšími místními křesťanskými společenstvími. Je-li to možné, má se tato úloha lišit od delegáta pro mezináboženský dialog.
- Zřídit diecézní ekumenickou komisi. *Ekumenický direktář* (č. 42–44) navrhuje, že by každá diecéze měla mít komisi, jejímž úkolem je vhodným způsobem vnášet do všech aspektů života místní církve ekumenický rozměr. Tento orgán má dohlížet na ekumenickou formaci, iniciovat konzultace s jinými křesťanskými společenstvími a podporovat společné svědectví o naší křesťanské víře.

- Podporovat jmenování farních ekumenických delegátů. *Ekumenický direktář* předpokládá, že každá farnost je „místem autentického ekumenického svědectví“ (č. 67, viz též č. 45), přičemž odpovědnost za místní ekumenické vztahy je svěřena některému farníkovi.
- Být obeznámen s normami stanovenými biskupskou konferencí nebo synodou. *Ekumenický direktář* (č. 46–47) navrhuje, že by každá konference nebo synoda měla mít komisi biskupů se stálým sekretářem, a pokud to není možné, pak alespoň biskupa-delegáta odpovědného za ekumenismus. Tento orgán nebo biskup nese odpovědnost nejen za výše uvedené normy, ale také za jednání s ekumenickými orgány na národní úrovni.
- Zajistit povinný kurz ekumenismu ve všech seminářích a na katolických teologických fakultách v diecézi a postarat se také o to, aby ekumenický rozměr měly i kurzy teologie a dalších vědních oborů.
- Sdílet prostřednictvím diecézního webu dokumenty a ekumenické zdroje.
- Sdílet ekumenické zprávy prostřednictvím webových stránek, aby věřící z dané diecéze mohli sledovat, jak se biskupové setkávají, modlí a spolupracují s ostatními křesťanskými společenstvími přítomnými v dané lokalitě.

2. část: Katolická církev ve vztazích s ostatními křesťany

15. Rozmanitost ekumenického jednání s ostatními křesťany

Ekumenické hnutí je jedno a nedělitelné a mělo by se o něm vždy uvažovat jako o celku. Nabírá nicméně různé podoby podle různých dimenzí života církve. **Duchovní ekumenismus** podporuje v zájmu jednoty křesťanů modlitbu, obrácení a svatost. **Dialog lásky** se zabývá setkáváním na úrovni každodenních kontaktů a spolupráce, přičemž pěstuje a prohlubuje vztah, který již sdílíme prostřednictvím křtu. **Dialog pravdy** se zabývá zásadním doktrinárním aspektem, který je k nápravě rozdělení křesťanů nezbytný. **Dialog života** zahrnuje

příležitosti pro setkání a spolupráci s ostatními křesťany v pastoraci, v misijním poslání do světa a prostřednictvím kultury. Tyto podoby ekumenismu zde rozlišujeme proto, aby je bylo možné snáze objasnit, vždy je ovšem třeba mít na paměti, že jsou to propojené a vzájemně se obohacující stránky jedné a téže skutečnosti. Mnohé ekumenické aktivity v sobě také zahrnují více rozměrů. Přesto je pro účely tohoto dokumentu rozlišujeme, abychom biskupovi při rozlišování pomohli.⁹

A. Duchovní ekumenismus

16. Modlitba, obrácení a svatost

Duchovní ekumenismus popisuje *Unitatis redintegratio* v č. 8 jako „duši celého ekumenického hnutí“. Při každém slavení eucharistie prosí katolíci Pána, aby udělil církvi „jednotu a pokoj“ (Římský ritus, před pozdravením pokoje), nebo se modlí „za blaho svatých Božích církví a za sjednocení všech“ (Božská liturgie sv. Jana Zlatoústého, modlitby za pokoj).

Duchovní ekumenismus spočívá nejen v modlitbě za jednotu křesťanů, ale zahrnuje také „obrácení srdce a svatost života“ (UR, č. 8). Vskutku, „ať si všichni věřící křesťané uvědomí, že budou tím lépe podporovat, ba uskutečňovat jednotu křesťanů, čím čistší život podle evangelia se budou snažit vést“ (UR, č. 7). Duchovní ekumenismus vyžaduje obrácení a reformu. Jak prohlásil papež Benedikt XVI.: „Konkrétní gesta, která vstupují do srdce a podněcují svědomí, jsou nezbytná a každého inspirují k onomu vnitřnímu obrácení, které je předpokladem veškerého ekumenického pokroku.“¹⁰ Podobně píše i kardinál Walter Kasper ve své příručce duchovního ekumenismu:

---

9 Například: vzhledem k tomu, že předkládané vademecum je psáno z pozice biskupa, oblast *communicatio in sacris* se zde chápe spíše jako záležitost pastorační než jako pohled duchovního ekumenismu.

10 První poselství papeže Benedikta XVI. na konci eucharistické koncelebrace se členy kardinálského sboru v Sixtinské kapli, 20. dubna 2005.

„Zpřetrhaná pouta společenství lze uzdravit jedině v prostředí obrácení a obnovy.“¹¹

17. Modlit se s ostatními křesťany

Protože jako bratři a sestry v Kristu máme účast na skutečném společenství, můžeme – a dokonce musíme – my katolíci hledat příležitosti k modlitbě s ostatními křesťany. Některé modlitební formy jsou v úsilí o jednotu zvláště vhodné. Tak jako na konci křestního obřadu uznáváme důstojnost, kterou jsme všichni získali tím, že jsme se stali dětmi jediného Otce, a proto prosíme slovy Modlitby Páně, je právě tak namístě modlit se tuto modlitbu s ostatními křesťany, s nimiž sdílíme křest.

Podobnou tradicí, která se i nadále běžně vyskytuje v mnoha křesťanských společenstvích, a proto se nabízí jako vhodná pro ekumenickou modlitbu, je také starobylá křesťanská praxe společné modlitby žalmů a biblických chvalozpěvů (Denní modlitba církve; viz ED, č. 117–119).¹²

Při prosazování společné modlitby mají katolíci být citliví ke skutečnosti, že některá křesťanská společenství neprojektují společnou modlitbu s jinými křesťany, jak tomu dříve bylo také u katolické církve.

18. Modlitba za jednotu: Týden modliteb za jednotu křesťanů

Druhý vatikánský koncil učí, že „tento svatý záměr – znovu usmířit všechny křesťany v jednotě jedné a jediné Kristovy církve – přesahuje lidské síly a schopnosti“ (UR, č. 24). Modlitbou za jednotu připouštíme, že jednotu je darem Ducha Svatého, a ne něčím, čeho lze dosáhnout vlastním úsilím. Každý rok se od 18. do 25. ledna (nebo v některých částech světa v období kolem slavnosti Soslání Ducha Svatého) slaví Týden modliteb za jednotu křesťanů. Materiály pro něj každoročně připravuje ekumenická skupina křesťanů v konkrétním

---

11 Kasper, Walter. *A Handbook of Spiritual Ecumenism*. New York: New City Press, 2007, s. 6.

12 Viz též dokument *Seigneur, ouvre nos lèvres* („Pane, otevři naše rty“) francouzského anglikánsko-římskokatolického spojeného výboru z roku 2014.

regionu. Zaměřuje se přitom na biblický text a na jeho základě předkládá téma, společnou bohoslužbu a krátké úvahy nad Písmem pro každý den oktávu. Biskup může jednotu křesťanů velice účinně podpořit tím, když se zúčastní ekumenické bohoslužby pořádané v rámci tohoto týdne s dalšími křesťanskými představiteli, i tím, že povzbudí farnosti a další společenství ke spolupráci s dalšími křesťanskými komunitami přítomnými v dané oblasti, aby v rámci Týdne modliteb za jednotu společně uspořádali zvláštní modlitební setkání.

19. Modlitba za sebe navzájem a za potřeby světa

Důležitým rozměrem duchovního ekumenismu je prostá modlitba za naše bratry a sestry v Kristu, zejména za ty, kdo jsou naši bližní. I když v místních ekumenických vztazích panují obtíže nebo druzí naši otevřenost neopětují, můžeme těmto křesťanům i nadále vyprošovat pozhnání. Taková modlitba se může stát pravidelnou součástí naší osobní modlitby i přímluv ve slavení liturgie.

Ut unum sint učí, že „není žádné závažné či významné události, které by neprospívala společná přítomnost a modlitba křesťanů“ (č. 25). Křesťané různých tradic společně sdílejí zájem o místní společenství, ve kterém žijí, i o konkrétní výzvy, kterým jsou vystaveni. Tento svůj zájem pak mohou prokázat při společné oslavě událostí nebo výročí významných pro život místního společenství a společnou modlitbou za jeho konkrétní potřeby. Pozornost křesťanů vyžadují také globální skutečnosti, jako je válka, chudoba, těžký úděl migrantů, nespravedlnost a pronásledování křesťanů i jiných náboženských skupin. Věřící se tak mohou spojit v modlitbě za mír i za nejzranitelnější osoby.

20. Písmo svaté

Unitatis redintegratio učí, že Písmo svaté je „znamenitým nástrojem v mocné Boží ruce k dosažení ... jednoty“ (č. 21). *Ekumenický direktář* naléhavě vybízí, aby se křesťané všemi možnými způsoby povzbuzovali ke společnému čtení Písma. Tímto způsobem, pokračuje dokument, se posílí pouto jednoty, které je váže, pomůže se jim otevřít se Božím jednotlicímu působení a posílí se také společné svědectví o Božím slovu (viz č. 183). Se všemi křesťany sdílejí katolíci

Písmo svaté a s mnoha z nich také společný nedělní lekcionář. Toto sdílené biblické dědictví nabízí příležitost setkat se při modlitbách vycházejících z Bible, při *lectio divina*, při společných vydavatelských a překladatelských počinech,¹³ a dokonce i při ekumenických poutích na biblická svatá místa. Obzvláště mocným prostředkem, který dokládá, že se jako křesťané živíme ze společného zdroje Písma svatého, může být kazatelská služba. Tam, kde je to vhodné, lze katolické i další křesťanské duchovní zvat, aby se při neeucharistických bohoslužbách jiného společenství podíleli na kazatelské službě (ED, č. 135, viz též 118–119).

21. Liturgické svátky a období

Podobně s většinou ostatních tradic sdílíme alespoň základní prvky liturgického kalendáře: Vánoce, Velikonoce a Letnice. S mnoha z nich nás spojují také liturgická období adventu a postu. V různých částech světa tento náš společný kalendář křesťanům umožňuje, aby se na oslavu hlavních křesťanských svátků připravovali společně. V některých diecézích se zdejší katolický biskup přidává k dalším křesťanským představitelům, aby k těmto důležitým oslavám vydali společné prohlášení.

22. Svatí a mučedníci

„Ekumenismus svatých, mučedníků, je pravděpodobně nejpřesvědčivější,“ napsal sv. Jan Pavel II. v listu *Tertio millennio adveniente*. A pokračuje: „Společenství svatých promlouvá jasněji než rozdělení a nesváry“ (č. 37). Naše církve již spojuje společenství, které sdílí svatí a mučedníci. Na společnou úctu k určitému světci, svatyni nebo zobrazení lze zaměřit ekumenickou pout, průvod nebo slavnost. Katolíci obecně, a katolíctví biskupové zvlášť, mohou posilovat pouta jednoty s ostatními křesťany podporou pobožností, které již slaví společně.

13

Viz Papežská rada pro jednotu křesťanů – Spojené biblické společnosti. *Guidelines for Interconfessional Cooperation in Translating the Bible* [„Směrnice pro mezikonfesní spolupráci při překládání Bible“] (upravené vyd., 1987).

V některých částech světa křesťané trpí pronásledováním. Papež František často hovoří o „ekumenismu krve“.¹⁴ Ti, kdo křesťany pronásledují, pak často lépe než oni sami uznávají jednotu, která mezi křesťany existuje. Jestliže katolíci ctí křesťany jiných tradic, kteří podstoupili mučednictví, uznávají tak i bohatství, které jim Kristus svěřil a o kterém oni vydali mocné svědectví (viz UR, č. 4). A co víc: ačkoli naše společenství s komunitami, do kterých tito mučedníci patří, zůstává nedokonalé, „toto společenství je již dokonalé v tom, co všichni považujeme za nejvyšší stupeň života milosti, v mučednické smrti, nejoprávnějším možným společenství s Kristem“ (UUS, č. 84, viz též č. 12, 47, 48 a 79).

23. Příspěvek zasvěceného života k jednotě křesťanů

Zasvěcený život, jehož kořeny sahají ke společné tradici nerozdělené církve, má nepochybně v prosazování jednoty zvláštní povolání. Jak zavedené mnišské a řeholní komunity, tak nová společenství a církevní hnutí mohou být privilegovanými místy ekumenické pohostinnosti, modlitby za jednotu a „výměny darů“ mezi křesťany. Některá nedávno vzniklá společenství podporují jednotu křesťanů jako své specifické charisma a někdy je také tvoří členové různých křesťanských tradic. Svatý Jan Pavel II. ve své apoštolské exhortaci *Vita consecrata* napsal: „Je zde tedy naléhavý požadavek, aby se v zasvěceném životě otevíral větší prostor pro ekumenickou modlitbu a skutečně evangelijní svědectví.“ A pokračoval: „Ve skutečnosti si žádá společnost zasvěceného života nesmí myslet, že z této povinnosti horlivé práce pro jednotu křesťanů je vyjímána“ (č. 100–101).

24. Uzdravení vzpomínek

Výraz „uzdravení vzpomínek“ má své kořeny ve Druhém vatikánském koncilu. V předposlední den zasedání (7. prosince 1965) totiž společné prohlášení, které podepsal sv. Pavel VI. a patriarcha Athenagoras, „odstranilo z paměti“ církve exkomunikace vydané roku 1054. O deset let později pak sv. Pavel VI. použil poprvé výraz „uzdravení

14

Viz např. promluvu papeže Františka v bazilice Božího hrobu v Jeruzalémě, 25. května 2014.

vzpomínek“. Jak napsal sv. Jan Pavel II., „koncil tak byl zakončen slavnostním aktem, který byl zároveň uzdravením dějinných vzpomínek, vzájemným odpuštěním i aktem pevného odhodlání usilovat o společenství“ (UUS, č. 52). V téže encyklice také sv. Jan Pavel II. zdůraznil potřebu překonat „určité odmítání odpustit“, „neevangelijní uzavírání se do odsuzování ‚těch druhých‘, pohrdání vyplývající z nezdravé povýšenosti“ (č. 15). Vzhledem k tomu, že se křesťanská společenství od sebe navzájem vzdálila a často chovají nějakou zášť, zapustily v některých případech takové postoje kořeny. Paměť mnoha křesťanských společenství zůstává zraněna dějinami náboženských i národních konfliktů. Pokud se však komunity na opačných stranách historických rozdělení dokážou sejít při společném a novém čtení dějin, mohou též smířit své vzpomínky.

Příkladem uzdravení vzpomínek byla také připomínka 500. výročí reformace v roce 2017. Ve zprávě „Od konfliktu ke společenství“ si katolíci a luteráni položili otázku, jak mohou předávat své tradice, „aby nekopali nové příkopy mezi křesťany různých vyznání“ (č. 12).¹⁵ Zjistili, že lze zaujmout nový přístup ke svým dějinám: „Nemůžeme změnit, co se stalo v minulosti, s odstupem času se ovšem reálně může měnit to, co a jak si z minulosti pamatujeme. Vzpomínka zpřítomňuje minulost. Zatímco minulost sama o sobě je nezměnitelná, přítomnost minulosti v přítomnosti je proměnlivá“ (č. 16).

Praktická doporučení

- Pravidelně se modlit za jednotu křesťanů.
- Slavít Týden modliteb za jednotu křesťanů ekumenicky pořádanou bohoslužbou a vybízet farnosti, aby činily totéž.
- Společně s dalšími křesťanskými představiteli zvážit možnost uspořádat společný den biblického studia, ekumenickou pouť / průvod, společné symbolické gesto nebo výměnu relikvií a posvátných zobrazení.

---

15 Lutersko-římskokatolická komise pro jednotu. *From Conflict to Communion* [„Od konfliktu ke společenství“]. Lipsko: Evangelische Verlagsanstalt, 2013; Paderborn: Bonifatius, 2013.

- Vydat o Vánocích nebo Velikonocích společné poselství s jedním nebo více představiteli jiných křesťanských církví.
- Uspořádat s ostatními místními křesťanskými společenstvími ekumenickou bohoslužbu za věc společného zájmu.
- Povzbuzovat své kněze nebo pastorační asistenty, aby se pravidelně scházeli k modlitbám s dalšími křesťanskými duchovními a představiteli, kteří působí v jejich okolí.
- Být si vědom ekumenické práce společenství zasvěceného života a církevních hnutí a toto dílo podporovat.
- Pověřit diecézní komisi, aby spolupracovala s dalšími křesťanskými společenstvími při hledání míst, kde může být nutné uzdravení vzpomínek, a navrhla konkrétní kroky, které by to umožnily.

B. Dialog lásky

25. Křestní základ dialogu lásky

Celý ekumenismus je vlastně křestním ekumenismem. I když katolíci mohou na základě toho, že všichni máme společného Stvořitele, vidět bratry a sestry ve všech lidech, doceňují mnohem hlubší vztah s pokřtěnými křesťany z jiných křesťanských společenství, kteří jsou jim bratry a sestrami v Kristu, a to v návaznosti na využití Nového zákona a církevních otců. Dialog lásky se tedy nevěnuje pouze lidskému bratrství, nýbrž i společenským poutům vytvořeným při křtu.

26. Kultura setkávání v ekumenických orgánech a událostech

Katolíci nemají čekat, až se k nim přiblíží ostatní křesťané, ale sami mají být vždy připraveni udělat směrem k druhým první krok (viz UR, č. 4). Tato „kultura setkávání“ je předpokladem každého skutečného ekumenismu. Proto je důležité, aby se katolíci, nakolik je to možné, účastnili práce v ekumenických orgánech na místní, diecézní i národní úrovni. Institute, jako jsou například rady církví nebo křesťanské rady, budují vzájemné porozumění a spolupráci (viz ED, č. 166–171). Katolíci mají zvláštní povinnost účastnit se ekumenického hnutí, tvoří-li ve společnosti většinu (viz ED, č. 32). Dialog lásky

se buduje hromaděním prostých iniciativ, které posilují pouta společenství: patří mezi ně výměna poselství nebo delegací při zvláštních příležitostech, vzájemné návštěvy, setkání místních pastoračních pracovníků a duchovních nebo uzavírání partnerství a dohod mezi společenstvími a institucemi (diecézemi, farnostmi, semináři, školami a sbory). Slovem i gestem tedy projevujeme lásku nejen svým bratřím a sestrám v Kristu, ale také všem křesťanským společenstvím, k nimž patří, neboť „je nutné, aby katolíci s radostí uznávali a oceňovali právě křesťanské hodnoty, pocházející ze společného dědictví“ (UR, č. 4).

Podle zkušeností mnoha biskupů se v dialogu lásky stává ekumenismus něčím mnohem větším než jen jednou povinností jejich služby: objevují v něm zdroj obohacení a pramen radosti, skrze který prožívají, „jak je dobré a jak milé, když bratři bydlí pospolu“ (Žl 133,1).

Praktická doporučení

- Udělat první krok k setkání s dalšími křesťanskými představiteli.
- Modlit se za další křesťanské představitele osobně i veřejně.
- Pokud je to možné a vhodné, účastnit se liturgie ordinace / uvedení do funkce / přivítání nových křesťanských vůdců ve své diecézi.
- Je-li to vhodné, zvát další křesťanské představitele na významné liturgické slavnosti a události.
- Vědět o působení rady církve a dalších ekumenických orgánů ve své diecézi, a pokud je to možné, účastnit se jejich práce.
- Informovat ostatní křesťanské představitele o důležitých událostech a novinkách.

C. Dialog pravdy

27. Dialog jako výměna darů

Papež sv. Jan Pavel II. v *Ut unum sint* píše, že dialog se „stal pro církve výslovnou potřebou, jednou z jejích priorit“ (UUS, č. 31). V ekumenickém dialogu všichni účastníci „získávají pravdivější poznání nauky a života každé z obou společností a jejich spravedlivější hodnocení“

(UR, č. 4). Svätý Jan Pavel II. napsal, že „dialog není jen jakási výměna názorů. Určitým způsobem je vždy jistou ‚výměnou darů‘“ (UUS, č. 28). V této výměně „přinášejí jednotlivé části své dary ostatním částem a celé církvi“ (LG, č. 13). Papež František vybízí k aktivní pozornosti vůči darům u jiných křesťanských společenství i vůči oblastem, kde se od ostatních můžeme poučit ve vztahu k našim vlastním církevním potřebám. „A pokud opravdu věříme ve svobodné a velkorysé působení Ducha, kolik věcí se jen můžeme učit jedni od druhých! Nejde jen o to, abychom získávali informace o druhých a lépe je poznávali, ale o to, abychom přijímali to, co v nich Duch zaslal jako dar, který je určen také nám“ (EG, č. 246).

28. Dialog, který nás uvádí do celé pravdy

Dialog pravdy je teologický dialog, jehož cílem je obnovení jednoty víry. Svätý Jan Pavel II. se v *Ut unum sint* táže: „Kdo by mohl považovat za správné smíření, k němuž by ... došlo za cenu pravdy?“ (č. 18). Místo toho trvá na tom, že plné společenství nastane „přijetím celé pravdy, do níž Kristovy učedníky uvádí Duch Svätý“ (UUS, č. 36). Totéž přesvědčení vyjadřuje také společné prohlášení papeže Františka a ekumenického patriarchy Bartoloměje v Jeruzalémě z roku 2014, kde stojí: „Znovu potvrzujeme, že teologický dialog nehledá teologického nejnižšího společného jmenovatele, na jehož bázi lze dosáhnout kompromisu, ale usiluje spíše o hlubší pochopení celé pravdy, kterou Kristus svěřil své církvi – pravdy, které nikdy nepřestaneme lépe rozumět, když následujeme podněty Ducha Svätého.“

29. Teologický dialog na mezinárodní, národní a diecézní úrovni

V letech následujících po Druhém vatikánském koncilu vedla katolická církev mnoho dvoustranných mezinárodních teologických rozhovorů s celosvětovými křesťanskými společenstvími. Úkolem těchto komisí pro dialog bylo řešit teologické neshody, které v dějinách působily rozdělení, přitom odložit polemický jazyk i minulé předsudky a za východisko si vzít společnou tradici.¹⁶ Z těchto rozhovorů vzešly

---

16

Podrobné informace o těchto teologických dialozích lze nalézt v příloze tohoto dokumentu.

dokumenty, jejichž cílem bylo zmapovat, do jaké míry mají partneri dialogu stejnou víru. Zabývaly se rozdíly a snažily se rozšířit to, co mají partneri společného, a určily také oblasti, které vyžadují další práci. Výsledky rozhovorů poskytují rámec pro rozlišování toho, co můžeme a co naopak nemůžeme dělat společně na základě společné víry.

Neméně důležitá je práce mnoha národních komisí pro dialog, které fungují pod vedením biskupských konferencí. Národní komise často samy vedou dialog s mezinárodními komisemi, navrhují nové plodné oblasti průzkumu a rovněž přijímají a komentují dokumenty mezinárodních komisí.

Dialog pravdy vedený na národní i diecézní úrovni může mít zvláštní důležitost s ohledem na význam a platné slavení křtu. Místní církevní činitelé dokázali formulovat společná prohlášení ujišťující o vzájemném uznání křtu (viz ED, č. 94). Cenným příspěvkem k dialogu pravdy jsou také další ekumenické pracovní skupiny a iniciativy.¹⁷

30. Výzva k přijetí

Přijetí je proces, kterým církev rozpoznává a přivlastňuje si to, co uznává za autentické křesťanské učení. Křesťanské společenství toto rozlišování uplatňovalo už od prvního kázání přes dlouhé dějiny ekumenických koncilů a vývoje církevní nauky. Přijetí a osvojení nabývá v ekumenické éře nového významu. Zatímco dvoustranné i mnohostranné rozhovory přinesly v průběhu let mnoho dohodnutých prohlášení a deklarácí, ne vždy se tyto texty ovšem promítly do života křesťanských společenství. Společná pracovní skupina Světové rady církví a katolické církve ve svém dokumentu popsala ekumenické osvojení jako „evangelijní postoj nezbytný k tomu, aby [výsledky dialogu] mohly být přijaty ve vlastní církevní tradici“.¹⁸ Svatý Jan

---

17 Např. *Groupe des Dombes*, *Ökumenischer Arbeitskreis evangelischer und katholischer Theologen*, teologické rozhovory s východními pravoslavnými církvemi iniciované *nadací Pro Oriente*, anglikánsko-katolické rozhovory v Mechelen, „Katolíci a evangelíci společně“ nebo „Společná pravoslavně-katolická pracovní skupina sv. Ireneje“.

18 Devátá zpráva Společné pracovní skupiny mezi Římskokatolickou církví a Světovou radou církví (2007–2012), dodatek A: „Osvojení: klíč k ekumenickému pokroku“, 15.

Pavel II. napsal, že pro přijetí bilaterálních dohod „je třeba výsledky vážně studovat, a to tak, aby se s použitím různých způsobů a prostředků a na různých úrovních odpovědnosti dotkly celého Božího lidu“ (UUS, č. 80). Tento proces přijetí by měl vtáhnout do uplatnění *sensus fidei* celou církev: věřící laiky, teology i pastýře. Důležitou roli v tomto směru hrají teologické fakulty a místní ekumenické komise. Konečnou odpovědnost za vyjádření úsudku pak nese učitelská autorita církve (viz UUS, č. 81). Biskupům se proto doporučuje, aby četli a hodnotili zejména ty ekumenické dokumenty, které jsou pro jejich vlastní prostředí nejrelevantnější. Mnohé z nich obsahují návrhy, které lze implementovat na místní úrovni.

Třebaže texty vytvořené v ekumenickém dialogu nepředstavují oficiální dokumenty nauky zúčastněných církví, jejich přijetí do života křesťanských společenství pomáhá všem dosáhnout hlubšího porozumění a docenění tajemství víry.

Praktická doporučení

- Zjistit, jaké existují bilaterální dokumenty mezi katolickou církví a hlavními křesťanskými společenstvími přítomnými ve vlastní diecézi. Úvod do proběhlých dialogů poskytuje příloha této příručky. Z nich vzešlé dokumenty jsou k dispozici na webových stránkách Papežské rady pro jednotu křesťanů.
- Zřídit diecézní nebo regionální komisi pro dialog, jejímiž členy budou teologičtí odborníci z řad laiků i svěcených osob. Komise se může věnovat společnému studiu dokumentů mezinárodního i národního dialogu nebo se zabývat místními problémy.
- Pověřit komisi, aby navrhla konkrétní kroky, které by diecéze a další křesťanská společenství mohly společně podniknout na základě dosažených ekumenických dohod.

D. Dialog života

31. Pravdy vyjádřené společně v teologickém dialogu hledají konkrétní vyjádření prostřednictvím společného působení v pastoraci,

službě světu a kultuře. *Ekumenický direktář* uvádí, že práce křesťanů v těchto oblastech lidského života „bude účinnější, bude-li společná a budou-li při ní viditelně sjednoceni“. „Proto,“ pokračuje direktář, „budou chtít činit společně vše, co jim dovoluje jejich víra“ (č. 162). Tato slova odrážejí důležité ekumenické pravidlo, známé jako Lundský princip. Poprvé ho formulovala Světová rada církví a říká jí, že křesťané by měli „jednat společně ve všech záležitostech kromě těch, v nichž je existující hluboké rozdíly v přesvědčení nutí jednat odděleně“ (třetí světová konference Komise pro víru a řád v roce 1952). Při spolupráci začínají katolíci hluboce a věrně žít společenství, které již sdílejí s ostatními křesťany.

V tomto úkolu se katolíci povzbuzují, aby si zachovali trpělivost a vytrvalost, dvě ctnosti ekumenismu, a to ve stejné míře: aby šli „postupnými a uvážlivými kroky, při nichž nejsou přehlíženy obtíže“ (ED, č. 23), pod vedením svých biskupů, a přitom v tomto hledání projevovali opravdové odhodlání motivované naléhavou potřebou smíření a Kristovou vlastní touhou po jednotě jeho učedníků (viz EG, č. 246, UUS, č. 48).

1) Pastorační ekumenismus

32. Společné pastorační výzvy jako příležitosti k ekumenismu

Křesťanská společenství v dané lokalitě velice často čelí týmž pastoračním a misijním výzvám. Pokud mezi křesťany zatím nevládne skutečná touha po jednotě, mohou tyto výzvy prohloubit napětí mezi společenstvími, a dokonce vzbudit ducha konkurence. Jestliže se ale k těmto správným výzvám přistoupí v náležitém ekumenickém duchu, stávají se příležitostmi pro jednotu křesťanů v pastoraci, nazývanou zde „pastorační ekumenismus“. Je to jedna z oblastí, které k podpoře jednoty křesťanů v životě věřících přispívají nejučinněji.

33. Společná služba a sdílení zdrojů

Křesťanští duchovní různých tradic spolupracují ve značné části světa a mnoha způsoby při poskytování pastorační péče v nemocnicích, věznicích, ozbrojených silách, na vysokých školách a v jiných

duchovních službách. Mnohde se také dělí o kapli nebo jiný prostor, aby v něm sloužili věřícím z různých křesťanských společenství (viz ED, č. 204).

Pokud diecézní biskup zjistí, že to u věřících nevyvolá pohoršení nebo zmatek, může jiným křesťanským společenstvím nabídnout k využití nějaký kostel. Zvláště je třeba rozlišovat v případě katedrál. *Ekumenický direktář* (č. 137) předjímá situace, kdy katolická diecéze vypomůže jinému společenství, kterému chybí vlastní bohoslužebné místo nebo liturgické předměty, aby mohla náležitě slavit své obřady. V mnoha místech se naopak katolická společenství stávají příjemci podobné pohostinnosti ze strany jiných křesťanských komunit. Takové sdílení prostředků pomáhá budovat mezi křesťany důvěru a prohlubovat jejich vzájemné porozumění.

34. Misijní poslání a katecheze

Ježíš se modlil, „ať všichni jsou jedno ... aby svět uvěřil“ (Jan 17,21), a ekumenické hnutí mělo již od svého vzniku v jádru také poslání církve hlásat evangelium. Rozdělení křesťanů ovšem evangelizaci brání a podkopává i důvěryhodnost evangelijního poselství (viz UR, č. 1, *Evangelii nuntiandi*, č. 77 a UUS, č. 98–99). *Ekumenický direktář* zdůrazňuje potřebu zajistit, aby se „lidské, kulturní i politické faktory“ podílející se na původním rozdělení křesťanů nepřenašely na nová misijní území, a vyžaduje, aby křesťanští misionáři různých tradic spolupracovali „ve vzájemné úctě a lásce“ (č. 207).

Apoštolská exhortace *Catechesi tradendae* (1979) uvádí, že v některých situacích mohou biskupové považovat za „vhodné anebo i nutné“ spolupracovat s ostatními křesťany v oblasti katecheze (č. 33, citováno v ED, č. 188 a v *Direktoriu pro katechezi*, č. 346). Dokument dále popisuje parametry takové spolupráce. Užitečným nástrojem spolupráce s ostatními křesťany v oblasti katecheze se ukazuje být *Katechismus katolické církve*.

35. Smíšená manželství

Diecézní biskupové se vybízejí, aby povolovali smíšené sňatky a v některých případech také upouštěli od vyžadování katolického ritu pro svatební obřad. Smíšená manželství se nemají považovat za problém,

neboť často jde o privilegovaná místa, kde se buduje jednota křesťanů (viz *Familiaris consortio*, č. 78 a *Apostolorum successores*, č. 207). Pastýřům nicméně nemůže být lhostejná bolest křesťanského rozdělení, kterou tyto rodiny prožívají snad ještě výrazněji než kdokoli jiný. Pastorační péče o smíšené rodiny, počínaje úvodní přípravou páru ke sňatku až k pastoračnímu doprovázení v době, kdy manželé mají děti připravující se na přijetí svátostí, má být předmětem zájmu jak na diecézní, tak na regionální úrovni (viz ED, č. 143–160). Zvláštní úsilí je třeba věnovat zapojení těchto rodin do farních a diecézních ekumenických aktivit. Vynikající základnou pro ekumenickou spolupráci mohou být také vzájemná setkání křesťanských duchovních, zaměřená na podporu a udržení těchto manželství (viz ED, č. 147). Nedávný migrační pohyb tuto realitu církevního života ještě zdůraznil. Praxe týkající se smíšených manželství, křtu dětí narozených z takových svazků i jejich duchovní formace může být v jednotlivých regionech velice různorodá.¹⁹ Proto je třeba podporovat místní dohody o těchto naléhavých oblastech pastoračního zájmu.

36. Spoluúčast na svátostném životě (*communicatio in sacris*)

Jak jsme si již ukázali, je s ohledem na skutečné společenství, které s ostatními křesťany sdílíme skrze společný křest, modlitba s těmito bratry a sestrami v Kristu možná i nezbytná, aby nás vedla k jednotě, kterou si Pán pro svou církev přeje. Otázka udělování a přijímání svátostí, a zejména eucharistie, při liturgických slaveních jiného společenství však zůstává oblastí působící v našich ekumenických vztazích významné napětí. *Ekumenický direktář* v rámci tématu „spoluúčasti na svátostném životě s křesťany jiných církví a církevních společenství“ (č. 129–132) vychází ze dvou základních principů, vyjádřených již v *Unitatis redintegratio* (č. 8). Existuje mezi nimi určité napětí a je třeba vždy dodržovat oba najednou. Prvním principem je, že slavení svátostí ve společenství je „vyjádřením jednoty církve“, a tím druhým pak skutečnost, že svátost je „účast na prostředcích milosti“ (UR, č. 8). S ohledem na první zásadu direktář uvádí, že „eucharistické společenství je neoddělitelně spjata s plným církevním společenstvím

---

19

Biskup by měl vzít v potaz CIC, kán. 1125 nebo CCEO, kán. 814 §1.

a je jeho viditelným vyjádřením“ (ED, č. 129), a proto se obecně účast na svátostech eucharistie, smíření a pomazání omezuje jen na osoby v plném společenství. Při uplatnění druhého principu však direktář dále uvádí, že „za určitých okolností, výjimečně a při dodržení určitých podmínek, může být křesťanům jiných církví či církevních společenství přístup k těmto svátostem povolen, či dokonce doporučen“ (ED, č. 129). V tomto smyslu rozšiřuje druhý princip konstatováním, že eucharistie je duchovní pokrm pokřtěných a umožňuje jim překonat hřích a růst k plnosti života v Kristu. *Communicatio in sacris* se proto za určitých okolností v rámci péče o duše nejen povoluje, ale také se považuje za žádoucí a doporučeníhodné.

Zvažování nároků těchto dvou zásad od diecézního biskupa vyžaduje, aby přitom rozlišoval a vždy měl na paměti, že možnost *communicatio in sacris* se liší s ohledem na jednotlivé zúčastněné církve a společenství. *Kodex kanonického práva* popisuje situace, ve kterých mohou katolíci přijímat svátosti od jiných křesťanů udělovatelů (viz CIC, kán. 844 §2 a CCEO, kán. 671 §2). Podle tohoto kánonu mohou katolíci duchovní buď v ohrožení života, anebo v případě, že diecézní biskup situaci posoudí jako „závažnou nutnost“, vysluhovat svátosti ostatním křesťanům, „jestliže o to sami požádají a pokud o těchto svátostech projeví katolickou víru a jsou řádně připraveni“ (CIC, kán. 844 §4, viz též CCEO, kán. 671 §3).

Je třeba zdůraznit, že biskupův úsudek o tom, co představuje „závažnou nutnost“ a kdy je výjimečná spoluúčast na svátostném životě vhodná, vždy zůstává předmětem pastoračního rozlišování, to znamená, že se týká péče o duše a jejich spásu. Svátosti nikdy nelze sdílet jen z pouhé zdvořilosti. Je třeba držet se obezřetnosti, aby nedošlo k nedorozumění nebo k pohoršení věřících. Nicméně je také nutné mít na paměti slova sv. Jana Pavla II.: „V tomto kontextu je pro nás důvodem k radosti si připomenout, že za určitých daných okolností mohou katolíci kněží udělovat svátosti eucharistie, smíření a pomazání

nemocných jiným křesťanům, kteří nejsou v plném společenství s katolickou církví“ (UUS, č. 46).²⁰

37. Změna vyznání jako ekumenická výzva a příležitost

Změna církevní příslušnosti se svou povahou od ekumenického díla odlišuje (viz UR, č. 4). Ekumenické dokumenty nicméně připouštějí situace, kdy křesťané přecházejí z jednoho křesťanského společenství do druhého. Některá pastorační ustanovení, jako jsou ta formulovaná apoštolskou konstitucí *Anglicanorum coetibus*, na tuto skutečnost reagují. Místní komunity by měly s radostí přijímat ty, kdo si přejí vstoupit do plného společenství s katolickou církví, i když je zároveň třeba, jak to zdůrazňují obřady uvedení do křesťanského života, „důkladně se vyvarovat jakéhokoli zdání triumfalismu“ (č. 389).²¹ Ti, kdo projeví úmysl opustit katolickou církev, si vždy mají být vědomi důsledků svého rozhodnutí, i když je třeba zachovat hluboký respekt k jejich svědomí. Pod vedením touhy zachovat pevné vztahy s ekumenickými partnery je za určitých okolností možné dohodnout se s jiným křesťanským společenstvím na „pravidlech chování“,²² zejména při řešení náročných otázek nastolených změnou vyznání u duchovních.²³

Praktická doporučení

- S ostatními křesťanskými představiteli odhalovat společné pastorační potřeby.

---

20 S některými východními pravoslavnými církvemi bylo dosaženo pastoračních dohod o vzájemném připuštění věřících k eucharistii v nutných případech (v roce 1984 se Syrskou pravoslavnou církví a v roce 2001 mezi Chaldejskou církví a Asyrskou církví Východu). Mnohé biskupské konference, synody, eparchie a diecéze k této věci vydaly vlastní směrnice nebo dokumenty.

21 *Editio typica*, dodatek 3b.

22 Francouzský smíšený výbor pro katolicko-pravoslavný teologický dialog učinil takový návrh roku 2003 ve svém prohlášení *Éléments pour une éthique du dialog catholique-orthodoxe*.

23 Jako příklad lze uvést dialog anglikánsko-římskokatolických biskupů v Kanadě, který se shodl na prohlášení *Pastoral Guidelines for Churches in the case of clergy moving from one communion to the other* [„Pastorační směrnice pro církve v případě přechodu duchovních z jednoho společenství do druhého“] (1991).

- Naslouchat pastoračním iniciativám jiných společenství a učit se z nich.
- Jednat štědrě a napomáhat v pastorační práci jiného křesťanského společenství.
- Setkávat se a naslouchat zkušenostem smíšených rodin ve své diecézi.
- Předložit duchovenstvu vlastní diecéze pokyny vydané v *Ekumenickém direktáři* ke spoluúčasti na svátostném životě (shrnuté výše) a také pokyny biskupské konference nebo synody východních katolických církví, pokud takové směrnice existují. Pomoci svým kněžím rozeznat, kdy mají tyto podmínky platit a kdy může být v jednotlivých případech taková spoluúčast na svátostném životě vhodná.
- Pokud diecéze nebo biskupská konference žádné pokyny ke kanonickým ustanovením pro výjimečnou spoluúčast na svátostném životě nemá a máte-li za to, že by takové směrnice byly ve vašem prostředí přínosné, obraťte se na ekumenickou komisi biskupské konference a požádejte o radu ohledně návrhu nebo přípravy takového textu.

II) Praktický ekumenismus

38. Spolupráce ve službě světu

Druhý vatikánský koncil vyzval všechny křesťany, sjednocené ve společném úsilí a vydávající svědectví o společné naději, aby postavili „do plnějšího světla tvář Krista Služebníka“ (UR, č. 12). Poznáváme, že v mnoha zemích tato spolupráce již probíhá na obranu lidské důstojnosti a ke zmírnění důsledků hladomoru, přírodních katastrof, negramotnosti, chudoby, nedostatku bytů a nerovného rozdělení majetku. Dnes bychom na tento seznam mohli přidat také koordinované křesťanské jednání v péči o vysídlené a migrující národy, v boji se soudobým otroctvím a obchodováním s lidmi, budování míru, prosazování náboženské svobody, boji proti diskriminaci, obraně svatosti života a péči o stvoření. Pojem „praktický ekumenismus“ označuje právě takový způsob spolupráce křesťanů. S rozšiřujícími se novými

potřebami křesťanská společenství stále častěji spojují své zdroje a koordinují úsilí, aby co nejefektivněji pomáhala těm, kdo to potřebují. Svátý Jan Pavel II. křesťany vyzval, aby poskytovali „veškerou možnou praktickou spolupráci vedenou na různých úrovních“, a tento druh spolupráce označil za „skutečnou školu ekumenismu, dynamickou cestu k jednotě“ (UUS, č. 40). Zkušenost biskupů v mnoha částech světa říká, že hybnou silou při prosazování touhy po jednotě křesťanů je právě spolupráce křesťanských společenství ve službě chudým.

39. Společná služba jako svědectví

Prostřednictvím takové ekumenické spolupráce mohou křesťané „vydávat svědectví naší naději“ (UR, č. 12). Jako Kristovi učedníci, vychovávaní Písmem svatým a křesťanskou tradicí, jsme nuceni jednat tak, abychom zachovali důstojnost lidské osoby a posvátnost stvoření v jisté naději, že Bůh vede celé stvoření do plnosti svého království. Společnou spoluprací v sociálních i kulturních projektech, zmiňovaných v č. 41 této příručky, podporují křesťané integrální křesťanskou vizi lidské důstojnosti. Naše společná služba tak světu zjevuje i naši společnou víru a naše svědectví, vydávané jednotně, je ještě silnější.

40. Mezináboženský dialog

Křesťané na národní i místní úrovni stále častěji vnímají potřebu užší spolupráce s jinými náboženskými tradicemi. Nedávná migrace přivedla do dříve převážně křesťanských společenství také národy různých kultur a náboženství. Odborné znalosti, které mají jednotlivá křesťanská společenství k dispozici, často bývají omezené. Proto je mnohdy prospěšné, když křesťané při mezináboženském dialogu spolupracují. *Ekumenický direktář* k tomu také uvádí, že tímto způsobem lze „prohloubit úroveň společenství mezi sebou samými“ (č. 210). Direktář zvláště zdůrazňuje význam spolupráce křesťanů v boji „proti antisemitismu, náboženskému fanatismu a sektářství“. A konečně je důležité neztratit ze zřetele zásadní rozdíl mezi dialogem s různými náboženskými tradicemi, jehož cílem je navázat dobré vztahy a spolupráci, a dialogem s jinými křesťanskými společenstvími, jehož cílem je obnovit jednotu, jak ji Kristus chce pro svou církev – dialog, kterému se říká ekumenický.

Praktická doporučení

- V dialogu s ostatními křesťanskými představiteli odhalit oblasti, kde je zapotřebí křesťanské služby.
- Mluvit s dalšími křesťanskými představiteli i vlastním diecézním ekumenickým delegátem o tom, co z věcí, které křesťané zatím dělají samostatně, by se dalo konat společně.
- Podporovat kněze, aby spolupracovali s ekumenickými partnery ve službě místnímu společenství.
- Ptát se diecézních organizací i katolíků zapojených v diecézi jménem církve do sociálních projektů na minulou i současnou spolupráci s jinými křesťanskými společenstvími a na to, jak ji lze rozšířit.
- Mluvit s ostatními křesťanskými představiteli o jejich vztazích s jinými náboženskými tradicemi přítomnými v regionu. Jaké obtíže je provázejí a co mohou křesťanská společenství dělat společně?

III) Kulturní ekumenismus

41. Významnou roli při odcizení křesťanských společenství hrály také kulturní faktory. Teologické neshody velmi často pramenily z obtíží ve vzájemném porozumění, vyplývajících z kulturních rozdílů. Jakmile se společenství oddělí a žijí ve vzájemné izolaci, kulturní rozdíly mají tendenci růst a teologické neshody dále posilovat. Pozitivnější je, že křesťanství také nesmírně přispělo k rozvoji a obohacení specifických kultur po celém světě.

„Kulturní ekumenismus“ zahrnuje veškeré snahy o lepší pochopení kultury jiných křesťanů, při kterém si zároveň uvědomujeme, že kromě kulturních rozdílů sdílíme v různé míře také tutéž víru vyjádřenou různými způsoby. Důležitou stránkou kulturního ekumenismu je podpora společných kulturních projektů, které jsou schopny spojit různá společenství a naši dobu znovu inkulturovat evangeliem.

Ekumenický direktář (č. 211–218) podporuje společné projekty akademické, vědecké nebo umělecké povahy a stanovuje kritéria pro jejich rozlišování (č. 212). Zkušenosti mnoha katolických diecézí

ukazují, že důležitými okamžiky sblížení mezi křesťany jsou ekumenické koncerty, festivaly sakrálního umění, výstavy a sympozia. Kultura v širokém smyslu se nabízí jako privilegované místo „výměny darů“.

Závěr

42. Dlouhé dějiny křesťanského rozdělení i složitá povaha teologických a kulturních faktorů, které křesťanská společenství rozdělují, představují velikou výzvu pro všechny, kdo se na ekumenickém úsilí podílejí. A překážky jednoty skutečně přesahují lidské síly: pouze naším vlastním úsilím je nepřekonáme. Ale Kristova smrt a vzkříšení představují rozhodující Boží vítězství nad hříchem a rozdělením, jakož i nad nespravedlností a všemi podobami zla. Proto křesťané nemohou tvářit v tvář křesťanskému rozdělení zoufat a stejně tak nemohou zoufat nad nespravedlnostmi a válkami. Kristus již všechno toto zlo porazil.

Stálým úkolem církve je přijímat milost Kristova vítězství. Praktická doporučení a iniciativy navržené v této příručce ukazují, jak církve a zejména biskup mohou usilovat o uskutečnění Kristova vítězství nad rozdělením křesťanů. Otevření se Boží milosti církve obnovuje, a jak učí *Unitatis redintegratio*, tato obnova je na cestě k jednotě vždy prvním a nepostradatelným krokem. Otevřenost vůči Boží milosti vyžaduje otevřenost vůči našim křesťanským bratřím a sestrám a – jak píše papež František – také ochotu přijímat „to, co v nich Duch zasel jako dar, který je určen také nám“ (EG, č. 246). Obě části této příručky se snažily těmito dvěma dimenzemi ekumenismu zabývat: obnovou církve v jejím vlastním životě a strukturách, a spoluprací s dalšími křesťanskými společenstvími v duchovním ekumenismu při dialogu lásky, pravdy a života.

Otec Paul Couturier (1881–1953), katolický průkopník ekumenického hnutí a zejména duchovního ekumenismu, volá po vítězství Kristovy milosti nad rozdělením ve své modlitbě za jednotu, která i dnes inspiruje křesťany mnoha různých tradic. Slovy této modlitby předkládané vademecum uzavíráme:

Pane Ježíši, večer předtím, než jsi za nás zemřel,
jsi v modlitbě prosil, aby všichni tvoji učedníci byli dokonale jedno,
jako ty ve svém Otci a tvůj Otec v tobě.

Dej, ať si bolestně uvědomujeme,
jak se v naší nejednotě projevuje nedostatek víry.

Dej, ať si dokážeme věrně přiznat a odvážně zavrhnout
skrytou lhovost, nedůvěru, a dokonce i nepřátelství
vůči sobě navzájem.

Dej, abychom se všichni potkali v tobě,
a tak z našich duší i rtů mohla vzejít
tvá modlitba za jednotu křesťanů,
jak si ji ty přeješ,
a těmi prostředky, které chceš.

Dej, ať v tobě, který jsi dokonalá láska,
nalezneme cestu k jednotě
v poslušnosti tvé lásce a tvé pravdě.

Amen.

Svatý otec František udělil souhlas se zveřejněním tohoto dokumentu.

Ve Vatikánu dne 5. června 2020

Kurt kardinál Koch
předseda

† Brian Farrell
titulární biskup abitinský, sekretář

Katolické dokumenty o ekumenismu

II. vatikánský koncil. Dekret o ekumenismu *Unitatis redintegratio* (1964). Český překlad pracovní skupiny pod vedením O. Mádra. In *Dokumenty II. vatikánského koncilu*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002. (Pozn. překl.)

Jan Pavel II. Encyklika o ekumenickém úsilí *Ut unum sint* (1995). Český překlad V. Liškové a I. Peprné. Praha: Zvon, 1995. (Pozn. překl.)

Papežská rada pro jednotu křesťanů – Spojené biblické společnosti. *Guidelines for Interconfessional Cooperation in Translating the Bible* [„Směrnice pro mezikonfesní spolupráci při překládání Bible“] (1987).

Papežská rada pro jednotu křesťanů. *Direktář k provádění ekumenických principů a norem* (1993). Praha: Česká biskupská konference, 1995. (Pozn. překl.)

Papežská rada pro jednotu křesťanů. *The Ecumenical Dimension in the Formation of those Engaged in Pastoral Work* [„Ekumenický rozměr ve formaci osob věnujících se pastoraci“] (1997).

Tyto i další dokumenty, informace a zdroje naleznete na webových stránkách Papežské rady pro jednotu křesťanů (www.christianunity.va).

Poznámka k českému překladu

Výše zmíněné dokumenty o ekumenismu existující v oficiální české verzi citujeme podle uvedených českých vydání, další citované dokumenty pak z těchto zdrojů:

Codex iuris canonici (CIC) – *Kodex kanonického práva*. Přel. M. Zedníček. Praha: Zvon, 1994.

Codex canonum ecclesiarum orientalium (CCEO) – *Zákoník východních katolických církví*. Pracovní překlad pro Apoštolský exarchát řeckokatolické církve v ČR. Přel. L. Salvat a kol. Praha, 1998.

II. vatikánský koncil. Věřoučná konstituce o církvi *Lumen gentium*. In *Dokumenty II. vatikánského koncilu*. Přel. pracovní skupina pod vedením O. Mádra. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002.

Jan Pavel II. Apoštolský list *Tertio millennio adveniente*. Přel. I. Zachová. Praha: Zvon, 1995.

Jan Pavel II. Posynodální apoštolská exhortace *Vita consecrata*. Přel. M. Koronthályová. Praha: Zvon, 1996.

František. Apoštolská exhortace *Evangelii gaudium*. Přel. M. Glaser. Praha: Paulínky, 2014.

Kongregace pro biskupy. *Apostolorum successores*. Praha: Česká biskupská konference, 2011.

Biblické texty i názvy a zkratky biblických knih přebíráme z Českého liturgického překladu (*Nový zákon*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakl., 2006; *Starý zákon*. Praha: Česká katolická Charita, 1978–1986; dostupné též na <http://bible.liturgie.cz>).

Dodatek

Partneři katolické církve v mezinárodním dialogu

Dvoustranný dialog

Práce Papežské rady pro jednotu křesťanů spočívá jak v podpoře stále užších vztahů s našimi bratry a sestrami v Kristu (dialog lásky), tak ve snaze překonat naukové rozdíly, které nám brání dělit se o plné

a viditelné společenství (dialog pravdy). Proto rada vede dvoustranné rozhovory s níže vyjmenovanými křesťanskými společenstvími.²⁴

Pravoslavné církve byzantské tradice

Církve byzantské tradice spojuje uznání sedmi ekumenických koncilů prvního tisíciletí a také táž duchovní a kanonická tradice zděděná z Byzance. Tyto církve, které tvoří pravoslavnou církev jako celek, jsou organizovány podle principu autokefality: každá má vlastního patriarchu a ekumenickému patriarchovi mezi nimi náleží jen čestný primát. Jednomyslně uznané autokefální církve jsou: patriarcháty Konstantinopol, Alexandrie, Antiochie, Jeruzalém, Moskva, Srbsko, Rumunsko, Bulharsko a Gruzie a autokefální církve na Kypru, v Řecku, Polsku, Albánii a v českých zemích a na Slovensku. Některé patriarcháty zahrnují také takzvané „autonomní“ církve. V roce 2019 udělil ekumenický patriarcha tomos autokefalie pravoslavné církvi na Ukrajině. Tato církev je ovšem stále v procesu uznávání jinými církvemi. Smíšená mezinárodní komise pro teologický dialog mezi katolickou a pravoslavnou církví, založená v roce 1979, přijala šest textů. První tři dokumenty se týkaly svátostné struktury církve (Mnichov 1982, Bari 1987, Valamo 1988) a čtvrtý se zabýval otázkou uniatství (Balamand 1993). Po krizovém období začala v roce 2006 nová fáze dialogu, zaměřená na vztah mezi primátem a synodalitou, přijaty při ní dosud byly dva dokumenty (Ravenna 2007, Chieti 2016).

---

24 Před navázáním ekumenických vztahů na místní i národní úrovni je nejprve užitečné zjistit, zda je určitá křesťanská komunita v plném společenství s jedním z celosvětových sdružení uvedených v této příloze. Existují například nekanonické pravoslavné církve, anglikánské provincie nebo diecéze, které nejsou ve spojení s arcibiskupem v Canterbury, a ani mnohé baptistické komunity nejsou členy Světového svazu baptistů. Vedle toho existují také komunity, které nejsou zastoupeny žádnou globální strukturou. Při navázání ekumenických vztahů s takovými skupinami je proto třeba rozlišovat. Užitečné může být požádat o radu ekumenickou komisi biskupské konference nebo synody anebo Papežskou radu pro jednotu křesťanů.

Orientální pravoslavné církve

Orientální pravoslavné církve – známé též jako „nechalcedonské“, protože neuznávají čtvrtý ekumenický koncil – se rozdělují do tří hlavních tradic: koptské, syrské a arménské. V roce 2003 vznikla společná mezinárodní komise, která sdružuje všech sedm církví uznávajících první tři ekumenické koncily: Koptskou pravoslavnou církev, Syrskou pravoslavnou církev, Arménskou apoštolskou církev (katolikosát Ečmiadzin a katolikosát Kilikie), Malankarskou syrskou pravoslavnou církev, Etiopskou pravoslavnou církev Tewahedo a Eritrejskou pravoslavnou církev Tewahedo. První fáze dialogu vyvrcholila roku 2009 dokumentem o povaze a poslání církve. Nová fáze vyústila roku 2015 v přijetí dokumentu o výkonu společenství v životě rané církve. Současný dialog se týká svátostí.

Souběžně s prací této komise probíhá také zvláštní dialog s malankarskými církvemi v jižní Indii. V letech 1989 a 1990 byly zahájeny dva paralelní bilaterální dialogy s Malankarskou syrskou pravoslavnou církví a Jakobitskou syrskou pravoslavnou církví, které navzdory vzniku výše zmíněné komise pokračují samostatně. Tyto rozhovory se zaměřují na tři hlavní témata: církevní dějiny, společné svědectví a ekleziologie.

Asyrská církev Východu

Dialog mezi katolickou církví a Asyrskou církví Východu přinesl mnoho plodných výsledků. Jako výsledek první fáze rozhovorů o kristologických otázkách podepsali papež Jan Pavel II. a patriarcha Mar Dinkha IV. roku 1994 „Společné christologické prohlášení“, které otevřelo nové obzory jak pro teologický dialog, tak pro pastorační spolupráci. Následně pak Společná komise pro teologický dialog mezi katolickou církví a Asyrskou církví Východu naplánovala další dvě etapy práce: jednu věnovanou svátostné teologii a druhou uspořádání církve. Druhou fází dialogu završil široký konsensus ve svátostných otázkách, který PRJK umožnil zveřejnit „Směrnice pro umožnění přístupu k eucharistii mezi Chaldejskou církví a Asyrskou církví Východu“, a také shoda na závěrečném dokumentu s názvem „Společné prohlášení o svátostném životě“, přijatém v roce 2017. Třetí fáze dialogu o povaze a uspořádání církve začala v roce 2018.

Starokatolická církev Utrechtské unie

Utrechtská unie zahrnuje šest národních církví sdružených v Mezinárodní starokatolické biskupské konferenci. V pořadí vstupu do unie (od roku 1889) jsou to starokatolické církve v Nizozemsku, Německu, Švýcarsku, Rakousku, České republice a Polsku. Mezinárodní komise pro římskokatolicko-starokatolický dialog byla založena v roce 2004. Její nedávná publikace „Církev a církevní společenství“ obsahuje dvě zprávy z let 2009 a 2016. Dospívá k závěru, že sdílené chápání církve jako vícevrstvého společenství místních církví může otevřít společné výhledy a umožnit společnou vizi primátu římského biskupa v univerzální synodální perspektivě.

Anglikánské společenství

Anglikánské společenství tvoří 39 provincií a patří k němu více než 85 milionů členů. Ačkoli si označení „anglikánský“ přivlastňují také další komunity, členové společenství se definují jako diecéze, jejichž biskup je v jednotě se starobylým stolcem v Canterbury. Ekumenický dialog mezi anglikánským společenstvím a katolickou církví se datuje od historického setkání sv. Pavla VI. s arcibiskupem Michaelem Ramseyem v roce 1966. První anglikánsko-římskokatolická mezinárodní komise (ARCIC I) se scházela v letech 1970 až 1981. Výsledkem její práce byla vysoká míra shody na tématech eucharistie a služby. ARCIC II se ujala práce své předchůdkyně v oblasti autority a shrnula ji v důležitém dokumentu nazvaném „Dar autority“ (1999). Připravila rovněž společná prohlášení o spáse, Marii, ekleziologii, etice a milosti. V poslední době zveřejnila ARCIC III společné prohlášení o ekleziologii s názvem „Společně jdeme na cestě“. Mezinárodní anglikánsko-římskokatolická komise pro jednotu a misie (IARCCUM) je složena z anglikánských i katolických biskupů, kteří se snaží podporovat přijetí dokumentů ARCIC a prohlubovat společné svědectví o společné víře ve službě potřebným.

Světová luterská federace

Světová luterská federace nebo též Světový luterský svaz je celosvětové společenství 148 luterských církví, které žijí ve společenství

kazatelny a oltáře. Členské církve nalezneme v 99 zemích a dohromady se k nim hlásí více než 75,5 milionu členů. Federace vznikla roku 1947 v Lundu. Lutersko-katolická komise pro jednotu zahájila činnost v roce 1967 a dialog mezi katolíky a luterány od té doby nepřetržitě pokračuje. V jeho pěti fázích zveřejnila komise studijní dokumenty o evangeliu a církvi, službě, eucharistii, ospravedlnění a apostolictě církve. V současné době pracuje na tématu křest a růst ve společenství. Významným historickým milníkem lutersko-katolických vztahů se stala „Společná deklarace k nauce o ospravedlnění“ (1999). Teologie ospravedlnění byla podstatou ústředního teologického sporu mezi Martinem Lutherem a církevními autoritami, sporu vedoucího nakonec k reformaci. Deklarace předkládá 44 společných tvrzení vztahujících se k nauce o ospravedlnění. Na základě vysokého stupně dosaženého konsensu se dohodlo, že vzájemná odsouzení Luterského vyznání a Tridentského koncilu nebudou nadále platit. Dokument „Od konfliktu ke společenství“ (2013) vznikl v rámci společné lutersko-katolické připomínky 500. výročí reformace připadajícího na rok 2017.

Světové společenství reformovaných církví

Kořeny Světového společenství reformovaných církví i jeho členských církví sahají k reformaci 16. století pod vedením Jana Kalvína, Johna Knoxe a Ulricha Zwingliho i k dřívějším reformním hnutím Jana Husa a Petra Valdese. Členské církve tohoto společenství jsou kongregační, presbyteriánské, reformované, jednotné/sjednocené a valdenské. V roce 2010 se Světová aliance reformovaných církví a Reformovaná ekumenická rada spojily a vytvořily Světové společenství reformovaných církví. Komise reformovaných církví a církve katolické zahájila oficiálně činnost v Římě roku 1970. Celkem uspořádala čtyři fáze dialogu, přičemž vypracovala tyto čtyři zprávy: „Přítomnost Krista v církvi a ve světě“ (1970–1977), „Směrem ke společnému pochopení církve“ (1984–1990), „Církev jako společenství svědků Božího království“ (1998–2005) a „Ospravedlnění a sakramentalita: Křesťanské společenství jako činitel spravedlnosti“ (2011–2015).

Světová metodistická rada

Světová metodistická rada sdružuje 80 církví z celého světa. Kořeny většiny z nich sahají k učení anglikánského kazatele 18. století Johna Wesleyho. Metodisté mají za sebou dlouhé dějiny ekumenických smluv, a proto se v mnoha zemích, jako je Kanada, Austrálie nebo Indie, již stali součástí sjednocených nebo sjednocujících se církví. Mezinárodní komise metodistů a katolíků začala fungovat v roce 1967. Každých pět let vypracovává zprávy, jejichž vydání se časově shoduje se zasedáním Světové metodistické rady. Doposud se tyto zprávy zaměřily na témata jako Duch Svatý, církev, svátosti, apoštolská tradice, zjevení a víra, učitelská autorita v církvi a svatost. V období let 2017–2021 se dialog zaměřuje na téma církve jako smířeného a usmířujícího se společenství.

Světová konference mennonitů

Světová konference mennonitů sdružuje většinu celosvětové rodiny křesťanských církví, které mají původ v evropské radikální reformaci 16. století, zejména v anabaptistickém neboli novokřtěneckém hnutí. Členy konference je 107 mennonitských a bratrských Kristových národních církví z 58 zemí s přibližně 1,5 milionem pokřtěných věřících. Mezinárodní rozhovory mezi katolickou církví a mennonitskou konferencí začaly v roce 1998 a dosud z nich vznikla jedna zpráva o proběhlém dialogu, nazvaná „Společně jsme povoláni být tvůrci pokoje“ (1998–2003).

V nedávné době (2012–2017) se PRJK účastnila rozhovorů pod názvem „Mezinárodní komise pro třístranný dialog se Světovou konferencí mennonitů a Světovou luterskou federací“, ze kterého v roce 2017 vznikla zpráva nazvaná „Křest a včlenění do těla Kristova, církve“.

Světový svaz baptistů

Svaz je celosvětové společenství baptistických věřících, které vzniklo v Londýně roku 1905. V současné době sdružuje asi 240 členských církví s přibližně 46 miliony věřících. Baptistické hnutí vzniklo v 17. století v Anglii jako separatistické hnutí, které se odloučilo od

puritánů a prosazovalo radikální oddělení církve od státu. Jeho první vůdcové (John Smyth a Thomas Helwys) byli přesvědčeni, že křest dětí je v rozporu s Písmem. Společně s mennonity (anabaptisty neboli novokřtěnci), kteří ovlivnili baptistickou teologii v Holandsku i jinde, tak baptisté nekonají křest kojenců, ale hájí „křest věřících“. Baptisticko-římskokatolické mezinárodní rozhovory začaly roku 1984. Jejich dvě fáze přinesly dvě zprávy: „Výzva ke svědectví Kristu v dnešním světě“ (1984–1988) a „Slovo Boží v životě církve“ (2006–2010). V současné době se třetí fáze dialogu zamýšlí nad tématem společného křesťanského svědectví v současném světě.

Učedníci Kristovi

Společenství nazvané Křesťanská církev (nebo též Učedníci Kristovi) vzniklo na počátku 19. století v USA při hledání katolicity a jednoty. V nauce Učedníků o církvi i v jejich svědectví o Božím království zaujímá přední místo jednota křesťanů. Mluví o sobě jako o „protestantské eucharistické komunitě“ a často opakují, že „naše cesta usmíření začíná a končí u [eucharistického] stolu“. Dialog s katolickou církví byl zahájen roku 1977 a vznikly z něj čtyři dokumenty: „Apostolicita a katolicita“ (1982), „Církev jako společenství v Kristu“ (1992), „Předávání víry“ (2002) a „Přítomnost Krista v církvi se zvláštním zřetelem k eucharistii“ (2009).

Letniční a charismatická hnutí

Za počátek letničního hnutí se obvykle považuje losangeleské hnutí Azusa Street Revival („obnova ulice Azusa“) z roku 1906. Právě v tomto obrození, které se brzy proměnilo v denominace v protestantském smyslu, má letniční hnutí své kořeny. Časem z něj vznikly mezinárodní sítě, jako jsou Assemblies of God, Four Square Gospel a Church of God. Denominační letniční společenství, která vzešla z probuzení v 50. letech minulého století v rámci různých křesťanských tradic a setrvala v daných konfesionálních hranicích, se obvykle označují jako charismatická (součástí tohoto hnutí je také katolická charismatická obnova vzniklá roku 1968, která zůstává církevním hnutím v rámci katolické církve). Koncem 80. a počátkem 90. let se pak objevily nenedominační letniční nebo také nové charismatické

církve. V současné době se odhaduje, že počet věřících v letničních a charismatických společenstvích dosahuje celosvětově asi 500 milionů lidí. Dialog letničního hnutí s katolickou církví začal roku 1972 a vzniklo z něj šest zpráv, z nichž ta nejnovější, „Nezhásejte Ducha“, se věnuje charismatům v životě a poslání církve.

Ve Vatikánu (2008–2012) proběhla série předběžných rozhovorů mezi skupinou vůdců nových charismatických církví a Papežskou radou pro jednotu křesťanů. Na konci této předběžné fáze se dohodlo, že se uskuteční série rozhovorů s cílem prozkoumat jejich identitu a sebeporozumění (2014–2018). Z úvah nových charismatických církví o těchto rozhovorech vznikl dokument nazvaný „Charakteristika nových charismatických církví“. Nejedná se o ekumenický dokument, ale text představuje pokus těchto církví popsat se v dialogickém kontextu a má pomoci vztahům mezi katolíky a novo-charismatickými představiteli po celém světě.

Světová evangelikální aliance

Evangelikálové jsou jedním z prvních ekumenických hnutí v novodobých církevních dějinách. Evangelikální aliance, založená roku 1846 v Londýně, původně spojovala křesťany luterské, reformované a anabaptistické tradice. Při založení Evangelické aliance (nyní Světové evangelikální aliance) byl za základní sjednocující hodnotu vzat osobní vztah ke Kristu, to je smysl pro obrácení (pokání) a duchovní znovuzrození (znovuzrození křesťané). Ačkoli se evangelikálové shodují na čtyřech výsadních člancích reformace („sola“), v současnosti jsou jejich hlavním zájmem otázky týkající se misie a evangelizace. Evangelikálové patří k nejrůznějším církevním tradicím od anglikanismu po letniční hnutí. Jejich zájmy dnes zastupuje Světová evangelikální aliance, sdružení národních evangelikálních aliancí s viditelnou infrastrukturou, i Lausannské hnutí, které z větší části sdružuje jednotlivé evangelikály. Mezi zástupci Papežské rady pro jednotu křesťanů a Světovou evangelikální aliancí proběhla tři kola mezinárodních konzultací, ze kterých vzešly tři zprávy: „Evangelikálové a katolíci při misiích“ (ERCDOM, 1976–1984), „Církev, evangelizace a svazky koinonie“ (1997–2002) a „Písmo a tradice“ a „Církev ve spáse“ – katolíci a evangelikálové zkoumají výzvy a příležitosti“ (2009–2016).

Armáda spásy

Armáda spásy má kořeny v Anglii v polovině 19. století a vznikla jako misijní hnutí pro lidi chudé a na okraji. Její zakladatel William Booth byl metodistický duchovní. Armáda spásy působí ve 124 zemích. Mezi její členy patří více než 17 tisíc aktivních důstojníků a přes 8 700 důstojníků v důchodu, více než jeden milion vojáků, přibližně 100 tisíc dalších zaměstnanců a přes 4,5 milionu dobrovolníků. Členy Armády spásy lze klasifikovat jako evangelikální křesťany, kteří nevysluhují žádné svátosti. Série neformálních ekumenických rozhovorů mezi Armádou spásy a Papežskou radou pro jednotu křesťanů začala v roce 2007 v Middlesexu ve Velké Británii. Uskutečnilo se celkem pět schůzek, poslední z nich se konala roku 2012. Souhrn tohoto mezinárodního dialogu zveřejnila Armáda spásy v roce 2014 pod názvem „Rozhovory s katolickou církví“.

Mnohostranný dialog

Prostřednictvím Papežské rady pro jednotu křesťanů se katolická církev rovněž účastní rozhovorů s více partnery najednou.

Světová rada církví

Světová rada církví, založená v roce 1948, je „společenstvím církví, které podle Písma vyznávají Pána Ježíše Krista jako Boha a Spasitele, a proto se snaží společně naplnit své povolání ke slávě jediného Boha Otce, Syna a Ducha Svatého“ („Základ“ přijatý třetím shromážděním v Dillí roku 1961). Světová rada církví je dnes nejširším a nejinkluzivnějším organizovaným vyjádřením ekumenického hnutí. Sdružuje 350 členských církví včetně pravoslavných, luteránů, reformovaných, anglikánů, metodistů a baptistů i evangelikálů, letničních a spojených a nezávislých církví. Dohromady zastupují přes 500 milionů křesťanů ze všech kontinentů a více než 110 zemí.

Ačkoli katolická církev není členem Světové rady církví, od Druhého vatikánského koncilu roste vzájemná spolupráce v otázkách společného zájmu. Nejdůležitější spolupráce pro dosažení cíle úplné viditelné jednoty probíhá prostřednictvím Papežské rady pro jednotu křesťanů (PRJK). Patří sem Společná pracovní skupina (založená

v roce 1965), spolupráce v oblasti ekumenické formace a vzdělávání a také společná příprava materiálů pro Týden modliteb za jednotu křesťanů. Katoličtí odborníci jsou také členy různých komisí Světové rady církví, jako je Komise pro světové misie a evangelizaci, Komise pro ekumenické vzdělávání a formaci a také různé pracovní skupiny vzniklé pro účely konkrétních projektů. Pro řešení rozdílů mezi církvemi v oblasti nauky, mravů a struktury je obzvláště důležitá Komise pro víru a řád, v níž katolíci tvoří 10 % členstva. Od svého vzniku v roce 1948 vykonala komise řadu studií o důležitých ekumenických tématech, včetně Pisma svatého a tradice, apoštolské víry, antropologie, hermeneutiky, smíření, násilí a míru, zachování stvoření a viditelné jednoty. V roce 1982 vydala dokument „Křest, eucharistie a služba“ (známý též jako Lidské prohlášení), první multilaterální konvergenční prohlášení o problémech, které tvoří jádro ekumenické debaty. Oficiální katolická odpověď (1987) vyjádřila přesvědčení, že ústřední místo v ekumenickém dialogu by mělo zaujímat studium ekleziologie, aby se tak vyřešily i zbývající problémy. V roce 2013 komise zveřejnila druhé konvergenční prohlášení „Církev: Směrem ke společné vizi“. Jako výsledek tří desetiletí intenzivního teologického dialogu, do kterého se zapojily stovky teologů a církevních představitelů, tento dokument ukazuje, „jak daleko se křesťanská společenství dostala ve svém společném chápání církve, popisuje dosažený pokrok a naznačuje, jakou práci ještě zbývá udělat“ (úvod). Oficiální katolická odpověď (2019) jasně ukazuje, že aniž by dokument „Církev: Směrem ke společné vizi“ předstíral dosažení úplné dohody, vykazuje rostoucí konsenzus v kontroverzních otázkách týkajících se povahy, poslání a jednoty církve.

Globální křesťanské fórum

Globální křesťanské fórum je nedávná ekumenická iniciativa, která vznikla koncem minulého století v prostředí Světové rady církví. Má v úmyslu vytvořit otevřený prostor – fórum –, kde by se mohli zástupci takzvaných „historických církví“ (katolické, pravoslavné a poreformační protestantské církve) a těch, které se označují jako „novodobé“ (letniční, evangelikální a nezávislé), sejít na jednom základě za účelem podpory vzájemného respektu, sdílení příběhů o víře a sdílené

reakce na společné výzvy. Cílem Globálního křesťanského fóra je shromáždit kolem jednoho stolu zástupce téměř všech křesťanských tradic, včetně afrických institučních církví, megacírkví, migrantských církví i nových ekumenických hnutí a komunit. Ve fóru je zastoupena řada křesťanských světových společenství i světových křesťanských organizací, včetně Papežské rady pro jednotu křesťanů, Letničního světového společenství, Světové evangelikální aliance a Světové rady církví. Fórum nestojí na formálním členství, přesto poskytuje prostor pro budování sítí a církevním představitelům umožňuje zabývat se otázkami společného zájmu v rychle se měnícím prostředí dnešního globálního křesťanství.

Společenství protestantských církví v Evropě

Společenství protestantských církví v Evropě sdružuje více než 90 protestantských církví, které podepsaly Leuenbergskou dohodu. Jeho cílem je realizovat církevní společenství skrze společné svědectví a službu. Mezi členy je většina evropských luterských a reformovaných církví, sjednocené církve vycházející ze sloučení těchto církví, valdenská církev a také evropské metodistické církve. Některé evropské církve zůstaly mimo společenství, například Finská evangelická luterská církev a Švédská církev. Při bohoslužbě v Basileji dne 16. září 2018 se Společenství protestantských církví v Evropě a Papežská rada pro jednotu křesťanů zavázaly zahájit oficiální dialog na téma církve a církevního společenství.

2. KONGREGACE PRO NAUKU VÍRY

VADEMECUM O NĚKTERÝCH BODECH POSTUPU V PŘÍPÁDECH SEXUÁLNÍHO ZNEUŽÍVÁNÍ NEZLETILÝCH SPÁCHANÉHO DUCHOVNÍMI

UPOZORNĚNÍ:

- a. kromě trestných činů, obsažených v čl. 6 *Norem*, vydaných ve formě *motu proprio Sacramentorum sanctitatis tutela*, je potřeba zachovat následující pokyny – s případnými úpravami – ve všech případech trestných činů vyhrazených Kongregaci pro nauku víry;
- b. v dalších částech dokumentu budou používány následující zkratky: CIC: Kodex kanonického práva (*Codex Iuri Canonici*); CEO: Kodex kánonů východních církví (*Codex Canonum Ecclesiarum Orientalium*); SST: *motu proprio Sacramentorum sanctitatis tutela* – normy aktualizované v roce 2010; VELM: *motu proprio Vos estis lux mundi* – 2019; KNV: Kongregace pro nauku víry (*Congregatio pro Doctrina Fidei*).

* * *

Úvod

Kongregace pro nauku víry připravila toto *Vademecum* jako odpověď na četné dotazy ohledně způsobu, jak postupovat v trestních kauzách, náležejících do její kompetence. Je určeno v první řadě ordinářům a pracovníkům v oblasti práva, kteří mají za úkol přenést do konkrétní podoby kanonické předpisy týkající se případů sexuálního zneužívání mladistvých duchovními.

Jedná se o určitý „návod k použití“, který si klade za cíl doprovázet každého, kdo musí zkoumat pravdu v oblasti výše uvedených

trestných činů, a to od okamžiku oznámení o podezření ze spáchání trestného činu (*notitia criminis*) až do definitivního ukončení případu.

Nejedná se o normativní text ani o novelizaci stávající legislativy, nýbrž o objasnění postupu. Doporučuje se však jeho dodržování, a to s vědomím, že jednotná praxe přispívá ke zřetelnějšímu uplatňování spravedlnosti.

Základním pramenem jsou oba platné kodexy (CIC a CCEO); *Normy pro projednávání závažnějších trestných činů vyhrazených Kongregaci pro nauku víry* v aktualizované verzi z roku 2010, publikované ve formě *motu proprio Sacramentorum sanctitatis tutela*, s přihlédnutím k úpravám uvedených v reskriptech z audiencí z 3. a 6. prosince 2019; dále *motu proprio Vos estis lux mundi*; a neméně důležitá je i praxe Kongregace pro nauku víry, která se v posledních letech stále více zpřesňovala a upevňovala.

Protože se jedná o pružný pracovní nástroj, předpokládá se možnost jeho pravidelné aktualizace, a to kdykoli by se upravovala příslušná opatření anebo kdyby činnost Kongregace pro nauku víry vyžadovala upřesnění a pozměnění.

Vademecum záměrně nepočítá s instrukcemi týkajícími se průběhu trestního soudního řízení první instance, jelikož se má za to, že postup, uvedený v platných kodexech, je dostatečně jasný a podrobný.

Je přáním, aby tento nástroj posloužil diecézím, institutům zasvěceného života a společností apoštolského života, biskupským konferencím a různým církevním provinciím lépe porozumět a realizovat požadavky spravedlnosti v oblasti tzv. *delicta graviora*, která představují pro celou církev hlubokou a bolestnou ránu, jež si žádá uzdravení.

I. Co představuje trestný čin?

1. Trestný čin, o kterém je řeč, představuje jakýkoli vnější hřích proti šestému přikázání Desatera, spáchaný duchovním na nezletilé osobě (srov. kán. 1395 § 2 CIC; čl. 6 § 1, 1 SST).
2. Rozsah trestných činů je velmi široký a může zahrnovat například sexuální styk (se souhlasem nebo bez), fyzický kontakt se sexuálním podtextem, exhibicionismus, masturbaci, výrobu pornografických materiálů, navádění k prostituci, rozhovory a/nebo návrhy sexuálního charakteru, a to i prostřednictvím sdělovacích prostředků.

3. Definice chápání „nezletilého“ ve vztahu k popisovaným případům se měnila v průběhu času: do 30. dubna 2001 byla za nezletilou považována osoba, která nedovršila 16. rok života (třebaže v některých ojedinělých legislativách – kupříkladu v USA [od r. 1994] a v Irsku [od r. 1996] – byla tato hranice zvýšena na 18 let). Od 30. dubna 2001, kdy bylo promulgováno *motu proprio Sacramentorum sanctitatis tutela*, byla věková hranice univerzálně zvýšena na 18 let, a tak to platí dodnes. Na tyto změny je potřeba pamatovat, když se posuzuje zletilost osoby ve vztahu k zákonu, který byl v platnosti v době spáchání skutku.

4. Hovoří-li se o „nezletilém“, nesoúvisí to s rozlišováním mezi „pedofilii“ a „efebofilii“ neboli náklonnosti k adolescentům v postpubertálním období, jak se to někdy dovozuje z psychologických věd. Jejich sexuální vyzrálost nemá vliv na kanonickou definici trestného činu.

5. Aktualizovaná verze *motu proprio* SST, promulgovaná 21. května 2010, stanovuje, že na roveň nezletilému jsou postaveny osoby nemající plné užívání rozumu (srov. čl. 6 § 1, 1 SST). Pokud jde o výraz „zranitelný dospělý“, na jiném místě definovaný jako „každá osoba ve stavu nemoci, fyzického či psychického oslabení nebo zbavení osobní svobody, který fakticky, byť jen příležitostně, omezuje její schopnost chápat nebo projevit vůli nebo jakkoli se bránit útoku“ (srov. čl. 1 § 2, b VELM), je třeba připomenout, že takovéto označení zahrnuje širší okruh kategorií, než jsou v kompetenci KNV, která se vedle nezletilých mladších 18 let omezuje na „ty, kdo nemají plné užívání rozumu“. Ostatní kategorie mimo těchto posuzují příslušná dikasteria (srov. čl. 7 § 1 VELM).

6. Mimoto SST uvádí (srov. čl. 6 § 1, 2 SST) tři nové trestné činy, týkající se specifické kategorie nezletilých, a sice získávání, přechovávání (být dočasné) a šíření pornografického materiálu nezletilých mladších 14 let (od 1. ledna 2020: 18 let), spáchané duchovním za účelem sexuálního uspokojení jakýmkoli způsobem a jakýmkoli prostředkem. Od 1. června do 31. prosince 2019 pořizování, přechovávání a šíření pornografického materiálu nezletilých od 14 do 18 let, spáchané duchovními nebo členy institutů zasvěceného života či společností apoštolského života, jsou trestnými činy, spadajícími do kompetence

jiných dikasterií (srov. čl. 1 a 7 VELM). Od 1. ledna 2020 spadají do kompetence Kongregace pro nauku víry.

7. Nutno zdůraznit, že tyto tři trestné činy jsou kanonicky stíhány teprve od data vstoupení v platnost SST, tedy od 21. května 2010. Naopak vytváření pornografických materiálů s účastí nezletilých osob naplňuje znaky trestného činu, o němž se hovoří již v člancích 1 až 4 tohoto *Vademeca*, a je proto stíháno i před tímto datem.

8. Podle zákona zavazujícího řeholníky příslušné k latinské církvi (srov. kán. 695 a násl. CIC), trestný čin podle čl. 1 může mít za následek až propuštění z řeholní společnosti. Na tomto místě je zapotřebí mít na paměti, že: a/ takové propuštění není trestem, ale administrativním úkonem vyššího představeného; b/ při vydání rozhodnutí musí být pečlivě dodržen příslušný postup, uvedený v kánonech 695 § 2, 699 a 799 CIC; c/ o potvrzení rozhodnutí o propuštění dle kán. 700 CIC se žádá KNV; d/ propuštění ze společnosti má za následek ztrátu příslušnosti ke společnosti a zaniknutí slibů a povinností vzniklých ze slibů (srov. kán. 701 CIC), spolu se zákazem výkonu moci ze svěcení, dokud nejsou splněny podmínky, o nichž se hovoří v kán. 701 CIC. Stejně zásady, s náležitými úpravami, se použijí i vůči členům trvale začleněným do společností apoštolského života (srov. kán 746 CIC).

II. Co dělat po obdržení oznámení o možném spáchání trestného činu (*notitia de delicto*)

a) *Co se rozumí pod pojmem „oznámení trestného činu“?*

9. Oznámení trestného činu (srov. kán. 1717 § 1 CIC; kán. 1468 § 1 CCEO; č. 16 SST; čl. 3 VELM), nazývané někdy *notitia criminis*, je jakékoli oznámení o možném trestném činu, které se jakýmkoli způsobem dostane k ordináři nebo k hierarchovi. Není nutno, aby se jednalo o formální trestní oznámení.

10. Toto oznámení (*notitia*) může tedy pocházet z různých zdrojů: může být formálně předloženo ordináři nebo hierarchovi, ústně či písemně, domnělou obětí, jejími zákonnými zástupci, dalšími lidmi, kteří tvrdí, že jsou o skutečnostech informováni; může se dostat k ordináři nebo k hierarchovi při výkonu jeho povinnosti dohledu; může

být předloženo ordináři nebo hierarchovi občanskými autoritami v souladu s místně platným právem; může být publikováno sdělovacími prostředky (včetně sociálních sítí); může se k němu dostat ústním podáním i jakýmkoli dalším adekvátním způsobem.

11. Někdy může oznámení trestného činu pocházet z anonymního zdroje, tedy od lidí neznámých či neidentifikovatelných. Anonymita oznamovatele nemá automaticky znamenat, že by takové oznámení bylo nepodložené; nicméně, z důvodů snadno pochopitelných, je zapotřebí zachovat velkou opatrnost při posuzování takovýchto oznámení a nelze je v žádném případě podporovat.

12. Podobně se nedoporučuje předem zamítat oznámení o možném spáchání trestného činu pocházející ze zdrojů, jejichž věrohodnost se na první pohled může jevit jako pochybná.

13. Ne vždy oznámení trestného činu poskytuje podrobný popis okolností (jména, místa, čas...). I když je nejasné a neurčité, je potřeba je patřičně vyhodnotit a podle možností náležitě prozkoumat.

14. Je zapotřebí připomenout, že oznámení o možném spáchání trestného činu přijaté během svátosti smíření podléhá nejprísnějšímu zpovědnímu tajemství (srov. kán. 983 § 1 CIC; kán. 733 § 1 CCEO; čl. 4 § 1, 5 SST). Proto se zpovědník, který byl při vysluhování svátosti informován o spáchání trestného činu, má snažit přesvědčit penitenta, aby tuto informaci dal na vědomí jiným způsobem, a tak umožnil zodpovědným osobám konat.

15. Povinnost dohledu ze strany ordináře nebo hierarchie nepředpokládá, že by prováděl stálou kontrolu vůči sobě podřízeným duchovním, ovšem také mu nedovoluje zbavit se toho, aby byl průběžně informován o jejich chování v této oblasti, zvláště pokud se dozvěděl o podezření, pohoršujícím jednání nebo chování, které vážně narušuje řád.

b) Jaké úkony je zapotřebí vykonat po obdržení oznámení o spáchání trestného činu?

16. Článek 16 SST (srov. taktéž kán. 1717 CIC a kán. 1468 CCEO) stanovuje, aby po obdržení oznámení o spáchání trestného činu (*notitia de delicto*) bylo zahájeno předběžné šetření, pokud je takovéto oznámení alespoň pravděpodobné (*saltem verisimilis*). Jestliže však pravděpodobné není, je možné dále nepokračovat, ale je třeba uchovat dokumentaci s poznámkou vysvětlující důvody takového rozhodnutí.

17. I když chybí výslovná normativní povinnost, nechť církevní autorita podá trestní oznámení kompetentním státním orgánům pokaždé, kdy usoudí, že je to nezbytné s ohledem na ochranu poškozené osoby nebo dalších nezletilých před nebezpečím dalších trestných činů.

18. S přihlédnutím k choulostivosti věci (což je dáno např. tím, že ke hříchům proti šestému přikázání Desatera málokdy dochází v přítomnosti svědků) lze úsudek o nepravděpodobnosti (což může vést k nezahájení předběžného šetření) učinit jedině v případě zjevné nemožnosti postupovat podle norem kanonického práva: například pokud se ukáže, že v době vykonání činu osoba, které se obvinění týká, nebyla ještě duchovním; když je zřejmé, že domnělá oběť nebyla nezletilá (k tomu viz čl. 3); když je prokázáno, že označená osoba nemohla být na místě činu v čase, kdy k činu mělo dojít.

19. Ovšem i v takovýchto případech se doporučuje, aby ordinář nebo hierarcha informoval KNV o oznámení o spáchání trestného činu a o rozhodnutí nezahájit předběžné šetření kvůli jeho zjevné nepravděpodobnosti.

20. Je zapotřebí pamatovat, že v takovém případě, i když nedošlo k trestnému činu s nezletilými, ale k nepatřičnému a nerozvážnému jednání, je-li to nezbytné pro ochranu společného dobra a vyhnutí se pohoršení, má ordinář nebo hierarcha právo využít jiných rozhodnutí administrativního charakteru vůči osobě, které se oznámení týká (například omezení služby), nebo jí udělit trestní opatření podle kán. 1339 CIC k předcházení trestným činům (srov. kán. 1312 § 3 CIC), anebo ji veřejně napomenout podle kán. 1427 CCEO. Pokud navíc

došlo ke spáchání trestných činů, které nepatří mezi zvláště závažné (*non graviora*), je ordinář nebo hierarcha povinen zahájit právní úkony přiměřené daným okolnostem.

21. Podle kán. 1717 CIC a kán. 1468 CCEO přísluší vést předběžné šetření ordináři nebo hierarchovi, který obdržel oznámení o spáchání trestného činu, anebo vhodné osobě, kterou pověří. Případné nedodržení této povinnosti může představovat trestný čin, stíhatelný podle CIC, podle CCEO a podle *motu proprio Come una madre amorevole*, a také podle čl. 1 § 1, b VELM.

22. Ordinář nebo hierarcha, jemuž přísluší tato povinnost, může být ordinářem nebo hierarchou dotčeného duchovního, anebo ordinářem či hierarchou místa, kde došlo ke spáchání domnělého trestného činu. V tomto případě je nasnadě, aby příslušní ordináři mezi sebou komunikovali a spolupracovali, a vyhnuli se tak kompetenčním sporům nebo opakování stejných úkonů, zvláště je-li duchovní řešlím.

23. Jestliže se ordinář nebo hierarcha setká při zahájení nebo při provádění předběžného šetření s problémy, ať se neprodleně obrátí na KNV s prosbou o radu nebo o rozhodnutí případných pochybností.

24. Může se stát, že oznámení o spáchání trestného činu dojde přímo na KNV, bez zprostředkování ordinářem nebo hierarchou. V takovém případě jej KNV může požádat o provedení šetření, anebo je – dle čl. 17 SST – provede sama.

25. KNV může také na základě vlastního uvážení, na výslovnou žádost, nebo je-li to nezbytně nutné, pověřit jiného ordináře nebo hierarchu provedením předběžného šetření.

26. Kanonické předběžné šetření má být provedeno nezávisle na tom, zda současně probíhá také šetření ze strany státních orgánů. Jestliže však státní zákony ukládají zákaz jiného souběžného šetření, nechť se církevní autorita zdrží vlastního předběžného šetření a informuje KNV o tom, co bylo oznámeno, a dodá případné potřebné materiály. Pokud se jeví jako užitečné počkat až do skončení vyšetřování státních orgánů, aby se mohlo využít jeho výsledků nebo z jiných důvodů,

doporučuje se, aby se v této věci ordinář nebo hierarcha poradil s KNV.

27. Vyšetřování má být prováděno při zachování předpisů práva dané země (srov. čl. 19 VELM).

28. Je známo, že i ve vztahu k popisovaným trestným činům existují promlčecí lhůty, které podléhaly značným změnám v čase. Lhůty závazné v současné době jsou definovány v článku 7 SST¹. Jelikož však tentýž článek 7 § 1 SST opravňuje KNV prodloužit v jednotlivých případech promlčecí lhůtu, musí ordinář nebo hierarcha, který zjistí, že případ již byl promlčen, přesto reagovat na obdržené oznámení o spáchání trestného činu, provést předběžné šetření a poté o jeho výsledcích uvědomit KNV, která jediná může v dané věci posoudit dodržení nebo prodloužení lhůty promlčení. Při předávání spisu může ordinář nebo hierarcha vhodným způsobem vyjádřit své mínění k případnému prodloužení promlčení s ohledem na existující okolnosti (např. zdravotní stav nebo věk duchovního, jeho možnost využít práva na obhajobu, škodu způsobenou domnělým trestným činem, způsobené pohoršení).

29. V těchto obezřetnost vyžadujících předběžných úkonech může ordinář nebo hierarcha požádat o radu KNV (což ostatně může kdykoli v průběhu celé záležitosti), a taktéž se svobodně poradit s odborníky na trestní právo. V tomto případě je ovšem potřeba vyvarovat se jakéhokoli nevhodného či nedovoleného šíření informací na veřejnosti, které by mohlo ohrozit případné další předběžné šetření nebo vyvolat dojem, že skutek nebo vina duchovního byly s určitostí potvrzeny.

30. Nutno podotknout, že již v této fázi je závazné dodržovat úřední tajemství. Je třeba připomenout, že oznamovateli, dotčené osobě

---

1 Čl. 7 SST – § 1. Při zachování práva, aby Kongregace pro nauku víry v jednotlivém případě derogovala toto ustanovení, se obžaloba u trestných činů vyhrazených Kongregaci pro nauku víry promlčuje po uplynutí 20 let. § 2. Promlčecí doba běží podle předpisu kán. 1362 § 2 Kodexu kanonického práva a kán. 1152 § 3 Kodexu kánonů východních církví. V případě trestného činu, o němž v čl. 6 § 1 odst. 1, začíná promlčecí doba běžet ode dne, kdy nezletilá osoba dovršila věk 18 let.

ani svědkům nemůže být uložen žádný závazek mlčenlivosti ohledně skutečností týkajících se skutku.

31. Podle čl. 2 § 3 VELM ordinář, který obdrží oznámení o spáchání trestného činu, neprodleně vyrozumí ordináře nebo hierarchu místa, kde došlo ke skutku, a také ordináře nebo hierarchu příslušné osoby, které se oznámení týká. V případě řeholníka to znamená jeho vyššího představeného, je-li jeho ordinářem, a v případě diecézního duchovního ordináře diecéze nebo biskupa eparchie, do níž je inkardinován. Pokud ordinář nebo hierarcha místa a ordinář nebo hierarcha příslušné osoby nejsou jedna a tatáž osoba, doporučuje se, aby spolu navázali kontakt a domluvili se, kdo z nich bude provádět šetření. Jestliže se oznámení týká člena institutu zasvěceného života nebo společnosti apoštolského života, vyšší představený informuje také nejvyššího představeného a v případě institutů a společností diecézního práva rovněž příslušného biskupa.

III. Jak probíhá předběžné šetření?

32. Předběžné šetření probíhá v souladu s kritérii a způsoby uvedenými v kán. 1717 CIC nebo 1468 CCEO, které se připomínají níže.

a) Co je to „předběžné šetření“?

33. Je třeba mít vždy na paměti, že předběžné šetření není proces a jeho cílem není dospět k morální jistotě ohledně průběhu skutku, jenž je předmětem oznámení. Předběžné šetření slouží: a/ ke shromáždění poznatků vhodných pro zevrubné prošetření oznámení o spáchání trestného činu; b/ k ověření věrohodnosti oznámení, tedy k formulaci toho, čemu se říká *fumus delicti* neboli dostačující právní a faktický základ věrohodnosti obvinění.

34. Za tímto účelem, jak navrhuji kánony citované v čl. 32, slouží předběžné šetření k zjištění podrobnějších informací týkajících se skutečností, okolností a přičitatelnosti možného spáchání trestného činu. V této fázi ještě není nutno zevrubně shromažďovat důkazy (svědectví, znalecké posudky), neboť tato povinnost bude součástí případného dalšího trestního řízení. Je důležité, nakolik je to možné,

rekonstruovat fakta, na nichž spočívá obvinění, počet a dobu trvání trestných činů, jejich okolnosti, osobní údaje domnělých obětí, a připojit první odhad případné fyzické, psychické a morální újmy. Je třeba zmínit eventuální vztahy s vnitřním svátostným oborem (při tom je potřeba dodržet, co vyžaduje čl. 24 SST²). Přidají se další možné trestné činy, připisované podezřelému (srov. čl. 8 § 2 SST³), a uvedou se problematické aspekty vyplývající z jeho životopisného profilu. Může být vhodné shromáždit svědectví a dokumenty jakéhokoli druhu a původu (včetně výsledků šetření nebo procesu vedeného státními orgány), které by se jevily jako vskutku užitečné pro doložení a podporu věrohodnosti obvinění. Zároveň je možné zmínit případné nejasné, polehčující nebo přitěžující okolnosti, uvedené v zákoně. Také může být užitečné shromáždit již nyní svědecké výpovědi ohledně věrohodnosti oznamovatelů a domnělých obětí. V příloze k tomuto *Vademecu* je připojeno přehledné schéma potřebných údajů, které instruktor zohlední a vyplní (viz čl. 69).

35. Jestliže se v průběhu předběžného šetření objeví další oznámení o spáchání trestného činu, prověří se v rámci téhož šetření.

36. Jak již bylo zmíněno, získání výsledků šetření vedeného státními orgány (případně celého procesu před státním soudem) by mohlo kanonické předběžné šetření učinit nadbytečným. Nechť ale ti, kdo budou vést předběžné šetření, s náležitou pozorností posoudí šetření vedené státními orgány, neboť jimi použitá kritéria (např. pokud jde o promlčení, o druh trestného činu, o věk oběti...) se mohou značně lišit od předpisů kanonického práva. I v tomto případě lze v pochybnostech doporučit využití konzultace s KNV.

---

2 Čl. 24 SST – § 1. U trestných činů, o nichž v čl. 4 č. 1, Nejvyšší soud nesmí sdělit jméno oznamovatele ani obviněnému, ani jeho právnímu zástupci, ledaže by s tím oznamovatel výslovně souhlasil. § 2. Týž soud musí brát zvlášť v úvahu věrohodnost oznamovatele. § 3. Je třeba dbát na to, aby nedošlo k žádnému porušení svátostného tajemství.

3 Čl. 8 SST – § 2. Tento Nejvyšší soud projednává také jiné trestné činy, z nichž je viník obviněn ochráncem spravedlnosti, z důvodu propojení osobou a spolupachatelstvím.

37. Předběžné šetření by mohlo být nadbytečné i v případě veřejně známého a nezpochybnitelného trestného činu (např. při obdržení procesního spisu státního soudu nebo doznání duchovního).

b) Jaké právní kroky nutno učinit pro zahájení předběžného šetření?

38. Jestliže ordinář nebo hierarcha považuje za vhodné pověřit provedením předběžného šetření jinou zodpovědnou osobu (viz čl. 21), nechť ji vybere na základě kritérií uvedených v kán. 1428 §§ 1–2 CIC nebo 1093 CCEO⁴.

39. Při jmenování takové osoby, s ohledem na spolupráci, jakou mohou nabídnout laici podle kán. 228 CIC a 408 CCEO (srov. č. 13 VELM), nechť ordinář nebo hierarcha pamatuje na to, že pokud bude podle kán. 1717 § 3 CIC a 1468 § 3 CCEO následovat soudní trestní řízení, tatáž osoba v něm nemůže být soudcem. Na základě praxe se doporučuje, aby v případě mimosoudního řízení bylo stejné kritérium použito i při jmenování delegáta a přísedících.

40. Biskup nebo hierarcha nechť při zahájení předběžného šetření vydá v souladu s kán. 1719 CIC a 1470 CCEO dekret, ve kterém jmenuje instruktora a stanoví jeho pravomoci v souladu s kán. 1717 § 3 CIC nebo 1468 § 3 CCEO.

41. Ačkoli to zákon přímo nepředpokládá, doporučuje se jmenovat notářem kněze (srov. kán. 483 § 2 CIC a kán. 253 § 2 CCEO, kde jsou uvedena další kritéria pro výběr) jako pomocníka vyšetřovatelů, aby zajistil veřejnou věrohodnost jím vyhotovených aktů.

---

4 Kán. 1428 CIC – § 1. Soudce nebo předseda senátu může jmenovat vyšetřujícího k vyšetření záležitosti; vybere ho buď ze soudců soudu, nebo z osob schválených k tomuto úkolu biskupem. § 2. Biskup může schválit do úřadu vyšetřujícího duchovní nebo laiky, kteří vynikají dobrými mravy, moudrostí a odbornými znalostmi. Kán. 1093 CCEO – § 1. Soudce nebo předseda senátu může jmenovat vyšetřujícího k vyšetření záležitosti. Vybere jej buď ze sboru soudců, nebo z věřících v Krista, schválených k tomuto úkolu eparchiálním biskupem. § 2. Eparchiální biskup může do úřadu vyšetřujícího schválit věřící v Krista, kteří vynikají dobrými mravy, moudrostí a odbornými znalostmi.

42. Je třeba ovšem poznamenat, že přítomnost notáře není nutná pro platnost akt, jelikož se nejedná o procesní akta.

43. Ve fázi předběžného šetření se nepočítá se jmenováním obhájce spravedlnosti.

c) Jaké doplňující kroky se mohou nebo mají učinit během předběžného šetření?

44. Kánony 1717 § 2 CIC a 1468 § 2 CCEO a články 4 § 2 a 5 § 2 VELM se odvolávají na ochranu dobré pověsti zainteresovaných osob (podezřelého, domnělé oběti, svědků), aby oznámení nevyvolávalo předsudky, odvetu, diskriminaci. Osoba provádějící předběžné šetření musí proto této otázce věnovat zvláštní pozornost a učinit všechna nezbytná opatření, protože dobrá pověst je právo věřících, zakotvené v kánonech 220 CIC a 23 CCEO. Je třeba ovšem poznamenat, že tyto kánony chrání před nedovoleným porušením takového práva: kdykoli by tedy bylo v ohrožení obecné dobro, rozšíření zprávy o existujícím obvinění nemusí nutně znamenat porušení dobré pověsti. Zainteresované osoby ať jsou také informovány, že pokud by ze strany státních orgánů došlo k soudnímu zabavení akt anebo k příkazu je odevzdat, církev už nebude moci zaručit důvěrnost výpovědí a dokumentů, získaných kanonickým šetřením.

45. V každém případě, zvláště je-li nutno informovat veřejnost o probíhajícím šetření, doporučuje se jednat obezřetně, užívat například věcné a stručné formulace, bez senzačních prohlášení, předem se zcela vyvarovat jakéhokoli závěru ohledně viny či nevinu podezřelé osoby (ta může být určena výlučně v případném trestním řízení, zaměřeném na prozkoumání důvodnosti obvinění), a řídit se případným přáním domnělých obětí ohledně respektování soukromí.

46. Protože, jak již bylo řečeno, nelze v této fázi zatím potvrdit vinu osoby, proti níž směřuje oznámení, je třeba se pečlivě vyhýbat – ve veřejných i v soukromých sděleních – jakýmkoli prohlášením jménem církve, institutu nebo společnosti, či na osobní úrovni, protože takto by docházelo k předjímání hodnocení faktů.

47. Dále je třeba mít na paměti, že oznámení, řízení a rozhodnutí, týkající se trestných činů podle čl. 6 SST, podléhají úřednímu tajemství. To neznamená, že by oznamovatel – zvláště hodlá-li se obrátit i na státní orgány – nemohl zveřejnit vlastní postupy. Kromě toho, jelikož ne všechny formy oznámení o podezření ze spáchání trestního činu představují trestní oznámení, je možné eventuálně posoudit, kdy je potřeba se cítit vázán mlčenlivostí s ohledem na respektování dobré pověsti podle čl. 44.

48. V této souvislosti je třeba upozornit na případnou povinnost ordináře či hierarchie informovat státní orgány o přijatém oznámení o spáchání trestního činu a o zahájení předběžného šetření. Zároveň platí dvě zásady: a/ je nutné dodržovat státní zákony (srov. č. 19 VELM); b/ má se respektovat vůle domnělé oběti, pokud není v rozporu s platnou legislativou, a – jak bude řečeno později (čl. 56) – povzbuzovat ji k uplatnění jejích povinností a práv před státní autoritou. Přitom se má uchovat veškerá dokumentace, týkající se takového doporučení, a je potřeba vyvarovat se jakéhokoli odrazování domnělé oběti. V této souvislosti ať se vždycky a všude dodržují případné úmluvy (konkordáty, smlouvy, dohody) uzavřené Apoštolským stolcem s danou zemí.

49. Jestliže právo dané země zavazuje ordináře nebo hierarchu informovat o podezření ze spáchání trestného činu, je třeba to učinit, i když se dá čekat, že podle státních zákonů nebude zahájen žádný proces (například po uplynutí promlčecí lhůty nebo kvůli změně kvalifikace trestného činu).

50. Jestliže státní soudní orgány vydají v souladu s právem příkaz požadující vydání dokumentů souvisejících s kauzou anebo nařídí jejich soudní zabavení, ať ordinář nebo hierarcha spolupracuje se státními orgány. Pokud by vyvstaly pochybnosti ohledně oprávněnosti takové žádosti anebo zabavení, ordinář nebo hierarcha se může poradit s právníky o tom, jaké opravné prostředky umožňuje podat místní právní řád. V takovém případě je vhodné bezodkladně informovat papežského vyslance.

51. V případě nutnosti výslechu nezletilé osoby nebo osoby jí postavené na roveň je třeba zachovat státní předpisy dané země a metody

výslechu odpovídající věku a stavu těchto osob. Je možné, aby nezletilého doprovázela důvěryhodná dospělá osoba. Zároveň je nutno zamezit přímému kontaktu s podezřelým.

52. Ve fázi předběžného šetření přísluší ordináři nebo hierarchovi zvláště citlivý úkol rozhodnout, zda a kdy informovat podezřelého.

53. V tomto ohledu neexistuje všeobecné kritérium ani jednoznačné právní předpisy. Je zapotřebí zvážit celkovou situaci: kromě ochrany dobré pověsti dotčených osob je nutno zohlednit např. možné maření předběžného šetření, pohoršení věřících či včasné zajištění všech indicií, které by mohly být užitečné nebo potřebné.

54. V případě výslechu podezřelého, jelikož se jedná o fázi, která předchází soudu, není povinnost přidělit mu advokáta. Považuje-li to za vhodné, má podezřelý právo využít pomoci advokáta, kterého si sám zvolí. Podezřelému nemůže být uložena přísaha (srov. *ex analogia* kán. 1728 § 2 CIC a 1471 § 2 CCEO).

55. Církevní autority se mají zasadit o to, aby se s domnělou obětí a její rodinou zacházelo důstojně a s úctou. Mají jim zajistit přijetí, vyslechnutí a doprovázení, včetně odborné pomoci duchovní, lékařské a psychologické, a to podle konkrétní situace (srov. čl. 5 VELM). Totéž platí ve vztahu k podezřelému. Je třeba zabránit vzniku dojmu, že se předjímají výsledky řízení.

56. Je naprosto nezbytné, aby se v této fázi zamezilo jakémukoli jednání, které by domnělé oběti mohly interpretovat jako překážku ve výkonu jejich občanských práv před státními orgány.

57. Tam, kde existují státní nebo církevní organizace, nabízející informace a pomoc obětem, popřípadě poradenskou službu církevním autoritám, je dobré je využít. Cílem těchto organizací je výlučně poradenství, poskytování informací a pomoc. Jejich závěry žádným způsobem nezakládají procesní kanonické rozhodnutí.

58. K ochraně dobré pověsti zainteresovaných osob a k ochraně obecného dobra, a současně k zamezení dalších okolností (například zabránění pohoršení, nebezpečí maření budoucích důkazů, výhrůžky či

jiné postoje vedoucí k odrazování domnělé oběti od jejích práv, ochrana dalších možných obětí), má ordinář nebo hierarcha podle č. 19 SST právo již od zahájení předběžného šetření uložit předběžná opatření, uvedená v kán. 1722 CIC a 1473 CCEO⁵.

59. Předběžná opatření, uvedená v těchto kánonech, představují úplný seznam, takže lze použít pouze jedno nebo více z nich.

60. To neznamená, že ordinář nebo hierarcha nemůže podle své pravomoci uložit další disciplinární opatření, která však v úzkém smyslu slova nemohou být označována jako „předběžná opatření“.

d) Jakým způsobem se ukládají předběžná opatření?

61. V první řadě je třeba říct, že předběžné opatření není trestem (tresty se ukládají pouze po ukončení trestního řízení), ale administrativním rozhodnutím, jehož cíle popisují kánony 1722 CIC a 1473 CCEO. Zainteresovanému je třeba jasně vysvětlit, že takové opatření nemá trestní charakter, aby si nemyslel, že již byl předčasně odsouzen nebo potrestán. Dále je nutno zdůraznit, že předběžná opatření se mají odvolat po zániku důvodu jejich uložení a zanikají ukončením případného trestního řízení. Kromě toho mohou být upravována (zprísňena nebo zmírněna), pokud to vyžadují okolnosti. Každopádně se doporučuje zvláštní opatrnost a rozlišování při posuzování zániku příčin vedoucích k opatření; nelze ani vyloučit – po odvolání – možnost jejich opětovného uložení.

---

5 Kán. 1722 CIC – K zabránění pohoršení, ochraně svobody svědků, zabezpečení průběhu spravedlnosti může ordinář po poradě s ochráncem spravedlnosti a po předvolání obžalovaného zakázat mu v kterémkoliv stavu řízení výkon posvátné služby nebo některého církevního úřadu nebo úkolu, uložit mu nebo zakázat pobyt na některém místě nebo území nebo také mu zakázat veřejnou aktivní účast na eucharistii (...). Kán. 1473 CCEO – K zabránění pohoršení, ochraně svobody svědků a zabezpečení průběhu spravedlnosti může hierarcha (...) zabránit obžalovanému vykonávat moc ze svěcení, úřadu, služby nebo jiného úkolu, uložit mu nebo zakázat pobyt na některém místě nebo území, anebo mu i zakázat veřejné přijímání Božské eucharistie (...).

62. Často se stává, že se stále užívá zastaralého spojení *suspense a divinis* pro označení zákazu výkonu služby, uloženého duchovnímu jako předběžné opatření. Je dobré vyhybat se takovémuto spojení, stejně tak jako *suspense ad cautelam*, neboť podle platné legislativy je *suspense* trestem, a v této fázi nemůže být ještě uložena. Správným označením může být například *zákaz* výkonu služby.

63. Je třeba se vyvarovat pouhého přeložení zainteresovaného duchovního do jiného úřadu, přesídlení do jiného kraje či řeholního domu s předpokladem, že jeho vzdálení z místa domnělého trestného činu nebo od domnělých obětí představuje dostatečné vyřešení případu.

64. Předběžná opatření, o nichž se hovoří v čl. 58, se ukládají formou trestního příkazu, úředně sděleného v souladu s ustanovením práva (srov. kán. 49 a 1319 CIC a 1406 a 1510 CCEO).

65. Je potřeba mít na paměti, že pokud se rozhoduje o změně nebo odvolání předběžných opatření, je nutno tak učinit příslušným dekretem oznámeným v souladu s ustanovením práva. Naopak to není nutné po skončení případného řízení, jelikož v té chvíli předběžná opatření pozbývají platnosti mocí samotného práva.

e) Jak postupovat po ukončení předběžného šetření?

66. Za účelem nestrannosti a dosažení spravedlnosti se doporučuje, aby délka předběžného šetření odpovídala cíli samotného šetření, tedy ověření věrohodnosti oznámení o spáchání trestného činu (*notitia de delicto*) a zjištění odpovídající existence tzv. *fumus delicti*. Neopodstatněné prodlužování délky předběžného šetření může představovat nedbalost ze strany církevní autority.

67. Pokud předběžné šetření provedla vhodná osoba jmenovaná ordinářem nebo hierarchou, nechť mu předá celý spis včetně svého zhodnocení výsledků šetření.

68. Podle kánonů 1719 CIC a 1470 CCEO musí ordinář vydat dekret o ukončení předběžného šetření.

69. Podle čl. 16 SST po ukončení předběžného šetření s jakýmkoli výsledkem má ordinář nebo hierarcha povinnost co nejrychleji předat ověřenou kopii spisu na KNV. K ověřené kopii spisu a k doplňující tabulce v příloze necht' připojí své zhodnocení výsledků šetření (*votum*) a svůj případný návrh, jakým způsobem postupovat (například jestli považuje za vhodné zahájit trestní řízení a případně jakého druhu; zda je postačující trest udělený státními orgány; jestli v daném případě nemá ordinář nebo hierarcha uložit raději administrativní opatření; zda by mělo být uplatněno promlčení trestného činu anebo by měla být udělena výjimka).

70. V případě, že ordinář nebo hierarcha, který provedl předběžné šetření, je vyšším řeholním představeným, je dobré, aby předal kopii spisu ze šetření také nejvyššímu představenému (popřípadě příslušnému biskupovi, pokud jde o instituty či společnosti diecézního práva), jelikož jsou to oni, s nimiž následně KNV navazuje kontakt. Nejvyšší představený odešle na KNV vlastní *votum* podle čl. 69.

71. Pokud ordinář, který provedl předběžné šetření, není ordinářem místa, kde došlo ke spáchání domnělého trestného činu, necht' ho informuje o výsledku šetření.

72. Spis necht' je zaslán v jednom provedení; je vhodné, aby byl ověřen notářem kurie, jestliže nebyl jmenován zvláštní notář pro předběžné šetření.

73. Kánony 1719 CIC a 1470 CCEO nařizují, aby originál spisu byl uschován v tajném archivu kurie.

74. Rovněž podle čl. 16 SST ordinář nebo hierarcha musí po předání spisu předběžného šetření na KNV čekat na sdělení či informace o dalším postupu ze strany KNV.

75. Pokud by mezitím vyvstaly další skutečnosti, týkající se předběžně šetřené věci, případně nová obvinění, musejí být samozřejmě bezodkladně předána na KNV jako doplnění toho, co již bylo odesláno dříve. V případě, že by se z tohoto důvodu jevilo jako vhodné znovu otevřít předběžné šetření, je potřeba o tom bezodkladně informovat KNV.

IV. Co může v této fázi udělat KNV?

76. Po obdržení spisu předběžného šetření KNV zpravidla bezodkladně vyrozumí ordináře, hierarchu, nejvyššího představeného (v případě řeholníků také Kongregaci pro instituty zasvěceného života a společnosti apoštolského života; náleží-li duchovní k některé z východních církví, tak i Kongregaci pro východní církve; a konečně Kongregaci pro evangelizaci národů, jestliže duchovní působí na území, podléhající tomuto dikasteriu), sdělením jednacího čísla příslušného případu, pokud se tak nestalo již dříve. Při veškeré další komunikaci s KNV je nutno uvádět toto číslo.

77. Následně, po náležitém seznámení se se spisem, má KNV různé možnosti, jak postupovat: spis založit; požádat o podrobnější předběžné šetření; uložit disciplinární opatření netrestního charakteru, a to zpravidla trestním příkazem; uložit trestní opatření nebo pokání, případně napomenutí či důtku; zahájit trestní řízení; anebo určit jiné způsoby pastorační péče. Ordináři bude sděleno rozhodnutí s příslušnými pokyny, jak ho realizovat.

a) Co to jsou disciplinární opatření netrestního charakteru?

78. Disciplinární opatření netrestního charakteru jsou individuální správní akty (neboli akty ordináře či hierarchy, případně také KNV), jimiž se obviněnému něco nařizuje nebo zakazuje. V těchto případech se zpravidla nařizuje větší či menší omezení výkonu služby v závislosti na případu, stejně jako povinnost zdržovat se na určitém místě. Zdůrazňuje se, že nejde o tresty, nýbrž o úkony řízení, určené k zajištění a k ochraně společného dobra a církevní disciplíny, a k zamezení pohoršení věřících.

b) Co je to trestní příkaz?

79. Řádnou formou, kterou se ukládají tato opatření, je trestní příkaz, v souladu s kán. 1319 § 1 CIC a 1406 § 1 CCEO. Kánon 1406 § 2 CCEO mu staví na roveň napomenutí s pohrůzkou trestu.

80. Formální požadavky, které musí splňovat určitý příkaz, byly již zmíněny výše (kán. 49 CIC a další, a 1510 CCEO a další). Jelikož

se však jedná o trestní příkaz, musí být v textu jasně uveden stanovený trest, pokud by adresát příkazu porušil opatření, která mu byla uložena.

81. Je třeba mít na paměti, že podle kán. 1319 § 1 CIC nelze trestním příkazem stanovit trvalé tresty pořádkové; kromě toho musí být trest jasně vymezen. Další výjimky z trestů, vztahující se na věřící východních církví, vymezuje kán. 1406 § 1 CCEO.

82. Proti tomuto administrativnímu úkonu je možno podat rekurz v souladu se zákonem.

c) Co to jsou trestní opatření, pokání a veřejná důtka?

83. Ohledně definice trestních opatření, pokání a veřejné důtky se odkazuje na kánony 1339 a 1340 § 1 CIC, a 1427 CCEO⁶.

V. Jaká jsou možná rozhodnutí v trestním řízení?

84. Rozhodnutí po ukončení trestního řízení, ať soudního nebo mimosoudního, mohou mít trojí výsledek:

– *odsouzení* („*constat*“), pokud se s morální jistotou prokáže vina obžalovaného ve vztahu k trestnému činu, který se mu přisuzuje. V takovém případě musí být přesně stanoven druh uloženého nebo úředně prohlášeného kanonického trestu;

---

6 Kán. 1339 CIC – § 1. Ordinář může osobně nebo prostřednictvím jiného napomenout toho, kdo je ve velmi blízké příležitosti ke zločinu, nebo toho, kdo je po provedeném šetření vážně podezřelý ze spáchání zločinu. § 2. Udělit důtku způsobem přiměřeným zvláštním okolnostem osoby a skutku může tomu, z jehož chování vzniká pohoršení nebo závažné porušení pořádku. § 3. O napomenutí nebo důtce musí být známo alespoň z nějaké listiny, která se uchová v tajném archivu kurie. Kán. 1340 CIC – § 1. Trestní pokání, které je možno uložit pro vnější obor, obsahuje povinnost vykonat nějaký úkon víry, zbožnosti nebo křesťanské lásky. Kán. 1427 CCEO – § 1. S výjimkou partikulárního práva, veřejná důtka se udílí před notářem nebo dvěma svědky, anebo písemně, ale tak, aby z nějaké listiny bylo známo převzetí listu a jeho obsah. § 2. Je třeba se vyvarovat, aby tato veřejná důtka nebyla příčinou ještě horší pověsti viníka, než je postačující vzhledem ke skutku.

- *zproštění viny* („*constat de non*“), pokud se s morální jistotou prokáže nevina obviněného, a to tak, že se skutek nestal, že ho nespáchal obviněný, skutek není podle zákona trestným činem, anebo byl spáchán osobou nemající trestní odpovědnost;
- *osvobození* („*non constat*“), pokud nebylo možné dospět k morální jistotě ohledně viny obviněného, a to z důvodu chybějících, nedostatečných nebo protichůdných důkazů o tom, že se skutek stal, že byl spáchán obviněným, anebo že byl spáchán osobou mající trestní odpovědnost.

Zde je možnost postarat se o společné dobro nebo o prospěch obviněného vhodným napomenutím, trestním opatřením a jinými způsoby pastorační péče (srov. kán. 1348 CIC).

V rozhodnutí (formou rozsudku nebo dekretu) musí být uvedeno, o který ze tří výsledků se jedná, aby tak bylo jasné, zda byla prokázána vina, nebo byla prokázána nevina, nebo se vinu nepodařilo prokázat.

VI. Jaká jsou možná trestní řízení?

85. V souladu se zákonem existují tři možná trestní řízení: trestní řízení soudní; trestní řízení mimosoudní; a řízení uvedené v čl. 21 § 2 odst. 2 SST.

86. Řízení uvedené v čl. 21 § 2 odst. 2 SST⁷ je vyhrazeno pro nejtěžší případy a je ukončeno přímým rozhodnutím papeže. Nicméně i v takovém případě, kdy je spáchání trestného činu zjevné, je pachateli zajištěno právo na obhajobu.

87. Ohledně soudního trestního řízení se odkazuje na patřičná ustanovení zákona, na příslušné kodexy a na články 8–15, 18–19, 21 § 1, 22–31 SST.

---

7 Čl. 21 § 2 odst. 2 SST – Kongregace pro nauku víry může: (...) 2. nejtěžší případy, kde – po umožnění viníkovi hájit se – je spáchání trestného činu zcela zřejmé, předat přímo papeži k rozhodnutí ohledně propuštění z duchovního stavu nebo zbavení duchovenské hodnosti spojené s dispensí od celibátu.

88. Soudní trestní řízení nevyžaduje dvojí shodný rozsudek, a proto rozhodnutím případně druhé instance ve formě rozsudku se věc považuje za pravomocně rozhodnutou (srov. taktéž čl. 28 SST). U rozsudku, který se stal pravomocným, je možný návrat do původního stavu, pokud je zřejmé, že rozsudek je nespravedlivý (srov. kán. 1645 CIC, 1326 CCEO), anebo v případě stížnosti na neplatnost (srov. kán. 1619 a násl. CIC, 1302 a násl. CCEO). Pro tento druh řízení musí být vždy ustanoven senát, který je tvořen nejméně třemi soudci. Právo odvolat se proti rozsudku první instance má nejen obviněná strana, která se cítí být rozsudkem nespravedlivě poškozena, ale také ochránce spravedlnosti KNV (srov. čl. 26 § 2 SST).

89. Podle článků 16 a 17 SST může soudní trestní řízení probíhat na KNV anebo být svěřeno některému nižšímu soudu. O rozhodnutí v této věci budou informováni všichni zainteresovaní zvláštním listem.

90. I v průběhu soudního či mimosoudního trestního řízení mohou být obviněnému uložena předběžná opatření, a to podle čl. 58 až 65.

a) Co je to mimosoudní trestní řízení?

91. Mimosoudní trestní řízení, nazývané někdy jako „*administrativní řízení*“, je typ trestního řízení, které zjednodušuje formality vyžadované v soudním řízení, s cílem urychlit průběh spravedlnosti, aniž by se tím vyloučily procesní záruky nezbytné pro spravedlivý proces (srov. kán. 221 CIC a 24 CCEO).

92. V případě trestných činů, vyhrazených KNV, článek 21 § 2 odst. 1 SST, s odvoláním na kán. 1720 CIC a 1486 CCEO, stanoví, že jedině KNV může v jednotlivých případech, z úřední moci nebo na žádost ordináře či hierarchy, rozhodnout, zda postupovat tímto způsobem.

93. Stejně jako soudní řízení, tak i mimosoudní trestní řízení může probíhat na KNV anebo být svěřeno některé nižší instanci, to je ordináři nebo hierarchovi obviněného, anebo třetí straně, pověřené KNV na případnou žádost ordináře nebo hierarchy. O rozhodnutí v této věci budou informováni všichni zainteresovaní zvláštním listem.

94. Mimosoudní trestní řízení probíhá mírně odlišnými postupy v obou kodexech. V případě nejasností, kterým kodexem se řídit (například když duchovní latinské církve slouží u východních církví, anebo u duchovních východních církví na latinském území), je třeba s KNV vyjasnit, kterým kodexem se řídit, a následně se pečlivě držet tohoto rozhodnutí.

b) Jak probíhá mimosoudní trestní řízení podle CIC?

95. Když ordinář obdrží od KNV pověření vést mimosoudní trestní řízení, nejprve se musí rozhodnout, zda ho bude vést osobně, anebo jmenuje svého zmocněnce. Současně musí jmenovat dva přísedící, kteří mu nebo jeho zmocněnci budou pomáhat ve fázi hodnocení. Při jejich výběru může být vhodné řídit se kritérii uvedenými v kán. 1424 a 1448 § 1 CIC. Je nutné jmenovat také notáře podle kritérií uvedených v čl. 41. Nepředpokládá se jmenování ochránce spravedlnosti.

96. Shora uvedení jsou jmenováni na základě příslušného dekretu. Od úředníků se vyžaduje složení přísahy, že budou věrně plnit svěřený úřad a zachovají tajemství. Složení přísahy musí být součástí spisu.

97. Následně ordinář (resp. jeho zmocněnec) zahájí řízení, a to dekretem o předvolání obviněného. Takový dekret musí obsahovat: jasné označení předvolané osoby, místa a času, kam a kdy se má dostavit; důvodu, proč je předvolán, tj. seznámit se s obviněním (důvody obvinění budou v hrubých rysech popsány v textu) a příslušnými důkazy (které v textu nemusí být nezbytně uvedeny), a využít svého práva na obhajobu.

98. Ačkoli to v případě mimosoudního řízení právo přímo nepředpokládá, protože se jedná o trestní záležitost, je velmi vhodné, aby v souladu s kán. 1723 a 1481 §§ 1–2 CIC využil obviněný pomoci prokurátora a/nebo advokáta, kterého si zvolil, nebo, pokud tak neučiní, mu byl úředně přidělen. Jméno advokáta musí být oznámeno ordináři (resp. jeho zmocněnci) ještě před zasedáním ke sdělení obvinění

a důkazů, a to předložením věrohodného zmocnění v souladu s kán. 1484 § 1 CIC, za účelem ověření náležitostí, vyžadovaných kán. 1483 CIC⁸.

99. Jestliže se obviněný odmítá nebo zapomene dostavit, nechť ordi-nář (resp. jeho zmocněnec) zváží, zda jej předvolá znovu.

100. Obviněného, který se odmítá nebo zapomene dostavit po prvním nebo po druhém předvolání, je třeba poučit, že řízení bude pokračovat i v jeho nepřítomnosti. Tato informace může být sdělena již při prv-ním předvolání. Pokud se obviněný zapomněl nebo odmítl dostavit, nechť je to zaprotokolováno a pokračuje se v řízení.

101. Ve stanovený den a hodinu zasedání, na kterém má být sděleno obvinění a důkazy, se obviněnému a případně advokátovi, který jej doprovází, předloží spis předběžného šetření. Je třeba připomenout povinnost úředního tajemství.

102. Pokud se případ dotýkal svátosti smíření, je potřeba věnovat zvláštní pozornost dodržení čl. 24 SST, který stanoví, aby obvině-nému nebylo sděleno jméno domnělé oběti, ledaže by k tomu dala výslovný souhlas.

103. Účast přisedících při sdělení obvinění a důkazů není povinná.

104. Sdělení obvinění a důkazů se koná, aby byla obviněnému dána možnost se hájit (srov. kán. 1720 § 1 CIC).

105. Pod pojmem „obvinění“ se rozumí trestný čin, ke kterému mělo dojít na základě výpovědi domnělé oběti nebo jiné osoby, podle vý-sledků předběžného šetření. Vznést obvinění tedy znamená sdělit ob-viněnému trestný čin, kterého se měl dopustit, spolu s jeho popisem (například místo spáchání, počet a případná jména domnělých obětí, okolnosti).

---

8 Kán 1483 CIC – Zástupce i advokát musí být zletilý a mít dobrou pověst; advokát mimo to musí být katolík, pokud diecézní biskup neposkytne vý-jimku, a doktor kanonického práva nebo opravdu znalý a musí být schvá-len biskupem.

106. Pod pojmem „důkazy“ se rozumí veškerý materiál, který byl shromážděn v průběhu předběžného šetření a případně další získaný materiál: v první řadě protokol o obvinění, podaném domnělými oběťmi; dále dokumenty, týkající se případu (například lékařské záznamy, výpis komunikace, včetně elektronické, fotografie, důkazy o nabytí, výpisy z bankovních účtů); pak protokoly z výpovědí případných svědků; a nakonec případné znalecké posudky (lékařské – včetně psychiatrických, psychologické, grafologické), které ten, kdo prováděl předběžné šetření, považoval za vhodné získat nebo nechat vypracovat. Je třeba dodržet pravidla důvěrnosti, které eventuálně ukládá státní zákon.

107. Veškerý výše uvedený materiál je nazýván „důkazy“, neboť i když byl získán ještě před samotným řízením, ve chvíli zahájení mimosoudního řízení se automaticky stává důkazním materiálem.

108. Ve kterékoli fázi řízení je dovoleno, aby ordinář, resp. jeho zmocněnec, nařídil zajištění dalších důkazů, pokud se mu to jeví vhodné na základě výsledků předběžného šetření. Může se tak stát i na žádost obviněného ve fázi obhajoby. O výsledku bude obviněný samozřejmě informován v jejím průběhu. Vše, co bylo získáno v návaznosti na obhajobu, bude obviněnému sděleno při dalším zasedání, pokud byla odhalena nová obvinění nebo důkazy. V opačném případě lze tento materiál považovat pouze za doplňující část obhajoby.

109. Obhajoba se podává dvěma způsoby: a/ během samotného projednávání formou příslušného protokolu, podepsaného všemi přítomnými (ale především ordinářem, resp. jeho zmocněncem, obviněným a případně obhájcem, notářem); b/ stanovením přiměřeného termínu, ve kterém bude obhajoba písemně sdělena ordináři, resp. jeho zmocněnci.

110. Je nutno pamatovat na to, že v souladu s kán. 1728 § 2 CIC není obviněný povinen přiznat se k trestnému činu ani mu nemůže být uložena přísaha mluvit pravdu.

111. Obhajoba obviněného může samozřejmě využít všech dovolených prostředků, např. požádat o výslech neobjektivních svědků, anebo předložit dokumenty a znalecké posudky.

112. Pokud jde o připuštění těchto důkazů (a zvláště o shromažďování výpovědí případných svědků), jsou závazná kritéria, jimiž se řídí soudce podle předpisů obecného práva ve sporném procesu⁹.

113. Pokud to vyžaduje konkrétní situace, nechť ordinář, resp. jeho zmocněnec, posoudí důvěryhodnost účastníků řízení¹⁰. Avšak v souladu s čl. 24 § 2 SST má ve vztahu k oznamovateli tuto povinnost, kdykoli by se případ týkal svátosti smíření.

114. Protože se jedná o trestní řízení, nepočítá se v něm s povinností účasti oznamovatele. Ten ve skutečnosti uplatnil své právo tím, že přispěl ke vznesení obvinění a ke shromáždění důkazů. Od toho okamžiku v obvinění dále pokračuje ordinář, resp. jeho zmocněnec.

e) Jak končí mimosoudní trestní řízení podle CIC?

115. Ordinář, resp. jeho zmocněnec, vyzve dva přísedící, aby do určitého přiměřeného termínu poskytli svá hodnocení důkazů a argumentů obhajoby v souladu s kán. 1720 odst. 2 CIC. Také je může dekretem vyzvat ke společnému zasedání, na němž provedou toto hodnocení. Smyslem takového zasedání je usnadnit rozbor, diskusi a konfrontaci. Ohledně tohoto nezávazného, leč doporučeného zasedání neexistují zvláštní právní předpisy.

---

9 Obdobně kán. 1527 CIC – § 1. Je možno použít jakýkoliv druh důkazů, které se jeví soudci jako užitečné k posouzení záležitosti a jsou dovolené.

10 Obdobně kán. 1572 CIC – Při hodnocení svědectví bere soudce v úvahu, když si podle potřeby vyžádal písemné svědectví: 1) osobní poměry, mravní život; 2) zdali svědčí na základě vlastních poznatků, hlavně co sám viděl a slyšel, nebo ze svého domnění, z veřejného mínění, z doslechu; 3) zda svědek pevně trvá na své výpovědi nebo zda je zmatený, nejistý nebo nestálý; 4) zda se svědectví shoduje s jinými nebo je či není potvrzeno jinými důkazními prostředky.

116. Přisedícím necht' je předem poskytnut celý procesní spis a dostatek času na prostudování a osobní hodnocení. Je vhodné připomenout jim povinnost zachování úředního tajemství.

117. Ačkoli to právo přímo nepředpokládá, je vhodné, aby *votum* přisedících bylo formulováno písemně, což kompetentní osobě následně usnadní vyhotovení závěrečného dekretu.

118. Stejně tak pokud jsou důkazy a argumenty obhajoby hodnoceny při společném zasedání, doporučuje se dělat si poznámky z jednotlivých příspěvků a z diskuse, např. formou protokolu, podepsaného účastníky. Na tyto písemnosti se pak vztahuje úřední tajemství a nesmí se šířit.

119. Když se s jistotou potvrdí trestný čin, ordinář, resp. jeho zmocněnec, (srov. kán. 1720 odst. 3 CIC) vydá rozhodnutí, kterým ukončí řízení uložením trestu, trestního opatření nebo pokání, jež bude považovat za nejvhodnější pro nápravu pohoršení, obnovení spravedlnosti a nápravu viníka.

120. Ordinář necht' vždycky pamatuje na to, že pokud chce uložit trvalý trest podle čl. 21 § 2 odst. 1 SST, musí mít předem pověření od KNV. Tím se ruší, ale pouze u těchto případů, zákaz ukládat trvalé tresty správním rozhodnutím v souladu s kán. 1342 § 2 CIC.

121. Mezi trvalé tresty se řadí pouze ty, které jsou vyjmenovány v kán. 1336 § 1 CIC¹¹, s přihlédnutím ke kán. 1337 a 1338 CIC¹².

---

11 Kán. 1336 CIC – § 1. Pořádkové tresty, které mohou postihnout viníka buď natrvalo, nebo na dobu určitou nebo neurčitou, jsou kromě jiných, které případně stanovil zákon: 1) zákaz nebo příkaz pobývat na určitém místě nebo území; 2) zbavení moci, úřadu, úkolu, práva, privilegia, zmocnění, výhody, titulu, vyznamenání, i pouze čestného; 3) zákaz vykonávat, co je uvedeno v odst. 2, nebo zákaz toho na určitém místě nebo mimo určité místo; tyto zákazy nemají nikdy za následek neplatnost; 4) trestní přeložení na jiný úřad; 5) propuštění z duchovenského stavu.

12 Kán. 1337 CIC – § 1. Zákazem pobývat na určitém místě nebo území může být potrestán jak duchovní, tak řeholník; příkazem pobývat na určitém místě nebo území jednak světský duchovní, jednak v mezích stanov i řeholník. § 2. K uložení příkazu pobývat na určitém místě nebo území je třeba souhlasu ordináře toho místa, pokud se nejedná o dům, určený

122. Protože se jedná o mimosoudní proces, je třeba připomenout, že trestní rozhodnutí není rozsudek, který se vydává pouze po ukončeném soudním řízení, i když – jako rozsudek – nařizuje trest.

123. Zmiňované rozhodnutí je osobním aktem ordináře, resp. jeho zmocněnce, a proto nemusí být podepsáno přísedícími, ale pouze ověřeno notářem.

124. Kromě všeobecných formalit, platných pro jakékoli rozhodnutí (srov. kán. 48–56 CIC), trestní rozhodnutí musí v hrubých rysech uvádět základní důvody obvinění a průběh řízení, a především musí alespoň v krátkosti vysvětlit důvody, o které se rozhodnutí opírá: právní (tedy vyjmenováním kánonů, o které se rozhodnutí opírá – například ty, které definují trestný čin; ty, které definují případné polehčující, osvobozující či přitěžující okolnosti; a byť jenom v hlavních rysech, právní úvahu, která vedla k rozhodnutí je aplikovat) a skutkové.

125. Skutkové odůvodnění vyžaduje pochopitelně největší pečlivost, protože autor rozhodnutí musí vysvětlit důvody, na základě kterých, po srovnání materiálu obvinění a tvrzení obhajoby, jež musí ve vysvětlení souhrnně uvést, dospěl k tomu, zda se skutek stal nebo nestal, anebo že neexistuje morální jistota o jeho spáchání.

126. Je pochopitelné, že ne všichni mají hluboké znalosti kanonického práva a jeho formálního jazyka. Proto se u trestního rozhodnutí vyžaduje, aby se především vypořádalo s argumentací, která vedla k rozhodnutí, než aby se zabývalo přesnou terminologií. Případně je možné obrátit se na kompetentní osoby.

---

i pro duchovní z jiných diecézí konající pokání nebo pro jejich nápravu. Kán. 1338 CIC – § 1. Zbavení a zákazy, uvedené v kán. 1336, § 1, odst. 2 a 3, se nikdy netýkají moci, úřadů, úkolů, práv, privilegií, zmocnění, výhod, titulů a vyznamenání, která nepodléhají představenému, který trest uložil. § 2. Je možné pouze zakázat buď zcela, anebo částečně výkon moci ze svátosti svěcení, nelze však zbavit moci z této svátosti; rovněž nelze zbavit akademických hodností. § 3. O zákazech, které jsou uvedeny v kán. 1336, § 1, odst. 3, je nutno zachovat ustanovení o nápravných trestech v kán. 1335.

127. Oznámení celého rozhodnutí (tedy nikoliv pouze jeho části obsahující rozhodnutí) se uskuteční právem předepsaným způsobem (srov. kán. 54–56 CIC¹³) a v náležité formě.

128. Vždy je potřeba KNV zaslat ověřenou kopii spisu (pokud se tak nestalo již dříve) a oznámeného rozhodnutí.

129. Jestliže se KNV rozhodne vést sama mimosoudní trestní řízení, všechna ustanovení počínaje čl. 91 se budou týkat jí, při zachování práva vyžádat si v případě potřeby spolupráci nižších instancí.

d) Jak probíhá mimosoudní trestní řízení podle CCEO?

130. Jak bylo řečeno v čl. 94, mimosoudní trestní řízení podle CCEO obsahuje několik charakteristických znaků, typických pro toto právo. Za účelem snadnějšího vysvětlení a zamezení opakování budou uvedeny pouze tyto zvláštnosti. Proto k dosud popsané praxi, společně s CIC, je potřeba doplnit následující.

131. V prvé řadě je třeba připomenout pečlivé dodržování kán. 1486 CCEO, a to pod trestem neplatnosti trestního rozhodnutí.

132. V mimosoudním trestním řízení se podle CCEO nepočítá s přítomností přísedících, ale je naopak povinná účast ochránce spravedlnosti.

133. Na zasedání, na kterém má být sděleno obvinění a důkazy, musí být povinně přítomen ochránce spravedlnosti a notář.

---

13 Kán. 54 CIC – § 1. Rozhodnutí, jehož provedení je svěřeno vykonavatelí, má právní účinky od okamžiku provedení; v ostatních případech od okamžiku, kdy bylo adresátovi sděleno jménem původce rozhodnutí. § 2. Aby se mohlo vynutit splnění rozhodnutí, je nutno je oznámit zákonnou listinou podle norem práva. Kán. 55 CIC – Při dodržení kán. 37 a kán. 51, jestliže velmi vážný důvod brání tomu, aby rozhodnutí bylo v písemné formě doručeno, považuje se rozhodnutí za sdělené, když bylo adresátovi přečteno před notářem nebo dvěma svědky, o čemž se vyhotoví listina, kterou podepíší všichni přítomní. Kán. 56 CIC – Rozhodnutí se považuje za sdělené, jestliže adresát byl řádně předvolán k převzetí nebo vyslechnutí rozhodnutí a nedostavil se bez spravedlivého důvodu nebo odmítl podepsat.

134. Podle kán. 1486 § 1 odst. 2 CCEO toto zasedání, jakož i následná obhajoba probíhají výlučně formou ústního jednání. To však neznamená, že by obhajoba nemohla být podána písemně.

135. Necht' se s ohledem na závažnost trestného činu pečlivě zváží, zda tresty, uvedené v kán. 1426 § 1 CCEO, jsou skutečně přiměřené pro dosažení toho, co stanoví kán. 1401 CCEO. Při rozhodování o uložení trestu mají být zachovány kán. 1429¹⁴ a 1430¹⁵ CCEO.

136. Hierarcha nebo jeho zmocněnec necht' vždycky pamatují na to, že v souladu s čl. 21 § 2 odst. 1 SST se ruší zákazy uvedené v kán. 1402 § 2 CCEO. Z tohoto důvodu může svým rozhodnutím uložit trvalý trest, a to za předpokladu, že k tomu předem obdržel pověření od KNV, jak to vyžaduje uvedený čl. 21 § 2 odst. 1 SST.

137. Ohledně vydání trestního rozhodnutí platí kritéria uvedena v čl. 119 až 126.

138. Rozhodnutí bude oznámeno v souladu s kán. 1520 CCEO a v náležité formě.

139. Ve všem ostatním, co nebylo uvedeno v předchozích člancích, se odkazuje na to, co bylo napsáno pro mimosoudní řízení podle CIC, a to i pro případné řízení na KNV.

---

14 Kán. 1429 CCEO – § 1. Zákaz pobývat na určitém místě může být uložen pouze klerikům nebo řeholníkům nebo členům společností apoštolského života na způsob řeholníků, avšak příkaz pobývat na určitém místě nebo území jenom klerikům zapsaným do eparchie, při zachování práva institutů zasvěceného života. § 2. K uložení příkazu pobývat na určitém místě nebo území se vyžaduje souhlas místního hierarchy, nejedná-li se o dům institutu zasvěceného života papežského či patriarchálního práva, kdy se vyžaduje souhlas příslušného představeného; anebo o dům určený k pokání a nápravě kleriků z více eparchií.

15 Kán. 1430 CCEO – § 1. Trestní zbavení se mohou týkat pouze těch mocí, úřadů, služby, úkolů, práv, privilegií, zmocnění, výhod, titulů a insignií, které podléhají představenému, jenž trest uložil, nebo hierarchovi, který dal podnět k trestnímu řízení, příp. je uložil dekretem. Totéž platí pro trestní přeložení na jiný úřad. § 2. Nelze zbavit moci ze svěcení, ale pouze zakázat výkon všech nebo některých jejích úkonů v souladu s normami obyčejového práva; stejně tak nelze zbavit akademických hodností.

e) Podléhá trestní rozhodnutí úřednímu tajemství?

140. Jak již bylo řečeno (srov. čl. 47), procesní spis i rozhodnutí podléhají úřednímu tajemství. Je zapotřebí na to neustále upozorňovat všechny účastníky řízení, ať se na něm podílejí z jakéhokoli titulu.

141. Obviněnému má být oznámeno celé rozhodnutí. Má být sděleno i jeho zástupci, pokud ho měl.

VII. Co se může stát, když skončí trestní řízení?

142. Podle typu řízení mají osoby, které se ho zúčastnily jako strany, různé možnosti.

143. V případě řízení podle čl. 21 § 2 odst. 2 SST, jelikož se jedná o rozhodnutí papeže, se proti němu nelze odvolat (srov. kán. 333 § 3 CIC a 45 § 3 CCEO).

144. V případě soudního trestního řízení právo předpokládá možnosti napadnutí rozhodnutí, a to stížností na neplatnost, návratem do původního stavu a odvoláním.

145. V souladu s čl. 20 odst. 1 SST jediným soudem druhé instance, na který se lze obrátit, je KNV.

146. Při podání odvolání se postupuje dle ustanovení zákona. Je třeba pečlivě dbát na to, že čl. 28 odst. 2 SST upravuje lhůtu pro podání odvolání zavedením pevné lhůty jednoho měsíce, který se počítá podle kán. 202 § 1 CIC a 1545 § 1 CCEO.

147. V případě mimosoudního trestního řízení je možno podat rekurz proti rozhodnutí, kterým bylo toto řízení ukončeno, při zachování podmínek stanovených zákonem, a sice dle kán. 1734 a násl. CIC a 1487 CCEO (srov. kapitola VIII).

148. Odvolání a rekurzy mají podle kán. 1353 CIC a kán. 1319 a 1487 § 2 CCEO odkladné účinky trestu.

149. Protože je trest odložen a nastupuje návrat do fáze srovnatelné s fází před zahájením řízení, zůstávají v platnosti předběžná opatření s týmiž omezeními a režimem, o nichž pojednávají čl. 58 až 65.

VIII. Co dělat v případě rekuru proti trestnímu rozhodnutí?

150. Právo počítá s různými možnostmi, podle kodexů.

a) S čím počítá CIC v případě rekuru proti trestnímu rozhodnutí?

151. Ten, kdo chce podat rekurz proti trestnímu rozhodnutí, musí podle kán. 1734 CIC nejprve požádat toho, kdo rozhodnutí vydal (ordináře, resp. jeho zmocněnce), o změnu, a to v propadné lhůtě deseti užitečných dnů od zákonného oznámení.

152. Podle kán. 1735 CIC ten, kdo rozhodnutí vydal, během třiceti dnů ode dne, kdy mu došla žádost, buď dřívější rozhodnutí změní (ovšem v takovém případě je lépe se bezodkladně poradit s KNV), anebo žádost zamítne. Má také právo nijak neodpovědět.

153. Proti novému rozhodnutí, zamítnutí žádosti nebo mlčení toho, kdo rozhodnutí vydal, se odvolatel může obrátit na KNV, a to přímo nebo prostřednictvím původce rozhodnutí (srov. kán. 1737 § 1 CIC) nebo prostřednictvím zástupce, a to v propadné lhůtě patnácti užitečných dnů, v souladu s kán. 1737 § 2 CIC¹⁶.

154. Jestliže byl hierarchický rekurz podán u toho, kdo vydal rozhodnutí, musí je bezodkladně zaslat na KNV (srov. kán. 1737 § 1 CIC). Poté (stejně jako v případě, kdy odvolání bylo podáno přímo na KNV) ten, kdo rozhodnutí vydal, musí čekat na případné instrukce a požadavky KNV, která jej v každém případě informuje o výsledku prošetření rekuru.

---

16 Kán. 1737 CIC – § 2. Odvolání je nutno podat v propadné lhůtě patnácti dnů užitečných, které (...) běží podle kán. 1735.

b) S čím počítá CCEO v případě rekursu proti trestnímu rozhodnutí?

155. CCEO počítá s jednodušším postupem než CIC. Kánon 1487 § 1 CCEO počítá výhradně s odesláním rekursu na KNV během deseti užitečných dnů od zákonného oznámení.

156. Ten, kdo rozhodnutí vydal, nemá v takovém případě dělat nic než čekat na případné instrukce a požadavky KNV, která jej v každém případě informuje o výsledku prošetření odvolání. Jedná-li se však o ordináře, musí vzít na vědomí odkladné účinky rekursu podle čl. 148.

IX. Existuje něco, na co je třeba stále pamatovat?

157. Od okamžiku oznámení o možném spáchání trestního činu má obviněný právo požádat o zproštění všech závazků plynoucích z jeho duchovního stavu, včetně celibátu, i případných řeholních slibů. Ordinář nebo hierarcha jej musí jasně informovat o tomto jeho právu. Jestliže se duchovní rozhodne využít této možnosti, musí napsat příslušnou žádost, adresovanou Svatému otci, ve které se krátce představí a uvede důvody své žádosti. Žádost musí být jednoznačně datována a podepsána žadatelem. Následně bude doručena na KNV společně s *votem* ordináře nebo hierarchie. KNV ze své strany zajistí její doručení, a pokud Svatý otec žádost přijme, předá ordináři nebo hierarchovi reskript, obsahující milost dispense, se žádostí o jeho zákonné oznámení žadateli.

158. Proti všem individuálním správním aktům vydaným nebo schváleným KNV existuje právo podat rekurs v souladu s čl. 27 SST¹⁷. Aby byl rekurs přípustný, musí výslovně stanovit, co se žádá (*petitum*),

---

17 Čl. 27 SST – Proti individuálním správním aktům vyneseným nebo schváleným Kongregací pro nauku víry ve věci trestných činů jí vyhrazených je přípustné podat v propadné lhůtě 60 dnů užitečných správní odvolání k řádnému shromáždění tohoto dikasteria neboli „Feria IV“. Shromáždění posoudí jeho věcnou stránku a zákonnost, a tím je vyloučeno jakékoli další správní odvolání, o němž se pojednává v čl. 123 apoštolské konstituce *Pastor bonus*.

a obsahovat právní a faktické důvody, o které se opírá. Žadatel při tom musí vždy mít advokáta s příslušným mandátem.

159. Jestliže biskupská konference už odpověděla na výzvu KNV z roku 2011 a vypracovala směrnici pro postup v případech pohlavního zneužívání nezletilých, je nutno v ní zohlednit tento text.

160. Někdy se stává, že podezření ze spáchání trestního činu se týká již zesnulého duchovního. V takovém případě nemůže být trestní řízení zahájeno.

161. Pokud podezřelý duchovní během předběžného šetření zemře, není možné zahájit následné trestní řízení. Přesto se však doporučuje, aby ordinář nebo hierarcha o tom informoval KNV.

162. Pokud obviněný duchovní během trestního řízení zemře, je potřeba to oznámit na KNV.

163. Jestliže v průběhu předběžného šetření podezřelý duchovní ztratil kanonický stav udělením dispense nebo trestu v rámci jiného řízení, nechť ordinář nebo hierarcha zváží, zda je vhodné dokončit předběžné šetření z hlediska pastorační lásky a s přihlédnutím ke spravedlnosti vůči domnělým obětem. Jestliže se to stane v průběhu již započatého trestního řízení, lze je přesto dokončit, přinejmenším kvůli určení odpovědnosti za případný trestný čin a udělení případných trestů. Je třeba připomenout, že pro definování skutku jako závažného trestného činu (*delictum gravioris*) je rozhodující, že obviněný byl duchovním v době jeho spáchání, ne v době řízení.

164. Majíce na mysli ustanovení *Instrukce o důvěrném charakteru vyšetřování* ze 6. prosince 2019, nechť příslušná církevní autorita (ordinář nebo hierarcha) patřičným způsobem informuje domnělou oběť a obviněného, kdykoli o to požádají, o jednotlivých fázích řízení, a přitom nechť dbá na to, aby nesdělila informace, na které se vztahuje papežské nebo úřední tajemství, jejichž prozrazení by mohlo poškodit třetí stranu.

* * *

Účelem tohoto *Vademeca* není nahradit formaci odborníků na kanonické právo, zvláště pokud jde o trestní a procesní záležitosti. Jen podrobná znalost práva a jeho interpretace může náležitě posloužit pravdě a spravedlnosti, o něž je třeba zvláště usilovat v oblasti tzv. *delicta graviora* s ohledem na hluboké rány, které působí společenství církve.

TABULKA PRO PŘÍPADY VYHRAZENÝCH TRESTNÝCH ČINŮ

DIECÉZE / INSTITUT INKARDINACE	
CÍRKEV SUI IURIS (pokud je východní)	
ORDINÁŘ	
KNV ČÍSLO JEDNACÍ (pokud je známo)	
ÚPLNÉ PŘÍJMENÍ DUCHOVNÍHO	
ÚPLNÉ JMÉNO DUCHOVNÍHO	
OSOBNÍ DOKLAD (pokud je to možné, fotokopie)	

OSOBNÍ ÚDAJE DUCHOVNÍHO			
Datum narození		Jáhenské svěcení	Věk
Věčné sliby		Kněžské svěcení	Léta služby

PŘÍPADNÁ MÍSTA DŘÍVĚJŠÍ INKARDINACE	
SLUŽBA MIMO DIECÉZI / INSTITUT INKARDINACE	
AKTUÁLNÍ ADRESA DUCHOVNÍHO	
ADVOKÁT / PROKURÁTOR (podepsaná kopie pověření)	
ADRESA ADVOKÁTA / PROKURÁTORA	

SLUŽBA			
Rok	Farnost / Orgán	Místo	Úkol

OBVINĚNÍ KLERIKA Z VYHRAZENÝCH TRESTNÝCH ČINŮ				
Datum spáchání trestných činů	Jméno a příjmení domnělé oběti	Datum narození	Místo, frekvence a detaily inkriminovaných činů	Původce a datum oznámení církevní autoritě

JINÁ PROBLEMATICKÁ FAKTA / JINÁ OBVINĚNÍ	
Rok	Popis

STÁTNÍ OPATŘENÍ VŮČI DUCHOVNÍMU		
Rok	Druh	Výsledek / Rozsudek (fotokopie, je-li to možné)

OPATŘENÍ PŘIJATÁ CÍRKEVNÍ AUTORITOU	
Rok	Popis

PODPORA POSKYTNUTÁ DUCHOVNÍMU

ODPOVĚĎ DUCHOVNÍHO NA OBVINĚNÍ	
Rok	Odpověď (připustění, popření, odmítnutí spolupráce, ...)

3. APOŠTOLSKÁ PENITENCIÁRIE

DEKRET

U PŘÍLEŽITOSTI JUBILEJNÍHO ROKU KE CTI SVATÉHO JOSEFA, VYHLÁŠENÉHO NEJVYŠŠÍM PONTIFIKEM FRANTIŠKEM, UDĚLUJE ZVLÁŠTNÍ DAR ODPUSTKŮ, ABY SE DŮSTOJNĚ OSLAVILO 150. VÝROČÍ DNE, KDY BYL SVATÝ JOSEF VYHLÁŠEN PATRONEM KATOLICKÉ CÍRKVE

8. PROSINCE 2020

Dnes se připomíná, že uplynulo 150 let od chvíle, kdy blahoslavený papež Pius IX., pohnut těžkým a smutným dobovým postavením církve pronásledované nepřáteli, prohlásil dekretem *Quemadmodum Deus* svatého Josefa patronem katolické církve.

Aby byla důvěra celé církve v jedinečný patronát opatrovníka dítěte Ježíše trvalá, nejvyšší pontifik František ustanovil, že od dnešního dne až do 8. prosince 2021 (na 8. prosince připadá výročí zmíněného dekretu a je to také den zasvěcený blahoslavené Panně Marii Neposkvrněné, snoubence přečistého Josefa) se bude slavit zvláštní Rok svatého Josefa, aby v něm všichni věřící v Krista mohli každý den upevňovat podle jeho příkladu svůj život z víry a v úplnosti plnit Boží vůli.

Všichni věřící v Krista budou s pomocí svatého Josefa, opatrovníka Svaté rodiny z Nazareta, moci modlitbami a dobrými skutky získat útěchu a ulehčení od těžkých lidských útrap, kterými je poznamenána naše doba.

Zbožný vztah k Vykupitelovu opatrovníkovi v dějinách církve zmohutněl. Církev mu nejen věnovala mimořádnou úctu, která je nižší jen v porovnání s úctou k Matce Boží, Josefově snoubence, ale také mu připsala četná patrocinia.

Učitel'ský úřad církve nepřestává u svatého Josefa jako v nějakém pokladu – bohaté zásobě – s radostí nacházet staré i nové vznešené věci – jako hospodář, „který ze své bohaté zásoby vynáší věci nové i staré“ (Mt 13,52).

Dosažení tohoto velmi žádoucího cíle podpoří v první řadě dar posvátných odpustků, který Apoštolská penitenciárie tímto dekretem, vydaným podle úmyslu nejvyššího pontifika Františka, dobrotivě uděluje pro celý Rok svatého Josefa.

Plnomocný odpustek se uděluje za obvyklých podmínek (svátostné vyznání, přijetí eucharistie a modlitba na úmysl nejvyššího pontifika) věřícím v Krista, kteří se v duchu odvrátí od jakéhokoliv hříchu a budou se účastnit Roku svatého Josefa za okolností a způsoby, jak to určuje tato Apoštolská penitenciárie.

a. Svatý Josef, opravdový muž víry, nás povzbuzuje, abychom znovu našli úzký synovský vztah s Otcem, obnovili svou věrnost modlitbě, disponovali se k naslouchání a s hlubokým rozlišováním odpovídali na Boží vůli. Plnomocný odpustek se proto uděluje všem, kdo budou aspoň půl hodiny meditovat o Modlitbě Páně nebo se aspoň jeden den budou věnovat meditaci o svatém Josefovi v duchovním ústraní.

b. V evangeliu se svatému Josefovi dává titul „muž spravedlivý“ (Mt 1,19). Josef je opatrovník „důvěrného tajemství, které je v hlubině srdce a duše“¹ – má totiž účast na Božím tajemství, a je proto mimořádným patronem vnitřního prostoru člověka; pobízí nás, abychom znovu objevili sílu mlčení, prozíravosti a spolehlivosti při plnění svých povinností. Ctnost spravedlnosti, kterou Josef tak skvělým způsobem uplatňoval, je plné přilnutí k božskému zákonu, totiž zákonu milosrdenství, „protože Božím milosrdenství přísluší naplňovat skutečnou spravedlnost“.² A proto se bude moci dostat daru plnomocného odpustku také těm, kdo podle příkladu svatého Josefa vykonají skutek milosrdenství – ať tělesný nebo duchovní.

---

1 PIUS XI. Discorso in occasione della proclamazione dell'eroicità delle virtù della Serva di Dio Emilia de Vialar. In *L'Osservatore Romano*, 1935, roč. 75, č. 67 (20.–21. března), s. 1.

2 FRANTIŠEK. Promluva při generální audienci 3. února 2016.

c. Zvláštním znakem Josefova povolání bylo, že se stal opatrovníkem Svaté rodiny z Nazareta, snoubencem blahoslavené Panny Marie a Ježíšovým otcem z hlediska zákona. Aby byly všechny křesťanské rodiny naléhavě povzbuzeny k tomu, aby znova tvořily příklad důvěrného společenství, lásky a modlitby, který byl plně přítomen u Svaté rodiny, uděluje se plnomocný odpustek věřícím, kteří se v rodinách nebo jako snoubenci pomodlí posvátný růženec.

d. Boží služebník Pius XII. ustanovil 1. května 1955 svátek svatého Josefa dělníka – „s tím úmyslem, aby všichni lidé viděli důstojnost práce a aby se jí inspiroval sociální život a příslušné zákony založené na rovném rozdělení práv a povinností“.³ Plnomocný odpustek tedy bude moci obdržet každý, kdo každý den svěří své snažení pod ochranu svatého Josefa, a kterýkoli věřící, který se bude u nazaretského dělníka přimlouvat v tom smyslu, aby každý, kdo si hledá práci, ji byl schopen najít a aby práce všech byla důstojnější.

e. Svatá rodina na útěku do Egypta nás učí, že „Bůh je tam, kde je člověk v nebezpečí, tam, kde člověk trpí, kde utíká, zakouší odmítání a opuštěnost“.⁴ Plnomocný odpustek se tedy uděluje věřícím, kteří se pomodlí litanie ke svatému Josefovi (v latinské tradici) nebo akathist ke svatému Josefovi, celý anebo aspoň jeho přiměřenou část (v tradici byzantské), anebo jinou zvláštní modlitbu ke svatému Josefovi z jiných liturgických tradic, a to za církev pronásledovanou *ad intra* a *ad extra* a za ulehčení všem křesťanům, kteří trpí jakýmkoli druhem pronásledování.

Svatá Terezie od Ježíše poznala svatého Josefa jako patrona ve všech životních situacích: „Zdá se, že Bůh dovolil jiným světcům, aby nám přispívali v té či oné potřebě, zatímco já zakusila, že přimluva sv. Josefa se vztahuje na všechny“⁵ potřeby.⁵ V novějších časech svatý papež

---

3 PIUS XII. Discorso in occasione della Solennità di San Giuseppe artigiano (1° maggio 1955). In *Discorsi e radiomessaggi di Sua Santità Pio XII XVII*, s. 71–76.

4 FRANTIŠEK. Promluva při modlitbě Anděl Páně 29. prosince 2013.

5 Terezie od Ježíše., *Vita* VI,6.

Jan Pavel II. znova zopakoval, že postava svätého Josefa „nabývá pro cirkve naší doby ve vzťahu k novému tisíciletí křesťanství zvláštní aktuálnosti“.⁶

Pro opěťovné potvrzení všeobecného patronátu svätého Josefa v cirkvi uděluje tato Apoštolská penitenciárie – kromě uvedených okolností – plnomocný odpustek věřícím v Krista, kteří se pomodlí některou platně schválenou modlitbu nebo učiní úkon zbožnosti ke cti svätého Josefa, např. se pomodlí „Ad te, beate Ioseph“ [K tobě, svätý Josefe], zvlášť o výročních dnech 19. března a 1. května, o svátku Sväté rodiny Ježíše, Marie a Josefa, v neděli svätého Josefa (v byzantské tradici), devatenáctého dne kteréhokoliv měsíce a o každé jednotlivé středě, která je podle zvyku v latinském ritu zasvěcena památce tohoto svätce.

V dnešním ohrožení veřejného zdraví se dar plnomocného odpustku vylévá co největší měrou na seniory, nemocné, umírající a na všechny, kteří z legitimních důvodů nemohou vycházet, jestliže se zřeknou jakéhokoliv hřichu a mají úmysl splnit, jakmile to bude možné, tři obvyklé podmínky, a u sebe doma nebo na jiném místě, kde je zadržuje nějaká překážka, se pomodlí modlitby ke cti svätého Josefa, útěchy nemocných a patrona dobré smrti, a s důvěrou obětují milosrdnému Bohu své bolesti nebo nesnáze svého života.

Abyste přístup k získání Božího odpuštění, otvíraného klíči cirkve, při laskavém pastýřském přístupu usnadnil, žádá tato penitenciárie snažně, aby se všichni kněží pověření fakultami zpovědníků ochotně a velkoryse věnovali slavení svätosti pokání a nemocným často sloužili svätým přijímáním.

---

6 JAN PAVEL II. Apoštolská exhortace *Redemptoris custos* (15. srpna 1989), č. 32.

Tento dekret bude platit po celý Rok svatého Josefa. Jakákoliv ustanovení, která jsou s tímto v rozporu, nejsou na překážku.

Dáno v Římě, v sídle Apoštolské penitenciárie dne 8. prosince 2020

✠ *kardinál Mauro Piacenza*
velký penitenciář

Krzysztof Nykiel
regent

4.

KONGREGACE PRO KATOLICKOU VÝCHOVU

INSTRUKCE PRO INSTITUTY VYŠŠÍCH STUDIÍ

- Instrukce pro připojení (afiliaci) institutů vyšších studií
- Instrukce pro přidružení (agregaci) institutů vyšších studií
- Instrukce pro přičlenění (inkorporaci) institutů vyšších studií
- Překladatelské poznámky prof. Damiána Němce OP

Instrukce pro připojení (afiliaci) institutů vyšších studií

Připojení (afiliace) institutů vyšších studií podporuje apoštolská konstituce *Veritatis gaudium* papeže Františka, která stanoví základní kritéria pro obnovení a zavedení přínosu církevních studií vzhledem k misijnímu poslání církve. Jedno z těchto kritérií „se týká naléhavé potřeby »vytvářet síť« mezi různými institucemi, které kdekoli ve světě rozvíjejí a podporují církevní studia aktivací vhodných synergií“ (VG, Předmluva, č. 4 bod d). Toto je perspektiva, která nastiňuje náročný úkol pro disciplíny pojednávané v církevních studiích i pro samotné instituce.

Připojení se objevila v roce 1936 a byla ustanovena Posvátnou kongregací pro semináře a univerzitní studia. Od šedesátých let se rozšířila do Afriky, Asie a Evropy. V apoštolské konstituci *Sapientia christiana* (15. dubna 1979) chtěl papež Jan Pavel II. připojení podpořit potvrzením toho, že „je velmi vhodné, aby teologická studia jak diecézí, tak řeholních institutů byla připojena k nějaké fakultě posvátné teologie“ (čl. 62 § 2). Následně Kongregace pro katolickou výchovu vydala dokument *Notio affiliationis theologicae, Normae servandae ad affiliationem theologica exsequendam* a *Conventio ad affiliandum* (1. srpna 1985), jakož i *Notio affiliationis philosophicae, Normae servandae ad affiliationem philosophicam exsequendam* a *Conventio*

ad affiliandum (2. července 2014), přičemž si vyhradila připojení velkých seminářů a řeholních studijních domů.

S rozvojem vysokoškolského vzdělávání po celém světě a s cílem podporovat řádné uznávání kvalifikací a titulů získaných na církevních akademických institucích duchovními, laiky i řeholníky bylo nutné aktualizovat stávající právní předpisy o připojení. Po vyhlášení apoštolské konstituce *Veritatis gaudium* papežem Františkem (8. prosince 2017) a připojených *Narízení* (27. prosince 2017) vedlo Kongregaci pro katolickou výchovu využití svých zkušeností a obdržných obohacujících postřehů, aby „s rozvážným a prorockým odhodláním na všech úrovních přistoupila k podpoře a oživení církevních studií v kontextu nové etapy poslání církve“ (VG, Předmluva, č. 1). Vydává proto tuto Instrukci o připojení institutů vyšších studií k církevním fakultám, aby zajišťovala jak rozvoj těchto institutů, tak jejich náležité rozmístění v různých částech světa.

Obecné normy

I. KANONICKÝ ŘÁD PŘIPOJENÍ INSTITUTU

Čl. 1. Připojení institutu se řídí ustanoveními čl. 63 apoštolské konstituce *Veritatis gaudium* a čl. 50 a čl. 69 § 1 a 3 *Narízení* připojených k této konstituci, jakož i ustanoveními této instrukce, přičemž je bráno v úvahu právo dosud aplikované na církevní fakulty (srov. VG, *Narízení*, čl. 1 § 1).

II. VÝZNAM A SPECIFIKA PŘIPOJENÍ

Čl. 2. Připojení institutu, které se odlišuje od přidružení a přičlenění (srov. VG, *Narízení*, čl. 50 až 51), je jeho spojení s církevní fakultou za účelem dosažení odpovídajícího akademického titulu po prvním cyklu, tj. bakalaureátu, prostřednictvím fakulty (srov. VG, čl. 63 § 1).

Čl. 3. Připojený institut, pokud jeho statut nestanoví jinak, je otevřen budoucím klerikům i laikům, kteří dosavadním studiem a svými mravy, doloženými náležitým osvědčením, jsou způsobilí k zápisu do prvního cyklu církevní fakulty (srov. VG, čl. 31; *Narízení*, čl. 26).

Čl. 4. Je úkolem a povinností připojovací fakulty pečlivě pomáhat připojenému institutu a dohlížet na něj tak, aby jeho akademický život probíhal plným a řádným způsobem. Aby se to snáze uskutečnilo, má se obvykle připojení realizovat ve stejném regionu (srov. VG, *Narřízení*, čl. 50).

Čl. 5. Studium na připojeném institutu musí odpovídat normám apoštolské konstituce *Veritatis gaudium* a připojených *Naržení* ohledně prvního cyklu na připojovací fakultě. Způsob a povaha studia na připojeném institutu musí být vskutku akademické a vědecké, stejně jako v prvním cyklu na připojovací fakultě.

III. AKADEMICKÉ POŽADAVKY NA PŘIPOJOVANÝ INSTITUT

Čl. 6. Připojení nelze dovolit v případě, že institut nemá nezbytné požadavky pro dosažení akademického titulu prvního cyklu. Tímto způsobem se reálně zakládá naděje, že prostřednictvím spojení s fakultou bude skutečně dosaženo požadovaného cíle (srov. VG, čl. 63 § 1). Z tohoto hlediska je třeba dodržet následující body:

- § 1. Je nutné pečlivě zvážit potřebu nebo alespoň skutečnou užitečnost založení institutu, již nelze dosáhnout jinými způsoby.
- § 2. Počet a kvalita vyučujících institutu musí být takové, aby byli schopni splnit podmínky prvního institucionálního cyklu.
- § 3. Je nutné, aby všichni vyučující získali odpovídající doktorát (srov. VG, *Narřízení*, čl. 19) nebo alespoň licenciát (srov. VG, čl. 50 § 1) a byli osvobozeni od jiných neslučitelných povinností (srov. VG, čl. 29).
- § 4. Je vyžadován přiměřený počet řádných studentů.
- § 5. Institut musí mít vhodné vědecké, počítačové a audiovizuální technické pomůcky, především knihovnu (s předplatným do elektronických databází), která odpovídá akademickým potřebám prvního cyklu.

Čl. 7. Týdenní rozvrh přednášek, cvičení a seminářů, doplněný studiem a osobní prací, musí být dostatečný k dosažení přiměřeného počtu vzdělávacích kreditů za jeden rok denního vysokoškolského studia.

Čl. 8.

- § 1. Způsoby řízení připojeného institutu musí být stanoveny v partikulárním statutu schváleném radou fakulty (srov. VG, *Nariadení*, čl. 14) a následně Kongregací pro katolickou výchovu (srov. VG, čl. 7), přičemž je třeba dbát na to, aby nebyl v rozporu s ustanoveními ve statutu fakulty nebo univerzity. Akademické orgány fakulty, individuální i kolektivní (srov. VG, čl. 15), jsou *ipso iure* akademickými orgány připojeného institutu, k nimž jsou přidány partikulární orgány, jimiž jsou alespoň moderátor (místní ordinář, hierarcha nebo vyšší představený), ředitel a rada institutu. Úkoly a povinnosti všech těchto orgánů musí být stanoveny ve statutu (srov. VG, čl. 11 § 3).
- § 2. Pro ředitele se vyžaduje, aby byl vybrán z řad stabilních vyučujících.
- § 3. Povinností ředitele je předávat děkanovi fakulty (srov. VG, *Nariadení*, čl. 17 odst. 6) v elektronické podobě nezbytné údaje pro každoroční aktualizaci databáze Kongregace pro katolickou výchovu.

Čl. 9. Pokud je připojený institut spojen s velkým seminářem nebo s kolegiem, musí statut jasně a účinně zajistit, aby se akademické vedení a správa institutu náležitě odlišovaly od vedení a správy velkého semináře nebo kolegia při zachování řádné spolupráce ve všech záležitostech týkajících se dobra studentů (srov. VG, čl. 21).

IV. UDĚLENÍ PŘIPOJENÍ A UDÍLENÍ AKADEMICKÝCH TITULŮ

Čl. 10.

- § 1. Připojení se uděluje cestou dekretu Kongregace pro katolickou výchovu (srov. VG, čl. 63 § 1).
- § 2. Stejný dekret musí výslovně přiznat připojenému institutu právní subjektivitu v postavení veřejné kanonické právnické osoby, pokud ji do té doby ještě neměl.
- § 3. Přiznání právní subjektivity připojenému institutu, který je součástí světské univerzity, přísluší Kongregaci pro katolickou výchovu.

Čl. 11. Připojení lze udělit těm institutům, které se po přiměřenou dobu ukázaly jako vhodné, a to po obdržení příznivého stanoviska jak místního ordináře / hierarchie, tak biskupské konference / východní hierarchické struktury.

Čl. 12. Žádost musí předložit Kongregaci pro katolickou výchovu velký kancelář připojující fakulty (srov. VG, čl. 12) poté, co rada fakulty (srov. VG, *Nariženi*, čl. 14) – a univerzity, je-li fakulta součástí univerzity – pečlivě zjistila a potvrdila splnění všech požadavků.

Čl. 13. Akademický titul prvního cyklu uděluje připojující fakulta, jejíž jméno (a jméno univerzity, je-li fakulta součástí univerzity) musí být uvedeno v diplomu (srov. VG, *Nariženi*, čl. 38).

Čl. 14. Udělený titul je stejný jako titul udělovaný na připojující fakultě po ukončení prvního cyklu. Kanonický název „bakalaureát“ může být doplněn dalším označením podle místní světské univerzitní praxe, pokud: a) skutečně odpovídá kanonickému bakalaureátu, především s ohledem na rozsah souvisejících studií; b) nedochází k nedorozuměním ani u stejnojmenných místních světských titulů ani u označení kanonického titulu druhého cyklu, jímž je licenciát (srov. VG, čl. 46 až 47).

Čl. 15. Případné místní označení bakalaureátu, které musí být stejné pro všechny fakulty stejného státu či kulturního regionu (srov. VG, čl. 47), vyžaduje schválení ze strany Kongregace pro katolickou výchovu.

Čl. 16. Za vydání autentických dokumentů o udělení akademického titulu podle stanovených postupů odpovídá připojující fakulta nebo univerzita, pokud je fakulta součástí univerzity (viz VG, *Nariženi*, čl. 38 až 39). Připojený institut se postará o vydání dalších dokumentů (například *Transcript of records*¹ ověřující vykonání zkoušek).

1

V evropském prostředí se tento dokument nazývá *Diploma Supplement* (poznámka překladatele).

V. POSTUP PRO OBDRŽENÍ NEBO OBNOVENÍ PŘIPOJENÍ

A) Předchozí šetření a schválení připojení institutu

Čl. 17. Návrh na zřízení připojeného institutu musí napsat místní ordinář, hierarcha nebo vyšší představený dle sídla institutu. Ten podává žádost na církevní fakultu, která přebírá akademickou odpovědnost za institut.

Čl. 18. Připojující fakulta musí prostřednictvím svého delegáta nebo komise pro připojení (srov. VG, *Nářízení*, čl. 14) nejprve ověřit, zda institut usilující o připojení splňuje předepsané akademické podmínky (srov. VG, čl. 63 § 1), a to i prostřednictvím návštěvy *na místě*.

Čl. 19. Je-li výsledek pozitivní, velký kancléř (srov. VG, čl. 12) fakulty (nebo univerzity, je-li fakulta součástí univerzity) po ověření požadavků stanovených v této instrukci zašle na Kongregaci pro katolickou výchovu spolu se svým stanoviskem:

- § 1. zprávu spolu s úsudkem fakulty o akademickém stavu zjištěném v institutu usilujícím o připojení,
- § 2. statut institutu usilujícího o připojení, vypracovaný obdobně jako statut fakulty (srov. VG, *Nářízení*, příloha I k čl. 7),
- § 3. studijní pořádek prvního cyklu institutu rozděleného do jednotlivých ročníků s celkovým počtem ECTS nebo srovnatelných vzdělávacích kreditů pro každou disciplínu (srov. VG, čl. 41 až 42; *Nářízení*, čl. 30),
- § 4. *curricula vitae, studiorum et operum* všech stabilních i ostatních vyučujících institutu,
- § 5. prognózu počtu studentů v jednotlivých ročnících,
- § 6. místní označení, které může případně doplnit kanonické označení „bakalaureát“ (srov. VG, čl. 46 až 47) a jeho základ ve státním právu nebo církevním právu.

B) Působnost Kongregace pro katolickou výchovu

Čl. 20. Připojení se obvykle uděluje na pět let na zkoušku. Jakmile toto období uplyne s pozitivními výsledky, obnovuje se na dalších pět let. Po další pozitivní zpětné vazbě je připojení prodlouženo na

dalších pět let. Následná obnovení budou na dalších pět let. Pokud akademické podmínky institutu se zvláštním zřetelem na počet studentů a vyučujících i na vědeckou kvalitu nesplňují nezbytné požadavky, může Kongregace pro katolickou výchovu připojení pozastavit nebo zrušit.

Čl. 21.

§ 1. Aby mohla Kongregace pro katolickou výchovu udělit připojení, musí příslušné orgány připojující fakulty předložit svůj názor na každého jednotlivého kandidáta na výuku.

§ 2. Vyučující disciplín týkajících se víry a mravů musí po vykonání vyznání víry (srov. CIC, kán. 833 odst. 7) obdržet kanonickou misi od velkého kancléře (nebo od jeho delegáta), který ji může udělit nebo odejmout podle norem apoštolské konstituce *Veritatis gaudium*.

Čl. 22. Pro obnovení připojení se vyžaduje žádost velkého kancléře (srov. VG, čl. 12) připojující fakulty (nebo univerzity), doprovázená obsáhlou zprávou o dosavadním výsledku připojení.

Zvláštní normy **Teologická fakulta**

Čl. 23. Podle čl. 63 § 1 apoštolské konstituce *Veritatis gaudium* musí institut připojený k teologické fakultě splňovat akademické studijní podmínky pro první cyklus uvedené v čl. 69 až 76 téže konstituce, jakož i podmínky uvedené v čl. 53 až 59 připojených *Narízení*.

Čl. 24. Studium na připojeném institutu trvá pět let nebo deset semestrů (300 ECTS nebo srovnatelné vzdělávací kredity) a zahrnuje dva roky studia filosofie (120 ECTS nebo srovnatelné vzdělávací kredity) a tři roky institucionálního studia teologie (180 ECTS nebo srovnatelné vzdělávací kredity). Pokud má institut pouze tři roky institucionálního studia teologie, musí být dva roky studia filosofie dokončeny dříve (srov. VG, čl. 74 písm. a), přičemž je nutno vždy jasně

rozlišovat mezi dvěma roky studia filosofie a studiem na církevních filosofických fakultách (srov. VG, *Narřízení*, čl. 64 § 5).

Čl. 25. Stabilních vyučujících teologických disciplín na institutu musí být nejméně sedm. Obvykle se dělí takto: pro Písmo svaté, pro fundamentální a dogmatickou teologii (dva vyučující), pro morální a spirituální teologii, pro liturgii, pro kanonické právo, pro patrologii a církevní historii.

Čl. 26. V případě institutu s prvním cyklem pětiletého filosoficko-teologického studia, který končí bakalaurátem teologie, musí být počet stabilních vyučujících filosofie nejméně dva (srov. VG, *Narřízení*, čl. 69 § 3).

Čl. 27. Kromě zkoušek nebo ekvivalentních prozkoušení z jednotlivých disciplín musí být na konci prvního cyklu předvídána komplexní zkouška (nebo ekvivalentní prozkoušení), jejíž pomocí může student prokázat, že plně dosáhl vědecké přípravy požadované příslušným cyklem (srov. VG, *Narřízení*, čl. 58).

Čl. 28. Důrazně se doporučuje, aby teologická studia jak diecézí / eparchií, tak řeholních institutů byla spojena s teologickou fakultou (srov. VG, čl. 63 § 2).

Čl. 29.

§ 1. Úkolem připojeného institutu je pečovat o vědeckou teologickou formaci těch, kdo směřují ke kněžství, a těch, kdo se připravují na výkon speciálních církevních úřadů. K tomu je nezbytné, aby dostatečný počet vyučujících byli kněží (srov. VG, čl. 76 § 1).

§ 2. Za tímto účelem by také měly existovat speciální disciplíny vhodné pro seminaristy (srov. Kongregace pro klérus, *Ratio Fundamentalis Institutionis Sacerdotalis*, 8. prosince 2016, č. 176 až 184); naopak na samotném připojeném institutu může být vhodně – v dialogu a ve vzájemné spolupráci s formátory velkého semináře – zorganizován

„ministeriální“ rok,² který je vyžadován po skončení institucionálního pětiletého období pro presbyterát, a může být zakončen udělením zvláštního diplomu (srov. VG, čl. 76 § 2).

Fakulta kanonického práva

Čl. 30. Institut vyšších studií není dovoleno připojit k fakultě kanonického práva.

Filosofická fakulta

Čl. 31. Ve shodě s čl. 63 apoštolské konstituce *Veritatis gaudium* musí institut připojený k filosofické fakultě splňovat akademické požadavky na studium specifikované v čl. 81 až 84 téže konstituce, jakož i v čl. 64 až 69 připojených *Narižení* stanovených pro první cyklus studia.

Čl. 32. Délka studia v prvním cyklu na připojeném institutu je tři roky (180 ECTF nebo srovnatelných vzdělávacích kreditů) nebo šest semestrů (srov. VG, čl. 82 písm. a).

Čl. 27. Stabilních vyučujících filosofických disciplín na institutu musí být nejméně pět (srov. VG, *Narižení*, čl. 69 § 2). Obvykle se dělí takto: jeden pro metafyziku, jeden pro filosofii přírody, jeden pro filosofii člověka, jeden pro filosofickou etiku a politickou filosofii a jeden pro logiku a filosofii poznání (srov. VG, *Narižení*, čl. 67 § 1).

---

2 Zde se v této instrukci nachází terminologická nepřesnost: jak apoštolská konstituce *Veritatis gaudium* v čl. 76 § 2, tak dokument Kongregace pro klérus *Dar kněžského povolání. Ratio Fundamentalibus Institutionis Sacerdotalis* především v č. 74 hovoří o „pastoračním roku“, termín „ministeriální“ je ve druhém zmíněném dokumentu užit v č. 176 až 184 ve spojení „ministeriální předměty“, tedy (v dikci č. 176) předměty, „jejichž znalost se požaduje z důvodu specifických nároků budoucí pastýřské služby“ (poznámka překladatele).

Jiná fakulta

Čl. 34. Podle čl. 63 § 1 apoštolské konstituce *Veritatis gaudium* musí institut připojený k jiné fakultě, která není teologickou či filosofickou, splňovat akademické studijní podmínky uvedené v čl. 85 až 87 téže konstituce, jakož i v čl. 70 připojených *Narižení*.

Čl. 35. Délka studia v prvním cyklu na připojeném institutu je tři roky nebo šest semestrů (180 ECTF nebo srovnatelných vzdělávacích kreditů).

Čl. 36. Stabilních vyučujících hlavních disciplín (srov. VG, *Narižení*, čl. 31) na připojeném institutu musí být nejméně pět.

Závěrečná ustanovení

Čl. 37. Tato instrukce se má aplikovat od prvního dne akademického roku 2021/2022 nebo od akademického roku 2022 podle akademického kalendáře různých regionů.

Čl. 38.

§ 1. Jednotlivé již připojené instituty musí prostřednictvím připojující fakulty předložit statut a studijní pořádek podle této instrukce Kongregaci pro katolickou výchovu do 8. září 2022.

§ 2. Veškeré změny statutu nebo studijního pořádku vyžadují schválení Kongregace pro katolickou výchovu.

Čl. 39. Pouze Kongregace pro katolickou výchovu může udělit dispens od zachovávání některého článku této instrukce.

Čl. 40. Tato instrukce nahrazuje všechny dosud platné dokumenty (*Notio affiliationis theologiae, Normae servandae ad affiliationem theologicam exsequendam, Conventio ad affiliandum, Notio affiliationis philosophicae, Normae servandae ad affiliationem philosophicam exsequendam, Conventio ad affiliandum*).

Čl. 41. Zrušují se všechny normy a obyčeje, které jsou v rozporu s touto instrukcí.

Svatý otec dne 1. prosince 2020 schválil tento dokument Kongregace pro katolickou výchovu a pověřil ji jeho zveřejněním.

Dáno v Římě v sídle Kongregace pro katolickou výchovu dne 8. prosince 2020, o slavnosti Panny Marie, počaté bez poskvrny prvotního hříchu

kardinál Giuseppe Versaldi
prefekt

Angelo Vincenzo Zani
titulární arcibiskup volturnský,
sekretář

Instrukce pro přidružení (agregaci) institutů vyšších studií

Přidružení (agregace) institutů vyšších studií podporuje apoštolská konstituce *Veritatis gaudium* papeže Františka, která stanoví základní kritéria pro obnovení a zavedení přínosu církevních studií vzhledem k misijnímu poslání církve. Jedno z těchto kritérií „se týká naléhavé potřeby »vytvářet síť« mezi různými institucemi, které kdekoli ve světě rozvíjejí a podporují církevní studia aktivací vhodných synergií“ (VG, Předmluva, č. 4 bod d). Toto je perspektiva, která nastiňuje náročný úkol pro disciplíny pojednávané v církevních studiích i pro samotné instituce.

V návaznosti na vyhlášení apoštolské konstituce *Sapientia christiana* (15. dubna 1979) vydala Kongregace pro katolickou výchovu *Normae de Institutu Theologici Aggregatione* (23. června 1993), které se mají aplikovat také na jiné fakulty (srov. pozn. 1). Po vyhlášení apoštolské konstituce *Veritatis gaudium* papežem Františkem (8. prosince 2017) a připojených *Narřízení* (27. prosince 2017) vedlo Kongregaci pro katolickou výchovu využití svých zkušeností a obdržených obohacujících postřehů, aby „s rozvážným a prorockým odhodláním na všech úrovních přistoupila k podpoře a oživení církevních studií v kontextu nové etapy poslání církve“ (VG, Předmluva, č. 1). Vydává proto tuto Instrukci o přidružení institutů vyšších studií k církevním fakultám, aby zajišťovala jak rozvoj těchto institutů, tak jejich náležité rozmístění v různých částech světa.

Obecné normy

I. KANONICKÝ ŘÁD PŘIDRUŽENÍ INSTITUTU

Čl. 1. Přidružení institutu se řídí ustanoveními čl. 64 apoštolské konstituce *Veritatis gaudium* a čl. 15, § 1; 51, § 1 a 3 *Narřízení* připojených k této konstituci, jakož i ustanoveními této instrukce, přičemž je bráno v úvahu právo dosud aplikované na církevní fakulty (srov. VG, *Narřízení*, čl. 1 § 1).

II. VÝZNAM A SPECIFIKA PŘIDRUŽENÍ

Čl. 2. Přidružení institutu, které se odlišuje od připojení a přiřazení (srov. VG, *Narřízení*, čl. 50 až 51), je jeho spojení s církevní fakultou za účelem dosažení odpovídajícího akademického titulu po prvním a druhém cyklu, tj. bakalaureátu a licenciátu, prostřednictvím fakulty (srov. VG, *Narřízení*, čl. 51 § 1).

Čl. 3. Přidružený institut je otevřen budoucím klerikům i laikům, kteří dosavadním studiem a svými mravy, doloženými náležitým osvědčením, jsou způsobilí k zápisu do příslušného cyklu církevní fakulty (srov. VG, čl. 31; *Narřízení*, čl. 26).

Čl. 4. Je úkolem a povinností přidružující fakulty pečlivě pomáhat přidruženému institutu a dohlížet na něj tak, aby jeho akademický život probíhal plným a řádným způsobem. Aby se to snáze uskutečnilo, má se obvykle připojení realizovat ve stejném regionu.

Čl. 5. Studium na přidruženém institutu musí odpovídat normám apoštolské konstituce *Veritatis gaudium* a připojených *Narření* ohledně prvního a druhého cyklu na přidružující fakultě. Způsob a povaha studia na přidruženém institutu musí být vskutku akademické a vědecké, stejně jako v prvním a druhém cyklu na přidružující fakultě.

III. AKADEMICKÉ POŽADAVKY NA PŘIDRUŽENÝ INSTITUT

Čl. 6. Přidružení nelze dovolit v případě, že institut nemá nezbytné požadavky pro dosažení akademického titulu prvního a druhého cyklu. Tímto způsobem se reálně zakládá naděje, že prostřednictvím spojení s fakultou bude skutečně dosaženo požadovaného cíle (srov. VG, *Narřízení*, čl. 51 § 3). Z tohoto hlediska je třeba dodržet následující body:

§ 1. Je nutné pečlivě zvážit potřebu nebo alespoň skutečnou užitečnost založení institutu, již nelze dosáhnout jinými způsoby.

§ 2. Počet a kvalita vyučujících institutu musí být takové, aby byli schopni splnit podmínky jak prvního institucionálního cyklu, tak druhého specializačního cyklu.

§ 3. Je nutné, aby všichni vyučující získali odpovídající doktorát (srov. VG, *Nariženi*, čl. 19) a jejich publikacemi byla prokázána jejich schopnost k bádání (srov. VG, čl. 25 § 1 odst. 3) a byli osvobozeni od jiných neslučitelných povinností (srov. VG, čl. 29).

§ 4. Je vyžadován přiměřený počet řádných studentů.

§ 5. Institut musí mít vhodné vědecké, počítačové a audiovizuální technické pomůcky, především knihovnu (s předplatným do elektronických databází), která odpovídá akademickým potřebám druhého cyklu.

Čl. 7. Týdenní rozvrh přednášek, cvičení a seminářů, doplněný studiem a osobní prací, musí být dostatečný k dosažení přiměřeného počtu vzdělávacích kreditů za jeden rok denního vysokoškolského studia.

Čl. 8.

§ 1. Způsoby řízení přidruženého institutu musí být stanoveny v partikulárním statutu schváleném radou fakulty (srov. VG, *Nariženi*, čl. 14) a následně Kongregací pro katolickou výchovu (srov. VG, čl. 7), přičemž je třeba dbát na to, aby nebyl v rozporu s ustanoveními ve statutu fakulty nebo univerzity. Akademické orgány fakulty, individuální i kolektivní (srov. VG, čl. 15), jsou *ipso iure* akademickými orgány přidruženého institutu, k nimž jsou přidány partikulární orgány, jimiž jsou alespoň moderátor (místní ordinář, hierarcha nebo vyšší představený), ředitel (srov. VG, *Nariženi*, čl. 15 § 1) a rada institutu. Úkoly a povinnosti všech těchto orgánů musí být stanoveny ve statutu (srov. VG, čl. 11 § 3).

§ 2. Pro ředitele se vyžaduje potvrzení Kongregací pro katolickou výchovu, jakož i pro eventuální opakování jeho mandátu.

§ 3. Povinností ředitele je předávat děkanovi fakulty (srov. VG, *Nariženi*, čl. 17 odst. 6) v elektronické podobě nezbytné údaje pro každoroční aktualizaci databáze Kongregace pro katolickou výchovu.

Čl. 9. Pokud je přidružený institut spojen s velkým seminářem nebo s kolegiem, musí statut jasně a účinně zajistit, aby se akademické vedení a správa institutu náležitě odlišovaly od vedení a správy velkého

semináře nebo kolegia při zachování řádné spolupráce ve všech záležitostech týkajících se dobra studentů (srov. VG, čl. 21).

IV. UDĚLENÍ PŘIDRUŽENÍ A UDÍLENÍ AKADEMICKÝCH TITULŮ

Čl. 10.

§ 1. Přidružení se uděluje cestou dekretu Kongregace pro katolickou výchovu (srov. VG, čl. 64).

§ 2. Stejný dekret musí výslovně přiznat přidruženému institutu právní subjektivitu v postavení veřejné kanonické právnické osoby, pokud ji do té doby ještě neměl.

§ 3. Přiznání právní subjektivit přidruženému institutu, který je součástí světské univerzity, přísluší Kongregaci pro katolickou výchovu.

Čl. 11. Přidružení lze udělit těm institutům, které se po přiměřenou dobu ukázaly jako vhodné, a to po obdržení příznivého stanoviska jak místního ordináře / hierarchy, tak biskupské konference / východní hierarchické struktury.

Čl. 12. Žádost musí předložit Kongregaci pro katolickou výchovu velký kancléř přidružující fakulty (srov. VG, čl. 12) poté, co rada fakulty (srov. VG, *Narřízení*, čl. 14) – a univerzity, je-li fakulta součástí univerzity – pečlivě zjistila a potvrdila splnění všech požadavků.

Čl. 13. Akademický titul prvního a druhého cyklu uděluje přidružující fakulta, jejíž jméno (a jméno univerzity, je-li fakulta součástí univerzity) musí být uvedeno v diplomu (srov. VG, *Narřízení*, čl. 38).

Čl. 14. Udělené tituly jsou stejné jako tituly udělované na přidružující fakultě po ukončení prvního a druhého cyklu. Kanonické názvy „bakalaureát“ a „licenciát“ mohou být doplněny dalším označením podle místní světské univerzitní praxe, pokud: a) skutečně odpovídají kanonickému bakalaureátu a licenciátu, především s ohledem na rozsah souvisejících studií; b) nedochází k nedorozuměním ani u stejnojmenných místních světských titulů, ani u označení kanonického titulu třetího cyklu, jímž je doktorát (srov. VG, čl. 46 až 47).

Čl. 15. Případné místní označení bakalaureátu a licenciátu, které musí být stejné pro všechny fakulty stejného státu či kulturního regionu (srov. VG, čl. 47), vyžaduje schválení ze strany Kongregace pro katolickou výchovu.

Čl. 16. Za vydání autentických dokumentů o udělení akademických titulů podle stanovených postupů odpovídá přidružující fakulta nebo univerzita, pokud je fakulta součástí univerzity (viz VG, *Nariadení*, čl. 38 až 39). Přidružený institut se postará o vydání dalších dokumentů (například *Transcript of records*³ ověřující vykonání zkoušek).

V. POSTUP PRO OBDŘZENÍ NEBO OBNOVENÍ PŘIDRUŽENÍ

A) *Předchozí šetření a schválení přidružení institutu*

Čl. 17. Návrh na zřízení přidruženého institutu musí napsat místní ordinář, hierarcha nebo vyšší představený dle sídla institutu. Ten podává žádost na církevní fakultu, která přebírá akademickou odpovědnost za institut.

Čl. 18. Přidružující fakulta musí prostřednictvím svého delegáta nebo komise pro přidružení (srov. VG, *Nariadení*, čl. 14) nejprve ověřit, zda institut usilující o přidružení splňuje předepsané akademické podmínky (srov. VG, čl. 64), a to i prostřednictvím návštěvy *na místě*.

Čl. 19. Je-li výsledek pozitivní, velký kancelář (srov. VG, čl. 12) fakulty (nebo univerzity, je-li fakulta součástí univerzity) po ověření požadavků stanovených v této instrukci zašle na Kongregaci pro katolickou výchovu spolu se svým stanoviskem:

- § 1. zprávu spolu s úsudkem fakulty o akademickém stavu zjištěném v institutu usilujícím o přidružení,
- § 2. statut institutu usilujícího o přidružení, vypracovaný obdobně jako statut fakulty (srov. VG, *Nariadení*, příloha I k čl. 7),
- § 3. studijní pořádek prvního i druhého cyklu institutu rozdělených do jednotlivých ročníků s celkovým počtem ECTS nebo

---

3 V evropském prostředí se tento dokument nazývá *Diploma Supplement* (poznámka překladatele).

srovnatelných vzdělávacích kreditů pro každou disciplínu (srov. VG, čl. 41 až 42; *Nariadení*, čl. 30),

§ 4. *curricula vitae, studiorum et operum* všech stabilních i ostatních vyučujících institutu,

§ 5. prognózu počtu studentů v jednotlivých ročnících,

§ 6. místní označení, které může případně doplnit kanonické označení „bakalaureát“ a „licenciát“ (srov. VG, čl. 46 až 47) a jejich základ ve státním právu nebo církevním právu.

B) Působnost Kongregace pro katolickou výchovu

Čl. 20. Přidružení se obvykle uděluje na pět let na zkoušku. Jakmile toto období uplyne s pozitivními výsledky, obnovuje se na dalších pět let. Po další pozitivní zpětné vazbě je přidružení prodlouženo na dalších pět let. Následná obnovení budou na dalších pět let. Pokud akademické podmínky institutu se zvláštním zřetelem na počet studentů a vyučujících i na vědeckou kvalitu nespĺňují nezbytné požadavky, může Kongregace pro katolickou výchovu přidružení pozastavit nebo zrušit.

Čl. 21.

§ 1. Před udělením přidružení dekretem se vyžaduje, aby vyučující institutu usilujícího o přidružení obdrželi *nihil obstat ad docendum* od Kongregace pro katolickou výchovu. K ustanovení stabilním vyučujícím je opět vyžadováno *nihil obstat* téže kongregace v souladu s čl. 27 § 2 Apoštolské konstituce *Veritatis gaudium* a statutem.

§ 2. Vyučující disciplín týkajících se víry a mravů musí po vykonání vyznání víry (srov. CIC, kán. 833 odst. 7) obdržet kanonickou misi od velkého kancléře (nebo od jeho delegáta), který ji může udělit nebo odejmout podle norem apoštolské konstituce *Veritatis gaudium*.

Čl. 22. Pro obnovení přidružení se vyžaduje žádost velkého kancléře (srov. VG, čl. 12) přidružující fakulty (nebo univerzity), doprovázená obsáhlou zprávou o dosavadním výsledku přidružení.

Zvláštní normy

Teologická fakulta

Čl. 23. Podle čl. 64 apoštolské konstituce *Veritatis gaudium* musí institut přidružený k teologické fakultě splňovat akademické studijní podmínky pro první a druhý cyklus uvedené v čl. 69 až 76 téže konstituce, jakož i podmínky uvedené v čl. 53 až 59 připojených *Naržení*.

Čl. 24. Studium v prvním cyklu na přidruženém institutu trvá pět let nebo deset semestrů (300 ECTS nebo srovnatelné vzdělávací kredity) a zahrnuje dva roky studia filosofie (120 ECTS nebo srovnatelné vzdělávací kredity) a tři roky institucionálního studia teologie (180 ECTS nebo srovnatelné vzdělávací kredity). Pokud má institut pouze tři roky institucionálního studia teologie, musí být dva roky studia filosofie dokončeny dříve (srov. VG, čl. 74 písm. a).

Čl. 25. Studium v druhém cyklu na přidruženém institutu trvá dva roky (120 ECTS nebo srovnatelné vzdělávací kredity) nebo čtyři semestry (srov. VG, čl. 74 písm. b).

Čl. 26. Ve druhém cyklu na přidruženém institutu musí být nabídnuta alespoň jedna specializace, která odpovídá specifické povaze nebo poslání přidruženého institutu nebo je vybrána po dohodě s přidružující fakultou a schválena Kongregací pro katolickou výchovu (srov. VG, čl. 74 písm. b). Druhý cyklus na přidruženém institutu – obdobně jako na přidružující fakultě – se nazývá „specializační“ v tom smyslu, že probíhá hloubkové studium konkrétního sektoru disciplín a zároveň si studenti více osvojují metodu vědeckého výzkumu v seminářích a cvičeních (viz VG, čl. 39 písm. b).

Čl. 27. Stabilních vyučujících teologických disciplín na institutu musí být nejméně devět. Obvykle se sedm z nich dělí takto: pro Písmo svaté, pro fundamentální a dogmatickou teologii (dva vyučující), pro morální a spirituální teologii, pro liturgii, pro kanonické právo, pro patrologii a církevní historii.

Čl. 28. V případě institutu s prvním cyklem pětiletého filosoficko-teologického studia, který končí bakalaureátem teologie, musí být

počet stabilních vyučujících filosofie nejméně dva (srov. VG, *Nářízení*, čl. 69 § 3).

Čl. 29. Kromě zkoušek nebo ekvivalentních prozkoušení z jednotlivých disciplín musí být na konci prvního i druhého cyklu předvídána komplexní zkouška (nebo ekvivalentní prozkoušení), jejíž pomocí může student prokázat, že plně dosáhl vědecké přípravy požadované příslušným cyklem (srov. VG, *Nářízení*, čl. 58).

Fakulta kanonického práva

Čl. 30. Podle čl. 64 apoštolské konstituce *Veritatis gaudium* musí institut přidružený k fakultě kanonického práva splňovat akademické studijní podmínky uvedené v čl. 77 až 80 téže konstituce, jakož i podmínky uvedené v čl. 60 až 63 připojených *Nářízení* stanovených pro první a druhý cyklus.

Čl. 31. Studium v prvním cyklu na přidruženém institutu trvá dva roky nebo čtyři semestry (120 ECTS nebo srovnatelné vzdělávací kredity) pro ty, kdo neabsolvovali filosoficko-teologickou formaci. Nejsou předvídány výjimky pro ty, kdo již dosáhli akademického titulu ze světského práva (srov. VG, čl. 78 písm. a).

Čl. 32. Studium v druhém cyklu na přidruženém institutu trvá tři roky (180 ECTS nebo srovnatelné vzdělávací kredity) nebo šest semestrů (srov. VG, čl. 78 písm. b).

Čl. 33. Stabilní vyučující kanonistických disciplín na institutu musí být nejméně tři (srov. Kongregace pro katolickou výchovu, instrukce „*Studium kanonického práva ve světle reformy manželského procesu*“, čl. 2).

Čl. 34. Kromě zkoušek nebo ekvivalentních prozkoušení z jednotlivých disciplín musí být na konci druhého cyklu předvídána komplexní zkouška (nebo ekvivalentní prozkoušení), jejíž pomocí může student prokázat, že plně dosáhl vědecké přípravy požadované druhým cyklem (srov. VG, *Nářízení*, čl. 63).

Filosofická fakulta

Čl. 35. Ve shodě s čl. 64 apoštolské konstituce *Veritatis gaudium* musí institut přidružený k filosofické fakultě splňovat akademické požadavky na studium specifikované v čl. 81 až 84 téže konstituce, jakož i v čl. 64 až 69 připojených *Narřízení* stanovených pro první a druhý cyklus studia.

Čl. 36. Délka studia v prvním cyklu na přidruženém institutu je tři roky (180 ECTF nebo srovnatelných vzdělávacích kreditů) nebo šest semestrů (srov. VG, čl. 82 písm. a).

Čl. 37. Délka studia v druhém cyklu na přidruženém institutu je dva roky (120 ECTF nebo srovnatelných vzdělávacích kreditů) nebo čtyři semestry (srov. VG, čl. 82 písm. b).

Čl. 38. V druhém cyklu na přidruženém institutu musí být nabízena alespoň jedna specializace odpovídající povaze a specifickému poslání přidruženého institutu nebo vybraná na základě dohody s přidružující fakultou a schválená Kongregací pro katolickou výchovu (srov. VG, čl. 82 písm. b). Druhý cyklus na přidruženém institutu je – analogicky k druhému cyklu přidružující fakulty – nazýván „specializační“ v tom smyslu, že v něm probíhá prohlubující studium konkrétní oblasti filosofie a zároveň studenti na seminářích a cvičeních hlouběji rozvíjejí užívání metody vědeckého bádání (srov. VG, čl. 39 písm. b).

Čl. 39. Stabilních vyučujících filosofických disciplín na institutu musí být nejméně šest (srov. VG, *Narřízení*, čl. 69 § 2). Pět z nich se obvykle dělí takto: jeden pro metafyziku, jeden pro filosofii přírody, jeden pro filosofii člověka, jeden pro filosofickou etiku a politickou filosofii a jeden pro logiku a filosofii poznání (srov. VG, *Narřízení*, čl. 67 § 1).

Jiná fakulta

Čl. 40. Institut přidružený k jiné fakultě, která není teologickou, filosofickou nebo kanonického práva, musí splňovat akademické studijní podmínky uvedené v čl. 85 až 87 konstituce *Veritatis gaudium*, jakož i v čl. 70 připojených *Narřízení* (srov. VG, čl. 64).

Čl. 41. Délka studia v prvním cyklu na přidruženém institutu je tři roky nebo šest semestrů (180 ECTF nebo srovnatelných vzdělávacích kreditů).

Čl. 42. Délka studia v druhém cyklu na přidruženém institutu je dva roky nebo čtyři semestry (120 ECTF nebo srovnatelných vzdělávacích kreditů).

Čl. 43. Stablních vyučujících hlavních disciplín (srov. VG, *Narřízení*, čl. 31) na přidruženém institutu musí být nejméně pět.

Závěrečná ustanovení

Čl. 44. Tato instrukce se má aplikovat od prvního dne akademického roku 2021/2022 nebo od akademického roku 2022 podle akademického kalendáře různých regionů.

Čl. 38.

§ 1. Jednotlivé již přidružené instituty musí prostřednictvím přidružující fakulty předložit statut a studijní pořádek podle této instrukce Kongregaci pro katolickou výchovu do 8. září 2022.

§ 2. Veškeré změny statutu nebo studijního pořádku vyžadují schválení Kongregace pro katolickou výchovu.

Čl. 46. Pouze Kongregace pro katolickou výchovu může udělit dispens od zachování některého článku této instrukce.

Čl. 47. Tato instrukce nahrazuje dosud platné *Normae de Instituti Theologici Aggregatione* (23. června 1993).

Čl. 48. Zrušují se všechny normy a obyčeje, které jsou v rozporu s touto instrukcí.

Svatý otec dne 1. prosince 2020 schválil tento dokument Kongregace pro katolickou výchovu a pověřil ji jeho zveřejněním.

Dáno v Římě v sídle Kongregace pro katolickou výchovu dne
8. prosince 2020, o slavnosti Panny Marie, počaté bez poskvrny
prvotního hříchu

kardinál Giuseppe Versaldi
prefekt

Angelo Vincenzo Zani
titulární arcibiskup volturnský,
sekretář

Instrukce pro přiřazení (inkorporaci) institutů vyšších studií

Přiřazení (inkorporace) institutů vyšších studií podporuje apoštolská konstituce *Veritatis gaudium* papeže Františka, která stanoví základní kritéria pro obnovení a zavedení přínosu církevních studií vzhledem k misijnímu poslání církve. Jedno z těchto kritérií „se týká naléhavé potřeby »vytvářet síť« mezi různými institucemi, které kdekoli ve světě rozvíjejí a podporují církevní studia aktivací vhodných synergií“ (VG, Předmluva, č. 4 bod d). Toto je perspektiva, která nastiňuje náročný úkol pro disciplíny pojednávané v církevních studiích i pro samotné instituce.

V návaznosti na vyhlášení apoštolské konstituce *Sapientia christiana* (15. dubna 1979) nepřipravila Kongregace pro katolickou výchovu normy pro přiřazení institutů, protože jich bylo málo. Po vyhlášení apoštolské konstituce *Veritatis gaudium* papežem Františkem (8. prosince 2017) a připojených *Narřízení* (27. prosince 2017) vedlo Kongregaci pro katolickou výchovu využití svých zkušeností a obdržných obohacujících postřehů, aby „s rozvážným a prorockým odhodláním na všech úrovních přistoupila k podpoře a oživení církevních studií v kontextu nové etapy poslání církve“ (VG, Předmluva, č. 1). Vydává proto tuto Instrukci o přiřazení institutů vyšších studií k církevním fakultám, aby zajišťovala jak rozvoj těchto institutů, tak jejich náležité rozmístění v různých částech světa.

Obecné normy

I. Kanonický řád přiřazení institutu

Čl. 1. Přiřazení institutu se řídí ustanoveními čl. 64 apoštolské konstituce *Veritatis gaudium* a čl. 15 § 1 a čl. 51 § 2 a 3 *Narřízení* připojených k této konstituci, jakož i ustanoveními této instrukce, přičemž je bráno v úvahu právo dosud aplikované na církevní fakulty (srov. VG, *Narřízení*, čl. 1 § 1).

II. Význam a specifika přiřčení

Čl. 2. Přiřčení institutu, které se odlišuje od připojení a přidružení (srov. VG, *Narřízení*, čl. 50 až 51), je jeho spojení s církevní fakultou za účelem dosažení odpovídajícího akademického titulu po druhém a třetím cyklu, tj. licenciátu a doktorátu, prostřednictvím fakulty (srov. VG, *Narřízení*, čl. 51 § 2).

Čl. 3. Přiřčený institut je otevřen budoucím klerikům i laikům, kteří dosavadním studiem a svými mravy, doloženými náležitým osvědčením, jsou způsobilí k zápisu do příslušného cyklu církevní fakulty (srov. VG, čl. 31; *Narřízení*, čl. 26).

Čl. 4. Je úkolem a povinností přiřčující fakulty pečlivě pomáhat přiřčenému institutu a dohlížet na něj tak, aby jeho akademický život probíhal plným a řádným způsobem. Aby se to snáze uskutečnilo, má se obvykle přiřčení realizovat ve stejném regionu.

Čl. 5. Studium na přiřčeném institutu musí odpovídat normám apoštolské konstituce *Veritatis gaudium* a připojených *Narřízení* ohledně druhého a třetího cyklu na přiřčující fakultě. Způsob a povaha studia na přiřčeném institutu musí být vskutku akademické a vědecké, stejně jako v druhém a třetím cyklu na přiřčující fakultě.

III. Akademické požadavky na přiřčený institut

Čl. 6. Přiřčení nelze dovolit v případě, že institut nemá nezbytné požadavky pro dosažení akademického titulu druhého a třetího cyklu. Tímto způsobem se reálně zakládá naděje, že prostřednictvím spojení s fakultou bude skutečně dosaženo požadovaného cíle (srov. VG, *Narřízení*, čl. 51 § 3). Z tohoto hlediska je třeba dodržet následující body:

§ 1. Je nutné pečlivě zvážit potřebu nebo alespoň skutečnou užitečnost založení institutu, jíž nelze dosáhnout jinými způsoby.

§ 2. Počet a kvalita vyučujících institutu musí být takové, aby byli schopni splnit podmínky jak druhého specializačního cyklu, tak třetího doktorského cyklu.

§ 3. Je nutné, aby všichni vyučující získali odpovídající doktorát (srov. VG, *Narřízení*, čl. 19) a jejich publikacemi byla prokázána jejich

schopnost k bádání (srov. VG, čl. 25 § 1 odst. 3) a byli osvobozeni od jiných neslučitelných povinností (srov. VG, čl. 29).

§ 4. Je vyžadován přiměřený počet řádných studentů.

§ 5. Institut musí mít vhodné vědecké, počítačové a audiovizuální technické pomůcky, především knihovnu (s předplatným do elektronických databází), která odpovídá akademickým potřebám třetího cyklu.

Čl. 7. Týdenní rozvrh přednášek, cvičení a seminářů, doplněný studiem a osobní prací, musí být dostatečný k dosažení přiměřeného počtu vzdělávacích kreditů za jeden rok denního vysokoškolského studia.

Čl. 8.

§ 1. Způsoby řízení přiřčeného institutu musí být stanoveny v partikulárním statutu schváleném radou přiřčející fakulty a následně Kongregací pro katolickou výchovu (srov. VG, čl. 7), přičemž je třeba dbát na to, aby nebyl v rozporu s ustanoveními ve statutu fakulty nebo univerzity. Akademické orgány fakulty, individuální i kolektivní (srov. VG, čl. 15), jsou *ipso iure* akademickými orgány přiřčeného institutu, k nimž jsou přidány partikulární orgány, jimiž jsou alespoň moderátor (místní ordinář, hierarcha nebo vyšší představený), ředitel (srov. VG, *Narřízení*, čl. 15 § 1) a rada institutu. Úkoly a povinnosti všech těchto orgánů musí být stanoveny ve statutu (srov. VG, čl. 11 § 3).

§ 2. Pro ředitele se vyžaduje potvrzení Kongregací pro katolickou výchovu, jakož i pro eventuální opakování jeho mandátu.

§ 3. Povinností ředitele je předávat děkanovi fakulty (srov. VG, *Narřízení*, čl. 17 odst. 6) v elektronické podobě nezbytné údaje pro každoroční aktualizaci databáze Kongregace pro katolickou výchovu.

Čl. 9. Pokud je přiřčený institut spojen s velkým seminářem nebo s kolegiem, musí statut jasně a účinně zajistit, aby se akademické vedení a správa institutu náležitě odlišovaly od vedení a správy velkého semináře nebo kolegia při zachování řádné spolupráce ve všech záležitostech týkajících se dobra studentů (srov. VG, čl. 21).

IV. Udělení přiřčení a udělení akademických titulů

Čl. 10.

- § 1. Přiřčení se uděluje cestou dekretu Kongregace pro katolickou výchovu (srov. VG, čl. 64).
- § 2. Stejný dekret musí výslovně přiznat přiřčeněnému institutu právní subjektivitu v postavení veřejné kanonické právnické osoby, pokud ji do té doby ještě neměl.
- § 3. Přiznání právní subjektivity přiřčeněnému institutu, který je součástí světské univerzity, přísluší Kongregaci pro katolickou výchovu.

Čl. 11. Přiřčení lze udělit těm institutům, které se po přiměřenou dobu ukázaly jako vhodné, a to po obdržení příznivého stanoviska jak místního ordináře / hierarchie, tak biskupské konference / východní hierarchické struktury.

Čl. 12. Žádost musí předložit Kongregaci pro katolickou výchovu velký kancléř přiřčející fakulty (srov. VG, čl. 12) poté, co rada fakulty (srov. VG, *Narřízení*, čl. 14) – a univerzity, je-li fakulta součástí univerzity – pečlivě zjistila a potvrdila splnění všech požadavků.

Čl. 13. Akademický titul druhého a třetího cyklu uděluje přiřčející fakulta, jejíž jméno (a jméno univerzity, je-li fakulta součástí univerzity) musí být uvedeno v diplomu (srov. VG, *Narřízení*, čl. 38).

Čl. 14. Udělené tituly jsou stejné jako tituly udělované na přiřčející fakultě po ukončení druhého a třetího cyklu. Kanonické názvy „licenciát“ a „doktorát“ mohou být doplněny dalším označením podle místní světské univerzitní praxe, pokud: a) skutečně odpovídají kanonickému licenciátu a doktorátu, především s ohledem na rozsah souvisejících studií; b) nedochází k nedorozuměním ani u stejnojmenných místních světských titulů (srov. VG, čl. 46 až 47).

Čl. 15. Případné místní označení licenciátu a doktorátu, které musí být stejné pro všechny fakulty stejného státu či kulturního regionu (srov. VG, čl. 47), vyžaduje schválení ze strany Kongregace pro katolickou výchovu.

Čl. 16. Za vydání autentických dokumentů o udělení akademických titulů podle stanovených postupů odpovídá přiřčenující fakulta nebo univerzita, pokud je fakulta součástí univerzity (viz VG, *Naržzení*, čl. 38 až 39). Přiřčenující institut se postará o vydání dalších dokumentů (například *Transcript of records*⁴ ověřujících vykonání zkoušek).

Čl. 17.

- § 1. Pro přijetí k doktorskému studiu je nutné získat licenciát (srov. VG, čl. 49 § 1).
- § 2. K dosažení doktorátu je vyžadována disertační práce, která účinně přispívá k vědeckému pokroku a je alespoň v její hlavní části zveřejněna (srov. VG, čl. 49 § 2).
- § 3. Zveřejnění disertační práce v elektronické podobě je přípustné, pokud to stanoví studijní předpisy a stanoví k tomu podmínky tak, aby byla zaručena její trvalá přístupnost (viz VG, *Naržzení*, čl. 36 § 2).
- § 4. Tištěná kopie zveřejněných disertačních prací musí být zaslána Kongregaci pro katolickou výchovu. Doporučuje se zaslat kopii také církevním fakultám, přinejmenším těm v jejich regionu, které se zabývají stejnými vědními obory (srov. VG, *Naržzení*, čl. 37).

V. Postup pro obdržení nebo obnovení přiřčenující

A) Předchozí šetření a schválení přiřčenující institutu

Čl. 18. Návrh na zřízení přiřčenujícího institutu musí napsat místní ordinář, hierarcha nebo vyšší představený dle sídla institutu. Ten podává žádost na církevní fakultu, která přebírá akademickou odpovědnost za institut.

Čl. 19. Přiřčenující fakulta musí prostřednictvím svého delegáta nebo komise pro přiřčenující (srov. VG, *Naržzení*, čl. 14) nejprve ověřit, zda institut usilující o přiřčenující splňuje předepsané akademické podmínky (srov. VG, čl. 64), a to i prostřednictvím návštěvy *na místě*.

---

4 V evropském prostředí se tento dokument nazývá *Diploma Supplement* (poznámka překladatele).

Čl. 20. Je-li výsledek pozitivní, velký kancléř (srov. VG, čl. 12) fakulty (nebo univerzity, je-li fakulta součástí univerzity) po ověření požadavků stanovených v této instrukci zašle na Kongregaci pro katolickou výchovu spolu se svým stanoviskem:

- § 1. zprávu spolu s úsudkem fakulty o akademickém stavu zjištěném v institutu usilujícím o přiřazení,
- § 2. statut institutu usilujícího o přiřazení, vypracovaný obdobně jako statut fakulty (srov. VG, *Narřízení*, příloha I k čl. 7),
- § 3. studijní pořádek druhého i třetího cyklu institutu rozdělených do jednotlivých ročníků s celkovým počtem ECTS nebo srovnatelných vzdělávacích kreditů pro každou disciplínu (srov. VG, čl. 41 až 42; *Narřízení*, čl. 30),
- § 4. *curricula vitae, studiorum et operum* všech stabilních i ostatních vyučujících institutu,
- § 5. prognózu počtu studentů v jednotlivých ročnících,
- § 6. místní označení, které může případně doplnit kanonické označení „licenciát“ a „doktorát“ (srov. VG, čl. 46 až 47) a jejich základ ve státním právu nebo církevním právu.

B) Působnost Kongregace pro katolickou výchovu

Čl. 21. Přiřazení se obvykle uděluje na pět let na zkoušku. Jakmile toto období uplyne s pozitivními výsledky, obnovuje se na dalších pět let. Po další pozitivní zpětné vazbě je přiřazení prodlouženo na dalších pět let. Následná obnovení budou na dalších pět let. Pokud akademické podmínky institutu se zvláštním zřetelem na počet studentů a vyučujících i na vědeckou kvalitu nespĺňují nezbytné požadavky, může Kongregace pro katolickou výchovu přiřazení pozastavit nebo zrušit.

Čl. 22.

- § 1. Před udělením přiřazení dekretem se vyžaduje, aby vyučující institutu usilujícího o přiřazení obdrželi *nihil obstat ad docendum* od Kongregace pro katolickou výchovu. K ustanovení stabilním vyučujícím je opět vyžadováno *nihil obstat* téže kongregace

v souladu s čl. 27 § 2 Apoštolské konstituce *Veritatis gaudium* a statutem.

§ 2. Vyučující disciplín týkajících se víry a mravů musí po vykonání vyznání víry (srov. CIC, kán. 833 odst. 7) obdržet kanonickou misi od velkého kancléře (nebo od jeho delegáta), který ji může udělit nebo odejmout podle norem apoštolské konstituce *Veritatis gaudium*.

Čl. 23. Pro obnovení přiřazení se vyžaduje žádost velkého kancléře (srov. VG, čl. 12) přiřezující fakulty (nebo univerzity), doprovázená obsáhlou zprávou o dosavadním výsledku přiřazení.

Zvláštní normy

Teologická fakulta

Čl. 24. Podle čl. 64 apoštolské konstituce *Veritatis gaudium* musí institut přiřazený k teologické fakultě splňovat akademické studijní podmínky pro druhý a třetí cyklus uvedené v čl. 69 až 76 téže konstituce, jakož i podmínky uvedené v čl. 53 až 59 připojených *Narižení*.

Čl. 24. Studium v druhém cyklu na přiřazeném institutu trvá dva roky (120 ECTS nebo srovnatelné vzdělávací kredity) nebo čtyři semestry (srov. VG, čl. 74 písm. b).

Čl. 26. Ve druhém cyklu na přiřazeném institutu musí být nabídnuta alespoň jedna specializace, která odpovídá specifické povaze nebo poslání přiřazeného institutu nebo je vybrána po dohodě s přiřezující fakultou a schválena Kongregací pro katolickou výchovu (srov. VG, čl. 74 písm. b). Druhý cyklus na přiřazeném institutu – obdobně jako na přiřezující fakultě – se nazývá „specializační“ v tom smyslu, že probíhá hloubkové studium konkrétního sektoru disciplín a zároveň si studenti více osvojují metodu vědeckého výzkumu v seminářích a cvičeních (viz VG, čl. 39 písm. b).

Čl. 27. Studium třetího cyklu na přiřazeném institutu trvá po přiměřenou dobu (srov. VG, čl. 74 písm. c). Během třetího cyklu jsou studenti „přivedeni k vědecké zralosti především prostřednictvím

písemné práce, která bude skutečným přínosem pro vědecký pokrok“ (VG, čl. 39 písm. c).

Čl. 28. Stabilních vyučujících teologických disciplín na institutu musí být nejméně pět.

Čl. 29. Kromě zkoušek nebo ekvivalentních prozkoušení z jednotlivých disciplín musí být na konci druhého cyklu předvídána komplexní zkouška (nebo ekvivalentní prozkoušení), jejíž pomocí může student prokázat, že plně dosáhl vědecké přípravy požadované příslušným cyklem (srov. VG, *Narřízení*, čl. 58).

Fakulta kanonického práva

Čl. 30. Podle čl. 64 apoštolské konstituce *Veritatis gaudium* musí institut přiřazený k fakultě kanonického práva splňovat akademické studijní podmínky uvedené v čl. 77 až 80 téže konstituce, jakož i podmínky uvedené v čl. 60 až 63 připojených *Narřízení* stanovených pro první a druhý cyklus.

Čl. 31. Studium v druhém cyklu na přiřazeném institutu trvá tři roky (180 ECTS nebo srovnatelné vzdělávací kredity) nebo šest semestrů (srov. VG, čl. 78 písm. b).

Čl. 32. Studium třetího cyklu na přiřazeném institutu trvá po přiměřenou dobu (srov. VG, čl. 78 písm. c).

Čl. 33. Stabilní vyučující kanonistických disciplín na institutu musí být nejméně čtyři (srov. Kongregace pro katolickou výchovu, instrukce „*Studium kanonického práva ve světle reformy manželského procesu*“, čl. 2).

Čl. 34. Kromě zkoušek nebo ekvivalentních prozkoušení z jednotlivých disciplín musí být na konci druhého cyklu předvídána komplexní zkouška (nebo ekvivalentní prozkoušení), jejíž pomocí může student prokázat, že plně dosáhl vědecké přípravy požadované druhým cyklem (srov. VG, *Narřízení*, čl. 63).

Filosofická fakulta

Čl. 35. Ve shodě s čl. 64 apoštolské konstituce *Veritatis gaudium* musí institut přiřazený k filosofické fakultě splňovat akademické požadavky na studium specifikované v čl. 81 až 84 téže konstituce, jakož i v čl. 64 až 69 připojených *Narižení* stanovených pro druhý a třetí cyklus studia.

Čl. 36. Délka studia v druhém cyklu na přiřazeném institutu je dva roky (120 ECTF nebo srovnatelných vzdělávacích kreditů) nebo čtyři semestry (srov. VG, čl. 82 písm. b).

Čl. 37. V druhém cyklu na přiřazeném institutu musí být nabízena alespoň jedna specializace odpovídající povaze a specifickému poslání přiřazeného institutu nebo vybraná na základě dohody s přiřezující fakultou a schválená Kongregací pro katolickou výchovu (srov. VG, čl. 74 písm. b). Druhý cyklus na přiřazeném institutu je – analogicky k druhému cyklu přiřezující fakulty – nazýván „specializační“ v tom smyslu, že v něm probíhá prohlubující studium konkrétní oblasti filosofie a zároveň studenti na seminářích a cvičeních hlouběji rozvíjejí užívání metody vědeckého bádání (srov. VG, čl. 39 písm. b).

Čl. 36. Délka studia v třetím cyklu na přiřazeném institutu je tři roky nebo šest semestrů (srov. VG, čl. 82 písm. c). Během třetího cyklu jsou studenti „přivedeni k vědecké zralosti především prostřednictvím písemné práce, která bude skutečným přínosem pro vědecký pokrok“ (VG, čl. 39 písm. c).

Čl. 39. Stabilních vyučujících filosofických disciplín na institutu musí být nejméně pět.

Jiná fakulta

Čl. 40. Institut přiřazený k jiné fakultě, která není teologickou, filosofickou nebo kanonického práva, musí splňovat akademické studijní podmínky uvedené v čl. 85 až 87 konstituce *Veritatis gaudium*, jakož i v čl. 70 připojených *Narižení* (srov. VG, čl. 64).

Čl. 41. Délka studia v druhém cyklu na přiřčeném institutu je dva roky nebo čtyři semestry (120 ECTF nebo srovnatelných vzdělávacích kreditů).

Čl. 42. Studium třetího cyklu na přiřčeném institutu trvá po přiměřenou dobu.

Čl. 43. Stablních vyučujících hlavních disciplín (srov. VG, *Narízení*, čl. 31) na přiřčeném institutu musí být nejméně pět.

Závěrečná ustanovení

Čl. 44. Tato instrukce se má aplikovat od prvního dne akademického roku 2021/2022 nebo od akademického roku 2022 podle akademického kalendáře různých regionů.

Čl. 45.

§ 1. Jednotlivé již přiřčené instituty musí prostřednictvím přiřčující fakulty předložit statut a studijní pořádek podle této instrukce Kongregaci pro katolickou výchovu do 8. září 2022.

§ 2. Veškeré změny statutu nebo studijního pořádku vyžadují schválení Kongregace pro katolickou výchovu.

Čl. 46. Pouze Kongregace pro katolickou výchovu může udělit dispens od zachování některého článku této instrukce.

Čl. 47. Zrušují se všechny normy a obyčeje, které jsou v rozporu s touto instrukcí.

Svatý otec dne 1. prosince 2020 schválil tento dokument Kongregace pro katolickou výchovu a pověřil ji jeho zveřejněním.

Dáno v Římě v sídle Kongregace pro katolickou výchovu dne
8. prosince 2020, o slavnosti Panny Marie, počaté bez poskvrny pr-
votního hříchu

kardinál Giuseppe Versaldi
prefekt

Angelo Vincenzo Zani
titulární arcibiskup volturnský,
sekretář

Překladatelské poznámky prof. Damiána Němce OP

1. Protože jde o právní text, jsou při citacích právně závazných dokumentů dodržovány české legislativní zvyklosti (psaní či nepsaní čárek, užití „až“ místo „–“ při uvedení více následujících článků dokumentu, „čl.“ vždy bez rozdílu, zda je v italštině zkratka „Art.“ nebo celé slov „articolo“, apod.).

2. Z téhož důvodu je italský termín *civile* (univerzita, autorita, právo) překládán důsledně jako *světský*, protože – především v právu – je civilní právo jednou z více součástí celého systému světského práva.

3. Zásadně je italský termín *approvazione* (latinsky *approbatio*) důsledně překládán jako *schválení*, aby byl dodržen rozdíl oproti *confirmatio* (potvrzení) a *recognitio* (přezkoumání).

4. Na rozdíl od českého překladu apoštolské konstituce *Veritatis gaudium* a k ní připojených *Narízení*, kde je pro překlad slova *incorporazione* (lat. *incorporatio*) užíván termín *včlenění*, je v překladu těchto instrukcí použit překlad *přičlenění* užitý dr. Koronhályovou v překladu apoštolské konstituce *Sapientia christiana* a k ní připojených *Narízení* Kongregace pro katolickou výchovu, protože dle mého přesvědčení opravdu lépe zapadá do textu („přičlenění k“ místo „včlenění k“, správně „včlenění do“) – a navíc dle mého soudu obrat *včlenění do* více evokuje přímo zahrnutí institutu do fakulty/univerzity (prakticky se ztrátou vlastní právní subjektivity), což mi přijde příliš silné.

5. Slovo *Statuti (della facoltà, dell'università, del istituto)* je v souladu s českým územ (zakotveným též v zák. č. 111/1998 Sb., o vysokých školách) překládáno singulárem *statut (fakulty, univerzity, institutu)*. Takto je to přeloženo již v českém překladu apoštolské konstituce *Veritatis gaudium* a k ní připojených *Narízení* Kongregace pro katolickou výchovu.

6. Podobně je termín *docente* překládán jako vyučující – i v tomto případě je to takto přeloženo již v českém překladu apoštolské

konstituce *Veritatis gaudium* a k ní připojených *Narízení* Kongregace pro katolickou výchovu.

7. V prvním odstavci předmluvy (která takto ovšem není označena) jsou vzhledem k psaní koncového „t“ použity vložené dvojité boční uvozovky » « místo jednoduchých uvozovek , ‘; srov. <https://prirucka.ujc.cas.cz/?id=162&dotaz=uvozovky>.

8. Dovolil jsem si připojit několik málo poznámek překladatele k textu překladu, jednak pro jeho věcnou srozumitelnost v našem akademickém prostředí (*Diploma Supplement*), tak pro evidentně chybný termín v originálním italském textu instrukce pro připojení neboli afiliaci (chybně „ministeriální rok“ místo správně „pastorační rok“).

5.

KONGREGACE PRO BOHOSLUŽBU A SVÁTOSTI

NÓTA K NEDĚLI BOŽÍHO SLOVA

17. PROSINCE 2020

Papež František si přeje, abychom třetí neděli v liturgickém mezidobí slavili každý rok jako neděli Božího slova.¹ Připomíná tak všem, duchovním pastýřům i věřícím, význam a hodnotu Písma svatého pro křesťanský život. Odkazuje rovněž na vztah mezi Božím slovem a liturgií: „Jako křesťané jsme jeden lid, který je na cestě dějinami, posilněný přítomností Pána, který je uprostřed nás, hovoří k nám a sytí nás. Bibli se nemáme věnovat jednou do roka, ale po celý rok. Pociťujeme totiž naléhavou nutnost důvěrného spojení s Písmem svatým i se Vzkříšeným, který nikdy nepřestává lámat chléb ve společenství věřících. Z tohoto důvodu musíme dosáhnout důvěrné znalosti Písma svatého, jinak zůstane naše srdce chladné a oči zavřené, protože jsme takoví, jací jsme, postiženi různými formami slepoty.“²

---

1 Srov. František. Apoštolský list *Aperuit illis*, daný motu proprio, 30. září 2019.

2 František. *Aperuit illis*, č. 8; Druhý vatikánský koncil. Věroučná konstituce o Božím zjevení *Dei Verbum*, č. 25. In *Dokumenty II. vatikánského koncilu*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002: „Proto všichni příslušníci duchovního stavu, především Kristovi kněží a další, kteří se jako jáhni nebo katecheti řádně věnují službě slova, musí zůstat v trvalém styku s Písmem vytrvalou duchovní četbou a důkladným studiem, aby se nikdo z nich nestal „jenom navenek povrchním kazatelem Božího slova, kterému uvnitř nenaslouchá“, když má – zvláště v posvátné liturgii – sdělovat věřícím, kteří jsou mu svěřeni, nezměrné bohatství Božího slova. Posvátný sněm naléhavě a důrazně vybízí také všechny věřící, především řeholníky, aby častým čtením Písma svatého získali „nesmírně cenné poznání Ježíše Krista“ (Flp 3,8). „Vždyť neznat Písmo znamená neznat Krista.““

Tato neděle je proto vhodnou příležitostí k tomu, abychom se znovu začetli do některých církevních dokumentů³ a zvláště do *Úvodu k meš-nímu lekcionáři*. Tyto dokumenty představují syntézu teologických a pastoračních principů pro hlásání Božího slova ve mši, ale platí také pro kterékoli jiné liturgické slavení (svátosti, svátostin, liturgie hodin).

1. Prostřednictvím biblických čtení, která se čtou při liturgii, Bůh mluví k svému lidu a Kristus hlásá radostnou zvěst;⁴ Kristus je středem a naplněním celého Písma, Starého i Nového zákona.⁵ Bohoslužba slova vrcholí čtením evangelia.⁶ Evangelium se má prokazovat náležitá úcta,⁷ která se projevuje nejen v gestech a odpovědích, ale také vůči samotnému evangeliáři.⁸ Jedním z liturgických projevů, které jsou vhodné pro tuto neděli, by mohl být vstupní průvod s evangeliářem⁹ nebo jeho položení na oltář,¹⁰ pokud se vstupní průvod nekoná.

2. Uspořádání biblických čtení, které církev v lekcionáři nabízí, poskytuje poznání celého Božího slova.¹¹ Proto je třeba respektovat uvedená biblická čtení, nevynechávat je a nenahrazovat jinými texty. Má se číst z překladu schváleného k liturgickému užívání.¹² Hlásání textů z lekcionáře sjednocuje všechny věřící, kteří mu naslouchají. Porozumění struktury a smyslu bohoslužby slova napomáhá shromážděným věřícím k tomu, aby přijali Boží slovo, které zachraňuje.¹³

---

3 *Dei Verbum*; Benedikt XVI. Apoštolská exhortace *Verbum Domini*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2010.

4 Srov. Druhý vatikánský koncil. Konstituce o posvátné liturgii *Sacrosanctum Concilium*, č. 7, 33. In *Dokumenty II. vatikánského koncilu*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002; *Institutio generalis Missalis Romani* (IGMR), č. 29; *Ordo lectionum Missae* (OLM), č. 12.

5 Srov. OLM, č. 5.

6 Srov. IGMR, č. 60; OLM, č. 13.

7 Srov. OLM, č. 17; *Caeremoniale Episcoporum*, č. 74.

8 Srov. OLM, č. 36, 113.

9 Srov. IGMR, č. 120, 133.

10 Srov. IGMR, č. 117.

11 Srov. IGMR, č. 57; OLM, č. 60.

12 Srov. OLM, č. 12, 14, 37, 111.

13 Srov. OLM, č. 45.

3. Responsoriální žalm se má zpravidla zpívat – jako odpověď církve, která se modlí.¹⁴ Proto se má v každém společenství podporovat služba žalmisty.¹⁵

4. V homilii, která vychází z biblických čtení, se v průběhu liturgického roku vysvětlují pravdy víry a pravidla křesťanského života.¹⁶ „Pastýři mají v prvních řadách velkou odpovědnost za vysvětlování Písma svatého a za zprostředkování porozumění Písmu. Protože je knihou lidu, musí pocítovat všichni, kdo jsou povoláni ke službě Božím slovu, naléhavou nutnost otevřít ve svém společenství přístup k Písmu svatému.“¹⁷ Biskupové, kněží a jáhni se musí cítit zavázáni vykonávat tuto povinnost se zvláštní obětavostí a musí používat prostředky, které jim k tomu církev nabízí.¹⁸

5. Zvláštní význam má ticho, které vede k meditaci a umožňuje, aby posluchači Boží slovo niterně přijali.¹⁹

6. Církev vždy věnovala zvláštní pozornost těm, kteří hlásají Boží slovo ve shromáždění: kněžím, jáhnům a lektorům. Tato služba vyžaduje zvláštní vnitřní i vnější přípravu, důvěrnou znalost hlášaného textu a nezbytný nácvik způsobu hlásání, aby se tak předešlo jakékoli improvizaci.²⁰ Je také možné zařadit před čteními krátké a výstižné úvody.²¹

7. Kvůli významu Božího slova nás církev vyzývá, abychom se starali o ambon, z něhož se předčítá.²² Ambon není jen částí mobiliáře, ale místem, které odpovídá důstojnosti Božího slova a souvisí

---

14 Srov. IGMR, č. 61; OLM, č. 19–20.

15 Srov. OLM, č. 56.

16 Srov. OLM, č. 24; Kongregace pro bohoslužbu a svátosti. *Homiletický direktář*, č. 16.

17 František. *Aperuit illis*, č. 5; *Homiletický direktář*, č. 26.

18 Srov. František. Apoštolská exhortace *Evangelii gaudium*, č. 135–144. Paulínky: Praha, 2014; *Homiletický direktář*.

19 Srov. IGMR, č. 56; OLM, č. 28.

20 Srov. OLM, č. 14, 49.

21 Srov. OLM, č. 15, 42.

22 Srov. IGMR, č. 309; OLM, č. 16.

s oltářem. Hovoříme přece o stole Božího slova a Kristova těla, a to jak ve vztahu k ambonu, tak zejména ve vztahu k oltáři.²³ Ambon je místo vyhrazené čtením, responsoriálnímu žalmu a velikonočnímu chvalozpěvu. Mohou se však z něho konat homilie a přednášet přímluvy. Není vhodné, aby se z něho četly komentáře, ohlášky nebo se používal pro řízení zpěvu.²⁴

8. Knihy, které obsahují úryvky Písma svatého, probouzejí v těch, kteří mu naslouchají, úctu k tajemství Boha, který mluví k svému lidu.²⁵ Z tohoto důvodu mají být z hodnotného materiálu a udržovány v dobrém stavu. Není vhodné, když se liturgické knihy nahrazují letáky, fotokopie a jinými pomůckami.²⁶

9. Ve dnech před nedělí Božího slova nebo po ní se mají podporovat vzdělávací programy, aby se tak upozornilo na hodnotu Písma svatého při liturgickém slavení. Může to být příležitost k lepšímu poznání způsobu, jakým církev čte Písmo svaté (průběžně, polosouvisle a typologicky), jaká jsou kritéria pro rozdělení biblických knih v mezidobí a liturgických dobách, jaká je struktura nedělních a feriálních cyklů mešních čtení.²⁷

10. Neděle Božího slova je také vhodnou příležitostí k prohloubení vztahu mezi Písmem svatým a denní modlitbou církve (modlitba

---

23 Srov. OLM, č. 32.

24 Srov. OLM, č. 33.

25 Srov. OLM, č. 35; *Caeremoniale Episcoporum*, č. 115.

26 Srov. OLM, č. 37.

27 Srov. OLM, č. 58–110; *Homiletický direktář*, č. 37–156.

žalmů, kantik a biblických čtení). Je třeba podpořit společné slavení ranních a večerních chval.²⁸

Mezi mnoha svatými, kteří jsou svědky evangelia Ježíše Krista, může být příkladem svatý Jeroným – kvůli své velké lásce k Božímu slovu. Jak papež František nedávno připomněl, Jeroným byl „neúnavný učenec, překladatel, exegeta, hluboký znalec a vášnivý šířitel Písma svatého [...]. V Písmu svatém, kterému naslouchal, našel Jeroným sám sebe, tvář Boží i tvář bratrů a sester – a prohloubil svou lásku k životu ve společenství.“²⁹

Tato nota má přispět k tomu, abychom si ve světle neděle Božího slova znovu uvědomili, jak důležité je Boží slovo pro nás věřící a pro náš život – počínaje jeho hlásáním při liturgii, která nás vede k živému a stálému dialogu s Bohem. „Boží slovo slyšené a slavené, zejména v eucharistii, živí a vnitřně posiluje křesťany a uschopňuje je k autentickému evangelnímu svědectví v každodenním životě.“³⁰

Kongregace pro bohoslužbu a svátosti, dne 17. prosince 2020

kardinál Robert Sarah
prefekt

✠ *Arthur Roche*
arcibiskup sekretář

---

28 *Institutio generalis de Liturgia Horarum*, č. 140: „Čtení Písma svatého, která se čtou podle staré tradice veřejně při bohoslužbě nejen při slavení eucharistie, ale také v posvátném officiu, si musí všichni křesťané nesmírně vážit, protože je předkládá sama církev, a to nikoli podle volby nebo náklady jednotlivců, ale podle vztahu k tajemství, které Kristova snoubenka rozvíjí v ročním okruhu [...]. Navíc při liturgickém slavení vždy doprovází čtení Písma svatého modlitba, takže čtení přináší větší užitek, a naopak zase modlitba, zvláště žalmů, se ze čtení důkladněji pochopí a stává se zbožnější.“

29 František. Apoštolský list *Láska k Písmu svatému*, u příležitosti 1600 let od smrti svatého Jeronýma, 30. září 2020.

30 Srov. František. Apoštolská exhortace *Evangelii gaudium*, č. 174.

6. KONGREGACE PRO NAUKU VÍRY

VYSVĚTLUJÍCÍ POZNÁMKA OHLEDNĚ MORÁLNOSTI POUŽÍVÁNÍ NĚKTERÝCH VAKCÍN PROTI COVID-19¹

21. PROSINCE 2020

Otázka používání vakcín obecně se často nachází v centru neustávajících veřejných debat. V posledních měsících obdržela tato kongregace několik žádostí o stanovisko k použití některých vakcín proti viru SARS-CoV-2, který způsobuje covid-19. Tyto vakcíny během procesu výzkumu a výroby využívaly buněčné linie pocházející z tkání získaných ze dvou potratů, k nimž došlo v minulém století. Současně se v hromadných sdělovacích prostředcích objevila řada různých a někdy protichůdných vyjádření ze strany biskupů, katolických sdružení a odborníků, která též vyvolala pochybnosti ohledně morálnosti použití těchto vakcín.

K této otázce již existuje důležité prohlášení Papežské akademie pro život s názvem „Morální úvahy ohledně vakcín připravených z buněk získaných z potracených lidských plodů“ (5. června 2005). K problému se vyjádřila též tato kongregace v instrukci *Dignitas personae* (8. září 2008) (srov. č. 34 a 35). V roce 2017 se k tématu vrátila Papežská akademie pro život v jedné vysvětlující poznámce. Tyto dokumenty již poskytují určitá obecná vodící kritéria.

Jelikož jsou již v některých zemích k dispozici první vakcíny proti covid-19 pro distribuci a aplikaci, chce tato kongregace nabídnout určitá vodítka pro objasnění této záležitosti. Účelem není posoudit bezpečnost a účinnost těchto vakcín, i když ty jsou eticky relevantní a nezbytné. Takové hodnocení je odpovědností vědců v biomedicíně

---

1 Z italského originálu *Nota sulla moralità dell'uso di alcuni vaccini anti-Covid-19* zveřejněného na <https://press.vatican.va/content/salastampa/it/bollettino/pubblico/2020/12/21/0681/01591.html#it> přeložili Jiří Kratochvíl a Karel Skočovský.

a lékových agentur. Tato vysvětlující poznámka si klade za cíl pouze zvážit morální aspekty používání vakcín proti covid-19, které byly vyvinuty s pomocí buněčných linií pocházejících z tkání získaných ze dvou plodů po umělém potratu.

1. Jak uvádí instrukce *Dignitas personae*, v případě buněk z potracených plodů sloužících k vytvoření buněčných linií pro použití ve vědeckém výzkumu „existuje různá míra odpovědnosti“² za spolupráci se zlem. Například „v institucích, ve kterých se používají linie kmenových buněk získané nedovoleným způsobem, mají samozřejmě odlišnou zodpovědnost ti, kteří o jejich použití rozhodují, ve srovnání s těmi, kteří takové rozhodovací právo nemají“.³

2. V tomto smyslu, když nejsou k dispozici eticky nesporné vakcíny proti covid-19 (například v zemích, kde lékařům a pacientům nejsou eticky bezproblémové vakcíny k dispozici nebo kde je jejich distribuce obtížnější kvůli speciálním podmínkám skladování a přepravy, nebo když jsou ve stejné zemi distribuovány různé typy vakcín, ale zdravotnické orgány neumožňují občanům vybrat si vakcínu k očkování), je morálně přípustné používat vakcíny proti covid-19, při jejichž výzkumu a výrobě byly upotřebeny buněčné linie z potracených plodů.

3. Hlavním důvodem, proč je použití těchto vakcín morálně legitimní, je skutečnost, že u těch, kdo používají výsledné vakcíny, se jedná o vzdálený typ spolupráce (*materiální pasivní spolupráce*) se zlem umělého potratu, z něhož příslušné buněčné linie pocházejí. Morální povinnost vyhnout se takové pasivní materiální spolupráci není závazná v případě vážného ohrožení, jako je například jinak nekontrolovatelné šíření nebezpečného patogenu:⁴ tím je v tomto případě pandemické šíření viru SARS-CoV-2, který způsobuje covid-19. Z toho plyne, že v tomto případě je možno použít všechny vakcíny uznané

---

2 Kongregace pro nauku víry. Instrukce *Dignitas personae* (8. prosince 2008), č. 35, in *AAS* 100 (2008), s. 884.

3 Tamtéž, 885.

4 Srov. Papežská akademie pro život. *Morální úvahy ohledně vakcín připravených z buněk získaných z potracených lidských plodů*, 5. června 2005.

jako klinicky bezpečné a účinné *s jistotou ve svědomí, že aplikace těchto vakcín neznamena formální spolupráci na potratu*, z něhož pocházejí buňky, s jejichž pomocí byly vakcíny vyrobeny. Je však třeba zdůraznit, že morálně přípustné použití těchto typů vakcín, vzhledem ke specifickým podmínkám, které ho takovým činí, samo o sobě nepředstavuje legitimizaci, ani nepřímou, potratové praxe a předpokládá odpor proti této praxi ze strany těch, kteří je používají.

4. Dovolené použití těchto vakcín ve skutečnosti neznamena a nesmí v žádném případě znamenat morální souhlas s používáním buněčných linií pocházejících z potracených plodů.⁵ Vybízíme proto farmaceutické společnosti i vládní zdravotnické agentury, aby *vyráběly, schvalovaly, distribuovaly a nabízely eticky přijatelné vakcíny, které nepůsobí problémy ve svědomí* ani u pracovníků ve zdravotnictví, ani u samotných očkovanych.

5. Praktickému rozumu je zároveň zřejmé, že očkování obvykle není morální povinnost, a proto musí být dobrovolné. V každém případě z etického hlediska *morálnost očkování závisí nejen na povinnosti chránit své zdraví, ale také na péči o společné dobro*. Platí, že při neexistenci jiných prostředků k zastavení nebo jen k prevenci epidemie lze očkování doporučit, zejména pro ochranu nejslabších a nejvíce vystavených osob. Ti, kteří z důvodu svědomí odmítají vakcíny vyrobené s pomocí buněčných linií pocházejících z potracených plodů, musí však usilovat za pomoci jiných preventivních prostředků a vhodným chováním o to, aby se nestali nositeli infekce. Zejména se musí vyhnout jakémukoli ohrožení zdraví těch, kteří z lékařských nebo jiných důvodů nemohou být očkováni a kteří jsou těmi nejzranitelnějšími osobami.

---

5 Srov. Kongregace pro nauku víry. Instrukce *Dignitas personae*, č. 35: „Jestliže je nedovolená činnost podporována zákony, které usměrňují zdravotní péči a vědecký výzkum, je nezbytné se od špatných stránek takového systému distancovat, aby nevznikal dojem tiché tolerance, nebo dokonce souhlasu se závažně bezprávným jednáním. V některých lékařských a politických kruzích by jakékoli zdání souhlasu ve skutečnosti podporovalo vzrůstající lhostejnost, ne-li dokonce schvalování takové činnosti.“

6. Konečně existuje také morální imperativ pro farmaceutický průmysl, vlády a mezinárodní organizace, aby *zajistily, že vakcíny ze zdravotního hlediska účinné a bezpečné a eticky přijatelné, budou dostupné také pro nejchudší země, a to tak, aby to pro ně nebylo příliš zatěžující*. Jinak by se nedostatečný přístup k vakcínám stal další příčinou diskriminace a nespravedlnosti, která odsuzuje chudé země, aby i nadále žily ve zdravotní, ekonomické a sociální bídě.⁶

Papež František při audienci udělené dne 17. prosince 2020 níže podepsanému prefektovi Kongregace pro nauku víry tuto vysvětlující poznámku přezkoumal a nařídil její zveřejnění.

Dáno v Římě, v sídle Kongregace pro nauku víry, dne 21. prosince 2020, o liturgické památce svatého Petra Kanisia

kardinál Luis F. Ladaria, S.J.
prefekt

✠ *Mons. Giacomo Morandi*
titulární arcibiskup z Cerveteri
sekretář

---

6 Srov. František. Projev k dobrovolníkům a přátelům farmaceutické banky, 19. září 2020.

7. **RESPONSUM KONGREGACE PRO NAUKU VÍRY**

NA *DUBIUM* OHLEDNĚ ŽEHNÁNÍ SVAZKŮM OSOB STEJNÉHO POHLAVÍ

22. ÚNORA 2021

Položená otázka:

Je církev oprávněna udělovat požehnání svazkům osob stejného pohlaví?

Odpověď:

Není.

Vysvětlující nota

V některých církevních prostředích se rozšiřují nabídky a možnosti žehnat svazku osob stejného pohlaví. Tato nabídka nezřídka vychází z upřímné touhy přijímat a doprovázet osoby s homosexuálními sklony, kterým je nabízena formace na cestě víry, „aby se těm, u nichž se projevují homosexuální sklony, dostalo pomoci potřebné k poznání a plného uskutečnění Boží vůle v jejich životě“¹.

Významnou roli na této cestě může sehrát naslouchání Božímu slovu, modlitba, účast na církevních liturgických událostech a uplatňování křesťanské lásky. Cílem je podpořit snahu člověka zamyslet se nad vlastním životem a svobodně a zodpovědně odpovědět na osobní povolání, které vychází ze křtu. Vždyť „Bůh miluje každého člověka a stejně tak církev“² a jakoukoli nespravedlivou diskriminaci odmítá.

---

1 František. Posynodální apoštol. exhort. *Amoris Laetitia* (8. dubna 2016), č. 250. Praha: Paulínky, 2016.

2 Biskupská synoda. Závěrečný dokument, XV. řádné generální shromáždění, č. 150.

Mezi liturgickými úkony církve zauímají své zvlášt ní místo svátostiny neboli „posvátná znamení, kterými se na způsob svátostí naznačují účinky, zvlášt ě duchovní, jichž se dosahuje na prosby církve. Svátostiny připravují člověka k přijetí hlavního účinku svátostí a posvěcují různé životní situace.“³ Katechismus katolické církve upřesňuje, že „svátostiny neudělují milost Ducha Svatého jako svátosti, avšak prostřednictvím modlitby církve připravují na přijetí milosti a uzpůsobují člověka ke spolupráci s ní“ (č. 1670).

Ke svátostinám patří i žehnání. Skrze ně církev „volá lidi ke chvále Boha, k prosbě o jeho ochranu, k přijetí jeho milosrdenství životem svatosti“.⁴ Krom toho „žehnání (...) jsou v jistém smyslu napodobením svátostí a také naznačují duchovní účinky, kterých dosahujeme na přímluvu církve“.⁵

Abychom zachovali povahu svátostin, je při žehnání lidským vztahům zapotřebí nejen dobrý úmysl těch, na které se požehnání vztahuje, ale aby i svazek, kterému se žehná, byl objektivně a pozitivně uzpůsoben milost přijmout a v souladu s Božími záměry vepsanými do tvorstva a plně zjevenými v Kristu Ježíši ji projevovat. Proto jsou s podstatou požehnání udělovaných církví slučitelné pouze takové skutečnosti, které ze své podstaty mohou těmto záměrům sloužit.

Z těchto důvodů není přípustné udělovat požehnání vztahům nebo partnerskému soužití, byť stabilnímu, které praktikují sexuální život mimo manželství (neboli mimo nerozlučitelné spojení muže a ženy, ze své podstaty otevřené předávání života), jak je tomu v případě svazků osob stejného pohlaví.⁶ Přítomnost pozitivních prvků v těchto vztazích, které je třeba uznat a ocenit, však sama o sobě nemůže legitimizovat vztahy jako takové a opravňovat k církevnímu požehnání, poněvadž tyto prvky jsou ve službě svazku, který není v souladu se záměrem Stvořitele.

---

3 2. vatikánský koncil. Konstituce o posvátné liturgii *Sacrosanctum Concilium*, č. 60. In *Dokumenty II. vatikánského koncilu*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002.

4 *Obřady žehnání*, Úvod, č. 9.

5 Tamtéž, č. 10.

6 Srov. *Katechismus katolické církve*, č. 2357. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2001.

Požehnání osob má spojitost se svátostmi. Požehnání homosexuálním svazkům nelze považovat za legitimní, protože by v určitém ohledu odkazovalo na podobnost či analogii k požehnání novomanželskému,⁷ svolávanému na muže a ženu, kteří se spojují ve svátosti manželství. „Neexistuje“ totiž „žádný důvod pro to, aby se mezi životním společenstvím homosexuálů a Božím plánem s manželstvím spatřovala nějaká analogie, a to ani ve vzdáleném smyslu.“⁸

Prohlášení nepřipustnosti žehnání svazkům osob stejného pohlaví tedy není a nechce být nespravedlivou diskriminací, nýbrž připomíná pravdivost liturgického obřadu a toho, co hluboce koresponduje s podstatou svátostin v pojetí církve.

Křesťanské společenství a pastýři jsou povoláni k tomu, aby s úctou a ohleduplností přijímali lidi s homosexuálními sklony a aby v souladu s církevním učením našli ten nejlepší způsob, jak hlásat evangelium v jeho plnosti. Lidé s homosexuálními sklony necht' současně uznají upřímnou náklonnost církve, která se za ně modlí, doprovází je, má účast na cestě jejich křesťanského růstu,⁹ a přijímají v upřímné otevřenosti církevní učení.

Tato odpověď na *dubium* nevylučuje požehnání jednotlivcům s homosexuálními sklony,¹⁰ kteří jsou ochotni žít věrně v souladu se zjevenými Božími záměry, jak je předkládá církevní učení, ale prohlašuje za nepřipustnou jakoukoli formu požehnání, které by mířilo k uznání jejich svazků. V tomto případě by totiž požehnání nevyjadřovalo úmysl svěřit Bohu ochranu a podporu jednotlivých osob ve smyslu, jak je uvedeno výše, nýbrž schválit a podpořit rozhodnutí k praktikování způsobu života, který nemůže být uznán jako objektivně uskutečněný podle zjevených Božích záměrů.¹¹

---

7 Požehnání novomanželům totiž odkazuje na vyprávění o stvoření, ve kterém je požehnání, které Bůh uděluje muži a ženě ve vztahu s jejich plodným svazkem (srov. Gn 1,28) a s jejich komplementaritou (srov. Gn 2,18–24).

8 František. *Amoris laetitia*, čl. 251.

9 Srov. Kongregace pro nauku víry. Dopis *Homosexualitatis problema* o pastorační péči homosexuálů, č. 15.

10 *De benedictionibus* vyjmenovává dlouhý seznam situací, na které lze svolat Boží požehnání.

11 Tamtéž.

Církev současně připomíná, že Bůh nepřestává žehnat každému ze svých dětí, putujících v tomto světě, neboť jsme pro něj „důležitější než všechny hříchy, kterých jsme se mohli dopustit“.¹² Nežehná však ani nemůže žehnat hříchu: žehná hříšnému člověku, aby poznal, že je součástí láskyplného záměru, a nechal se Bohem proměnit. Bůh nás přece „přijímá takové, jací jsme, ale nikdy nás nenechá stejné, jací jsme“.¹³

Z výše uvedených důvodů církev nedisponuje ani nemůže disponovat mocí žehnat svazkům osob stejného pohlaví ve smyslu shora uvedeném.

Papež František byl během audience, kterou poskytl podepsanému sekretáři kongregace, informován o znění Responsum ad dubium a dal plný souhlas k jeho publikaci s připojenou Vysvětlující nótou.

Dáno v Římě v sídle Kongregace pro nauku víry dne 22. února 2021, na svátek Stolce sv. Petra

*kardinál Luis F. Ladaria, S.J.
prefekt*

*✠ Giacomo Morandi
tit. arcibiskup z Cerveteri
sekretář*

---

12 Papež František. Generální audience 2. prosince 2020, *katecheze věnovaná modlitbě: žehnání*.

13 Tamtéž.

KOMENTÁŘ K *RESPONSUM AD DUBIUM*

22. ÚNORA 2021

Prohlášení Kongregace pro nauku víry je odpovědí na otázku neboli *dubium* (tradiční označení). Jak je obvyklé, vznášejí ho pastýři a věřící, aby získali vysvětlení kontroverzních otázek. V případě nejistoty plynoucí z problematických vyjádření nebo postojů v zásadních otázkách křesťanského života je požadována pozitivní či negativní odpověď s připojeným odůvodněním. Cílem prohlášení je povzbudit univerzální církve, aby byla v co největším souladu s evangelními požadavky, aby řešila spory a napomáhala budování účinného společenství svatého Božího lidu.

Diskutovaná otázka pramení z „upřímné touhy po přijetí a doprovázení lidí s homosexuálními sklony, kterým je nabízena formace na cestě víry“, jak doporučil Svatý otec František v závěru dvou synodních shromáždění věnovaných rodině: „aby se těm, u nichž se projevují homosexuální sklony, dostalo pomoci potřebné k poznání a plnému uskutečnění Boží vůle v jejich životě“.¹ Vyzývá tím k moudrému využití pastoračních programů, které jsou v tomto ohledu nabízeny. Patří k nim i požehnání svazkům osob stejného pohlaví. Otázka zní, zda církve disponuje mocí udílet své požehnání. Tento dotaz je obsahem *quaesita*.

Odpověď neboli *Responsum ad dubium* je vysvětlena a zdůvodněna v příložené *Vysvětlující nótě* Kongregace pro nauku víry z 22. února 2021, publikované se souhlasem papeže Františka.

Nóta vychází ze základního a rozhodujícího rozlišení mezi jednotlivcem a svazkem. Zamítavý postoj k požehnání svazkům stejného pohlaví se tudíž nevztahuje na požehnání jednotlivcům.

Ve vztahu k jednotlivcům především jednou provždy platí to, co je uvedeno v čl. 4 dokumentu *Úvahy o legálním uznání svazků osob s homosexuálními sklony*, kterou vydala tato kongregace, a v Katechismu

---

1 František. *Amoris laetitia*, č. 250.

katolické církve: „Podle církevního učení mají být lidé s homosexuálními sklony „přijímáni s úctou, soucitem a jemnocitem. Vůči nim je třeba se vyhnout jakémukoliv náznaku nespravedlivé diskriminace.“² Toto učení *Nóta* připomíná a k němu nabádá.

Co se týče svazků osob stejného pohlaví, odpověď na *dubium* „prohlašuje za nelegitimní jakoukoli formu požehnání, které by mířilo k uznání jejich svazků“. To je nepřipustné ze tří navzájem provázaných důvodů, které *Nóta* uvádí.

První důvod odkazuje na pravdivost a hodnotu požehnání. Patří ke svátostinám, které jsou „liturgickým úkonem církve“, vyžadujícím, aby život odpovídal tomu, co vyjadřují a co působí. *Nóta* shrnuje význam a účinky milosti. Při žehnání vztahu dvou lidí je zapotřebí, aby byl uspořádán pro přijetí a vyjádření milosti, která je na něj svolávána a jemu darována.

Dostáváme se k druhému důvodu: řád, který uschopňuje k obdržení daru, je v souladu „s Božími záměry vepsanými do tvorstva a plně zjevenými v Kristu Ježíši“. Těmto záměrům neodpovídají „partnerská soužití, byť stabilní, která praktikují sexuální život mimo manželství“. Tak je tomu v případě osob stejného pohlaví. To se však netýká pouze jejich případu, jako by problematické byly pouze tyto svazky, nýbrž jakéhokoli svazku, kde je sexualita praktikována mimo manželství, což je nepřipustné z hlediska morálky podle stálého církevního učení.

Je zde řeč o moci, kterou církev nemá, protože nemůže volně nakládat s Božími záměry, které by tím byly vyvráceny či popírány. Církev není arbitrem těchto životních záměrů a pravd, nýbrž jejich věrnou hlasatelkou a vykladatelkou.

Třetí důvod vychází z omylu, do kterého bychom mohli být snadno uvedeni, a sice připodobňovat požehnání svazkům osob stejného pohlaví k požehnání svazku manželskému. Vzhledem k provázanosti požehnání osob a svátostí by požehnání těchto svazků „v určitém ohledu odkazovalo na podobnost či analogii k požehnání novomanželskému,³

---

2 *Katechismus katolické církve*, č. 2358.

3 Požehnání novomanželům totiž odkazuje na vyprávění o stvoření, ve kterém požehnání, které Bůh uděluje muži a ženě, je ve vztahu s jejich plodným svazkem (srov. Gn 1,28) a s jejich komplementaritou (srov. Gn 2,18–24).

svolávanému na muže a ženu, kteří se spojují ve svátosti manželství“. To by bylo chybné a zavádějící.

Z výše uvedených důvodů „požehnání homosexuálním svazkům nemůže být považováno za legitimní“. Toto prohlášení v žádném případě nepředjímá lidský nebo křesťanský postoj, který církev chová ke každému člověku. Proto odpověď na *dubium* „nevylučuje požehnání jednotlivcům s homosexuálními sklony,⁴ kteří jsou ochotni žít věrně v souladu se zjevenými Božími záměry, jak je předkládá církevní učení“.

---

4 *De benedictionibus* uvádí dlouhý seznam situací, na které lze svolat Boží požehnání.

9. KONGREGACE PRO SPOLEČNOSTI ZASVĚCENÉHO ŽIVOTA A SPOLEČNOSTI APOŠTOLSKÉHO ŽIVOTA

SVĚDKOVÉ BOŽÍ KRÁSY

25 LET OD APOŠTOLSKÉ ADHORTACE VITA CONSECRATA¹

25. BŘEZNA 2021

Zasvěceným bratřím a sestřám

Neustále za vás děkujeme svému Bohu „pro Boží milost, která vám byla dána v Kristu Ježíši. Neboť v něm jste v každém ohledu získali bohatství všeho druhu“ a „on vás povolal k tomu, abyste měli společenství s jeho Synem Ježíšem Kristem, naším Pánem“ (1 Kor 1,4–9). V této dramatické době vyjadřujeme svou solidaritu s vámi se všemi „v soužení a trpělivosti“ (srov. Zj 1,9), nejen kvůli pandemii, ale především kvůli jejím dopadům, které na nás doléhají v každodenních událostech občanské společnosti i církve. Právě lidé zasvěcení Bohu jsou v první řadě zváni, aby ve všech lidech probouzeli ducha naděje.

Nechceme nechat projít bez povšimnutí 25. výročí (25. března 1996) uveřejnění apoštolské adhortace sv. Jana Pavla II. *Vita consecrata*, která je výsledkem reflexí IX. synodního shromáždění biskupů v říjnu roku 1994. Během synody biskupové opakovaně připomínali, že „se zasvěcený život nachází v samém srdci církve a má rozhodující význam pro její poslání (...). Je nezbytným a také velmi cenným darem pro Boží lid rovněž v době současné i budoucí.“²

---

1 Jan Pavel II. Posynodální apoštol. adhortace *Vita consecrata* O zasvěceném životě a jeho poslání v církvi a ve světě (25. března 1996). Praha: Zvon, 1996.

2 Jan Pavel II. *Vita consecrata*, č. 3.

Při této příležitosti vyslovujeme slovy papeže Františka svou přímlovu a poděkování: „Pane, má spása přichází od tebe, mé dlaně nejsou prázdné, ale plné tvé milosti. Naším výchozím bodem je *umět vidět milost*.“³ Ohlédnout se, znovu se zadívat na svůj příběh a spatřit v něm věrný dar Boží nejen svým pohledem, ale s vědomím, že „zároveň je tu mysl věřících zaměřována k tomu tajemství Božího království, které již v dějinách působí, ale očekává dosud své završení v nebesích“.⁴

Před Bohem pro svět

Apoštolská adhortace *Vita consecrata* byla vydána v době velkých nejistot, v „tekuté“ společnosti s nejistou identitou a chabou sounáležitostí. O to překvapivější je jistota, s jakou je definován zasvěcený život jako „obraz proměněného Krista“,⁵ který zjevuje Otcovu tvář v zářivém odlesku Ducha Svatého. Zasvěcený život jako *confessio Trinitatis!* Ve skutečnosti tu nejde jen o snahu položit pevné základy identity zasvěcených osob, jako spíše o originální pohled na tuto identitu, ve které se božský aspekt včleňuje do lidského a tušíme tajuplnou a zářivou spjitost mezi vzestupem a sestupem, mezi transcendentní výšinou a kenotickým vnořením se do všeho, co je lidské, mezi kontemplací vznešené krásy a službou bolestné chudobě.

Tato plodná intuice přináší vzácné důsledky.

Síla vztahu

Dokument *Vita consecrata* je postaven na myšlence *vztahu*, který vychází z Božího tajemství trojičního společenství; na *spáse*, jenž prochází životem toho, kdo se stará o druhé. Hovoří o *svědectví*, které není ojedinělé, nýbrž vypovídá o bratrství, které žije a které je potěšením. Hovoří o svatosti komunitární, nikoli o svatosti dokonalých jednotlivců, ale ubohých hříšníků, kteří každý den sdílejí s druhými milosrdenství a pochopení. Jde o *zasvěcení*, které neodporuje hodnotám ve světě a všeobecné touze po štěstí. Naopak ukazuje všem,

---

3 František. Homilie, 1. února 2019.

4 Jan Pavel II. *Vita consecrata*, č. 1.

5 Tamtéž, č. 14.

že čistota, chudoba a poslušnost obsahují velkou lidskou energii. Skutečná lidská ekologie dává životu smysl a rovnováhu, harmonii a svobodu ve vztahu k věcem, chrání se jakéhokoli zneužití, vytváří bratrství, daruje krásu. Dnes je zasvěcený život „slabší“ než kdysi, ale žije – díky milosti – mnohem více ve vztahu s církví a se světem, s věřícími i nevěřícími, s těmi, kdo jsou sami.

Smýšlení Božího Syna

Dokument se věnuje tématu formace, kde jeden z aspektů vztahu dosahuje svého nejvyššího bodu. Nejedná se o jakýkoli vztah, ale o takový, který nám propůjčuje smýšlení poslušného Syna, trpícího služebníka, nevinného beránka.

Tento prvek není zcela nový, i v minulosti se hovořilo o vztahovém rozměru následování a napodobování Krista a identifikace s ním. Zde je ale vyjádřeno něco víc, v určitém ohledu nevídaného, s odkazem na Boží slovo (Flp 2,5). Jde o vztah, který je natolik úzký a hluboký, že v nás odráží city Božího Syna, který je obrazem a vtělením citlivosti Otce. Vždyť my křesťané věříme v *citlivého* Boha: naslouchá utlačěným a vyslyší nárek vdovy, trpí s člověkem a pro člověka. Chceme věřit, že zasvěcený život se svými různorodými charismaty je přesným výrazem této citlivosti. Mohli bychom říci, že každý institut zvýrazňuje skrze své charisma jeden zvláštní aspekt *božské citlivosti*. Právě proto se v adhortaci mluví o formaci jako o procesu, který jde tímto směrem: *zakoušet* stejné pocity Syna – sluhy – Beránka, stejné emoce, city, lásku, touhy, vkus, kritéria, sny, očekávání, přání...

Je to vznešený plán, který znovu zázračně propojuje (integruje) duchovní a antropologický rozměr. Plán, který může skutečně formaci poskytnout obsah, různorodost a čas. Jednalo by se konečně o celostní formaci, zbudovanou na skále věčné lásky, která osvobozuje, formuje všestranné lidi, kteří se naučili evangelizovat své city, aby milovali Boha srdcem lidským a člověka srdcem božským! Jde o celoživotní formaci, která postupuje v čase. To je další hluboký pohled, který dnes musíme teprve pochopit a především naplnit.

Okouzlení krásnou

Je-li Bůh *krásný* a Pán Ježíš „nejkrásnější z lidských synů“, pak být mu zasvěcení je krásné. Zasvěcený člověk je povolán, aby svědčil o krásě. Světu hrozí, že klesne do znepokojujícího zhrubnutí. Proto *via pulchritudinis* se zdá být jedinou cestou, na které dosáhneme pravdy nebo ji učiníme věrohodnou a přitažlivou. Zasvěcené osoby v sobě a především v lidech dnešní doby musí probudit přitažlivost toho, co je krásné a pravdivé.

Svědectví a nabídnuté slovo musí být proto nejen odvážné a pravdivé, ale i krásné, protože krásná je tvář, kterou zvěstujeme.

To, co děláme a jak to děláme, musí být krásné.

Bratrství a atmosféra, kterou lze v bratrství zakusit, musí být krásné.

Liturgie, chrám, který je otevřen pro všechny, musí být krásné, protože modlit se a chválit Nejvyššího, nechat se naplnit jeho slovem je krásné.

Být shromážděni v jeho jménu, pracovat spolu je krásné, i když mnohdy náročné.

Být panenskými, abychom milovali jeho srdcem, být chudými, abychom řekli, že je naším jediným pokladem, být poslušnými jeho vůli spásy, být spolu, abychom hledali jen jeho, je krásné.

Mít svobodné srdce, abychom mohli přijmout bolest toho, kdo trpí, abychom mu projevíli soucit Věčného, je krásné.

Dokonce životní prostředí, v jednoduchosti a tvořivé střídmosti, má být krásné: dům, prostřený stůl; ať je vše vkusné a zdobné, aby vše v příbytku vyzářovalo přítomnost Boha, který je tu středem.

Nejvyšší krása, svátost věčné tajemné krásy Věčného, jak zvolal Petr na hoře Tábor, kde zazářilo světlo a záře.

Dokument *Vita consecrata* během těchto let bezesporu ovlivnila zkušenost a uvažování zasvěcených osob. Jsme přesvědčeni, že by to měl být orientační bod i v příštích letech, spolu s dokumenty magisteria a Kongregace pro zasvěcený život, která se těmito zásadním tématům podrobně věnovala. Jsme přesvědčeni, že tato adhortace může stále umocňovat *tvořivou věrnost* zasvěcených osob, protože je nosíkem zasvěceného života třetího tisíciletí. Odpovídat na výzvy, kterým čelí

současná církev i společnost, znamená žít více z evangelia. Papež František nás vyzývá: „Nemůžeme zůstat stát a nostalgicky vzpomínat na minulost, nebo se omezit na opakování stále stejných věcí či každodenních nářků. Potřebujeme odvahu pro trpělivost na cestě, musíme zkoumat nové cesty, hledat to, co nám radí Duch Svátý. A toho dosáhneme s pokorou, jednoduchostí, bez propagandy, bez reklam.“⁶

V modlitbě se s důvěrou obraťme na Pannu Marii, aby zasvěcené ženy a zasvěcení muži mohli „vydávat svědectví svým proměněným životem, když v radosti spolu s ostatními bratry a sestrami kráčejí do nebeské vlasti a do světla, které nikdy nepomine“.⁷ Využíváme této příležitosti, abychom vás pozdravili a popřáli vše dobré od Pána, který je VŠÍM pro nás zasvěcené osoby.

Ve Vatikánu dne 25. března 2021, o slavnosti Zvěstování Páně

kardinál João Braz de Aviz
prefekt

✠ *br. José Rodríguez Carballo, OFM*
arcibiskup sekretář

---

6 František. Homilie, 2. února 2021.

7 Jan Pavel II. *Vita consecrata*, č. 112.

10.

KONGREGACE PRO VÝCHODNÍ CÍRKVE

VÝZVA KE SBÍRCE PRO KŘESŤANY VE SVATÉ ZEMI

VELKÝ PÁTEK 2021

Excellence,

každým rokem se o Svatém týdnu pomyslně stáváme jeruzalémskými poutníky a rozjímáme o tajemství našeho Pána Ježíše Krista umučeného a vzkříšeného. Apoštol Pavel, který toto tajemství prožil zblízka a osobně, říká v listu Galatánům: „Žiji ve víře v Božího Syna, protože on mě miloval a za mě se obětoval“ (Gal 2,20). Vše, co apoštol prožil, dává základ novému typu bratrství, které vychází od Ježíše Krista. To on usmířil a urovnal všechny národy, jak píše sv. Pavel v listu Efesanům.

Papež František nám v roce 2020 připomněl důsledek tohoto daru smíření prostřednictvím encykliky *Fratelli tutti*. Papež nám tímto textem, začínajícím svědectvím sv. Františka z Assisi, chce pomoci, abychom se na všechny vztahy a oblasti svého života dívali optikou bratrství: na náboženství, ekonomiku, ekologii, politiku, komunikaci. Naše bratrství má svůj základ přímo na Kalvárii, v místě, kde Pán skrze největší dar lásky zastavil proud nepřátelství, prolomil bludný kruh nenávisti a každému člověku otevřel cestu smíření s Otcem, s každým člověkem, s tvorstvem.

Na prázdných cestách v okolí chrámu Božího hrobu a ve starém Jeruzalémě se zrcadlila prázdnota Svatopetrského náměstí, smáčeného deštěm, přes které se dne 27. března vydal Svatý otec František směrem k Ukřižovanému. Před ním padl celý svět na kolena a vyprošoval ukončení pandemie. Všichni se cítili být propojeni stejným tajemstvím bolesti.

Byl to rok zkoušky. Tak je tomu i pro svaté město Jeruzalém, pro Svatou zemi a pro malou komunitu křesťanů, kteří žijí na Blízkém východě. Chtějí být světlem, solí a kvasem evangelia. Křesťané těchto zemí prožili v roce 2020 izolaci, ve které si připadali sobě navzájem ještě vzdálenější, odstrižení od živého kontaktu s bratry a sestrami z různých zemí světa. V důsledku absence poutníků přišli o práci a následně se ocitli v těžkostech, jelikož nemohou důstojně žít a zajistit vlastní rodiny a děti. V mnoha zemích pokračují války, uvalené sankce zkomplikovaly samotný dopad pandemie. Kromě toho chybí i ekonomický příspěvek pro Svatou zemi, který každoročně zajišťovala sbírka. V mnoha zemích totiž kvůli pandemii sbírka v roce 2020 neproběhla.

Papež František dal všem křesťanům za příklad postavu milosrdného Samaritána, který projevil milosrdenství a vynalézavou, solidární lásku. Vyzval nás, abychom se zamysleli nad různými postoji postav z podobenství, abychom zvítězili nad lhostejností, která nechá bratra nebo sestru v těžkostech bez povšimnutí: „S kým z těch osob se ztotožníš? Tato otázka, třebaže působí nepříjemně, je přímá a pronikavá. Kterému z těch lidí se podobáš? Musíme si přiznat, že jsme v ustavičném pokušení přehlížet druhé, zejména ty nejslabší. Připusťme, že přes všechny dosažený pokrok jsme v doprovázení, pečovatelsví a podporování těch nejkřehčích a nejzranitelnějších členů našich rozvinutých společností stále ještě ‚analfabeti‘. Zvykli jsme si dívat se jiným směrem, přecházet bez povšimnutí, nedbat na situace, pokud se nás přímo netýkají“ (Fratelli tutti, č. 64).

Sbírka pro Svatou zemi 2021 může být pro všechny příležitosti neodvrátit svou tvář, nenechat druhého bez povšimnutí, neignorovat potřeby a potíže našich bratří a sester, kteří žijí na svatých místech. Kdyby toto malé gesto solidarity a sdílení (sv. Pavel a sv. František z Assisi by ho nazvali „navrácení“) skončilo, pro mnohé křesťany v těchto zemích bude ještě těžší odolat pokušení opustit svou zemi, udržet pastorační činnost ve farnostech a pokračovat ve vzdělávání v křesťanských školách, v sociálních aktivitách na podporu chudých a trpících. Velký počet trpících uprchlíků a běženců, kteří museli opustit své domovy kvůli válce, potřebuje pomocnou ruku, která potře jejich rány balzámem útěchy. A konečně, nesmíme přestat pečovat

o svatá místa, která jsou konkrétním svěděctvím tajemství vtělení Božího Syna a oběti jeho života z lásky k nám a pro naši spásu.

V této těžké situaci, poznamenané absencí poutníků, považují za svou povinnost přijmout za svá slova apoštola národů, kterými se obrátil ke Korintánům před dvěma tisíci lety. Vyzýval je k solidaritě, která není motivována filantropií, nýbrž christologií: „Znáte přece milost našeho Pána Ježíše Krista: on, ačkoli bohatý, stal se pro vás chudým, abyste vy zbohatli z jeho chudoby“ (2 Kor 8,9). Apoštol připomněl princip rovnosti, solidarity, sdílení hmotných a duchovně dober a poté připojuje výmluvná slova, která dnes – stejně jako tehdy – nepotřebují žádný komentář: „A ještě něco. Kdo rozsévá skoupě, skoupě bude také sklízet, a kdo rozsévá požehnaně, požehnaně bude také sklízet. Každý ať dá podle toho, jak se sám u sebe rozhodl, ne s těžkým srdcem a proti své vůli, protože Bůh miluje radostného dárce. A Bůh je dosti mocný, aby vás hojně zahrnul svými dary, takže pak budete mít vždycky a ve všem dostatek, že stačíte i na to, abyste dělali mnoho dobrých skutků“ (2 Kor 9,6–8).

S radostí vyřizují velké uznání ze strany Svatého otce Františka všem kněžím, řeholníkům a řeholnicím, věřícím, kteří se nasazují pro úspěšný výsledek sbírky s věrností dílu, které církev od všech svých dětí podle známých pravidel žádá. Vyprošuji hojnost Božího požehnaní pro Vaši diecézi, bratrsky Vás zdravím a zůstávám spojen v Kristu Ježíši.

V úctě

✠ *kardinál Leonardo Sandri*
prefekt

✠ *Giorgio Demetrio Gallaro*
arcibiskup sekretář

11. DIKASTERIUM PRO LAIKY, RODINU A ŽIVOT

PASTORAČNÍ SMĚRNICE PRO SLAVENÍ SVĚTOVÉHO DNE MLÁDEŽE V MÍSTNÍCH CÍRKVÍCH

22. DUBNA 2021

1. Světové dny mládeže

Založení Světových dní mládeže (SDM) bylo nepochybně jednou z velkých prorockých intuicí svatého Jana Pavla II., který důvody svého rozhodnutí vysvětloval takto: „Všichni mladí musí cítit, že se církev o ně stará; ať se tedy celá církev v jednotě s Petrovým nástupcem cítí být na světové úrovni stále více angažována ve prospěch mládeže, toho, po čem touží a o co se zajímá, k čemu je otevřená a jaké má naděje, aby odpovídala na její očekávání a předávala jistotu, kterou je Kristus, pravdu, kterou je Kristus, lásku, kterou je Kristus...“¹

Papež Benedikt XVI. převzal štafetový kolík od svého předchůdce, při různých příležitostech neváhal zdůrazňovat, jaký prozívatelný dar pro církev tyto události představují, a označil je za „lék proti únavě víry“, „nový mladistvý způsob, jak být křesťany“, „prožívanou novou evangelizací“.²

I podle papeže Františka vytvářejí Světové dny mládeže pro celou církev a zvláště pro mladé generace misijní podnět mimořádné síly. Pouze několik měsíců po svém zvolení zahájil v červenci 2013 svůj pontifikát Světovým dnem mládeže v Riu de Janeiro, v jehož závěru poznamenal, že tento SDM byl „novou etapou putování mladých

---

1 Jan Pavel II. Promluva ke sboru kardinálů, ke kurií a k Římské prelatuře u příležitosti vánočních přání. In *Insegnamenti* VIII, 2 (1985), s. 1559–1560.

2 Srov. Benedikt XVI. Projev Svatého otce ke ctihodným pánům kardinálům, k Římské kurií a Papežské rodině u příležitosti vánočních přání. In *Insegnamenti* VII, 2 (2011), s. 951–955.

po kontinentech s Kristovým křížem. Nesmíme nikdy zapomínat, že Světové dny mládeže nejsou nějakými ‚ohňostroji‘ a okamžiky chvilkového nadšení pro ně samé; jsou to etapy dlouhé cesty započaté v roce 1985 z iniciativy Jana Pavla II.³ A potom objasnil ústřední bod: „Stále mějme na paměti, že mladí nenásledují papeže, následují Ježíše Krista a nesou jeho kříž. Papež je vede a doprovází na této cestě víry a naděje.“⁴

Jak je známo, mezinárodní slavení této události se koná zpravidla jednou za tři roky v různých zemích a za účasti Svatého otce. Řádné slavení tohoto dne však probíhá také každoročně v místních církvích, které se samostatně ujímají jeho organizace.

2. SDM v místních církvích

Světový den mládeže slavený v každé místní církvi má velký význam a hodnotu nejen pro mladé žijící v dané oblasti, ale pro celé lokální církevní společenství.

Někteří mladí nemají z objektivních studijních, pracovních nebo finančních důvodů možnost účastnit se mezinárodních slavení těchto dní. Proto je dobře, aby každá místní církev nabídla také jim možnost osobního prožití takového „svátku víry“ i na lokální úrovni jako událost silného svědectví, společenství a modlitby, podobnou oněm mezinárodním, které hluboce poznamenaly život mnoha mladých ve všech částech světa.

Světový den mládeže slavený na lokální úrovni zároveň nabývá vysoce důležitého významu pro každou místní církev. Slouží k tomu, aby formoval celé církevní společenství – laiky, kněze, zasvěcené osoby, rodiny, dospělé i seniory –, zvyšoval jejich citlivost a vnímavost k jejich poslání předávat víru novým generacím. Generální shromáždění biskupské synody na téma „Mladí lidé, víra a rozlišování povolání“ (2018) připomnělo, že celá církev – všeobecná i místní a každý její člen – musí cítit zodpovědnost za mladé a být připravena k tomu, aby se nechala oslovit jejich otázkami, jejich přáními a jejich těžkostmi. Slavení Dní mládeže na lokální úrovni je tedy nesmírně užitečné pro to, aby se v církevním povědomí živě uchovala naléhavá potřeba jít

---

3 František. Angelus. In *Insegnamenti* I, 2 (2013), s. 155.

4 Tamtéž.

s mladými, přijímat je, trpělivě jim naslouchat a hlásat jim slovo Boží s láskou i rozhodností.⁵

Právě pro slavení SDM na místní úrovni vypracovalo toto dikasterium v rámci svých kompetencí⁶ některé pastorační směrnice určené všem biskupským konferencím, synodům patriarchálních církví a vrchních arcibiskupství, diecézím/eparchiím, církevním hnutím a sdružením a v neposlední řadě mladým celého světa. Jejich cílem je, aby se diecézní/eparchiální SDM prožíval naplno jako okamžik slavení „pro mladé“ a „s mladými“.

Záměrem těchto pastoračních směrnic je povzbudit místní církve, aby stále více doceňovaly slavení diecézního SDM a chápaly ho jako vhodnou příležitost pro kreativní plánování a realizaci těch iniciativ, z nichž vyplývá, že církve považuje své poslání u mladých lidí za „epochální pastorační prioritu, které je třeba věnovat čas, energii a prostředky“.⁷ Je nutno jednat tak, aby si mladé generace uvědomovaly, že jsou v centru pozornosti a pastorační starostlivosti církve. Mladí skutečně chtějí být zapojeni a oceněni, aby se mohli pokládat za spoluaktéry života a poslání církve.⁸

Následující instrukce mají na mysli především jednotlivé diecéze jako vymezené oblasti, označované výrazem partikulární (či místní) církve. Je však samozřejmě třeba přizpůsobovat je různým situacím, v jakých se církve v rozličných oblastech světa nachází, např. jsou-li diecéze malé a disponují nevelkými lidskými a materiálními zdroji. V těchto konkrétních případech anebo tam, kde se to ukazuje jako pastoračně vhodné, je možné, aby sousední nebo přiřazené jurisdikční okrsky spojily pro slavení Dne mládeže své síly nebo aby se slavil na úrovni církevní metropole či celonárodně.

---

5 Srov. *Závěrečný dokument 15. řádného generálního shromáždění biskupské synody*, 4. Dále bude tento dokument označován značkou ZD.

6 Dikasterium pro laiky, rodinu a život „vyjadřuje specifickou starost církve o mladé, prosazuje jejich roli jako důležitých aktérů uprostřed problémů dnešního světa. Podporuje iniciativy Svatého otce v oblasti pastorační mládeže, staví se do služby biskupských konferencí, hnutí a mezinárodních mládežnických sdružení, napomáhá jejich spolupráci a organizuje setkání na mezinárodní úrovni. Velký význam pro jeho činnost má příprava Světových dní mládeže“ (*Stanovy*, čl. 8).

7 ZD 119.

8 Srov. tamtéž.

3. Slavení SDM na lokální úrovni o slavnosti Ježíše Krista Krále

V závěru slavení eucharistie o slavnosti Ježíše Krista Krále 22. listopadu 2020 Svätý otec František znovu předložil myšlenku slavit SDM v místních církvích a oznámil, že počínaje rokem 2021 se toto slavení, které tradičně probíhalo na Květnou neděli, bude konat v neděli, na niž připadne slavnost Ježíše Krista Krále.⁹

V této souvislosti připomínáme, že svätý Jan Pavel II. právě o slavnosti Ježíše Krista Krále v roce 1984 svolal mladé na setkání konané u příležitosti Mezinárodního roku mládeže (1985), který společně s vyhlášením Jubilea mladých v Roce vykoupení (1984) znamenal začátek dlouhé cesty SDM: „O této slavnosti [...] církev zvěstuje Kristovo království, které je již přítomné, ale ještě tajemně roste, dokud se plně neprojeví. Vy mladí jste nenahraditelnými nositeli dynamiky Božího království, naděje pro církev a pro svět.“ Takový byl tedy vznik SDM; v den Ježíše Krista Krále byli mladí z celého světa pozváni, aby „na začátku Svatého týdne, v sobotu a na Květnou neděli, přišli do Říma na setkání s papežem“.¹⁰

Vskutku není těžké vnímat spojení mezi Květnou nedělí a slavností Ježíše Krista Krále. Na Květnou neděli se připomíná, jak Ježíš vjíždí do Jeruzaléma jako král, „pokorný, sedí na oslu, na oslátku“ (Mt 21,5) a lid ho provolává Mesiášem: „Hosana synu Davidovu! Požehnaný, který přichází ve jménu Páně!“ (Mt 21,9). Evangelista Lukáš výslovně dodává ke zvolání zástupu „ten, který přichází“ označení „král“, a tak zdůrazňuje, že Mesiáš je také král a že jeho vjezd do Jeruzaléma představuje v určitém smyslu královskou intronizaci: „Požehnaný, který přichází jako král ve jménu Páně!“ (Lk 19,38).

Kristův královský rozměr je pro Lukáše natolik důležitý, že se objevuje od začátku až do konce pozemského života Ježíše Krista a doprovází celou jeho službu. Při zvěstování anděl prorokuje Panně Marii,

---

9 Srov. František. Homilie při mši sväté o slavnosti našeho Pána Ježíše Krista, Krále vesmíru. *L'Osservatore Romano*, 23. listopadu 2020, s. 6. Doporučuje se, aby se Světový den mládeže konal ve stejný den, na který připadne slavnost Ježíše Krista Krále i v těch církvích, v jejichž obřadu tato slavnost není nebo se slaví v jiný den. Avšak ordináři mají právo rozhodnout odlišně.

10 Jan Pavel II. Angelus. In *Insegnamenti* VII, 2 (1984), s. 1298.

že dítě, které počala, dostane od Boha „trůn jeho předka Davida, bude kralovat nad Jakubovým rodem navěky a jeho království nebude mít konce“ (Lk 1,32–33). A v dramatickém okamžiku ukřižování, zatímco ostatní evangelisté se omezují na to, že se zmiňují o urážkách dvou ukřižovaných po Ježíšově boku, představuje Lukáš dojemnou postavu „dobrého lotra“, který z popravčího nástroje kříže prosí Ježíše: „Pamatuj na mě, až přijdeš do svého království“ (Lk 23,42). Slova přijetí a odpuštění, která Ježíš pronáší jako odpověď na tuto prosbu, dávají pochopit, že on je král, který přišel, aby přinesl spásu: „Dnes budeš se mnou v ráji“ (Lk 23,43).

Mocná zvěst, která má být adresována mladým a musí stát v centru každého diecézního/ eparchiálního SDM, tedy zní: Přijměte Krista! Přijměte ho jako krále svého života! Je to král, který přišel, aby přinesl spásu! Bez něj není skutečný mír a neexistuje pravé vnitřní smíření ani pravé smíření s ostatními lidmi! Bez jeho království také společnost ztrácí svou lidskou tvář. Bez Kristova království mizí veškeré pravé bratrství a každá autentická blízkost tomu, kdo trpí.

Papež František připomněl, že v centru obou liturgických slavení, slavnosti Ježíše Krista Krále i Květné neděle, „zůstává tajemství Ježíše Krista, Spasitele člověka...“¹¹ Centrem poselství je tedy i nadále to, že velikost člověka se odvozuje z lásky, která se dokáže dávat druhým „až do krajnosti“.

Proto jsou diecéze/eparchie zvány, aby slavily SDM v den, na který připadá slavnost Ježíše Krista Krále. Přáním Svatého otce je, aby všeobecná církev v tento den postavila do centra své pastorační pozornosti mladé lidi, modlila se za ně, konala skutky, které učiní z mladých hlavní aktéry, organizovala komunikační kampaně atd. Ideální by bylo uspořádat v den slavnosti Ježíše Krista Krále nějakou akci (diecézní/eparchiální, regionální nebo celonárodní). Z různých důvodů se však může ukázat jako potřebné uspořádat tuto akci k jinému datu.

Toto slavení by mělo být součástí rozsáhlejší pastorační cesty, v jejímž rámci SDM představuje pouze jednu etapu.¹² Nikoli náhodou

---

11 František. Homilie při mši svaté o slavnosti našeho Pána Ježíše Krista, Krále vesmíru. *L'Osservatore Romano*, cit. čl.

12 Srov. ZD 142.

Svatý otec doporučuje, že „pastorace mládeže musí být synodální, to znamená, že má mít podobu ‚společného putování‘“.¹³

4. Úhelné kameny SDM

V průběhu biskupské synody na téma „Mladí lidé, víra a rozlišování povolání“ se různé příspěvky synodálních otců týkaly Světového dne mládeže. V Závěrečném dokumentu se o tom říká: „Světový den mládeže, který vznikl z prorocké intuice sv. Jana Pavla II., zůstává výchozím bodem i pro mládež třetího tisíciletí. Národní a diecézní [eparchiální] setkání hrají v životě mládeže důležitou roli, protože umožňují zakusit živou víru a společenství, které napomáhají vyrovnat se s životními výzvami a zodpovědně zaujmout své místo ve společnosti a v církvi.“¹⁴

Dokument zdůrazňuje, že tato shromáždění navazují „na běžné pastorační doprovázení v jednotlivých společenstvích, které prohlubuje chápání evangelia a jeho uplatňování v životních rozhodnutích“,¹⁵ a potvrzuje, že „přinášejí možnost putování, zakoušení bratrství všech, radostné sdílení víry a růst v sounáležitosti s církví“.¹⁶

Podívejme se na některé z těchto „úhelných kamenů“¹⁷, které mají být v srdci každého SDM, včetně jeho lokální podoby, a tím tedy nabývají jasně programové hodnoty.

a) *Den mladých má být „slavností víry“*

Slavení SDM nabízí mladým živou a radostnou zkušenost víry a společenství i místo, kde mohou zakusit krásu Pánovy tváře.¹⁸ Život z víry vyrůstá ze setkání s osobou Ježíše Krista, a proto je dobře, aby

---

13 František. Posynodní apoštol. exhortace *Christus vivit* (dále ChV). Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2019, č. 206.

14 ZD 16.

15 Tamtéž.

16 Tamtéž 142.

17 Pro hlubší poznání přínosu SDM pro duchovní cestu mladých viz: Benedikt XVI. Projev Svatého otce ke ctihodným pánům kardinálům, k Římské kurii a Papežské rodině u příležitosti vánočních přání. In *Insegnamenti*, cit.; František. Generální audience. In *Insegnamenti* I, 2 (2013), s. 209–211.

18 Srov. ZD 16 a 142.

na každém SDM zaznělo pozvání pro každého mladého člověka k setkání s Kristem a k zahájení osobního dialogu s ním: „Slavností víry je, když se společně chválí Pán, zpívá se, naslouchá se Božím slovu, setrvává se v tichu při adoraci – to všechno je vrcholem SDM.“¹⁹

Program mezinárodních SDM (dimenze kérygmatická, formační, svědecká, svátostná, umělecká atd.) může v tomto smyslu být inspirací pro lokální akce, které ho mohou kreativně upravit. Velkou pozornost je třeba věnovat zvláště chvílím tiché eucharistické adorace jakožto výsostnému projevu víry a liturgii svátosti pokání, jež je přednostním místem pro setkání s Božím milosrdenstvím.

Dále je třeba mít na paměti, že přirozené nadšení mladých, elán, s nímž se oddávají věcem, jež se jich týkají, a který charakterizuje způsob jejich prožívání víry, na každém SDM stimuluje a oživuje víru celého Božího lidu. Svolání evangeliem a pozvání ke zkušenosti s Pánem se mladí často osvědčují jako odvážní svědkové víry a díky tomu se SDM vždy stává překvapující a jedinečnou událostí.

b) Den mladých má být „zkušeností církve“

Je důležité, aby se slavení diecézního/eparchiálního SDM stalo příležitostí, při níž mladí mohou zakoušet církevní společenství a růst ve vědomí, že jsou integrální součástí církve. První formou zapojení mladých musí být naslouchání. Při přípravě diecézního/eparchiálního Dne mládeže je třeba nacházet odpovídající čas a způsob, kdy a jak hlasu mladých naslouchat v rámci existujících struktur společenství: diecézní/eparchiální a interdiecézní/intereparchiální rady, kněžské rady, lokální biskupské rady... Nezapomínejme, že oni jsou mladou tvář církve!

Po boku mladých lidí mají najít svůj prostor různá charismata přítomná na daném církevním území. Je zásadně důležité, aby organizace diecézního/eparchiálního SDM probíhala společně a zahrnovala různé životní stavy s návrhem práce v synodálním duchu, jak si přeje Svatý otec v *Christus vivit*: „Živení tímto duchem budeme moci rozvíjet participující, spoluodpovědnou církev, která bude schopna zúročit bohatství různosti, které ji utváří. Taková církev vděčně přijme také

přínos laiků, tedy i mladých mužů a žen, osob zasvěceného života a rovněž skupin, sdružení a hnutí. Nikdo nesmí být odsunut nebo sám stát stranou.²⁰ Tak bude možno shromažďovat a koordinovat všechny živé síly místní církve a rovněž probudit ty „ospalé“.

Přítomnost místního biskupa a jeho ochota být mezi mladými jsou v tomto kontextu pro ně samotné velkým znamením lásky a blízkosti. Nežřídka se slavení diecézního/ eparchiálního SDM stává pro různé mladé lidi příležitostí setkat se se svým pastýřem a vést s ním dialog. Papež František povzbuzuje k pastoraci ve stylu blízkosti, kde „je třeba přednostně používat jazyk blízkosti, jazyk nezištné, osobní a životně nezbytné lásky, která se dotýká srdce, vstupuje do života a probouzí naději a touhu“.²¹

c) Den mladých má být „misijní zkušeností“

SDM se na mezinárodní úrovni ukázal jako vynikající příležitost umožňující mladým, aby prožili misijní zkušenost. Stejně tak tomu má být i při diecézním/eparchiálním dni. Jak říká papež František, „pastorace mládeže musí být vždycky pastorací misijní“.²²

Za tímto účelem lze organizovat misie, při nichž jsou mladí pozváni, aby navštívili lidi v jejich obydlích, přinesli jim poselství naděje, slovo útěchy anebo jim prostě naslouchali.²³ V síle svého nadšení mohou mladí – tam, kde je to možné – být hlavními aktéry chviliek veřejné evangelizace uskutečňované písněmi, modlitbami a svědectvím, jež probíhají na ulicích a náměstích města, kde se setkávají jejich vrstevníci, neboť mladí jsou nejlepšími evangelizátory mladých. Samotná jejich přítomnost a radostná víra představují „živé hlásání“ radostné zvěsti, která přitahuje další mladé.

Rovněž je třeba povzbuzovat k aktivitám, při nichž mladí udělají zkušenost dobrovolnické práce, bezplatné služby a sebedarování. Nesmí se zapomínat, že v neděli předcházející slavnosti Ježíše Krista Krále slaví církve Světový den chudých. Jaká může být lepší příležitost pro šíření iniciativ, při nichž mladí darují svůj čas a své síly ve

---

20 ChV, č. 206.

21 ChV, č. 211.

22 ChV, č. 240.

23 Srov. tamtéž.

prospěch lidí nejhudších, postavených na okraj a těch, kdo jsou ze společnosti vyloučeni? Tak se mladým nabízí příležitost, aby se stali „aktéry revoluce lásky a služby, schopní odporovat patologiím konzumního a povrchního individualismu“.²⁴

d) Světový den mládeže má být „příležitostí rozpoznat povolání“ a „voláním ke svatosti“

V rámci intenzivní církevní a misijní zkušenosti víry je třeba dát prioritu rozměru povolání. Jedná se o postupné přibližování, které dává mladým pochopit hlavně to, že v celém svém životě stojí před Bohem a ten je miluje a volá. Bůh je povolal především do života, trvale je volá ke štěstí, volá je k tomu, aby ho poznávali, naslouchali jeho hlasu, a především aby přijali jeho Syna Ježíše jako svého Učitele, svého Přítele a svého Spasitele. Rozpoznat toto „základní povolání“ a konfrontovat se s ním znamená pro mladé první velkou výzvu. Je-li totiž první Boží „volání“ přijato vážně, již se směřuje k náročným životním volbám: přijmout život jako Boží dar, který je pak třeba žít ve vztahu s Bohem, a nikoli způsobem zaměřeným na sebe; ve svých citových a sociálních vztazích se rozhodovat pro křesťanský životní styl; zvolit si studium, pracovní zaměření a celou vlastní budoucnost v plném souladu s přátelstvím s Bohem, které přijali a chtějí si ho uchránit; rozhodnout se pro to, aby vlastní život byl darem pro druhé, a prožívat ho v nezištné službě a lásce. Jedná se o volby často radikální, dávající odpověď na Boží volání, a ty vloží do celého života mladých rozhodující nasměrování: „Život [...] je dobou silných, důležitých a trvalých rozhodnutí. Banální rozhodnutí vedou k banálnímu životu a velká rozhodnutí činí život velkým.“²⁵

V rámci tohoto širšího „obzoru povolání“ je zapotřebí bez obav ukazovat mladým lidem důležitost rozhodnutí zvolit si onen životní stav, který odpovídá povolání, jímž se Bůh obrací ke každému z nich zvlášť, ať už je to povolání ke kněžství nebo k zasvěcenému životu i v jeho monastické podobě nebo k manželství a rodině. V tomto

---

24 ChV, č. 174.

25 František. Homilie při mši svaté o slavnosti našeho Pána Ježíše Krista, Krále vesmíru. In *L'Osservatore Romano*, cit. čl.

smyslu může být velkou pomocí účast seminaristů, zasvěcených osob, manželských dvojic a rodin. Jejich přítomnost a jejich svědectví může pomoci vzbudit v mladých správné otázky o povolání a touhu pustit se do hledání „velkého plánu“, který má Bůh na mysli pro každého z nich. Při delikátním procesu, jenž má vést k dozrání takovýchto rozhodnutí, je třeba mladé doprovázet a pomáhat jim vyjasňováním a rozlišováním. Až dozraje čas, je dobře je povzbudit k tomu, aby svou osobní volbu díky důvěře v Boží pomoc uskutečnili s rozhodností, a tak nezůstávali ve stavu trvalé nerozhodnosti.

V základě každé volby týkající se povolání musí spočívat ještě zásadnější volání ke svatosti. SDM musí umožnit, aby v mladých rezonovalo povolání ke svatosti²⁶ jako skutečná cesta ke štěstí a k naplnění jejich života. Je to svatost odpovídající osobní historii a vlohám každého mladého člověka, aniž by kladla meze tajemným cestám, které Bůh vyhrazuje pro každého a které mohou vést k hrdinským příběhům svatosti – jak tomu bylo a dosud je u mnoha mladých – anebo ke „svatosti ze sousedství“, ze které není nikdo vyloučen. Proto je třeba vážít si bohatého dědictví svatých místní i všeobecné církve jako starších bratří ve víře, jejichž historie nám potvrzuje, že život svatosti je nejen možný a zvládnutelný, ale také dává velkou radost.

e) Den mladých má být „poutnickou zkušeností“

SDM byl už od svého počátku velkým putováním. Putováním prostorem: z různých zemí, měst a kontinentů na místo zvolené pro setkání s papežem a s dalšími mladými; putováním časem: od jedné generace mladých ke druhé, která „převzala štafetu“. To hluboce poznamenalo posledních pětatřicet let života církve. Generace SDM jsou tedy poutnickým lidem. Nikoli pocestnými, kteří chodí bez cíle, ale sjednoceným lidem, poutníky, kteří „kráčeji společně“ k cíli, k setkání s Někým, s tím Jediným schopným dát jejich životu smysl, s Bohem, který se stal člověkem a povolává každého z mladých, aby byl jeho učedníkem, zanechal všechno a „kráčel za ním“. Zákonitost putování vyžaduje jít k podstatě; vyzývá mladé, aby zanechali za sebou pohodlné a prázdné jistoty a přijali střídmý a pohostinný cestovní styl,

který je otevřený Prozřetelnosti a „Božím překvapením“, styl, který vychovává k překonávání sebe samých a k přijímání výzev, jež je cestou potkají.

Diecézní/eparchiální slavení SDM může tedy mladým nabídnout konkrétní způsoby, jak prožít opravdovou poutnickou zkušenost; takovou zkušenost, která stimuluje mladé, aby vyšli ze svých domovů a vydali se na cestu. Naučí se při ní poznávat pot a námahu cesty vpřed, fyzickou únavu i radost ducha. Díky společnému putování často objeví nové přátele, zakusí nadšení ze sdílených ideálů, zatímco upírají pohled na společný cíl, navzájem se podporují v těžkostech, s radostí sdílejí to málo, co mají. To všechno má zásadní důležitost v dnešní době, kdy mnozí mladí prožívají riziko izolovanosti ve virtuálních a nereálných světech, vzdáleni od prachu „cest tohoto světa“; jsou přitom ochuzeni o hluboké uspokojení, které pochází z dosažení vytouženého cíle s námahou a trpělivostí, nikoli jednoduchým kliknutím, ale vytrvalostí ducha i těla. V tomto smyslu je diecézní/eparchiální Den mládeže vzácnou příležitostí, aby mladí mohli objevit lokální poutní místa a jiná místa významná pro lidovou zbožnost a uvědomovali si, že „různé projevy lidové zbožnosti, zejména poutě, přitahují mladé lidi, kteří se nezačleňují snadno do církevních struktur, a jsou konkrétním projevem důvěry v Boha“.²⁷

f) Den mladých má být zkušeností „všeobecného bratrství“

SDM má být příležitostí k setkání pro všechny mladé, ne jen pro mladé katolíky. „Každý mladý má co říci ostatním, má co říci dospělým, má co říci kněžím, řádovým sestrám, biskupům i papežovi.“²⁸

Diecézní/eparchiální slavení SDM se tak může stát vhodnou příležitostí pro to, aby se sblížili a vedli mezi sebou dialog všichni mladí, kteří žijí na daném území, bez ohledu na jejich víru, na jejich vidění světa a jejich přesvědčení. Každý mladý musí cítit, že je pozván k účasti a že je přijímán jako bratr nebo sestra. Je třeba budovat „pastoraci mládeže, která bude schopná vytvářet inkluzivní prostory, kde

---

27 ChV, č. 238.

28 František. Projev při vigíli modliteb během přípravy Světového dne mládeže. In *L'Osservatore Romano*, 10.–11. dubna 2017, s. 7.

bude místo pro mladé lidi bez rozdílu a kde se bude skutečně projevo-
vat, že jsme církev s otevřenými dveřmi“.²⁹

5. Mladí jako hlavní aktéři

Jak již bylo naznačeno, je důležité, aby ti, kdo vykonávají pastorační mládeže, byli stále pozornější na začlenění mladých do všech kroků pastoračního plánování SDM v synodálně-misijním duchu a oceňovali kreativitu, jazyk a metody, jež jsou vlastní jejich věku. Kdo více než oni zná jazyk a problematiku svých vrstevníků? Kdo více než oni je schopen se k nim přiblížit prostřednictvím umění, prostředků sociální komunikace...?

Při přípravě diecézní/eparchiální verze SDM stojí za to vyzdvihnout svědectví a zkušenost mladých, kteří se předtím zúčastnili mezinárodních SDM.

V některých místních církvích, v návaznosti na přípravu mezinárodních SDM nebo na organizaci mládežnických iniciativ na národní a diecézní/eparchiální úrovni, byli mladí „veteráni“ těchto strhujících zkušeností začlenění do týmů pro pastorační mládeže v různých oblastech: farních, diecézních/eparchiálních, národních atd. To dokazuje, že mladí, když se osobně stanou hlavními aktéry realizace skutečně významných událostí, potom snadno přejímají ideály, jimiž byly tyto události inspirovány, myslí i srdcem zachytí jejich důležitost, nadchnou se a sami jsou ochotni věnovat svůj čas a síly, aby je sdíleli s ostatními. Ze silných zkušeností víry a služby se často rodí ochota k pastoračnímu nasazení ve své vlastní místní církvi.

Proto znovu zdůrazňujeme, že je třeba mít odvahu začleňovat mladé a svěřovat jim aktivní úlohy; to platí pro mladé, kteří patří k různým pastoračním složkám přítomným v diecézi, i pro ty, kteří nejsou součástí žádného společenství, mládežnické skupiny, sdružení nebo hnutí. Diecézní/eparchiální SDM může být dobrou příležitostí, aby se ukázalo bohatství místní církve a zabránilo se přitom tomu, že mladí, kteří jsou v etablovaných pastoračních strukturách méně přítomní nebo méně „aktivní“, se budou cítit vyloučení. Všichni se musí cítit jako „významní hosté“, všichni musí cítit, že jsou očekáváni

a že je ostatní mají rádi v jejich neopakovatelné jedinečnosti a lidském i duchovním bohatství. Diecézní/eparchiální setkání tak může být vhodnou příležitostí, aby se stimulovalo přijetí všech mladých, kteří možná hledají své místo v církvi, a ještě ho nenašli.

6. Každoroční poselství Svatého otce k SDM

Ke slavení diecézního/eparchiálního SDM uveřejňuje Svatý otec každý rok své poselství mladým. Proto by bylo vhodné, aby se přípravná setkání i samotné diecézní/eparchiální SDM inspirovaly slovem Svatého otce adresovaným mládeži, zvláště pak biblickým úryvkem, který je v poselství navržen.

Rovněž je důležité, aby mladí naslouchali Božímu slovu i slovu církve vyslovenému ústy lidí jim blízkých, kteří dobře znají jejich povahu, historii, záliby, těžkosti, boje, očekávání i naděje; ti dokážou dobře aplikovat biblické texty i nauku církve na prožívání konkrétních životních situací mladých, které mají před sebou. Tato zprostředkující činnost při katechezi a dialogu rovněž pomůže mladým, aby dokázali nalézat konkrétní způsob, jímž mohou svědčit o Božím slově, kterému naslouchají, žít ho v každodenním životě, vtělovat ho v rodině, v pracovním a studijním prostředí i mezi přáteli.

Zaměření tohoto poselství, jež je zamýšleno jako průvodce na cestě všeobecné církve s mladými, pak lze inteligentně a s velkou kulturní citlivostí interpretovat s ohledem na místní kontext. Rovněž může inspirovat pastorační mládeže v místní církvi, aniž by se zapomínalo na dvě významné akční linie stanovené papežem Františkem: *hledání a růst*.³⁰

Nelze vyloučit, aby se poselství předávalo také různými uměleckými výrazy a iniciativami sociálního charakteru, jak k tomu vyzval Svatý otec v poselství k 35. SDM: „[předkládejte] světu a církvi i ostatním mladým něco krásného na duchovním, uměleckém a sociálním poli.“³¹ Kromě toho by se jeho obsah mohl převzít i při různých důležitých momentech pastoračního roku, jako je misijní měsíc

---

30 Srov. ChV, č. 209.

31 František. Poselství pro Světový den mládeže. In *L'Osservatore Romano*, 6. března 2020, s. 8.

a měsíc věnovaný Božímu slovu nebo povoláním; dbá se přitom na usměrnění různých biskupských konferencí.

V neposlední řadě by se poselství Svatého otce mohlo stát tématem různých setkání určených mladým, která plánují aktéři pastorační mládeže místní církve, církevní sdružení a hnutí.

7. Závěr

Slavení diecézního/eparchiálního SDM nepochybně představuje důležitou etapu v životě každé místní církve, přednostní chvíli pro setkání s mladými generacemi, nástroj pro evangelizaci světa mladých a pro dialog s nimi. Nezapomínejme, že „církve má mnoho co říci mladým lidem a mladí lidé mají mnoho co říci církvi“.³²

Pastorační směrnice obsažené v tomto textu mají být pomůckou, která ukazuje teoretická odůvodnění a jejich možné praktické uskutečnění směřující k tomu, aby se diecézní/eparchiální SDM stal příležitostí ukázat potenciál dobra, velkorysosti, žízně po autentických hodnotách a velkých ideálech, který má v sobě každý mladý člověk. Zdůrazňujeme proto, že je důležité, aby místní církve věnovaly slavení diecézního/eparchiálního Dne mladých zvláštní pozornost a náležitě ocenily jeho význam. Investovat do mladých znamená investovat do budoucnosti církve, znamená to napomáhat povoláním, znamená to účinně nastartovat vzdálenou přípravu zítřejších rodin. Je to tedy životně důležitý úkol každé lokální církve, a nikoli pouhá aktivita, která se přidává k dalším.

Cestu pastorační mládeže v celém světě svěřujeme blahoslavené Panně Marii. Maria, jak připomíná papež František v *Christus vivit*, „hledí na tento putující lid tvořený mladými lidmi, který ji miluje, který ji hledá v tichu svého srdce, třebaže po cestě je tolik hluku, řečí a vyrušování. Ale před Matčinými očima je místo jen pro ticho naplněné nadějí. A tak Maria znovu osvěcuje naše mládí.“³³

Zveřejnění tohoto dokumentu schválil Svatý otec František.

---

32 Jan Pavel II. Posynodní apoštol. exhort. *Christifideles laici*, č. 46. Praha: Zvon, 1996.

33 ChV, č. 48.

Dáno ve Vatikánu dne 22. dubna 2021, o výročí odevzdání Kříže
SDM mladým

kardinál Kevin Farrell
Prefekt

P. Alexandre Awi Mello, I.Sch.
Sekretář

12. KONGREGACE PRO BOHOSLUŽBU A SVÁTOSTI

NÓTA O POPELEČNÍ STŘEDĚ OZNAČOVÁNÍ VĚŘÍCÍCH POPELEM V DOBĚ PANDEMIE

Prot. n. 17/21

Kněz po modlitbě svěcení popela a pokropení popela svěcenou vodou (přítom nic neříká) pronáší jednou pro všechny přítomné formuli, jak je uvedena v Římském misálu: „Čiňte pokání a věřte evangeliu“ nebo „Pamatuj, že jsi prach a v prach se navrátíš“.

Potom si kněz umyje ruce a nasadí roušku chránící nos a ústa; pak označuje popelem věřící, kteří přistupují k němu, nebo — když je to vhodné — přistupuje on k věřícím a oni stojí na svých místech. Kněz bere popel a sype ho na hlavu jednoho každého člověka; nic přitom neříká.

V sídle Kongregace pro bohoslužbu a svátosti dne 12. ledna 2021

Robert kardinál Sarah
prefekt

✠ *Arthur Roche*
arcibiskup sekretář

Překlad připravila v lednu 2021 liturgická komise České biskupské konference.

III.

DOKUMENTY A SDĚLENÍ ČBK

1. STANOVISKO ČESKÉ BISKUPSKÉ KONFERENCE K OČKOVÁNÍ PROTI COVID-19

22. PROSINCE 2020

Česká biskupská konference (ČBK) vydává toto stanovisko v situaci pandemie nemoci covid-19, kdy se objevuje velké množství protichůdných tvrzení o očkování, z nichž některá jsou nepravdivá, překroucená nebo jsou součástí různých konspiračních teorií.

Vědci celého světa se v tomto roce spojili v nevídaném úsilí, aby vyvinuli pokud možno účinnou a bezpečnou vakcínu proti nemoci covid-19. Současně se však šíří pochybnosti o etice vývoje a výroby některých očkovacích látek, které jsou (domněle či skutečně) spojeny s použitím tkání pocházejících z potracených lidských plodů.

Toto znepokojení je oprávněné: „Lidský život je posvátný a nedotknutelný v kterémkoliv okamžiku své existence, tedy i v těch počátečních momentech, které předcházejí jeho narození,“ napsal svatý Jan Pavel II. v encyklice *Evangelium vitae*.¹ Křesťanská tradice proto vždy odsuzovala (a stále odsuzuje) umělý potrat jako velké mravní zlo.² Z tohoto důvodu také považuje využití buněk získaných při umělém potratu k lékařským účelům za nepřijatelné.³

Očkovací látky proti covid-19 (i ostatním nemocem) lze vyrobit a testovat, aniž bychom nutně potřebovali materiál pocházející z lidských plodů. Na nich se na různých místech na světě usilovně pracuje. Současně ale bohužel platí, že většina vakcín, která bude u nás pravděpodobně během několika následujících měsíců dostupná, byla vyvinuta s pomocí eticky problematického materiálu.⁴

---

1 *Evangelium vitae*, 61.

2 Srov. tamtéž.

3 Kongregace pro nauku víry. Instrukce *Dignitas personae*, 34–35.

4 Při jejich vývoji či testování se používají tzv. fetální buněčné linie označované HEK 293 a PER.C6. Ty vznikly odebráním buněk z těla dvou plodů uměle potracených v roce 1972 a 1985. Tyto buňky se mohou množit donekonečna a slouží dodnes pro řadu vědeckých a lékařských účelů. Výroba

V Evropské unii se aktuálně (na konci prosince 2020) uvažuje o nasazení celkem sedmi vakcín proti covid-19.⁵

Některé výzkumné týmy a farmaceutické společnosti při vývoji vakcíny vůbec nepoužily buněčné kultury pocházející z potracených lidských plodů (CureVac), jiné je naopak při vývoji a/nebo výrobě očkovacích látek uplatnily (AstraZeneca, Janssen Pharmaceutica NV). V ostatních případech se na těchto buňkách jen testovala účinnost výsledné vakcíny a její způsob vývoje a výroby byl jinak morálně nezávadný (BioNtech-Pfizer, Moderna, NovaVax).⁶

Ne všechny vakcíny proti covid-19 jsou si tedy (z etického hlediska) rovny.

V této souvislosti je třeba připomenout zásadní vyjádření Papežské akademie pro život z let 2005 a 2017 a Kongregace pro nauku víry z roku 2008.⁷ Tyto dokumenty jasně rozlišují mezi morálními zodpovědnostmi vědců a producentů léčiv, kteří používají morálně problematický biologický materiál, a morálními zodpovědnostmi příjemců konkrétních vakcín. Pokud není k dispozici jiná vakcína a pokud existuje nebezpečí závažného ohrožení zdraví, *je morálně přípustné dát se očkovat nebo očkovat jiné, a to i vakcínou vyvinutou s použitím buněk získaných morálně problematickým způsobem.*⁸ Ke stejnému závěru dochází i nejnovější dokument Kongregace pro nauku víry z 21. prosince 2020, který dále upřesňuje, že se to týká i situace „v zemích, kde lékařům a pacientům nejsou eticky bezproblémové vakcíny k dispozici, nebo kde je jejich distribuce obtížnější kvůli speciálním podmínkám

---

očkovacích látek proti covid-19 tak nebyla spojena s provedením nových potratů. Vakcíny samotné také neobsahují žádné buňky plodu.

5 Od společností: AstraZeneca, BioNtech-Pfizer, CureVac, Janssen Pharmaceutica NV, Moderna, NovaVax a Sanofi-GSK (vývoj této poslední vakcíny provázejí problémy a její zavedení se opozdí) (https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_2305).

6 Pro přehled viz <https://lozierinstitute.org/update-covid-19-vaccine-candidates-and-abortion-derived-cell-lines/> (stav k 14. 12. 2020). U preparátu Sanofi-GSK potřebné informace zatím chybí.

7 Papežská akademie pro život. *Morální úvahy ohledně vakcín připravených z buněk získaných z potracených lidských plodů* (5. 6. 2005) a *Komentář k používání vakcín* (31. 7. 2017); Kongregace pro nauku víry. *Instrukce Dignitas personae* (8. 9. 2008), 35.

8 To samé platí například i pro vakcínu proti zarděnkám, kde neexistuje morálně bezproblémová náhrada.

skladování a přepravy, nebo když jsou ve stejné zemi distribuovány různé typy vakcín, ale zdravotnické orgány neumožňují občanům vybrat si vakcínu k očkování“.⁹

Aby se předešlo veřejnému pohoršení, musí být jasné, že příjemce takové vakcíny nijak neschvaluje způsob, jak byla vyrobena, a podle svých možností též usiluje o to, aby byla v budoucnu dostupná morálně přijatelná alternativa.¹⁰

Každý člověk má povinnost pečovat o své zdraví, protože představuje vzácný Boží dar, jak o tom píše i *Katechismus katolické církve* v článku 2288. Prevence infekčních onemocnění je důležitou součástí ochrany života a zdraví, kdy nejde jen o nás, ale také o druhé lidi a o společné dobro.¹¹

Co se týče obav o *zdravotní bezpečnost* vakcín, které pocítuje nemálo věřících rodičů, lékařů a jiných osob, je možné říci toto:¹² Je jistě oprávněné žádat zodpovědné instituce a osoby o objasnění často kladených otázek, principů fungování vakcín i mechanismů kontroly jejich zdravotní neškodnosti. Současně je však třeba k alarmujícím zprávám na sociálních sítích a v jiných médiích přistupovat s kritickým úsudkem a ověřovat je u více nezávislých odborníků.¹³

Úkolem České biskupské konference není suplovat činnost vlády či Ministerstva zdravotnictví v této oblasti. Je však na místě rozptýlit největší obavy řady věřících a vnést do problematiky určité světlo.

Proto chceme zopakovat: *nechat se očkovat je morálně přípustné*. Vakcinaci je třeba zvažovat nejen s ohledem na zdraví vlastní, ale i druhých lidí a na společné dobro. Při svém rozhodování tedy nemyšleme jen na sebe, ale zvláště na nejzranitelnější spoluobčany, pro něž nakazit se nemocí covid-19 znamená být ohrožen nejen na zdraví, ale též na životě.

---

9 Kongregace pro nauku víry. *Vysvětlující poznámka ohledně morálnosti používání některých vakcín proti covid-19* (21. 12. 2020), 2.

10 Srov. tamtéž, 3 a 4.

11 Srov. tamtéž, 5.

12 Výše zmiňovaný dokument správně poznamenává, že hodnocení bezpečnosti a účinnosti vakcín je „eticky relevantní a nezbytné“, ale že „je odpovědností vědců v biomedicině a lékových agentur“ (tamtéž, úvodní část).

13 Příkladem takové nepravdivé informace je domněnka, že vakcína proti covid-19 může u žen způsobovat neplodnost.

Na druhou stranu nelze nikoho diskriminovat kvůli rozhodnutí nenechat se očkovat. „Očkování obvykle není morální povinnost, a proto musí být dobrovolné.“¹⁴ V takovém případě však člověk musí *zodpovědným způsobem* udělat vše potřebné pro to, aby případně nenakazil druhé, zvláště ty, kteří ze zdravotních a jiných důvodů nemohou být očkováni.¹⁵

Svatý Pavel VI. při jedné příležitosti připomněl, že o žádné otázce týkající se člověka „nelze uvažovat jen v částečných perspektivách ať biologických [či] psychologických. [...] Je nezbytné brát v úvahu celého člověka a celé poslání, k němuž je povolán, tedy [...] též hlediska nadpřirozená a věčná.“¹⁶

My křesťané máme být pro celou společnost *svědky naděje v moc Kristova vzkříšení*. Zdraví i lidský život je jistě velkou hodnotou – ale tou nejvyšší je vykoupení a věčná spása člověka. Proto nezapomínejme na útěchu a posilu plynoucí z eucharistie, milost svátosti smíření a pomazání nemocných a hojné Boží dary, které si můžeme vyprosít na přímluvu svatého Josefa během tohoto mimořádného roku. Buďme připraveni kterýkoli den potkat tvář v tvář toho, který je Cesta, Pravda a Život – a především největší láska našeho srdce.

Olomouc, 22. prosince 2020

Mons. Antonín Basler
zodpovědný v ČBK za oblast bioetiky

---

14 Srov. tamtéž, 5.

15 Srov. tamtéž.

16 *Humanae vitae*, 7.

2. INSTRUKCE O POSTUPU BISKUPŮ A VYŠŠÍCH PŘEDSTAVENÝCH PŘI PŘEDBĚŽNÉM ŠETŘENÍ NĚKTERÝCH TRESTNÝCH ČINŮ PROTI 6. PŘIKÁZÁNÍ DESATERA NA ÚZEMÍ ČR VE ZNĚNÍ NOVELY Č. 1/2021 SCHVÁLENÉ 127. PLENÁRNÍM ZASEDÁNÍM ČBK ZE DNE 6. ČERVENCE 2021

Článek 1 Účel instrukce

§ 1. Tato instrukce České biskupské konference si klade za cíl:

- formovat společenství věřících k ochraně nezletilých a zranitelných osob v církvi;
- přispět k ochraně nezletilých, zranitelných a dalších osob před trestnými činy proti 6. přikázání Desatera;
- stanovit právní postup v případě podezření ze spáchání některých trestných činů proti 6. přikázání Desatera, který zajistí spravedlivé, účinné a rychlé projednání.

§ 2. Instrukce provádí kán. 1395 § 2 CIC a kán. 1453 CCEO, motu proprio *Sacramentorum sanctitatis tutela*, *Normy pro projednávání závažnějších trestných činů vyhrazených Kongregaci pro nauku víry*, motu proprio *Vos estis lux mundi* a instrukci *O důvěrnosti kauz* a je vyhlášena Českou biskupskou konferencí po předchozí konzultaci s Kongregací pro nauku víry.

Článek 2 Působnost instrukce

§ 1. Ustanovení instrukce budou aplikována v souladu s čl. 1 § 1a motu proprio *Vos estis lux mundi*, v případech oznámení týkajících se duchovních, členů společností zasvěceného života nebo společností

apoštolského života a laiků, kteří zastávají v církvi hodnost nebo úřad, podezřelých z trestných činů proti 6. přikázání Desatera spočívajících v(e):

- a) nucení kohokoli násilím, pohrůžkou nebo zneužitím autority k vykonání nebo strpění sexuálních aktů;
- b) vykonání sexuálních aktů s osobou nezletilou nebo zranitelnou;
- c) výrobě, prezentování, přechovávání nebo šíření, i prostřednictvím informačních technologií, dětské pornografie, a také v získávání nebo svádění nezletilé nebo zranitelné osoby k účasti na pornografické prezentaci.

§ 2. Procesní postupy stanovené v této instrukci lze přiměřeně použít i pro předběžné šetření jiných trestných činů.

Článek 3 Výklad pojmů

Pro účely této instrukce se rozumí pod výrazem:

- a) „*nezletilý*“ – každá osoba mladší osmnácti let nebo osoba jí před zákonem postavená naroveň;
- b) „*zranitelná osoba*“ – každá osoba ve stavu nemoci, fyzického či psychického oslabení nebo zbavení osobní svobody, které fakticky, byť jen příležitostně, omezuje její schopnost chápat nebo projevit vůli nebo jakkoli se bránit útoku;
- c) „*dětská pornografie*“ – jakékoli zobrazení nezletilého zapojeného do jednoznačně sexuálních úkonů, reálných nebo simulovaných, a jakékoli zobrazení sexuálních orgánů nezletilého k převážně sexuálním účelům, to vše nezávisle na použitém prostředku;
- d) „*sexuální akt*“ – pohlavní styk, pohlavní sebeukájení, obnažování nebo jiné srovnatelné chování. Pohlavním stykem se přitom rozumí jakékoli jednání směřující k ukájení pohlavního pudu na těle jiné osoby;
- e) „*dotčená osoba*“ – osoba, která o sobě tvrdí, že je obětí jednání vymezeného v čl. 2 § 1 této instrukce;

- f) „vyšší představený“ – vyšší představený ve společnostech zasvěceného života a společnostech apoštolského života (generální představený/á, provinciál/ka, opat, abatyše apod., srov. kán. 620 CIC);
- g) „duchovní“ – duchovním se pro účely této instrukce rozumí osoba, která přijala jáhenské, kněžské nebo biskupské svěcení;
- h) „podezřelý“ – osoba, na kterou bylo podáno oznámení o spáchání trestného činu uvedeného v čl. 2 § 1 této instrukce.

Článek 4 **Prevence**

§ 1. Diecézní biskupové a vyšší představení zabezpečí:

- formaci svých podřízených za účelem předcházení sexuálním deliktům;
- vydávání dokumentů obsahujících etické zásady jednání v církvi;
- stanovení požadavků na nově přijímané pracovníky a spolupracovníky církevních institucí;
- odborné vzdělávání pracovníků určených k šetření trestných činů podle čl. 2 § 1 této instrukce.

§ 2. Diecézní biskup nepropustí z diecéze sobě podřízeného duchovního, byť pouze podezřelého z trestných činů vymezených v čl. 2 § 1 této instrukce, aniž by o tom informoval diecézního biskupa přijímající diecéze nebo příslušného představeného, odchází-li podřízený do společnosti zasvěceného života nebo společnosti apoštolského života. Totéž platí i pro vyšší představené nabízející své podřízené do pastorační služby diecéznímu biskupovi nebo při odchodu jejich podřízeného do diecéze.

§ 3. Pracovníci zodpovědní za personální obsazení jakékoli činnosti s mládeží v církvi postupují při výběru kandidátů s obezřetností, včetně vyžádání si hodnocení z předchozích působišť kandidáta.

Článek 5

Určení příslušnosti pro předběžné šetření

§ 1. Je-li podezřelým diecézní duchovní, je příslušný pro předběžné šetření ordinář diecéze, do níž je inkardinován. Je-li podezřelým diecézní duchovní, který zákonně přesídlil na území jiné diecéze a je mu vytýkán čin spáchaný v době jeho přesídlení, je příslušný pro předběžné šetření ordinář diecéze, do níž přesídlil.

§ 2. Je-li podezřelým člen společnosti zasvěceného života nebo člen společnosti apoštolského života, který koná pastorační službu v diecézi, jsou příslušní k provedení předběžného šetření jak jeho vyšší představený, tak ordinář místa, který jej pověřil pastorační službou. Ten z nich, který jako první obdrží oznámení o možném spáchání trestného činu, o něm neprodleně uvědomí ostatní, kteří by byli příslušní. Společně se dohodnou, který z nich provede doplnění oznámení, je-li to potřeba, a předběžné šetření. Nedohodnou-li se, je povinen předběžné šetření provést ordinář místa, který podezřelého pověřil pastorační službou, a je-li jich více, pak služebně nejstarší z nich. Kdo provedl předběžné šetření, je povinen seznámit ostatní, kteří by byli příslušní, s jeho výsledky a přijatými opatřeními.

§ 3. Je-li podezřelým člen společnosti zasvěceného života nebo člen společnosti apoštolského života, který nekoná pastorační službu v diecézi, je příslušný pro předběžné šetření jeho vyšší představený, jemuž musí být oznámení o podezření ze spáchání trestného činu neprodleně předáno. Vyšší představený může požádat o pomoc nebo provedení předběžného šetření ordináře místa *domicilu* nebo *quasidomicilu* podezřelého. Zároveň má povinnost informovat o zahájení předběžného šetření a následně o jeho výsledku a přijatých opatřeních ordináře místa *domicilu* nebo *quasidomicilu* podezřelého.

§ 4. Je-li podezřelým duchovní inkardinovaný do osobní prelatury, je příslušným pro předběžné šetření jeho ordinář. Může požádat o pomoc nebo provedení předběžného šetření ordináře místa *domicilu* nebo *quasidomicilu* podezřelého. Zároveň má povinnost informovat o zahájení předběžného šetření a následně o jeho výsledku a přijatých opatřeních ordináře místa *domicilu* nebo *quasidomicilu* podezřelého.

§ 5. Všichni vyšší představení a ordináři jsou povinni si při provádění předběžného šetření bezodkladně poskytovat vzájemnou součinnost.

Článek 6

Oznámení o podezření ze spáchání trestného činu

§ 1. Oznamovací povinnost ohledně trestných činů uvedených v čl. 2 § 1 této instrukce má s výjimkou případů uvedených v kánonech 983, 1548 § 2 CIC a 1229 § 2 CCEO a činností krytých výjimkou uložené či uznané povinnosti mlčenlivosti dle právního řádu České republiky duchovní nebo člen společnosti zasvěceného života nebo společnosti apoštolského života, kdykoli má zprávu nebo podložené důvody domnívat se, že byl spáchán některý z těchto činů.

§ 2. Je žádoucí, aby i ostatní osoby nevymezené v čl. 6 § 1 oznamovaly jakékoli důvěryhodné poznatky ohledně trestných činů uvedených v čl. 2 § 1 této instrukce.

§ 3. Oznámení lze učinit v kterékoli diecézi. Upřednostňuje se diecéze, jejímuž diecéznímu biskupovi je podezřelý podřízen, nebo diecéze, kde byl čin spáchán.

§ 4. V případě, že je podezřelým člen společnosti zasvěceného života nebo společnosti apoštolského života, lze oznámení učinit také jeho vyššímu představenému.

§ 5. V každé diecézi je kontaktní osobou pro přijímání oznámení generální vikář. U společností zasvěceného života a společností apoštolského života je to vyšší představený, jehož kontaktní údaje musí být zveřejněny na jejich webových stránkách.

§ 6. Osoby uvedené v čl. 6 § 2 této instrukce mohou své podezření svěřit také kterémukoli knězi nebo členu společnosti zasvěceného života nebo společnosti apoštolského života, jimž přijetím této informace vzniká povinnost uvedená v čl. 6 § 1 této instrukce.

§ 7. Jestliže duchovní, člen společnosti zasvěceného života nebo společnosti apoštolského života z rozhovoru, který je veden mimo svátost smíření, nazná, že by mu mohly být sděleny skutečnosti zakládající

oznamovací povinnost vůči církevním představeným, přeruší rozhovor a na tuto svou povinnost v případě pokračování v rozhovoru druhou stranu upozorní.

§ 8. Oznámení lze učinit písemně dopisem, elektronicky s elektronicky zaručeným podpisem, případně ústně do protokolu sepsaného za přítomnosti alespoň dvou osob, pověřených diecézním biskupem, generálním vikářem, vyšším představeným nebo vikářem vyššího představeného. Oznamovatel má právo požádat o kopii protokolu o učiněném oznámení nebo o potvrzení převzetí oznámení zasláného písemně nebo elektronicky.

§ 9. Z oznámení musí být patrné, komu je adresováno, kdo je činí, jaké věci se týká, označení dotčené osoby a podezřelého musí být podepsáno a datováno. Je vhodné, aby obsahovalo co nejvíce údajů, jako je místo, čas a další okolnosti, za nichž byl čin spáchán, věk dotčené osoby v době vytykaného jednání, označení zapojených nebo informovaných osob, stejně jako každou další podrobnost, která může být užitečná pro zajištění pečlivého vyhodnocení faktů. Nemá-li oznámení předepsané náležitosti, generální vikář nebo vyšší představený vyze oznamovatele, je-li znám, k jeho doplnění. K tomu mu poskytne přiměřenou lhůtu a poučí ho, že neúplné oznámení může být odloženo bez dalšího opatření ve smyslu čl. 6 § 11 této instrukce.

§ 10. U oznamovatele, jemuž oznamovací povinnost vznikla podle čl. 6 § 6 a § 7 této instrukce, stačí, když uvede v oznámení kontakt na osobu, od níž se o podezření ze spáchání trestného činu dozvěděl, popis podezřelého jednání a kdy a za jakých okolností informaci obdržel. Generální vikář nebo vyšší představený pak ustanoví instruktora a notáře, kteří neprodleně osobu mající informace o podezření ze spáchání trestného činu kontaktují a sepíší s ní řádné oznámení obsahující náležitosti podle čl. 6 § 9 této instrukce.

§ 11. Neúplné oznámení, jehož nedostatky se nepodařilo odstranit postupem dle čl. 6 § 9 a 10 této instrukce, a anonymní oznámení se přešetří jen tehdy, lze-li na jeho podkladě učinit závěr o podezření ze spáchání trestného činu uvedeného v čl. 2 této instrukce, jinak se bez dalšího opatření odloží.

§ 12. Dotčená osoba má právo si zvolit, zda chce při šetření případu jednat s instruktorem mužem nebo ženou. Toto může uvést již do oznámení, a pokud tak neučiní, instruktor ji o této možnosti informuje.

§ 13. Oznámení o podezření ze spáchání trestného činu církevní autoritě nezprošťuje osobu, která má povědomost o trestném činu, oznamovací povinnosti vůči státním orgánům činným v trestním řízení, pokud to ukládá právní řád České republiky.

§ 14. Poté, co generální vikář nebo vyšší představený obdrží oznámení o podezření ze spáchání trestného činu, posoudí, zda je příslušný pro předběžné šetření ve smyslu čl. 5 § 1–4 této instrukce. Není-li, veškeré materiály bezodkladně předá příslušnému generálnímu vikáři, ordináři nebo vyššímu představenému, a je-li jich více, pak všem.

Článek 7

Předběžné šetření

§ 1. Před započítím předběžného šetření podle kán. 1717 CIC a 1468 CCEO generální vikář, příslušný pro jeho provedení, podrobně seznámí diecézního biskupa s oznámením.

§ 2. Vyplývá-li z oznámení potřeba prověřit podezření z trestného činu, diecézní biskup rozhodne o zahájení předběžného šetření podle kán. 1717 CIC a 1468 CCEO.

- a) Zároveň ověří, zda má v daném případě oznamovací povinnost vůči státním orgánům činným v trestním řízení, a pokud ano, splní ji. Trestní oznámení může podat i v případě, kdy oznamovací povinnost nemá, ale s ohledem na okolnosti případu to považuje za vhodné.
- b) Jestliže je dotčená osoba mladší 15 let, diecézní biskup vždy podá trestní oznámení státním orgánům činným v trestním řízení.
- c) Neobsahuje-li oznámení dostatek informací k posouzení, zda by se mohlo jednat o trestný čin, u kterého vzniká oznamovací povinnost vůči státním orgánům činným v trestním řízení, diecézní biskup nejprve provede předběžné šetření a poté rozhodne

na základě jeho výsledku ve smyslu čl. 7 § 2 písm. a) – b) této instrukce.

§ 3. Pokud se diecézní biskup o podezření ze spáchání trestného činu dozví na základě již probíhajícího trestního řízení před státními orgány, bude postupovat dle čl. 7 § 2 věta první této instrukce. Má-li však k dispozici pravomocný odsuzující rozsudek státního soudu, oznámí věc neprodleně Kongregaci pro nauku víry, je-li jí vyhrazena.

§ 4. Při zahájení předběžného šetření jmenuje generální vikář instruktora a notáře a stanoví jejich pravomoci. Instruktor nemůže být v této věci soudcem v soudním trestním řízení nebo delegátem či přísedícím v administrativním trestním řízení.¹

§ 5. Účelem předběžného šetření je shromáždit podklady pro to, aby diecézní biskup mohl učinit závěr o důvodnosti podezření ze spáchání trestného činu a o přílehavé právní kvalifikaci.

§ 6. Instruktor při předběžném šetření postupuje v souladu s kanonickým právem, ale rovněž tak, aby jeho činnost nemařila nebo nenarušovala činnost státních orgánů činných v trestním řízení.

§ 7. V případě požadavku dotčené osoby, aby ji vyslyšel laik, muž nebo žena, deleguje instruktor, nesplňuje-li tento požadavek, pro její výslech někoho ze seznamu osob k tomu účelu schválených diecézním biskupem v postavení delegovaného instruktora. Z téhož seznamu může instruktor ustanovit i zastupujícího notáře.

§ 8. Instruktor, notář a další osoby, které se při předběžném šetření setkají s dotčenou osobou, mají povinnost respektovat její osobnost a důstojnost, přistupovat k ní zdvořile, šetrně a podle možností jí vycházet vstřícně tak, aby nedocházelo k prohlubování újmy, která jí mohla být způsobena. Otázky směřující do intimní oblasti lze klást jen tehdy, pokud je to nezbytné pro objasnění šetřené věci. Takové otázky musí být kladeny ohleduplně vzhledem k věku a osobnímu stavu dotčené osoby, a pokud možno vyčerpávajícím způsobem, aby nebylo nutné výslech opakovat znovu.

1

Kán. 1717 § 3 CIC.

§ 9. Je-li dotčená osoba nezletilá nebo její svéprávnost byla omezena, instruktor vyslechne jinou dospělou osobu, která by mohla mít k věci relevantní informace. Pouze v případě, že se takto nepodaří zjistit dostatečné podklady pro další průběh řízení, může přistoupit k výsledku nezletilé osoby ve věku od 15 do 18 let, popřípadě osoby, jejíž svéprávnost byla omezena, jestliže to její zdravotní, zejména psychický, stav nevyklučuje. Dbá přitom o to, aby otázky byly kladeny zvláště šetrně, a jejich formulaci přizpůsobí věku, osobním zkušenostem a psychologickému stavu takové osoby. Otázky směřující do intimní sféry klade pouze v nezbytném rozsahu. Vyvaruje se otázek návodných a úskočných. Jeví-li se to vhodné, přibere k výsledku dětského psychologa, popř. osobu mající zkušenosti s výchovou mládeže nebo s duševně postiženými osobami, kterou vybere ze seznamu osob k tomu účelu schválených diecézním biskupem. Přispěje-li to ke správnému provedení výsledku, může instruktor umožnit, aby se výsledku účastnil i zákonný zástupce dítěte, popřípadě opatrovník osoby, jejíž svéprávnost je omezena, jestliže jejich účast neohrozí dosažení účelu úkonu. Osoby, které byly takto přibrány, mohou navrhnout odložení úkonu na pozdější dobu a v průběhu provádění takového úkonu navrhnout jeho přerušování nebo ukončení, pokud by provedení úkonu nebo pokračování v něm mělo nepříznivý vliv na psychický stav vyslychané osoby. Výslech nezletilého, popř. osoby omezené ve svéprávnosti, se zpravidla neprovádí dříve, než jej provedou státní orgány činné v trestním řízení.

§ 10. Osobu nezletilou mladší 15 let instruktor zpravidla nevyslychává vůbec, zejména proto, aby nedošlo k maření činnosti státních orgánů činných v trestním řízení, popř. aby se neprohlubovalo riziko její sekundární viktimizace.

§ 11. Při výsledku podezřelého instruktor respektuje jeho právo zvolit si advokáta a být vyslychán v jeho přítomnosti.

§ 12. Instruktor ověří skutečnosti tvrzené dotčenou osobou a podezřelým výsledkem svědků a zajištěním dalších důkazů. Šetření zaměří zejména na zjištění, zda se skutek stal, zda jej spáchal podezřelý, a na ověření podstatných okolností jeho spáchání.

§ 13. Vyslýchanou osobu s výjimkou podezřelého instruktor před výslechem:

- poučí o kanonickoprávních i trestněprávních následcích krivého obvinění;
- informuje, že skutečnosti, které sdělí, mohou být předmětem trestního oznámení státním orgánům činným v trestním řízení;
- nechá složit přísahu nebo čestné prohlášení, že vypoví pravdu.

§ 14. Z výslechu se pořídí zápis, v němž bude uvedeno označení vyslýchaného, obsah jeho výpovědi, datum, místo a čas provedení výslechu, podpisy vyslýchaného, instruktora, notáře, případně dalších přítomných osob.

§ 15. Vyslýchaný může požádat, aby byly údaje o jeho bydlišti, doručovací adrese, telefonu, e-mailu, příp. ostatní kontaktní údaje vedeny tak, aby se s nimi nemohl seznamovat podezřelý. V takovém případě se z výslechu provedou dva zápisy, z nichž jeden je bez kontaktních údajů. Zápis s kontaktními údaji vyslýchané osoby se založí do zvláštní zapečetěné obálky jako příloha ke spisu a součástí spisového materiálu zůstane zápis, ve kterém jsou tyto údaje anonymizovány.

§ 16. Nabude-li instruktor přesvědčení, že shromážděné poznatky jsou dostatečné k posouzení, zda je podezření ze spáchání trestného činu podezřelým důvodné, nebo shromáždil-li všechny dostupné informace, shrne průběh šetření, získané poznatky a své mínění ve stručném vótu a předá spis generálnímu vikáři, který jej pověřil. Pokud tak učiní poštou nebo prostřednictvím kurýra, použije dvou obálek a vnitřní označí zřetelným nápisem „*tajné*“, „*jen do vlastních rukou generálního vikáře nebo diecézního biskupa*“.

§ 17. Generální vikář předá spis diecéznímu biskupovi, který jej prostuduje. Diecézní biskup v případě potřeby probere s instruktorem možnosti doplnění šetření a může ho nebo někoho jiného pověřit jeho doplněním. Považuje-li biskup předběžné šetření za dostatečné, vydá dekret o jeho ukončení.

§ 18. Po ukončení předběžného šetření ve věci trestného činu vyhrazeného Kongregaci pro nauku víry, s jakýmkoli výsledkem, má

ordinář povinnost co nejrychleji předat ověřenou kopii spisu Kongregaci pro nauku víry. K ní připojí doplňující tabulku, která je přílohou Vademeca, své zhodnocení výsledků šetření a případný návrh, jakým způsobem postupovat. Poté vyčká dalších pokynů Kongregace pro nauku víry.

§ 19. O oznámení věci Kongregaci pro nauku víry nebo o rozhodnutí zahájit ve věci soudní nebo administrativní trestní proces, případně o předání věci vyššímu představenému informuje diecézní biskup dotčenou osobu, případně jejího zákonného zástupce nebo opatrovníka a oznamovatele, a to do 30 dnů od rozhodnutí. Může ji vyrozumět i o tom, že v dané věci podal trestní oznámení státním orgánům činným v trestním řízení.

§ 20. Po ukončení předběžného šetření ve věci trestného činu nevyhrazeného Kongregaci pro nauku víry rozhodne ordinář o dalším postupu sám nebo po konzultaci příslušného dikasteria římské kurie. Rozhodnutí odůvodní a oznámí podezřelému, oznamovateli a dotčené osobě, popř. jejímu zákonnému zástupci nebo opatrovníkovi. Proti tomuto rozhodnutí je možno podat rekurz ke Kongregaci pro nauku víry podle kán. 1737 CIC nebo kán. 997 CCEO.

§ 21. Délka předběžného šetření by neměla bez vážného důvodu přesáhnout tři měsíce.

§ 22. Povinnosti generálního vikáře uvedené v této instrukci může vždy vykonávat diecézní biskup a také osoba, která zastupuje generálního vikáře v jeho nepřítomnosti.

§ 23. Povinnosti diecézního biskupa v předběžném šetření náležejí také všem, kdo jsou mu postaveni naroveň. Generální vikář je může vykonávat na základě zvláštního zmocnění diecézním biskupem.

§ 24. Vyšší představený a jeho vikář konají předběžné šetření v souladu s vlastním právem, ovšem při respektování článku 5 této instrukce ohledně příslušnosti a spolupráce. Nemají-li vlastní právní úpravu, řídí se při provádění předběžného šetření na území České republiky touto instrukcí. V takovém případě pro vyššího představeného platí to, co pro diecézního biskupa, a pro jeho vikáře to, co pro generálního

vikáře. Vyšší představený kromě povinnosti uložené v čl. 7 § 18 předá kopii spisu z předběžného šetření nejvyššímu představenému, případně příslušnému biskupovi, pokud jde o instituty nebo společnosti diecézního práva.

Článek 8

Opatření vůči podezřelému v předběžném šetření a vůči obviněnému v trestním procesu

§ 1. Předběžná opatření ve smyslu kán. 1722 CIC a 1473 CCEO se vůči podezřelému použijí během předběžného šetření v případě, kdy hrozí pokračování v trestné činnosti, ovlivňování dotčených osob nebo svědků, maření předběžného šetření, nebo jsou-li nezbytná k ochraně dobrého jména podezřelého nebo zabránění pohoršení. Použijí se především zákaz vykonávání úřadu, zákaz nebo příkaz k pobytu a zákaz kontaktování dotčených osob a svědků.

§ 2. V případě zahájení trestního procesu se předběžná opatření podle kán. 1722 CIC a 1473 CCEO aplikují v míře nezbytné k ochraně obviněného, dotčených osob, svědků a dobrého jména církve, při zachování presumpce neviny, a proto nelze použít krácení platu a zákaz soukromého slavení mše svaté.

§ 3. Obviněný je povinen spolupracovat s orgány církve, které provádějí vyšetřování. Pokud obviněný vyšetřování závažným způsobem maří, ovlivňuje dotčené osoby nebo svědky nebo porušuje opatření jemu uložená podle kán. 1722 CIC a 1473 CCEO, může být potrestán přiměřeným trestem, nevyjímaje snížení platu nebo suspenzi, včetně zákazu soukromého slavení mše svaté.

Článek 9

Předávání výsledků církevního šetření státním orgánům činným v trestním řízení

Ordinář v souladu s čl. 1 § 1 písm. b motu proprio *Vos estis lux mundi* a *Instrukcí o důvěrnosti kauz* vydané Státním sekretariátem dne 6. 12. 2019 spolupracuje se státními orgány činnými v trestním řízení na vyšetření trestných činů podle čl. 2 § 1 této instrukce, a je-li

požádán, aby předložil dokumenty vzešlé z církevního šetření, učiní tak.

Článek 10

Podávání informací o probíhajícím předběžném šetření nebo trestním procesu

§ 1. Oznamovateli, dotčené osobě a svědkům nemůže být uložen žádný závazek mlčenlivosti ohledně skutečností spojených s kauzou.

§ 2. Odpovídat na otázky médií a informovat veřejnost o probíhajícím předběžném šetření nebo trestním procesu smí jedině osoba pověřená diecézním biskupem nebo vyšším představeným, a to způsobem schváleným diecézním biskupem nebo generálním vikářem či vyšším představeným nebo jeho vikářem. Ti zodpovídají za to, že zveřejněním informací nebude mařeno církevní ani státní vyšetřování, nebude porušen zákaz zveřejňování některých informací v rámci světského trestního řízení nebo ohrožena dobrá pověst anebo bezpečnost dotčené osoby či obviněného.

§ 3. Informaci o pravomocném odsouzení nebo zproštění obviněného publikuje diecézní biskup v aktech kurie, pokud tomu dle jeho úsudku nebrání vážná okolnost. Tato informace je považována za veřejně dostupnou. Nesmí však obsahovat jakékoli informace o dotčené osobě.

Článek 11

Péče o dotčené osoby

§ 1. Církevní autority k dotčeným osobám a k jejich rodinám přistupují důstojně a s úctou a podle možností a okolností případu jim zprostředkují především:

- přijetí, naslouchání a doprovázení, i prostřednictvím specifických služeb;
- duchovní pomoc;
- lékařskou, terapeutickou a psychologickou pomoc podle okolností případu.

§ 2. Jsou chráněna vyobrazení a soukromí dotčených osob a důvěrnost osobních údajů.

§ 3. Pokud je následkem trestného činu početí dítěte, je povinností pachatele převzít odpovědnost za materiální zabezpečení jeho i jeho matky a podle okolností pomáhat spoluvytvářet podmínky pro jeho důstojné narození a následný život. Zůstává-li pachatel podřízeným diecézního biskupa nebo vyššího představeného, tito dohlédnou, aby své povinnosti splnil.

§ 4. Následoval-li po předběžném šetření trestní proces, diecézní biskup informuje dotčenou osobu o jeho výsledcích.

§ 5. Pokud se případ týkal svátosti smíření, jsou účastníci řízení povinni respektovat ustanovení čl. 24 § 1 *Sacramentorum sanctitatis tutela*.

Článek 12

Péče o obviněného

§ 1. Byl-li obviněný duchovní v trestním procesu zproštěn viny /constat de non/, diecézní biskup se zasadí o očištění jeho dobrého jména, získání důvěry v církvi a ve společnosti, a nebrání-li tomu vážné důvody, obnoví mu výkon dříve zastávaného úřadu. Obdobně diecézní biskup postupuje v případě, že obviněnému nebyla vina prokázána /non constat/, pokud nebyl shledán důvod uložit mu napomenutí, trestní opatření nebo jiný prostředek pastorační péče.

§ 2. Byl-li obviněný duchovní v trestním procesu zproštěn viny a ve státním trestním řízení shledán vinným, diecézní biskup mu poskytne maximální podporu pro obnovu řízení, popřípadě dovolání před státním soudem a očištění dobrého jména v církvi a ve společnosti, pokud se to jeví smysluplným.

§ 3. Byl-li obviněný duchovní v trestním procesu shledán vinným a nemůže vykonávat pastorační službu, ale nebyl zbaven duchovního stavu, biskupové v rámci ČBK mohou spolupracovat na nalezení pracovní pozice odpovídající jeho situaci.

§ 4. Byl-li obviněný duchovní odsouzen ke ztrátě duchovního stavu nebo z jiného důvodu není možnost jej v církvi zaměstnat, jeho diecézní biskup mu může vhodnou formou pomoci překlenout období nutné pro hledání místa v životě mimo církevní struktury.

§ 5. Ustanovení čl. 12 § 1–4 se přiměřeně použijí i na obviněného laika zastávajícího v církvi hodnost nebo úřad.

Článek 13

Závěrečná ustanovení

§ 1. Instrukce je schválena *ad experimentum* na dobu tří let.

§ 2. Instrukce nahrazuje Společnou směrnicí ČBK a konferencí vyšších řeholních představených v ČR pro postup v případech trestných činů pohlavního zneužití osoby mladší 18 let duchovním či laikem v rámci činnosti církve. Nabývá účinnosti jeden měsíc od publikování v diecézních Aktech curiae. Je závazná ve všech diecézích na území České republiky a v Apoštolském exarchátu řeckokatolické církve.

§ 3. Instrukce může být měněna nebo rušena výlučně rozhodnutím plenárního zasedání České biskupské konference, po předchozí konzultaci se zástupci obou konferencí vyšších představených. Totéž platí pro prodloužení účinnosti instrukce.

§ 4. Podstatné změny textu instrukce Česká biskupská konference konzultuje s Kongregací pro nauku víry.

§ 5. Diecézní biskupové mohou pro své diecéze přijmout vlastní normy pro provádění předběžného šetření a v rozsahu své úpravy omezit účinnost této instrukce pro své území. Vždy však zůstávají vázáni ustanoveními čl. 2 § 1, čl. 4 § 2, čl. 5 § 1–5, čl. 6 § 14, čl. 7 § 2, 6, 8–10 a čl. 9 této instrukce, aby byla garantována efektivní spolupráce biskupů a vyšších představených a nedocházelo k maření policejního šetření a sekundární viktimizaci obětí. Podstatné odchylky od této instrukce jsou povinni konzultovat s Kongregací pro nauku víry.

§ 6. Podle této instrukce se postupuje i při šetření případů, které nastaly před její účinností.

§ 7. Ustanovení instrukce se interpretují a aplikují v souladu s Vademecum Kongregace pro nauku víry ze dne 16. července 2020 v jeho aktuálním znění.

Tato instrukce byla schválena 121. plenárním zasedáním České biskupské konference dne 22. ledna 2020.

TABULKA PRO PŘÍPADY VYHRAZENÝCH TRESTNÝCH ČINŮ

DIECÉZE / INSTITUT INKARDINACE	
CÍRKEV SUI IURIS (pokud je východní)	
ORDINÁŘ	
KNV ČÍSLO JEDNACÍ (pokud je známo)	
ÚPLNÉ PŘÍJMENÍ DUCHOVNÍHO	
ÚPLNÉ JMÉNO DUCHOVNÍHO	
OSOBNÍ DOKLAD (pokud je to možné, fotokopie)	

OSOBNÍ ÚDAJE DUCHOVNÍHO			
Datum narození		Jáhenské svěcení	Věk
Věčné sliby		Kněžské svěcení	Léta služby

PŘÍPADNÁ MÍSTA DŘÍVĚJŠÍ INKARDINACE	
SLUŽBA MIMO DIECÉZI / INSTITUT INKARDINACE	
AKTUÁLNÍ ADRESA DUCHOVNÍHO	
ADVOKÁT / PROKURÁTOR (podepsaná kopie pověření)	
ADRESA ADVOKÁTA / PROKURÁTORA	

SLUŽBA			
Rok	Farnost / Orgán	Místo	Úkol

OBVINĚNÍ KLERIKA Z VYHRAZENÝCH TRESTNÝCH ČINŮ				
Datum spáchání trestných činů	Jméno a příjmení domnělé oběti	Datum narození	Místo, frekvence a detaily inkriminovaných činů	Původce a datum oznámení církevní autoritě

JINÁ PROBLEMATICKÁ FAKTA / JINÁ OBVINĚNÍ	
Rok	Popis

STÁTNÍ OPATŘENÍ VŮČI DUCHOVNÍMU		
Rok	Druh	Výsledek / Rozsudek (fotokopie, je-li to možné)

OPATŘENÍ PŘIJATÁ CÍRKEVNÍ AUTORITOU	
Rok	Popis

PODPORA POSKYTNUTÁ DUCHOVNÍMU

ODPOVĚĎ DUCHOVNÍHO NA OBVINĚNÍ	
Rok	Odpověď (připustění, popření, odmítnutí spolupráce, ...)

3. JEDNACÍ A ORGANIZAČNÍ ŘÁD ČESKÉ BISKUPSKÉ KONFERENCE

7. ČERVENCE 2021

Kapitola I.

Způsob jednání za Českou biskupskou konferenci:

1. Statutárním orgánem České biskupské konference je vedle předsedy České biskupské konference rovněž místopředseda České biskupské konference a generální sekretář.

Předseda, místopředseda i generální sekretář jednají a podepisují samostatně, s výjimkou právních jednání, jejichž předmětem je plnění, hodnota, závazek či majetková dispozice přesahující 1 000 000,- Kč, nebo při udělení plné moci pro takové právní jednání; v těchto případech jedná a podepisuje společně předseda s místopředsedou nebo generální sekretář s předsedou či místopředsedou.

Plenární zasedání ČBK

Členové

2. Biskupové, kteří jsou dle článku 3 Stanov České biskupské konference (dále ČBK) členy ČBK (biskupové), se podílejí na jejích pracovních aktivitách od okamžiku, kdy se ujmou úřadu diecézního biskupa, pomocného biskupa nebo jiného úřadu spojeného s pověřením řízení diecéze.¹

---

¹ V případě jmenování biskupa-apoštolského administrátora *sede plena* hlasuje diecézní biskup, jemuž je ustanoven apoštolský administrátor, pouze ve věcech, které nespádají do kompetence biskupa-apoštolského administrátora podle papežské buly o jeho jmenování. Obvykle spadá do kompetence biskupa-apoštolského administrátora celá oblast moci řízení (zákonodárná, soudní i výkonná vč. ekonomických záležitostí), proto dle rozsahu určeného jmenovací bulou v takových záležitostech hlasuje pouze biskup-apoštolský administrátor, nikoli však diecézní biskup, jemuž je ustanoven apoštolský administrátor. To se uplatní zejména v případě hlasování o záležitostech většího významu (srov. čl. 17, resp. 18).

Jmenovaní biskupové, kteří se dosud neujali svého úřadu, se mohou účastnit plenárního zasedání ČBK (zasedání ČBK), avšak bez hlasovacího práva.

Závazná účast

3. Biskupové mají povinnost účastnit se řádných i mimořádných zasedání ČBK. Přísluší jim rozhodující hlas.

Biskupové, kteří se z vážných důvodů nemohou zasedání ČBK účastnit, to oznámí písemně či ústně předsedovi ČBK a předají na generální sekretariát ČBK písemně své příspěvky a poznámky týkající se témat, jež jsou uvedena na programu zasedání.

Emeritní biskupové

4. Emeritní biskupové jsou dle čl. 5, § 3 Stanov ČBK zváni na zasedání ČBK. Přísluší jim poradní hlas.

Generální sekretář, tiskový mluvčí a další účastníci

5. Zasedání ČBK je vždy přítomen rovněž generální sekretář a tiskový mluvčí; v odůvodněných případech mohou biskupové vyloučit na jednání přítomnost tiskového mluvčího a generálního sekretáře, pokud není biskupem. Pokud byl generální sekretář, který není biskupem, z jednání vyloučen, zaznamená průběh tohoto jednání pro účely zápisu dle čl. 21 Jednacího a organizačního řádu ČBK biskup, kterého určí předsedající.

Zástupci Konference vyšších řeholních představených mužských řeholí a Konference vyšších řeholních představených ženských řeholí (KVŘP) jsou na zasedání ČBK pravidelnými hosty. V odůvodněných případech mohou biskupové rozhodnout, že se zástupci KVŘP pro jednávání některých bodů programu nezúčastní.

Dále mohou být přítomní i přizvaní hosté; zve je předseda ČBK i na návrh některého biskupa nebo generálního sekretáře po poradě se Stálou radou.

Jako techničtí pracovníci mohou být na zasedání přítomni také pověření zaměstnanci generálního sekretariátu ČBK.

Styky se sdělovacími prostředky

6. Tiskový mluvčí informuje sdělovací prostředky o jednání zasedání ČBK a jeho výsledcích jednání; obsah informace zpravidla schvaluje předseda ČBK. Styky se sdělovacími prostředky prostřednictvím tiskového mluvčí dále upravuje čl. 60 Jednacího a organizačního řádu ČBK.

Svolání zasedání ČBK

7. Zasedání ČBK svolává její předseda nebo v jeho zastoupení místopředseda ČBK dle termínů projednaných a schválených plenárním zasedáním předcházejícího roku. Ve výjimečných případech lze svolat zasedání častěji (čl. 8, § 3 Stanov ČBK).

Ze závažných důvodů může předseda ČBK rozhodnout o konání zasedání distanční formou (buď zcela, nebo částečně) prostřednictvím vhodné platformy.

Příprava zasedání ČBK

8. Zasedání ČBK připravuje Stálá rada. Na základě výzvy generálního sekretáře zasílají biskupové podklady pro jednání plenárního zasedání nejméně čtrnáct kalendářních dnů dopředu (v případech mimořádného zasedání deset dnů). Materiály pro jednání plenárního zasedání jsou vždy předkládány prostřednictvím příslušné komise, rady nebo kompetentního biskupa-delegáta a jejich součástí je vždy návrh usnesení k rozhodnutí či hlasování, doplněný o odborné posudky nutné pro zodpovědné projednání předloženého materiálu. Generální sekretář zasílá nejméně deset kalendářních dní předem (v případě mimořádných zasedání nejméně sedm dní předem) biskupům, emeritním biskupům, zástupcům KVŘP a apoštolskému nunciovi v ČR pozvání, program, dokumentaci a veškeré informace, které jsou nezbytné pro samotný průběh zasedání ČBK.

Zahájení zasedání ČBK

9. Na začátku zasedání ČBK předloží předseda ČBK ke schválení program zasedání a zápis z předešlého zasedání ČBK. Dále předkládá k vzetí na vědomí zápis ze zasedání Stálé rady. Při schvalování zápisu z předešlého zasedání ČBK nemůže být měněn obsah přijatých

usnesení ČBK. Body programu mohou být výjimečně doplněny, jestliže návrhové zároveň předloží písemné podklady a zdůvodnění neodkladnosti projednání. O zařazení doplněných bodů se hlasuje jednotlivě.

Úloha generálního sekretáře

10. Generální sekretář předává v termínu dle čl. 8 biskupům a apoštolskému nunciovi dokumenty k projednávaným tématům. Pravidelným hostům, přizvaným hostům a dalším dotčeným účastníkům zasedání ČBK předává generální sekretář dokumenty vztahující se k tématům, jejichž projednávání se budou účastnit.

Přínos komisí ČBK a rad ČBK

11. Při projednávání a plnění příslušných úkolů vychází zasedání ČBK zpravidla ze studií a hodnocení komisí ČBK a rad biskupů-delegátů (rad ČBK), které jsou zpravidla předem předloženy Stálé radě.

Pořadí projednávaných věcí

12. Během zasedání ČBK jsou témata k diskusi předkládána přednostně podle určeného programu. Při řazení projednávaných bodů lze také přihlídnout k časové a tematické vhodnosti, a to dle rozhodnutí předsedy ČBK.

Diskuse a ujímání se slova

13. Předseda ČBK podle potřeby otevírá diskusi k jednotlivým bodům programu z vlastní iniciativy nebo na žádost biskupa. Diskutující se vyjadřují stručně k diskutovanému tématu.

Způsob hlasování

14. Hlasování je zpravidla veřejné.

15. Hlasování, týkající se obecně závazných nařízení či jiných dokumentů a záležitostí většího významu, se provádí písemně na hlasovacím lístku, pokud plenární zasedání nerozhodne jinak.

- Hlasovací lístek musí vždy obsahovat tyto náležitosti: předmět hlasování, uvedení způsobu vyjádření hlasu, datum hlasování, místo hlasování.
- Před každým tajným hlasováním určí předseda ČBK skrutátora.
- Hlasování na základě delegace není možné.

Probíhá-li zasedání formou částečně distanční, v případě tajného hlasování sdělí distančně hlasující biskup své vyjádření jinému biskupovi nebo pověřenému přítomnému pracovníkovi generálního sekretariátu ČBK, který jej připojí k ostatním hlasům, přičemž toto hlasování není chápáno jako hlasování na základě delegace.

Během jednoho zasedání ČBK nemůže být opětovně hlasováno o tom, o čem již proběhlo hlasování.

16. Jestliže je nutné rozhodnutí mimo termíny pravidelných zasedání ČBK, může předseda ČBK požádat biskupy o písemné nebo ústní vyjádření hlasu.

Vyžadují-li to okolnosti nebo na podnět alespoň 1/3 všech členů biskupské konference, může předseda ČBK mimo termíny pravidelných zasedání požádat biskupy o vyjádření hlasu k návrhu revokace či změny přijatých usnesení.

17. V záležitostech většího významu (čl. 15, § 2 Stanov ČBK), kterými jsou záležitosti personální nebo i jiné, je hlasování tajné. Jiná než personální záležitost je většího významu, pokud se (na návrh biskupa) alespoň nadpoloviční většina přítomných biskupů usnese na tom, že daná záležitost, o které má být hlasováno, je většího významu.

Záležitost většího významu je schválena, pokud vyjádřila souhlas alespoň dvoutřetinová většina přítomných biskupů. Průběh tajného hlasování se řídí čl. 15 Jednacího a organizačního řádu ČBK.

Není-li stanoveno jinak, vyžaduje se ke schválení záležitostí, které nejsou záležitostmi většího významu, souhlas alespoň nadpoloviční většiny přítomných biskupů s hlasovacím právem.

Pro hlasování o vyhotovení nebo změně stanov biskupské konference, je-li osoba uvedená v kán. 454 § 1 CIC zproštěna výkonu svého úřadu nebo jej z jiných důvodů nemůže zastávat, má rozhodující hlas ten, kdo je výkonem jejího úřadu zákonným způsobem pověřen.

18. V ekonomických věcech, spadajících do kompetence diecézních biskupů, přísluší rozhodující hlas pouze diecézním biskupům obojího obřadu (latinského a byzantského), jim naroveň postaveným a biskupům-nástupcům (srov. § 1; 454 CIC). Spravuje-li jedna osoba z titulu svých úřadů více diecézí, má za každou z nich jeden hlas.

Záležitost je schválena, pokud vyjádřila souhlas alespoň dvoutřetinová většina biskupů oprávněných hlasovat.

Plnění usnesení

19. Stálá rada má povinnost dohlížet na plnění usnesení zasedání ČBK.

Povinnost zachování tajemství

20. Biskupové a všichni, kteří jsou přítomni na zasedání ČBK, jsou povinni zachovávat mlčenlivost o důvěrných informacích. Za důvěrnou informaci se považuje vše, co nebylo určeno ke zveřejnění a jejíž zveřejnění bez předchozího souhlasu statutárního orgánu ČBK může poškodit zájmy církve nebo jednotlivých osob.

Vyhotovení zápisu

21. Pro potřeby zpracování zápisu pořizuje generální sekretariát ČBK audiozáznam zasedání, který je bezpečně archivován jako součást materiálů ze zasedání. Po skončení zasedání ČBK vypracuje generální sekretář zápis a zašle jej nejpozději do deseti dnů biskupům k připomínkování; není však možné měnit obsah přijatých usnesení. Uznají-li to biskupové za vhodné, zašlou generálnímu sekretáři svoje připomínky nejpozději do jednoho týdne od obdržení zápisu nebo ve stanoveném termínu. Na příštím plenárním zasedání ČBK mohou biskupové, kteří po obdržení zápisu zaslali svoje připomínky, uplatnit svoje připomínky pouze co do jejich zapracování do konečné verze zápisu.

Zápis schválený ČBK a podepsaný předsedou ČBK a generálním sekretářem je (ve smyslu čl. 13 Stanov ČBK) generální sekretář povinen zaslat bez zbytečného odkladu prostřednictvím apoštolského nuncia též Apoštolskému stolci.

Kapitola II. Volby

Kompetence a reprezentativnost

22. Kritéria, na která je při volbě do funkce třeba brát zřetel, jsou kompetence a příslušnost k církevní provincii, při zachování čl. 19 Stanov ČBK.

Skrutátoři

23. Pro písemné hlasování během zasedání ČBK určí předseda ČBK potřebný počet skrutátorů.

Bezprostředně po každém hlasování ohlásí předseda ČBK jeho výsledek. Protokol o volbách je předán generálnímu sekretáři k archivování.

Nepřijetí funkce nebo rezignace

24. Ten, kdo je zvolen do nějaké funkce, může zvolení nepřijmout. Ten, kdo zvolení přijal, může se kdykoli ze závažných důvodů funkce vzdát (rezignovat), a to dopisem (rezignací) určeným zasedání ČBK. Tato rezignace nevyžaduje přijetí a je účinná ode dne, kdy bude zvolen jeho nástupce, nejpozději však po uplynutí jednoho měsíce ode dne skončení zasedání ČBK, které se konalo po doručení rezignace.

Ukončení funkce předsedy ČBK upravuje čl. 23 § 2 Stanov ČBK.

Převzetí funkce předsedy ČBK

25. Bez zbytečného odkladu po volbě nového předsedy ČBK bude mezi nově zvoleným předsedou ČBK a dosavadním předsedou ČBK, jemuž skončil mandát, podepsán protokol o předání agendy spojené s funkcí předsedy ČBK.

Kapitola III. **Stálá rada ČBK (Stálá rada)**

Zasedání Stálé rady

26. Stálá rada zasedá dle termínů projednaných a schválených plenárním zasedáním předcházejícího roku, případně dle potřeby, pokud to rozumný důvod vyžaduje (čl. 22 Stanov ČBK).

Ze závažných důvodů může předseda ČBK rozhodnout o konání zasedání Stálé rady distanční formou (buď zcela, nebo částečně) prostřednictvím vhodné platformy.

Návrhy programu zasedání

27. Na základě výzvy generálního sekretáře zasílají biskupové podklady pro jednání Stálé rady nejméně čtrnáct kalendářních dnů dopředu, dle závažnosti podnětu není nutno vždy zachovat podání prostřednictvím komise, rady nebo kompetentního biskupa-delegáta. Program zasedání Stálé rady sestavuje generální sekretář ve spolupráci s předsedou ČBK podle zaslaných návrhů biskupů a podle studií a hodnocení komisí ČBK a rad biskupů-delegátů (rad ČBK). Součástí podnětů pro rozhodnutí Stálé rady jsou vždy návrhy k rozhodnutí či hlasování.

Program zasedání a otázky mimořádně naléhavé

28. Na každém zasedání se projednávají otázky zařazené do programu zasedání. Považují-li to členové Stálé rady za nutné, mohou být zařazeny i jiné otázky mimořádně naléhavého charakteru.

Dokumenty a vysvětlivky

29. Generální sekretář zašle členům Stálé rady zpravidla deset kalendářních dní předem program zasedání, dokumenty a další vysvětlující materiály, které se vztahují k připravovanému zasedání Stálé rady.

Diskusní příspěvky

30. Diskusní příspěvky se doporučuje omezit na předem stanovený časový limit a mají se vztahovat výhradně k diskutovanému tématu.

Hlasování

31. Ve Stálé radě mají hlasovací právo všichni členové s výjimkou generálního sekretáře (není-li biskupem). Stálá rada je usnášeníschopná, jsou-li přítomni alespoň tři její členové s hlasovacím právem. Stálá rada se usnáší zpravidla veřejným hlasováním. Její rozhodnutí jsou přijímána nadpoloviční většinou hlasů přítomných členů s hlasovacím právem; při rovnosti hlasů rozhodne věc svým hlasem předsedající.

Závěrečné komuniké

32. Na závěr zasedání může být vydáno tiskové prohlášení. Prohlášení formulované generálním sekretářem ČBK schvaluje předseda ČBK.

Zápisy z jednání

33. Generální sekretář odpovídá za pořízení zápisu ze zasedání a pro potřeby zpracování zápisu pořizuje generální sekretariát ČBK audiozáznam zasedání, který je bezpečně archivován jako součást materiálů ze zasedání a na vyžádání je přístupný členům Stálé rady. K textu zápisu se vyjadřují členové Stálé rady. Definitivní text zápisu schvaluje předseda ČBK a předkládá ho plenárnímu zasedání na vědomí.

Zaslání zápisu

34. Po každém zasedání Stálé rady zasílá generální sekretář schválený zápis bez zbytečného odkladu všem členům ČBK.

Povinnost zachování tajemství

35. Členové Stálé rady a všichni, kdo jsou přítomni na jejích zasedáních, jsou povinni zachovávat mlčenlivost o důvěrných informacích za podmínek dle čl. 20 Jednacího a organizačního řádu ČBK.

Kapitola IV.

Generální sekretariát ČBK (Generální sekretariát)

Plnění úkolů

36. Generální sekretariát je zřízen pro plnění úkolů určených zasedáním ČBK, předsedou ČBK a Stálou radou.

Generální sekretariát vykonává svou činnost podle organizačního řádu schváleného zasedáním ČBK.

Zápisy z jednání

37. Generální sekretář odpovídá za pořizování a archivaci zápisů ze zasedání ČBK a ze zasedání Stálé rady.

Styky se sekretariáty jiných zemí

38. Generální sekretář udržuje styky se sekretariáty biskupských konferencí jiných zemí, zvláště evropských, a s orgány, které se starají o spojení mezi nimi. Zasílá jim kopie závažnějších dokumentů schválených ČBK.

Styky s členy konference, s komisemi ČBK a radami ČBK

39. Generální sekretář odpovídá za to, aby biskupům byla zaslána příslušná akta, dokumentace a informace.

Mimoto poskytuje předsedům komisí a rad ČBK – a je-li třeba – i jejich jednotlivým členům informace a údaje potřebné pro práci komisí ČBK a rad ČBK.

Zřizování útvarů generálního sekretariátu

40. Zřizování útvarů generálního sekretariátu a určení jejich úkolů je v kompetenci zasedání ČBK. Generální sekretariát se dělí na sekce, střediska, odbory aj., které podle povahy své náplně vykonávají činnost podle úkolů stanovených zasedáním ČBK a Stálou radou ve dvou hlavních oblastech: 1) v oblasti pastorace a apoštolátu a 2) v oblasti servisní a administrativní.

Zaměstnanci a osoby vykonávající činnost v rámci generálního sekretariátu

41. Zaměstnanci a osoby vykonávající činnost v rámci generálního sekretariátu (zaměstnanci) jsou podřízeni generálnímu sekretáři. Počet zaměstnanců a rozpočet generálního sekretariátu schvaluje zasedání ČBK.

Základní vymezení činnosti jednotlivých útvarů generálního sekretariátu

42. Útvary pro otázky pastorace a apoštolátu koordinují v těchto oblastech činnost ČBK navenek. Tím není dotčena pravomoc diecézních biskupů a jim naroveň postavených.

Útvary pro oblasti servisní a administrativní plní úkoly v těchto oblastech činnosti ČBK. V rámci generálního sekretariátu působí rovněž tiskové středisko.

Útvary (sekce, střediska, odbory aj.) působící v rámci generálního sekretariátu se řídí organizačním řádem generálního sekretariátu schváleným zasedáním ČBK.

Ukládání spisů ČBK

43. Do zvláštní péče generálního sekretáře spadá spisovna ČBK, která je odpovídajícím způsobem zabezpečena. Žádný spis nemůže být ze spisovny vydán bez povolení generálního sekretáře.

Kapitola V. Komise ČBK a rady ČBK

Úloha zasedání ČBK

44. Zasedání ČBK ustanovuje komise ČBK, volí z biskupů personální obsazení (předsedu a členy) těchto komisí na dobu 5 let (čl. 26 § 2 Stanov ČBK), dále volí z biskupů delegáty (biskupy-delegáty dle čl. 26 § 4 Stanov ČBK) a určuje jejich úkoly na dobu neurčitou, nebo určitou.

Není-li při volbě biskupa-delegáta nebo určení jeho úkolu stanoveno jinak, platí, že volba biskupa-delegáta a určení jeho úkolu je na dobu 5 let s možností dalšího prodloužení volbou zasedáním ČBK (čl. 26 § 4 Stanov ČBK).

Biskup-delegát může k plnění úkolů ve své působnosti vytvořit z odborníků radu ČBK (radu biskupa-delegáta).

Složení komisí ČBK a rad ČBK

45. Členy komisí ČBK jsou pouze biskupové. Delegáty ČBK jsou pouze biskupové.

Předseda ČBK je oprávněn jmenovat do každé komise ČBK jednoho emeritního biskupa, který je členem komise; v komisi, do které byl emeritní biskup jmenován, má rozhodující hlas.²

Ostatní duchovní, řeholníci a laici mají v dané komisi poradní hlas.

Ostatní duchovní, řeholníci a laici tvoří radu biskupa-delegáta jako poradci.

Předseda komise či rady ČBK jmenuje jejího sekretáře z poradců dané komise či rady.

Členové Stálé rady se mohou účastnit zasedání komise ČBK či rady ČBK, přičemž o tom předem uvědomí jejího předsedu či biskupa-delegáta.

Aktuální přehled komisí ČBK a rad ČBK (biskupů-delegátů) je zveřejněn na webových stránkách cirkev.cz.

Úloha komisí ČBK a rad ČBK

46. V rámci vymezeném zasedáním studují komise ČBK a rady ČBK problémy, které spadají do oblasti jejich působení, a v tomto rámci k plnění určených úkolů dle čl. 44 Jednacího a organizačního řádu ČBK vypracovávají návrhy iniciativ, pastoračních materiálů a návrhy dokumentů.

Komise ČBK či rada ČBK dále posuzuje záležitosti spadající do její kompetence, které jí byly uloženy řešit na základě rozhodnutí Stálé rady nebo zasedáním ČBK či předsedou ČBK přímo nebo prostřednictvím generálního sekretáře. Komise ČBK a rady ČBK se řídí

2

Čl. 230 písm. c), Kapitola IX. – Kongregace pro biskupy. Směrnice pro pastorační službu biskupů *Apostolorum successores*, Řím, 22. 2. 2004.

jednacími řády schválenými zasedáním ČBK pro komise ČBK a rady ČBK.

Informace o pracích komisí ČBK a rad ČBK

47. Z každého zasedání komise ČBK pořizuje její sekretář písemný zápis, jehož kopii neprodleně předá generálnímu sekretariátu. Do konce kalendářního roku zašle předseda komise ČBK souhrnnou zprávu o činnosti komise za uplynulý rok.

Předseda rady či biskup-delegát zašle do konce kalendářního roku souhrnnou písemnou zprávu o činnosti rady ČBK za uplynulý rok. Přehled činnosti komisí a rad za uplynulý rok je projednán na nejbližším plenárním zasedání v roce následujícím.

Písemnosti komisí ČBK a rad ČBK

48. Písemné zápisy komisí ČBK a souhrnné zprávy rad biskupů-delegátů jsou archivovány v generálním sekretariátu ČBK. Po rozpuštění komise ČBK či rady ČBK se všechny její ostatní písemnosti předají generálnímu sekretariátu k archivaci.

Finanční otázky

49. Náklady na zasedání (jako např. jízdné, pohoštění, nájemné za prostory atp.) hradí generální sekretariát z rozpočtu jednotlivých komisí a rad.

Kapitola VI. Ekonomika

Úloha ekonomů ČBK

50. Ekonom ČBK pod vedením generálního sekretáře spravuje s péčí řádného hospodáře veškerý movitý i nemovitý majetek ČBK, a to v souladu s rozpočtem, který schválilo zasedání ČBK.

Ekonomická rada ČBK (Ekonomická rada)

51. Zasedání ČBK volí na pět let předsedu a dva členy ekonomické rady.

Členové ekonomické rady kontrolují práci ekonoma ČBK a nejméně jednou za rok podávají o kontrole písemnou zprávu zasedání ČBK.

Členové ekonomické rady připravují každoročně zprávu, kterou je třeba připojit k účetní závěrce ČBK, kterou předkládá ekonom zasedání ČBK prostřednictvím Stálé rady.

Bilance

52. Ekonomická rada spolu s ekonomem ČBK vypracuje do konce prosince každého roku návrh rozpočtu ČBK pro příští finanční rok. Berou přitom v úvahu požadavky na výdaje, které nahlásily jednotlivé orgány ČBK. Rozpočet ČBK schvaluje nejbližší zasedání ČBK.

Účetní závěrka bude zpracována a podána na finanční úřad daňovým poradcem v červnu následujícího roku.

Schválení bilance

53. Účetní závěrku za minulý finanční rok schvaluje zasedání ČBK.

Zasedání

54. Ekonomická rada zasedá nejméně dvakrát za rok.

55. Předseda ekonomické rady jmenuje sekretáře ekonomické rady. Sekretář ekonomické rady poskytuje členům ekonomické rady společně s programem zasedání informace, které jsou nutné pro prozkoumání různých otázek.

56. Z každého zasedání ekonomické rady pořizuje sekretář ekonomické rady zápis, v němž jsou jasně zaznamenány přijaté návrhy a doporučení pro zasedání ČBK.

Oznámení

57. Předseda ekonomické rady předává Stálé radě písemné informace o otázkách projednaných ekonomickou radou a o přijatých návrzích.

Plnění usnesení

58. Ekonom ČBK plní úkoly schválené zasedáním ČBK, stará se, aby byly zachovány a uchovány dokumenty týkající se administrativy hospodaření a zajištěna řádná registrace každé operace, rovněž dodržovány právní předpisy ČR v oblasti účetnictví a financí.

Kapitola VII.

Společná a závěrečná ustanovení

59. Veškeré listiny a písemné projevy vyjadřující oficiální postoj ČBK, adresované komukoliv, mohou podepisovat a vydávat, za podmínek vymezených Stanovami ČBK a Jednací a organizačním řádem ČBK, pouze statutární orgány ČBK.

Oficiální prohlášení ČBK vůči veřejnosti a stanoviska komisí a rad biskupské konference vůči veřejným institucím budou zaslána či publikována až po schválení předsedou a místopředsedou ČBK a budou dána na vědomí všem biskupům prostřednictvím generálního sekretariátu.

Tiskový mluvčí

60. Tiskový mluvčí odpovídá za zveřejnění materiálů ČBK určených veřejnosti, za udržování styku s médii a za podávání informací o dění v církvi. Tiskový mluvčí konzultuje se statutárními orgány ČBK jednotlivé problematiky, o kterých informuje veřejnost a média.

Tento Jednací a organizační řád ČBK byl aktualizován 127. plenárním zasedáním ČBK dne 7. července 2021 a nabývá účinnosti dnem schválení. Dnem účinnosti tohoto Jednacího a organizačního řádu ČBK končí platnost a účinnost dosavadního Jednacího řádu ČBK z roku 2016.

Mons. Jan Graubner v. r.
předseda České biskupské konference

4. JEDNACÍ ŘÁD KOMISÍ ČESKÉ BISKUPSKÉ KONFERENCE

7. ČERVENCE 2021

- 1.** Předsedy komisí ČBK a jejich členy volí zasedání ČBK z biskupů. Předseda komise ČBK je oprávněn jmenovat potřebný počet poradců z řad odborníků (duchovních, řeholníků a laiků), které je také oprávněn odvolat. Sekretáře komise ČBK jmenuje její předseda z řad poradců.
- 2.** Komise ČBK zasedá nejméně jedenkrát do roka, a to zpravidla před zasedáním Stálé rady. Zasedání svolává sekretář dané komise ČBK na pokyn jejího předsedy. Členům komise ČBK a poradcům zasílá pozvání s programem a materiály zpravidla tři týdny předem její sekretář.
- 3.** Mimořádné zasedání komise ČBK se svolává podle potřeby stejným způsobem dle čl. 2. Termín pozvání se určuje přiměřeně podle naléhavosti.
- 4.** Sekretář komise ČBK pořizuje z každého zasedání zápis, který obdrží generální sekretář ČBK. Souhrnnou zprávu o činnosti komise ČBK za uplynulý rok podává její předseda ve smyslu článku 47 Jednacího a organizačního řádu ČBK.
- 5.** Rozhodující hlas přísluší pouze členům komise ČBK. Poradci mají hlas poradní. Závěry komise ČBK jsou materiálem pro přípravu zasedání ČBK.
- 6.** Z poradců může komise ČBK vytvořit sekce komise, v jejichž čele stojí biskup – člen dané komise.
- 7.** Náklady na zasedání komise hradí generální sekretariát ČBK ve smyslu článku 49 Jednacího a organizačního řádu ČBK.

Tento Jednací řád komisí ČBK byl aktualizován 127. plenárním zasedáním ČBK dne 7. července 2021 a nabývá účinnosti dnem schválení. Dnem účinnosti tohoto Jednacího řádu komisí ČBK končí platnost a účinnost dosavadního Jednacího řádu komisí ČBK z roku 2009.

*Mons. Jan Graubner v. r.
předseda České biskupské konference*

5. JEDNACÍ ŘÁD RAD BISKUPŮ-DELEGÁTŮ (RAD ČBK)

7. ČERVENCE 2021

1. Zasedání ČBK volí biskupy-delegáty jako předsedy rad ČBK pro specifické úkoly ČBK (čl. 26, § 4 Stanov ČBK).
2. Každý biskup-delegát si může jmenovat z odborníků (duchovních, řeholníků a laiků) potřebný počet poradců, které je také oprávněn odvolat. Sekretáře rady jmenuje její předseda z řad poradců.
3. Biskup-delegát dostává v rámci úkolů, ke kterým byl zvolen, další úkoly od zasedání ČBK, od Stálé rady či předsedy ČBK.
4. O plnění úkolů informuje biskup-delegát Stálou radu a jejím prostřednictvím zasedání ČBK podle potřeby na základě žádosti Stálé rady nebo na základě svého rozhodnutí. Souhrnnou zprávu o činnosti za uplynulý rok podává ve smyslu článku 47 Jednacího a organizačního řádu ČBK.
5. Biskup-delegát je odpovědný za plnění úkolů i za řešení převzatá od poradců.
6. Své poradce svolává biskup-delegát podle potřeby tak, aby byly plněny určené úkoly.
7. Náklady na zasedání rady hradí generální sekretariát ČBK ve smyslu článku 49 Jednacího a organizačního řádu ČBK.

Tento Jednací řád rad biskup-delegátů byl aktualizován 127. plenárním zasedáním ČBK dne 7. července 2021 a nabývá účinnosti dnem schválení. Dnem účinnosti tohoto Jednacího řádu rad biskupů-delegátů končí platnost a účinnost dosavadního Jednacího řádu rad biskupů-delegátů z roku 2009.

*Mons. Jan Graubner v. r.
předseda České biskupské konference*

6. STATUT RADY IUSTITIA ET PAX, ČESKÁ REPUBLIKA

7. ČERVENCE 2021

§ 1

Úvodní ustanovení

- 1.** Rada Iustitia et Pax, Česká republika (dále „Rada“) je orgánem České biskupské konference (dále jen „ČBK“) dle článku 26 Stanov ČBK.
- 2.** Rada navazuje na poslání a cíle Papežské rady „Iustitia et pax“ a uplatňuje myšlenky tohoto poslání v České republice.
- 3.** Rada je sesterskou organizací národních komisí Iustitia et Pax (dále jen „IEP“), se kterými spolupracuje a s nimiž koordinuje svoji činnost.
- 4.** Ve zvlášť úzkém kontaktu je Rada s tou národní komisí, která právě předsedá evropskému sdružení komisí IEP, a s Dikasteriem pro službu integrálnímu lidskému rozvoji u Apoštolského stolce.

§ 2

Obsah činnosti

- 1.** Rada se zabývá dodržováním lidských práv v České republice i ve světě. Vystupuje proti jejich porušování a předkládá informace o jejich porušování českým katolíkům i celé veřejnosti.
- 2.** Rada sleduje sociální, ekologické a společenské problémy české společnosti. Předkládá jejich analýzy a usiluje o hledání takových přístupů k jejich řešení, jaké nezesilují napětí mezi společenskými skupinami. Rovněž usiluje o šíření zásad sociálního učení církve.
- 3.** Rada spolupracuje se zahraničními komisemi IEP a podílí se na mezinárodních akcích, které mají přispět k podpoře pokojného soužití mezi národy a lidmi dobré vůle.

§ 3 Formy činnosti

1. Rada vypracovává k tématům podle § 2 zprávy a prohlášení, které přijímá formou usnesení na svých zasedáních. Tyto zprávy slouží buď jako pracovní materiál pro zasedání ČBK, nebo mohou být v kooperaci s ČBK předkládány samostatně veřejnosti.
2. Rada pořádá semináře, uzavřená kolokvia a přednášky k dané problematice.
3. Rada spolupracuje se všemi organizacemi v ČR, církevními i ne-církevními, zabývajícími se tématy, která jsou součástí obsahu činnosti Rady.
4. K jednotlivým konkrétním tématům si Rada přibírá odborníky z jednotlivých oborů. Ti mohou být stálými konzultanty Rady, nejsou však jejími členy.
5. Závažná prohlášení Rada konzultuje s příslušnými komisemi a radami ČBK.
6. Rada před zveřejněním svých prohlášení informuje členy ČBK.

§ 4 Předseda, členové a sekretáři Rady

1. Předsedu Rady jmenuje a odvolává ČBK ze svého středu. Předseda informuje ČBK o činnosti Rady a odpovídá za ni.
2. Další členy Rady jmenuje a odvolává její předseda.
3. Členství v komisi je čestnou funkcí a nevyplývá z něj nárok na odměnu, členům však mohou být proplaceny náhrady za výdaje spojené s působením v komisi, a to z prostředků zvláštního fondu ČBK pro Radu po předložení příslušných dokladů.
4. Předseda jmenuje a odvolává jednoho nebo dva sekretáře Rady. Sekretář je členem Rady.
5. Sekretář připravuje podklady pro zasedání Rady, vykonává administrativní agendu, udržuje běžný kontakt se zahraničními komisemi IEP a se sekretariátem ČBK, vykonává funkci pokladníka a další

činnosti, kterými ho předseda pověří. Za soustavně vykonávanou práci a po odsouhlasení předsedy Rady s jejím provedením může sekretář pobírat odměnu na základě smlouvy s ČBK.

6. Jsou-li jmenováni sekretáři dva, každý z nich předsedovi Rady odpovídá za zajištění prací, které si se souhlasem předsedy dohodou rozdělí mezi sebou.

§ 5

Zasedání Rady

1. Rada se schází na pravidelných zasedáních. Z nich se pořizuje zápis. Předseda Rady může určené zasedání odročit či svolat zasedání mimořádné. Zasedání je řízeno předsedou Rady. Neúčastní-li se předseda Rady zasedání, pověří řízením jiného člena.

2. Rada schvaluje svá usnesení na svých zasedáních nadpoloviční většinou přítomných členů. K platnosti usnesení je potřeba souhlasu předsedy.

§ 6

Všeobecná ustanovení

1. Rada nemá právní subjektivitu ani vlastní majetek.

2. Organizační a hospodářské zabezpečení její činnosti je součástí organizace a hospodaření ČBK a veškeré závazky a pohledávky vzniklé v průběhu činnosti Rady musí být zpracovány v souladu s příslušnými pravidly organizace a hospodaření.

3. Dokumentace činnosti Rady a jejím působením vzniklá autorská či jiná práva jsou majetkem ČBK.

4. Tento statut byl aktualizován 127. plenárním zasedáním dne 7. července 2021 a nabývá účinnosti dnem schválení. Dnem účinnosti tohoto statutu končí platnost a účinnost dosavadního statutu Rady Iustitia et Pax z roku 2001.

Mons. Jan Graubner v. r.
předseda České biskupské konference

**7. ROZHODNUTÍ ČBK
O POVINNOSTI VÉST MATRIKU
ZEMŘELÝCH**

10. LISTOPADU 2021

129. plenární zasedání ČBK dne 10. listopadu 2021 schválilo následující usnesení:

Farnosti a duchovní správy, které vedou křestní matriky, mají povinnost vést i matriky zemřelých. Do matriky se zapisují všechny druhy rozloučení se zemřelým učiněné liturgickým obřadem. Je-li obřad na více místech, zapisuje se tam, kde proběhl poslední liturgický úkon; zapisuje se také uložení urny.

Usnesení nabývá účinnosti 1. ledna 2022.

IV.

ZMĚNY V KODEXU KANONICKÉHO PRÁVA

1. PAPEŽ FRANTIŠEK

APOŠTOLSKÁ KONSTITUCE PASCITE GREGEM DEI (PASTE BOŽÍ STÁDCE), JÍŽ SE REFORMUJE VI. KNIHA KODEXU KANONICKÉHO PRÁVA¹

23. KVĚTNA 2021

„PASTE BOŽÍ STÁDCE, ne proto, že musíte, ale dobrovolně, jak to chce Bůh“ (srov. 1 Petr 5,2). Tato inspirovaná slova svatého Petra se ozývají v obřadu biskupského svěcení: „Bůh Otec poslal našeho Pána Ježíše Krista jako Vykupitele lidského pokolení, a on sám poslal do světa dvanáct apoštolů a uložil jim, aby v síle Ducha Svatého hlásali evangelium, shromažďovali všechny národy, posvěcovali je a vedli. (...) Sám [naš Pán Ježíš Kristus] biskupovou moudrou a prozíravou péčí vás vede na pozemské pouti k věčné blaženosti.“² Pastýři pak mají svůj úřad vykonávat „radou, přesvědčováním a příkladem, ale i autoritou a posvátnou mocí“³, protože láska a milosrdenství si žádají, aby otec někdy usiloval napravit to, co se pokrivilo.

V průběhu své pozemské pouti si církev od apoštolských časů stanovila pravidla chování, která v průběhu staletí utvořila provázaný celek norem, jež se mají zachovávat, aby byl Boží lid jednotný, a za jejichž dodržování odpovídají biskupové. Tato pravidla odrážejí víru, kterou všichni vyznáváme a z níž pochází jejich závaznost; opřena o tuto víru ukazují mateřské milosrdenství církve, která ví, že jejím

---

1 Text bude harmonizován s českým překladem nového znění VI. knihy CIC – v této fázi také proběhne odborná revize právní terminologie (pozn. překl.).

2 *Svěcení biskupa, kněží a jáhnů*, čl. 39. Římský pontifikál. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2008.

3 Věřoučná konst. o církvi *Lumen gentium*, čl. 27. In *Dokumenty II. vatikánské koncilu*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002.

cílem je vždy spása duší. Jelikož takové normy mají v průběhu času řídit způsob, jakým společenství žije, je nutné, aby byly úzce propojeny s proměnami společenství a s novými potřebami Božího lidu. A proto se někdy jeví nezbytné je přepracovat a přizpůsobit změněným okolnostem.

Dobře víme, že „dnes už nežijeme v době proměn, ale v proměně doby“.⁴ Aby tedy byla dána vhodná odpověď na potřeby církve po celém světě, bylo uprostřed rychlých společenských proměn, jež zakoušíme, zjevně nutné revidovat trestní ustanovení promulgovaná svatým Janem Pavlem II. v *Kodexu kanonického práva* dne 25. ledna 1983. Bylo třeba je přepracovat tak, aby v nich pastýři našli flexibilní terapeutický a korigující nástroj, jež by mohli použít přiměřeně poměrům a s pastýřskou láskou, aby tak předešli skutečně velkému zlu a léčili rány vzešlé z lidské křehkosti.

Proto dal v roce 2007 náš ctihodný předchůdce Benedikt XVI. pokyn Papežské radě pro výklad legislativních textů, aby revidovala trestní normy, jež se nacházejí v *Kodexu* z roku 1983. Pro závažnost tohoto úkolu se uvedené dikasterium usilovně snažilo analyzovat nové potřeby, osvětlit omezení a nedostatky současné legislativy a popsat řešení, jež by byla možná, jasná a prostá. Toto úsilí probíhalo v duchu kolegiality a spolupráce. Svou pomocí přispěli znalci a pastýři a předložená řešení se srovnávala s potřebami a kulturou různých místních církví.

Vznikl tedy jakýsi první návrh schématu nové VI. knihy *Kodexu kanonického práva*, jehož text byl zaslán všem biskupským konferencím, dikasteriím Římské kurie, generálním řeholním představeným, fakultám kanonického práva a jiným církevním institucím, aby každý předložil své připomínky. Zároveň byli o vyjádření požádáni mnozí kanonisté a další odborníci na trestní právo po celém světě. Odpovědi vzešlé z tohoto prvního připomínkování byly náležitě uspořádány a předány expertní skupině, jež byla k tomuto účelu ustanovena, aby ve světle těchto poznámek načrtla schématu přepracovala a poté odeslala k novému připomínkování. Nakonec byl po opakovaných revizích v únoru 2020 poslední návrh schématu prověřen při plenárním

---

4 František. K římské kurii při tradičním předvánočním setkání, 21. prosince 2019.

zasedání členů Papežské rady pro výklad legislativních textů. Poté byl po zapracování oprav požadovaných plenárním zasedáním text předložen papeži.

Zachovávaní trestní kázně je závazkem celého Božího lidu, ale jak bylo výše řečeno, povinnost pečovat o to, aby byla řádně aplikována, přísluší pastýřům a představeným jednotlivých komunit. Tento úkol nelze oddělit od jim svěřeného *munus pastorale*; má se vykonávat jako neopomenutelné úsilí o lásku nejen vůči církvi, křesťanskému společenství a vůči případným obětem, ale také vůči tomu, kdo se deliktu dopustil a kdo potřebuje od církve jak milosrdenství, tak nápravu.

Chybné chápání niterného spojení, které v církvi existuje mezi projevem lásky a užitím trestní disciplíny, pokud to okolnosti a spravedlnost požadují, způsobilo v minulosti mnoho zla. Tento styl myšlení – jak zkušenost učí – s sebou nese riziko života podle mravů, jež jsou s disciplínou v rozporu a k jejichž léčbě nepostačují pouhá napomenutí nebo rady. Tato situace v sobě skrývá nebezpečí, že by se postupem času takový způsob jednání stal návykem, takže by náprava byla obtížnější, a že by mezi věřícími rozesel mnoho pohoršení a zmatků. Proto se užití trestů ze strany pastýřů a představených jeví jako nezbytné. Pastýřova nedbalost v přístupu k trestnímu systému činí zjevným, že neplní svůj úřad řádně a věrně, jak jsme výslovně poznamenali v nedávných dokumentech, jakými jsou apoštolské listy motu proprio *Jako láskyplná matka*⁵ (4. června 2016) a *Vy jste světlo světa*⁶ (7. května 2019).

Láska tedy žádá, aby se pastýři utíkali k trestnímu systému, kdykoli je to nutné, a měli přitom na paměti tři cíle, jež jej činí v církevním společenství nezbytným, totiž aby se obnovily nároky spravedlnosti, viník změnil a pohoršení napravilo.

Jak jsem právě řekl, kanonický trest má tedy funkci nápravy a uzdravujícího léku a hledá především dobro věřícího samého, protože „je pozitivním prostředkem k uskutečnění království a k nápravě

---

5 *Come una Madre amorvole.*

6 *Vos estis lux mundi.*

spravedlnosti v komunitě věřících, kteří jsou voláni k osobnímu i společnému posvěcení“.⁷

Při zachování kontinuity s obecnými pravidly kanonického systému podle tradice církve, v průběhu času ustálené, zavádí nový text, o němž pojednáváme, vzhledem k dosavadnímu právu některé změny obecného rázu a popisuje nové podoby deliktu reagující na stále rozšířenější potřebu v různých komunitách, aby se jednalo tak, že se obnoví spravedlnost a právo, které delikt narušil.

Mimo to se text – technicky vzato – stal vytríbenějším, zvláště pokud jde o základní otázky trestního práva, jako je právo na obranu, promlčení nebo přesnější popis trestů. To odpovídá potřebám trestní legislativy a ordinářům a soudcům poskytuje objektivní pravidla, aby stanovili, která sankce je pro daný případ vhodnější.

Při tomto přepracování platilo také obecné pravidlo, aby se snížil počet případů, v nichž se užití trestu ponechává na zvážení příslušné autority, takže se *servatis de iure servandis* podporuje jednota církve, zvláště pokud se jedná o delikty, které v komunitě působí větší škodu a pohoršení.

Když jsem tedy toto všechno uvedl, promulguji touto apoštolskou konstitucí přepracovaný text VI. knihy *Kodexu kanonického práva*, jak je uspořádán a přepracován, v naději, že se stane nástrojem sloužícím k dobru duší a že pastýři jeho nařízení převedou ve spravedlnosti a milosrdenství do praxe, kdykoli to bude nutné, vědomi si toho, že kvůli spravedlnosti, jež je vrcholnou kardinální ctností, jsou povinni ukládat tresty, vyžaduje-li to dobro věřících.

Aby se mohli všichni pečlivě seznámit s předpisy, o něž se jedná, stanovuji, aby tato přepracovaná verze VI. knihy *Kodexu kanonického práva* byla zveřejněna vydáním v deníku *L'Osservatore Romano* a účinnosti nabyla 8. prosince 2021 a poté byla vydána v *Aktech Apoštolského stolce*.

Stanovuji také, aby účinností této nové VI. knihy pozbyla účinnosti současná VI. kniha *Kodexu kanonického práva* z roku 1983, bez

---

7 František. K účastníkům plenárního zasedání Papežské rady pro výklad legislativních textů (Ad participes sessionis plenarie Pontificii Consilii de Legum Textibus), 21. února 2020.

ohledu na ustanovení, která jsou s tím v rozporu, i kdyby byla hodna zvláštní pozornosti.

Dáno v Římě u Svatého Petra dne 23. května 2021, o slavnosti Letnic, v devátém roce mého pontifikátu.

FRANTIŠEK

2.

KNIHA VI TRESTNÍ SANKCE V CÍRKVI

LIBER VI DE SANCTIONIBUS POENALIBUS IN ECCLESIA

ČÁST 1 TRESTNÉ ČINY A TRESTY – OBECNÁ USTANOVENÍ	PARS I DE DELICTIS ET POENIS IN GENERE
STAŤ I POSTIHOVÁNÍ TRESTNÝCH ČINŮ OBECNĚ	TITULUS I DE DELICTORUM PUNITIONE GENERATIM
<p>Kán. 1311 – § 1. Církev má vrozené a vlastní právo trestat věřící, kteří spáchali trestné činy.</p> <p>§ 2. Církevní představený má chránit a podporovat dobro společenství a jednotlivců, a to pastorační láskou, životním příkladem, radou či napomenutím, a je-li potřeba, i ukládáním nebo vyhlášením trestů podle zákonných předpisů a vždy za použití kanonické umírněnosti (ekvity) a s ohledem na obnovu spravedlnosti, nápravu pachatele a odstranění pohoršení.</p>	<p>Can. 1311 – § 1. Nativum et proprium Ecclesiae ius est christifideles poenalibus sanctionibus coercendi qui delicta commiserint.</p> <p>§ 2. Qui Ecclesiae praeest bonum ipsius communitatis singulorumque christifidelium tueri ac promovere debet caritate pastoralis, exemplo vitae, consilio et adhortatione et, si opus sit, etiam poenarum irrogatione vel declaratione, iuxta legis praecepta semper cum aequitate canonica applicanda, prae oculis habens iustitiae restitutionem, rei emendationem et scandali reparationem.</p>

<p>Kán. 1312 – § 1. V církvi jsou tyto tresty: 1. nápravné tresty neboli cenzury, uvedené v kán. 1331 až 1333; 2. pořádkové tresty, uvedené v kán. 1336.</p> <p>§ 2. Zákon může stanovit i jiné pořádkové tresty, které odnímají věřícím některá duchovní nebo hmotná dobra a jsou v souladu s nadpřirozeným cílem církve.</p> <p>§ 3. Kromě toho se použijí trestní opatření a trestní pokání, o nichž pojednávají kán. 1339 a 1340, a to trestní opatření především k předcházení trestným činům a trestní pokání spíše k nahrazení nebo zpřísnění trestu.</p>	<p>Can. 1312 – § 1. Sanctiones poenales in Ecclesia sunt: 1° poenae medicinales seu censurae, quae in cann. 1331–1333 recensentur; 2° poenae expiatoriae, de quibus in can. 1336.</p> <p>§ 2. Lex alias poenas expiatorias constituere potest, quae christifidelem aliquo bono spirituali vel temporalis privent et supernaturali Ecclesiae fini sint consentaneae.</p> <p>§ 3. Praeterea adhibentur remedia poenalia et poenitentiae de quibus in cann. 1339 et 1340, illa quidem praesertim ad delicta praecavenda, haec potius ad poenam substituendam vel augendam.</p>
<p style="text-align: center;">STAŤ II TRESTNÍ ZÁKON A TRESTNÍ PŘÍKAZ</p>	<p style="text-align: center;">TITULUS II DE LEGE POENALI AC DE PRAECEPTO POENALI</p>
<p>Kán. 1313 – § 1. Jestliže byl zákon změněn po spáchání trestného činu, použije se zákon, který je pro pachatele příznivější.</p> <p>§ 2. Jestliže pozdější zákon zrušil zákon nebo alespoň trest, ihned tento trest zaniká.</p>	<p>Can. 1313 – § 1. Si post delictum commissum lex mutetur, applicanda est lex reo favorabilior.</p> <p>§ 2. Quod si lex posterior tollat legem vel saltem poenam, haec statim cessat.</p>
<p>Kán. 1314 – Trest je zpravidla uložený, takže zavazuje viníka až po vynesení trestu; dále existuje samočinný trest, pokud to zákon nebo příkaz výslovně stanoví, takže pachatel upadá do trestu již samotným spácháním trestného činu.</p>	<p>Can. 1314 – Poena ordinarie est ferendae sententiae, ita ut reum non teneat, nisi postquam irrogata sit; est autem latae sententiae si lex vel praeceptum id expresse statuat, ita ut in eam incurratur ipso facto commisi delicti.</p>

<p>Kán. 1315 – § 1. Kdo má moc vydávat trestní zákony, může stanovit odpovídající trest i za porušení Božího zákona.</p> <p>§ 2. Nižší zákonodárce, při zachování ustanovení kán. 1317, může kromě toho:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. stanovit odpovídající trest za porušení zákona vydaného vyšší autoritou, při dodržení kompetence vzhledem k území nebo vůči osobám; 2. přidat další tresty k trestům stanoveným všeobecným právem za některý trestný čin; 3. změnit trest stanovený všeobecným právem jako neurčitý nebo fakultativní na určitý nebo obligatorní. <p>§ 3. Zákon sám může stanovit trest, nebo ponechat jeho stanovení na moudrém uvážení soudece.</p>	<p>Can. 1315 – § 1. Qui potestatem habet leges poenales ferendi, potest etiam legem divinam congrua poena munire.</p> <p>§ 2. Legislator inferior, attento can. 1317, potest insuper:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1° legem a superiore auctoritate latam congrua poena munire, servatis competentiae limitibus ratione territorii vel personarum; 2° poenis lege universalis in aliquod delictum constitutis alias poenas addere; 3° poenam lege universalis constitutam ut indeterminatam vel facultativam determinare aut obligatoriam reddere. <p>§ 3. Lex ipsa potest poenam determinare vel prudenti iudicis aestimationi determinandam relinquere.</p>
<p>Kán. 1316 – Diecézní biskupové dbají, nakolik je to možné, aby byly v témže státě nebo v téže oblasti vydávány jednotné trestní zákony.</p>	<p>Can. 1316 – Curent Episcopi diocesanis ut, quatenus fieri potest, in eadem civitate vel regione uniformes ferantur poenales leges.</p>
<p>Kán. 1317 – Tresty se stanovují jen v míře opravdu nutné k lepšímu zachování církevní kázně. Nižší zákonodárce však nesmí stanovit propuštění z klerického stavu.</p>	<p>Can. 1317 – Poenae eatenus constituantur, quatenus vere necessariae sint ad aptius providendum ecclesiasticae disciplinae. A legislatore autem inferiore dimissio e statu clericali constitui nequit.</p>

<p>Kán. 1318 – Samočinné tresty se stanoví jen za jednotlivé úmyslné trestné činy, které buď mohou způsobit závažnější pohoršení, nebo nemohou být účinně postihovány tresty uloženými; avšak nápravné tresty, hlavně exkomunikace, ať se stanoví jen s největší rozvahou a pouze za zvlášť závažné trestné činy.</p>	<p>Can. 1318 – <i>Latae sententiae poenae ne constituentur, nisi forte in singularia quaedam delicta dolosa, quae vel graviori esse possint scandalo vel efficaciter puniri poenis ferendae sententiae non possint; censurae autem, praesertim excommunicatio, ne constituentur, nisi maxima cum moderatione et in sola delicta specialis gravitatis.</i></p>
<p>Kán. 1319 – § 1. Nakolik někdo může na základě moci řízení vydávat pro vnější obor příkazy podle kán. 48 až 58, může také trestním příkazem stanovit určité tresty kromě trvalých trestů pořádkových.</p> <p>§ 2. Trestní příkaz ať se vydává až po zralém uvážení a při zachování ustanovení kán. 1317 a 1318.</p>	<p>Can. 1319 – § 1. <i>Quatenus quis potest vi potestatis regiminis in foro externo praecepta imponere iuxta praescripta cann. 48–58, eatenus potest etiam poenas determinatas, exceptis expiatoriis perpetuis, per praeceptum comminari.</i></p> <p>§ 2. <i>Si praeceptum poenale, re mature perpensa, imponendum sit, servantur quae statuuntur in cann. 1317 et 1318.</i></p>
<p>Kán. 1320 – Místní ordinář může trestat řeholníky ve všem, v čem jsou mu podřízeni.</p>	<p>Can. 1320 – <i>In omnibus in quibus religiosi subsunt Ordinario loci, possunt ab eodem poenis coerceri.</i></p>
<p>STAŤ III OSOBY PODLÉHAJÍCÍ TRESTŮM</p>	<p>TITULUS III DE SUBIECTO POENALIBUS SANCTIONIBUS OBNOXIO</p>
<p>Kán. 1321 – § 1. Každý je považován za nevinného, dokud není prokázán opak.</p> <p>§ 2. Trestán je jen ten, kdo se dopustil vnějšího porušení zákona nebo příkazu, které je těžce přičitatelné z důvodu úmyslu nebo nedbalosti.</p>	<p>Can. 1321 – § 1. <i>Quilibet innocens censetur donec contrarium probetur.</i></p> <p>§ 2. <i>Nemo punitur, nisi externa legis vel praecepti violatio, ab eo commissa, sit graviter imputabilis ex dolo vel ex culpa.</i></p>

<p>§ 3. Trestem stanoveným zákonem nebo příkazem je stížen ten, kdo úmyslně porušil zákon nebo příkaz; kdo to však učinil opomenutím povinné péče, není trestán, pokud zákon nebo příkaz nestanoví jinak.</p> <p>§ 4. Při vnějším porušení se přičitatelnost předpokládá, pokud není zřejmé něco jiného.</p>	<p>§ 3. Poena lege vel praecepto statuta is tenetur, qui legem vel praeceptum deliberate violavit; qui vero id egit ex omissione debita diligentiae, non punitur, nisi lex vel praeceptum aliter caveat.</p> <p>§ 4. Posita externa violatione, imputabilitas praesumitur, nisi aliud appareat.</p>
<p>Kán. 1322 – Za nezpůsobilého ke spáchání trestného činu se považuje ten, kdo trvale nemůže užívat rozum, i když se jevil jako zdravý v době, kdy porušil zákon nebo příkaz.</p>	<p>Can. 1322 – Qui habitualiter rationis usu carent, etsi legem vel praeceptum violaverint dum sani videbantur, delicti incapaces habentur.</p>
<p>Kán. 1323 – Trestu nepodléhá ten, kdo v době, kdy porušil zákon nebo příkaz:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. nedovršil šestnáctý rok věku; 2. bez vlastní viny nevěděl, že porušuje zákon nebo příkaz; na roveň nevědomosti se klade nepozornost a omyl; 3. jednal pod vlivem fyzického násilí nebo náhodné události, kterou nemohl předvídat, nebo pokud ji předvídal, nemohl jí zamezit; 4. jednal pod vlivem vážného strachu, i když pouze relativně vážného, nebo z nutnosti nebo závažné nesnáze, pokud však skutek nebyl vnitřně špatný nebo nevedl ke škodě duši; 	<p>Can. 1323 – Nulli poenae est obnoxius qui, cum legem vel praeceptum violavit:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1° sextum decimum aetatis annum nondum explevit; 2° sine culpa ignoravit se legem vel praeceptum violare; ignorantiae autem inadvertentia et error equiparantur; 3° egit ex vi physica vel ex casu fortuito, quem praevidere vel cui praevisto occurrere non potuit; 4° metu gravi, quamvis relative tantum, coactus egit, aut ex necessitate vel gravi incommodo, nisi tamen actus sit intrinsece malus aut vergat in animarum damnum;

<p>5. jednal z důvodu oprávněné sebeobranu nebo obranu jiného proti nespravedlivě útočícímu, při zachování náležitě přiměřenosti;</p> <p>6. neměl užívání rozumu, při zachování ustanovení kán. 1324 § 1 odst. 2 a 1326 § 1 odst. 4;</p> <p>7. domníval se bez vlastní viny, že jedná za některé z okolností popsaných v odstavci 4 nebo 5.</p>	<p>5° legitimae tutelae causa contra iniustum sui vel alterius aggressorem egit, debitum servans moderamen;</p> <p>6° rationis usu carebat, firmis praescriptis cann. 1324, § 1, n. 2, et 1326, § 1, n. 4;</p> <p>7° sine culpa putavit aliquam adesse ex circumstantiis, de quibus in nn. 4 vel 5.</p>
<p>Kán. 1324 – § 1. Pachatel není zbaven trestní odpovědnosti, avšak zákonem nebo příkazem stanovený trest se musí zmírnit nebo místo něj použít trestní pokání, jestliže trestný čin spáchal:</p> <p>1. ten, kdo měl pouze nedostatečné užívání rozumu;</p> <p>2. ten, kdo neměl užívání rozumu vlivem opilosti nebo jiného podobného stavu myslí, které bylo zavinené, při zachování ustanovení kán. 1326 § 1 odst. 4;</p> <p>3. pod vlivem těžkého návalu vášně, který však nezpůsobil plnou ztrátu rozumového uvažování nebo schopnosti projevovat svobodnou vůli či jim nezabránil, a pokud sama vášně nebyla úmyslně vyvolána nebo živena;</p> <p>4. nezletilý, který dovršil šestnáctý rok věku;</p> <p>5. ten, kdo jednal pod vlivem vážného strachu, i když pouze relativně vážného, nebo z nutnosti nebo závažné nesnáze, jestliže skutek byl vnitřně špatný nebo vedl ke škodě duši;</p>	<p>Can. 1324 – § 1. Violationis auctor non eximitur a poena, sed poena lege vel praecepto statuta temperari debet vel in eius locum paenitentia adhiberi, si delictum patratum sit:</p> <p>1° ab eo, qui rationis usum imperfectum tantum habuerit;</p> <p>2° ab eo qui rationis usu carebat propter ebrietatem aliamve similem mentis perturbationem, quae culpabilis fuerit, firmo praescripto can. 1326, § 1, n. 4;</p> <p>3° ex gravi passionis aestu, qui non omnem tamen mentis deliberationem et voluntatis consensum praecesserit et impediit, et dummodo passio ipsa ne fuerit voluntarie excitata vel nutrita;</p> <p>4° a minore, qui aetatem sedecim annorum explevit;</p> <p>5° ab eo, qui metu gravi, quamvis relative tantum, coactus est, aut ex necessitate vel gravi incommodo egit, si delictum sit intrinsece malum vel in animarum damnum vergat;</p>

<p>6. ten, kdo z důvodu oprávněné sebeobrany nebo obrany jiného jednal proti nespravedlivě útočícímu a nezachoval náležitou přiměřenost;</p> <p>7. na tom, kdo závažně a nespravedlivě provokoval;</p> <p>8. ten, kdo se na základě omylu, který si sám zavinil, domníval, že jedná za některé z okolností, o nichž pojednává kán. 1323 odst. 4 nebo 5;</p> <p>9. ten, kdo bez vlastního zavinění nevěděl, že se k zákonu nebo příkazu váže trest;</p> <p>10. ten, kdo jednal ve stavu snížené přičetnosti, která však zůstala závažná.</p> <p>§ 2. Totéž může učinit soudce, jestliže se objeví jiná okolnost, která snižuje závažnost skutku.</p> <p>§ 3. Za okolností uvedených v § 1 nepodléhá pachatel samočinnému trestu, lze mu však uložit mírnější tresty nebo trestní pokání, aby se napravil nebo aby bylo odstraněno pohoršení.</p>	<p>6° ab eo, qui legitimae tutelae causa contra iniustum sui vel alterius aggressorem egit, nec tamen debitum servavit moderamen;</p> <p>7° adversus aliquem graviter et iniuste provocantem;</p> <p>8° ab eo, qui per errorem, ex sua tamen culpa, putavit aliquam adesse ex circumstantiis, de quibus in can. 1323, nn. 4 vel 5;</p> <p>9° ab eo, qui sine culpa ignoravit poenam legi vel praecepto esse adnexam;</p> <p>10° ab eo, qui egit sine plena imputabilitate, dummodo haec gravis permanserit.</p> <p>§ 2. Idem potest iudex facere, si quae alia adsit circumstantia, quae delicti gravitatem deminuat.</p> <p>§ 3. In circumstantiis, de quibus in § 1, reus poena latae sententiae non tenetur, attamen ad resipiscentiam vel ad scandalum reparationem, ipsi poenae mitiores irrogari vel poenitentiae applicari possunt.</p>
<p>Kán. 1325 – Nevědomost hrubá nebo z nedbalosti nebo úmyslná nemůže být nikdy důvodem pro aplikaci ustanovení kán. 1323 a 1324.</p>	<p>Can. 1325 – Ignorantia crassa vel supina vel affectata numquam considerari potest in applicandis praescriptis cann. 1323 et 1324.</p>
<p>Kán. 1326 – § 1. Soudce musí uložit těžší trest, než stanoví zákon nebo příkaz:</p> <p>1. tomu, kdo po uložení nebo vyhlášení trestu pokračoval v trestné činnosti, když lze z okolností usoudit, že je zatvrzelý ve zlé vůli;</p>	<p>Can. 1326 – § 1. Iudex gravior punire debet quam lex vel praeceptum statuit:</p> <p>1° eum, qui post condemnationem vel poenae declarationem ita delinquere pergat, ut ex adiunctis prudenter eius pertinacia in mala voluntate conici possit;</p>

<p>2. tomu, kdo má nějakou hodnost nebo k trestné činnosti zneužil svou autoritu nebo úřad;</p> <p>3. tomu, kdo i když mu byl stanoven trest za nedbalostní trestný čin, předvídal následek, a přesto ne učinil k jeho zabránění opatření, která by učinil každý jiný pečlivý člověk;</p> <p>4. tomu, kdo spáchal trestný čin v opilosti nebo ve stavu jiného duševního rozrušení, které si přivodil s úmyslem spáchat trestný čin nebo se z něj vyvinít, nebo z důvodu dobrovolně vyvolané nebo živené vášně.</p> <p>§ 2. V případech, o nichž pojednává § 1, jestliže je stanoven samočinný trest, lze uložit ještě další trest nebo trestní pokání.</p> <p>§ 3. Ve stejných případech se trest, který je stanoven jako fakultativní, stává obligatorním.</p>	<p>2° eum, qui in dignitate aliqua constitutus est, vel qui auctoritate aut officio abusus est ad delictum patrandum;</p> <p>3° eum, qui, cum poena in delictum culposum constituta sit, eventum praevidit et nihilominus cautiones ad eum vitandum omisit, quas diligens quilibet adhibuisset;</p> <p>4° eum, qui deliquerit in statu ebrietatis aliussve mentis perturbationis, quae sint de industria ad delictum patrandum vel excusandum quaesitae, aut ob passionem voluntarie excitatam vel nutritam.</p> <p>§ 2. In casibus, de quibus in § 1, si poena constituta sit latae sententiae, alia poena addi potest vel paenitentia.</p> <p>§ 3. In iisdem casibus, si poena constituta sit ut facultativa, fit obligatoria.</p>
<p>Kán. 1327 – Partikulární zákon může stanovit další osvobozující, polehčující nebo přitěžující okolnosti kromě těch, které jsou uvedeny v kán. 1323 až 1326, a to buď obecnou normou, nebo pro jednotlivé trestné činy. Rovněž v příkazu mohou být stanoveny okolnosti osvobozující, polehčující nebo přitěžující oproti trestu stanovenému příkazem.</p>	<p>Can. 1327 – Lex particularis potest alias circumstantias eximentes, attenuantes vel aggravantes, praeter casus de quibus in cann. 1323–1326, statuere, sive generali norma, sive pro singulis delictis. Item in praeepto possunt circumstantiae statui, quae a poena praeepto constituta eximant, vel eam attenuent vel aggravent.</p>

<p>Kán. 1328 – § 1. Kdo něco vykonal nebo opomenul s úmyslem dopustit se trestného činu, ale bez vlastní vůle skutek nedokonal, podléhá trestu za dokonáný trestný čin pouze tehdy, jestliže tak stanoví zákon nebo příkaz.</p> <p>§ 2. Pokud jednání nebo opomenutí vede svou povahou ke spáchání trestného činu, může být pachatel stížen trestním pokáním nebo trestním opatřením, jestliže sám od sebe neupustil od započatého páchání trestného činu. Pokud pachatel způsobil pohoršení, jinou velkou škodu nebo nebezpečí, může být přesto postižen spravedlivým trestem i v případě, že sám od sebe trestného konání zanechal, avšak mírnějším, než je stanoven za dokonáný trestný čin.</p>	<p>Can. 1328 – § 1. Qui aliquid ad delictum patrandum egit vel omisit, nec tamen, praeter suam voluntatem, delictum consummavit, non tenetur poena in delictum consummatum statuta, nisi lex vel praeceptum aliter caveat.</p> <p>§ 2. Quod si actus vel omissiones natura sua ad delicti executionem conducant, auctor potest paenitentiae vel remedio poenali subici, nisi sponte ab incepta delicti executione destiterit. Si autem scandalum aliudve grave damnum vel periculum evenerit, auctor, etsi sponte destiterit, iusta potest poena puniri, leviore tamen quam quae in delictum consummatum constituta est.</p>
<p>Kán. 1329 – § 1. Osoby, které po vzájemné dohodě společně páchají trestný čin, i když nejsou v zákoně nebo příkazu výslovně zmíněny, podléhají týmž trestům, účinným až po odsuzujícím rozhodnutí, které jsou stanoveny pro hlavního pachatele, nebo jiným trestům stejným nebo mírnějším.</p> <p>§ 2. Do samočinného trestu, kterým je trestný čin postihován, upadají všichni spolupachatelé, i když se o nich zákon nebo příkaz nezmiňuje, jestliže by bez jejich přičinění k trestnému činu nedošlo a jestliže je trest takové povahy, že může postihnout i je. Jinak mohou být potrestáni uloženými tresty.</p>	<p>Can. 1329 – § 1. Qui communi delinquendi consilio in delictum concurrunt, neque in lege vel praecepto expresse nominantur, si poenae ferendae sententiae in auctorem principalem constitutae sint, iisdem poenis subiciuntur vel aliis eiusdem vel minoris gravitatis.</p> <p>§ 2. In poenam latae sententiae delicto adnexam incurrunt complices, qui in lege vel praecepto non nominantur, si sine eorum opera delictum patratum non esset, et poena sit talis naturae, ut ipsos afficere possit; secus poenis ferendae sententiae puniri possunt.</p>

<p>Kán. 1330 – Trestný čin, který spočívá v prohlášení nebo jiném projevu vůle, nauky nebo vědění, je nutno považovat za nedokonaný, jestliže se nikdo o tomto prohlášení nebo projevu nedověděl.</p>	<p>Can. 1330 – Delictum quod in declaratione consistat vel in alia voluntatis vel doctrinae vel scientiae manifestatione, tamquam non consummatum censendum est, si nemo eam declarationem vel manifestationem percipiat.</p>
<p style="text-align: center;">STAŤ IV TRESTY A TRESTÁNÍ</p> <p style="text-align: center;">HLAVA I NÁPRAVNÉ TRESTY</p>	<p style="text-align: center;">TITULUS IV DE POENIS ALIISQUE PUNITIONIBUS</p> <p style="text-align: center;">CAPUT I DE CENSURIS</p>
<p>Kán. 1331 – § 1. Exkomunikovanému se zakazuje:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. slavit eucharistickou oběť a všechny ostatní svátosti; 2. přijímat svátosti; 3. vysluhovat svátostiny a ostatní úkony liturgického kultu; 4. mít jakoukoliv aktivní účast na výše uvedených slaveních; 5. vykonávat jakýkoliv církevní úřad, úkol, službu či funkci; 6. konat úkony z moci řízení. 	<p>Can. 1331 – § 1. Excommunicatus prohibetur:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1° Eucharistiae Sacrificium et reliqua sacramenta celebrare; 2° sacramenta recipere; 3° sacramentalia administrare et reliquas cultus liturgici caeremonias celebrare; 4° in celebrationibus antea recensitis ullam partem activam habere; 5° ecclesiastica officia, munera, ministeria et functiones exercere; 6° actus regiminis ponere.

<p>§ 2. V případě, že exkomunikace byla uložena nebo byla jako samočinná vyhlášena:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. je pachateli nutno zabránit, aby jednal v rozporu s ustanoveními § 1 odstavce 1 až 4, anebo je nutno upustit od liturgického úkonu, nebrání-li tomu závažný důvod; 2. pachatelovy úkony z moci řízení, které mu nejsou dovoleny podle § 1 odstavec 6, jsou neplatné; 3. pachatel nesmí užívat dříve udělených privilegií; 4. pachateli nepřísluší žádná odměna plynoucí z čistě církevního titulu; 5. pachatel je nezpůsobilý nabývat úřady, úkoly, služby, funkce, oprávnění, privilegia a čestné tituly. 	<p>§ 2. Quod si excommunicatio ferendae sententiae irrogata vel latae sententiae declarata sit, reus:</p> <p>1° si agere velit contra praescriptum § 1, nn. 1-4, est arcendus aut a liturgica actione est cessandum, nisi gravis obstet causa;</p> <p>2° invalide ponit actus regiminis, qui ad normam § 1, n. 6, sunt illiciti;</p> <p>3° prohibetur frui privilegiis antea concessis;</p> <p>4° retributiones, quae ob titulum mere ecclesiasticum habeat, non acquirit;</p> <p>5° inhabilis est ad consequenda officia, munera, ministeria, functiones, iura, privilegia et titulos honorificos.</p>
<p>Kán. 1332 – § 1. Potrestaný interdiktum je vázán zákazy uvedenými v kán. 1331 § 1 odst. 1 až 4.</p> <p>§ 2. Zákon nebo příkaz mohou však interdikt vymezit tak, aby byly pachateli zakázány jen některé jednotlivé úkony uvedené v kán. 1331 § 1 odst. 1 až 4, nebo jiná jednotlivá práva.</p> <p>§ 3. I v případě interdiktu je nutno zachovat ustanovení kán. 1331 § 2 odst. 1.</p>	<p>Can. 1332 – § 1. Interdictus tenetur prohibitionibus, de quibus in can. 1331, § 1, nn. 1-4.</p> <p>§ 2. Lex tamen vel praeceptum interdictum definire eo modo potest, ut tantum quaedam singulares actiones, de quibus in can. 1331, § 1, nn. 1-4, vel alia quaedam singularia iura reo prohibeantur.</p> <p>§ 3. Etiam in casu interdicti praescriptum can. 1331, § 2, n. 1, servandum est.</p>

<p>Kán. 1333 – § 1. Suspenze zakazuje:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. všechny, nebo některé úkony z moci svěcení; 2. všechny, nebo některé úkony z moci řízení; 3. výkon všech, nebo některých práv nebo úkolů spojených s úřadem. <p>§ 2. Zákon nebo příkaz může stanovit, že po rozsudku nebo rozhodnutí, jimiž se ukládá nebo vyhláší trest, nemůže suspendovaný platně konat úkony z moci řízení.</p> <p>§ 3. Zákaz se nikdy netýká:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. úřadů nebo moci řízení, které nepodléhají moci představeného, jenž stanovil trest; 2. práva na bydlení, které pachateli náleží z důvodu úřadu; 3. práva spravovat majetek, který případně patří k úřadu suspendovaného, jestliže šlo o samočinný trest. <p>§ 4. Pokud suspenze zakazuje přijímat užitky, stipendia, pravidelné příjmy a podobné požitky, zahrnuje také povinnost nahradit, co bylo přijato nezákonně, byť v dobré víře.</p>	<p>Can. 1333 – § 1. <i>Suspensio prohibet</i>: 1° omnes vel aliquos actus potestatis ordinis; 2° omnes vel aliquos actus potestatis regiminis; 3° exercitium omnium vel aliquorum iurium vel munerum officio inhaerentium.</p> <p>§ 2. In lege vel praecepto statui potest, ut post sententiam vel decretum, quae poenam irrogant vel declarant, actus regiminis suspensus valide ponere nequeat.</p> <p>§ 3. <i>Prohibitio numquam afficit</i>: 1° officia vel regiminis potestatem, quae non sint sub potestate Superioris poenam constituentis; 2° ius habitandi, si quod reus ratione officii habeat; 3° ius administrandi bona, quae ad ipsius suspensi officium forte pertinent, si poena sit latae sententiae.</p> <p>§ 4. <i>Suspensio prohibens fructus, stipendium, pensiones aliave eiusmodi percipere, obligationem secumfert restituendi quidquid illegitime, quamvis bona fide, perceptum sit.</i></p>
<p>Kán. 1334 – § 1. Rozsah suspenze v mezích stanovených předcházejícím kánonem určí buď zákon sám či příkaz, nebo rozsudek či rozhodnutí, kterým se ukládá.</p> <p>§ 2. Zákon, ne však příkaz, může stanovit samočinnou suspenzi bez uvedení rozsahu nebo omezení; takový trest má všechny účinky uvedené v kán. 1333 § 1.</p>	<p>Can. 1334 – § 1. <i>Suspensionis ambitus, intra limites in canone praecedenti statutos, aut ipsa lege vel praecepto definitur, aut sententia vel decreto quo poena irrogatur.</i></p> <p>§ 2. <i>Lex, non autem praeceptum, potest latae sententiae suspensionem, nulla addita determinatione vel limitatione, constituere; eiusmodi autem poena omnes effectus habet, qui in can. 1333, § 1 recensentur.</i></p>

<p>Kán. 1335 – § 1. Jestliže příslušná autorita na základě soudního procesu nebo rozhodnutím v mimosoudním řízení uloží nebo vyhlásí nápravný trest, může rovněž uložit takové pořádkové tresty, které považuje za nutné pro nápravu spravedlnosti nebo odstranění pohoršení.</p> <p>§ 2. Jestliže nápravný trest zakazuje udělovat svátosti nebo svátostiny nebo konat úkony z moci řízení, zákaz se pozastavuje, kdykoliv je to nutné pro věřící, kteří jsou v nebezpečí smrti. Jestliže samočinný nápravný trest není vyhlášen, zákaz se kromě toho pozastavuje v případě, že věřící žádá svátost nebo svátostinu nebo úkon z moci řízení; to je dovoleno žádat z jakéhokoliv spravedlivého důvodu.</p>	<p>Can. 1335 – § 1. Si censuram infligat vel declarat in processu iudiciali aut per decretum extra iudicium, auctoritas competens potest quoque eas poenas expiatorias imponere, quas ad iustitiam restituendam vel ad scandalum reparandum necessarias censeat.</p> <p>§ 2. Si censura prohibeat celebrare sacramenta vel sacramentalia vel ponere actum potestatis regiminis, prohibitio suspenditur, quoties id necessarium sit ad consulendum fidelibus in mortis periculo constitutis; quod si censura latae sententiae non sit declarata, prohibitio praeterea suspenditur, quoties fidelis petit sacramentum vel sacramentale vel actum potestatis regiminis; id autem petere ex qualibet iusta causa licet.</p>
<p style="text-align: center;">HLAVA 2 POŘÁDKOVÉ TRESTY</p>	<p style="text-align: center;">CAPUT II DE POENIS EXPIATORIIS</p>
<p>Kán. 1336 – § 1. Pořádkové tresty, které mohou postihnout pachatele buď natrvalo, nebo na dobu určitou či neurčitou, jsou kromě jiných, které případně stanovil zákon, tresty uvedené v § 2 až 5:</p> <p>§ 2. Příkaz:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. pobývat na určitém místě nebo území; 2. uhradit pokutu neboli peněžitý obnos pro církevní účely podle pravidel stanovených biskupskou konferencí. 	<p>Can. 1336 – § 1. Poenae expiatoriae, quae delinquentem afficere possunt aut in perpetuum aut in tempus praefinitum aut in tempus indeterminatum, praeter alias, quas forte lex constituerit, sunt quae in §§ 2-5 recensentur.</p> <p>§ 2. Praescriptio:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1° commorandi in certo loco vel territorio; 2° solvendi mulctam pecuniariam seu summam pecuniae in fines Ecclesiae, iuxta rationes ab Episcoporum conferentia definitas.

<p>§ 3. Zákaz:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. pobývat na určitém místě nebo území; 2. vykonávat všude nebo jen na některém místě či území nebo mimo ně veškeré nebo jen některé úřady, úkoly, služby nebo funkce, nebo jen některé úkony náležející k úřadům nebo úkolům; 3. činit všechny nebo některé úkony z moci svěcení; 4. činit všechny nebo některé úkony z moci řízení; 5. vykonávat určitá práva nebo privilegia nebo užívat hodností nebo titulů; 6. požívat aktivního nebo pasivního volebního práva při kanonických volbách nebo užívat práva hlasovat v církevních radách nebo kolegiích; 7. nosit církevní nebo řeholní oděv. <p>§ 4. Zbavení:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. všech nebo některých úřadů, úkolů, služeb nebo funkcí nebo jen některých úkonů náležejících k úřadům nebo úkolům; 2. pověření zpovídat nebo kázat; 3. delegované moci řízení; 4. některých práv nebo privilegií nebo hodností či titulů; 5. všech církevních požitků nebo jejich částí podle pravidel stanovených biskupskou konferencí, při zachování ustanovení kán. 1350 § 1. <p>§ 5. Propuštění z klerického stavu.</p>	<p>§ 3. Prohibitio:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1° commorandi in certo loco vel territorio; 2° exercendi, ubique aut in certo loco vel territorio aut extra illa, omnia vel aliqua officia, munera, ministeria aut functiones vel aliqua tantum opera officiis aut muneribus inhaerentia; 3° ponendi omnes vel aliquos actus potestatis ordinis; 4° ponendi omnes vel aliquos actus potestatis regiminis; 5° exercendi aliquod ius vel privilegium aut utendi insignibus vel titulis; 6° fruendi voce activa vel passiva in electionibus canonicis vel partem habendi cum iure ferendi suffragium in consiliis vel collegiis ecclesialibus; 7° deferendi habitum ecclesiasticum vel religiosum. <p>§ 4. Privatio:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1° omnium vel aliquorum officiorum, munerum, ministeriorum aut functionum vel aliquorum tantum operum officiis aut muneribus inhaerentium; 2° facultatis confessiones excipiendi vel praedicandi; 3° potestatis regiminis delegatae; 4° alicuius iuris vel privilegii aut insignium vel tituli; 5° totius vel partis remunerationis ecclesiasticae, iuxta rationes ab Episcoporum conferentia statutas, salvo quoque praescripto can. 1350, § 1. <p>§ 5. Dimissio e statu clericali.</p>
--	--

<p>Kán. 1337 – § 1. Zákazem pobývat na určitém místě nebo území mohou být potrestáni jak klerici, tak řeholníci; příkazem pobývat na určitém místě nebo území jak světší klerici, tak v mezích řeholních stanov i řeholníci.</p> <p>§ 2. K uložení příkazu pobývat na určitém místě nebo území je třeba souhlas ordináře toho místa, pokud se nejedná o dům, určený pro pokání nebo nápravu i pro kleriky z jiných diecézí.</p>	<p>Can. 1337 – § 1. Prohibitio commorandi in certo loco vel territorio sive clericos sive religiosos afficere potest; praescriptio autem commorandi, clericos saeculares et, intra limites constitutionum, religiosos.</p> <p>§ 2. Ut praescriptio commorandi in certo loco vel territorio irrogetur, accedat oportet consensus Ordinarii illius loci, nisi agatur de domo extradioecesanis quoque clericis paenitentibus vel emendandis destinata.</p>
<p>Kán. 1338 – § 1. Pořádkové tresty, uvedené v kán. 1336, se nikdy netýkají mocí, úřadů, úkolů, práv, privilegií, zmocnění, výhod, titulů a insignií, jež nepodléhají představenému, který trest stanovil.</p> <p>§ 2. Nelze zbavit moci svěcení, je možné pouze zakázat její výkon, a to buď zcela, nebo částečně; rovněž nelze zbavit akademických titulů.</p> <p>§ 3. O zákazech, které jsou uvedeny v kán. 1336 § 3, je nutno zachovat ustanovení o nápravných trestech uvedená v kán. 1335 § 2.</p> <p>§ 4. Jako samočinné lze stanovit pouze ty pořádkové tresty, které jsou uvedené jako zákazy v kán. 1336 § 3, nebo jiné pořádkové tresty, které jsou eventuálně ustanovené zákonem nebo příkazem.</p> <p>§ 5. Zákazy uvedené v kán. 1336 § 3 nemají nikdy za následek neplatnost.</p>	<p>Can. 1338 – § 1. Poenae expiatoriae, quae in can. 1336 recensentur, numquam afficiunt potestates, officia, munera, iura, privilegia, facultates, gratias, titulos, insignia, quae non sint sub potestate Superioris poenam constitutis.</p> <p>§ 2. Potestatis ordinis privatio dari nequit, sed tantum prohibitio eam vel aliquos eius actus exercendi; item dari nequit privatio graduum academicorum.</p> <p>§ 3. De prohibitionibus, quae in can. 1336, § 3, indicantur, norma servanda est, quae de censuris datur in can. 1335, § 2.</p> <p>§ 4. Latae sententiae eae tantum poenae expiatoriae esse possunt, quae ut prohibitiones in can. 1336, § 3, recensentur vel aliae quae forte lege aut praecepto constitutae sint.</p> <p>§ 5. Prohibitiones de quibus in can. 1336, § 3, numquam sunt sub poena nullitatis.</p>

<p style="text-align: center;">HLAVA 3 TRESTNÍ OPATŘENÍ A TREST- NÍ POKÁNÍ</p>	<p style="text-align: center;">CAPUT III DE REMEDIIS POENALIBUS ET PAENITENTIIS</p>
<p>Kán. 1339 – § 1. Ordinář může osobně nebo prostřednictvím jiného napomenout toho, kdo je v blízké příležitosti ke spáchání trestného činu, nebo toho, kdo je po provedeném šetření vážně podezřelý ze spáchání trestného činu.</p> <p>§ 2. Ordinář může udělit důtku způsobem přiměřeným specifickým okolnostem osoby a skutku tomu, jehož chování způsobuje pohoršení nebo závažné porušení pořádku.</p> <p>§ 3. Uložení napomenutí nebo důtky musí být zjistitelné alespoň z nějakého dokumentu uloženého v tajném archivu kurie.</p> <p>§ 4. Když někomu bylo jednou nebo vícekrát bezvysledně uděleno napomenutí či důtka nebo nelze očekávat, že budou účinné, vydá ordinář trestní příkaz, v němž přesně popíše, co má uvedený vykonat nebo čeho se má zdržet.</p> <p>§ 5. Pokud to vyžaduje závažnost případu, a především pokud hrozí, že někdo trestné jednání zopakuje, ordinář ho podřídí dohledu způsobem určeným ve svém rozhodnutí, a to nad rámec trestů, rozsudkem či rozhodnutím legitimně uložených nebo vyhlášených.</p>	<p>Can. 1339 – § 1. Eum, qui versatur in proxima delinquendi occasione, vel in quem, ex investigatione pe-racta, gravis cadit suspicio delicti commissi, Ordinarius per se vel per alium monere potest.</p> <p>§ 2. Eum ex cuius conversatione scandalum vel gravis ordinis per-turbatio oriatur, Ordinarius corri-pere potest, modo peculiaribus personae et facti condicionibus accommodato.</p> <p>§ 3. De monitione et correptione constare semper debet saltem ex aliquo documento, quod in secreto curiae archivo servetur.</p> <p>§ 4. Si, semel vel pluries, monitiones vel correptiones inutiliter alicui factae sint, vel si ex iis effectus ex-spectare non liceat, Ordinarius det praeceptum poenale, in quo accu-rate praescribat quid agendum vel vitandum sit.</p> <p>§ 5. Si casus gravitas ferat, ac praesertim si quis versetur in periculo relabendi in delictum, eum Ordi-narius, etiam praeter poenas ad normam iuris irrogatas vel decla-ratas per sententiam vel decretum, submittat vigilantiae modo per decretum singulare determinato.</p>

<p>Kán. 1340 – § 1. Trestní pokání, které se může udělit pro vnější obor, obsahuje povinnost vykonat nějaký úkon víry nebo zbožnosti nebo křesťanské lásky.</p> <p>§ 2. Za tajný trestný čin se nikdy neukládá veřejné pokání.</p> <p>§ 3. Ordinář může k trestnímu opatření, uloženému ve formě napomenutí nebo důtky, podle svého moudrého uvážení připojit trestní pokání.</p>	<p>Can. 1340 – § 1. Paenitentia, quae imponi potest in foro externo, est aliquod religionis vel pietatis vel caritatis opus peragendum.</p> <p>§ 2. Ob transgressionem occultam numquam publica imponatur paenitentia.</p> <p>§ 3. Paenitentias Ordinarius pro sua prudentia addere potest poenali remedio monitionis vel correptionis.</p>
<p>STAŤ V UKLÁDÁNÍ TRESTŮ</p>	<p>TITULUS V DE POENARUM APPLICATIONE</p>
<p>Kán. 1341 – Ordinář musí zahájit soudní nebo správní řízení za účelem uložení nebo vyhlášení trestu vždy, když zjistil, že ani cestou pastoračního úsilí, především bratrským upozorněním, napomenutím nebo důtkou, nelze dostatečně obnovit spravedlnost, napravit pachatele a odstranit pohoršení.</p>	<p>Can. 1341 – Ordinarius proceduram iudicalem vel administrativam ad poenas irrogandas vel declarandas promovere debet cum perspexerit neque pastoralis sollicitudinis viis, praesertim fraterna correptione, neque monitione neque correptione satis posse iustitiam restitui, reum emendari, scandalum reparari.</p>
<p>Kán. 1342 – § 1. Kdykoliv spravedlivé důvody brání, aby bylo užito soudního řízení, může být trest uložen nebo vyhlášen v mimosoudním řízení, a to při dodržení kán. 1720, zejména pokud jde o právo na obhajobu a pokud jde o morální jistotu toho, kdo podle ustanovení kán. 1608 vydává rozhodnutí. Trestní opatření a trestní pokání mohou být uloženy správním rozhodnutím v kterémkoliv případě.</p>	<p>Can. 1342 – § 1. Quoties iustae obstant causae ne iudicialis processus fiat, poena irrogari vel declarari potest per decretum extra iudicium, servato can. 1720, praesertim quod attinet ad ius defensionis atque ad moralem certitudinem in animo eius qui decretum fert ad normam can. 1608. Remedia poenalia et paenitentiae applicari possunt per decretum in quolibet casu.</p>

<p>§ 2. Správním rozhodnutím nemo- hou být uloženy nebo vyhlášeny trvalé tresty ani tresty, které zákon nebo příkaz, který je stanovil, zaka- zuje uložit správním rozhodnutím.</p> <p>§ 3. Co stanoví zákon nebo příkaz o soudci, pokud se týká uložení trestu nebo jeho vyhlášení soudem, je nutno aplikovat na představené- ho, který mimosoudním rozhod- nutím ukládá nebo vyhláší trest, pokud není stanoveno něco jiného nebo se nejedná o předpisy, které se týkají pouze procesních otázek.</p>	<p>§ 2. Per decretum irrogari vel decla- rari non possunt poenae perpetuae, neque poenae quas lex vel prae- ceptum eas constituens vetet per decretum applicare.</p> <p>§ 3. Quae in lege vel praecepto di- cuntur de iudice, quod attinet ad poenam irrogandam vel declaran- dam in iudicio, applicanda sunt ad Superiorem, qui per decretum extra iudicium poenam irroget vel decla- ret, nisi aliter constet neque agatur de praescriptis quae ad procedendi tantum rationem attineant.</p>
<p>Kán. 1343 – Jestliže zákon nebo příkaz umožňuje soudci uložit, nebo neuložit trest, musí soudce, při zachování ustanovení kán. 1326 § 3, věc rozhodnout dle svého svědomí a moudrého uvážení podle toho, co vyžaduje náprava pachatele a od- stranění pohoršení; soudce však v těchto případech, je-li potřeba, může také trest zmírnit nebo místo něj uložit trestní pokání.</p>	<p>Can. 1343 – Si lex aut praeceptum iudici facultatem concedat appli- candi vel non applicandi poenam, iste, salvo praescripto can. 1326, § 3, rem definiat, pro sua conscien- tia et prudentia, iuxta id quod expo- stulant iustitiae restitutio, rei emen- datio et scandali reparatio; iudex autem his in casibus potest etiam, si res ferat, poenam temperare vel in eius locum poenitentiam imponere.</p>
<p>Kán. 1344 – I když zákon používá příkazovacích slov, může soudce podle svého svědomí a moudrého uvážení:</p> <p>1. odložit uložení trestu na vhodněj- ší dobu, lze-li usuzovat, že ukvape- né potrestání pachatele způsobí vět- ší zlo, pokud tu nenastala nutnost odstranit pohoršení;</p>	<p>Can. 1344 – Etiam si lex utatur ver- bis praeceptivis, iudex pro sua con- scientia et prudentia potest:</p> <p>1° poenae irrogationem in tempus magis opportunum differre, si ex praepropera rei punitione maio- ra mala eventura praevideantur, nisi necessitas urgeat scandalum reparandi;</p>

<p>2. upustit od uložení trestu nebo uložit mírnější trest nebo trestní pokání, jestliže se pachatel napravil a rovněž bylo odstraněno pohoršení a nahrazena případná škoda, nebo jestliže byl dostatečně potrestán světskou autoritou nebo se předvídá, že jí bude potrestán;</p> <p>3. odložit či pozastavit výkon pořádkového trestu, jestliže pachatel spáchal trestný čin poprvé po bezúhonném životě a není naléhavě nutné odstranit pohoršení, avšak pod podmínkou, že dopustí-li se pachatel znovu trestného činu v době stanovené soudcem, bude mu uložen trest za oba trestné činy, pokud se mezitím nepromlčí trestní žaloba dřívějšího trestného činu.</p>	<p>2° a poena irroganda abstinere vel poenam mitiorem irrogare aut paenitentiam adhibere, si reus emendatus sit, necnon scandalum et damnum forte illatum reparaverit, aut si ipse satis a civili auctoritate punitus sit vel punitum iri praevideatur;</p> <p>3° obligationem servandi poenam expiatoriam suspendere, si reus primum post vitam laudabiliter peractam deliquerit neque necessitas urgeat reparandi scandalum, ita tamen ut, si reus intra tempus ab ipso iudice determinatum rursus deliquerit, poenam utriusque delicto debitam luat, nisi interim tempus decurrerit ad actionis poenalis pro priore delicto praescriptionem.</p>
<p>Kán. 1345 – Jestliže pachatel měl pouze nedostatečné užívání rozumu nebo spáchal trestný čin z nutnosti nebo vážného strachu nebo návalu vášně nebo, při zachování ustanovení kán. 1326 § 1 odst. 4, v opilosti nebo jiném podobném rozrušení myslí, může soudce upustit od potrestání, pokud má za to, že lze dosáhnout jeho nápravy jiným způsobem; pachatele však musí potrestat, pokud nelze jinak obnovit spravedlnost nebo odstranit případné pohoršení.</p>	<p>Can. 1345 – Quoties delinquens vel usum rationis imperfectum tantum habuerit, vel delictum ex necessitate vel gravi metu aut passionis aestu vel, salvo praescripto can. 1326, § 1, n. 4, in ebrietate aliave simili mentis perturbatione patrauerit, iudex potest etiam a qualibet punitione irroganda abstinere, si censeat aliter posse melius consuli eius emendationi; reus tamen puniri debet si aliter ad iustitiam restituendam, et scandalum forte illatum reparandum provideri non possit.</p>
<p>Kán. 1346 – § 1. Obvykle se ukládá tolik trestů, kolik bylo spácháno trestných činů.</p>	<p>Can. 1346 – § 1. Ordinarie tot poenae quot delicta.</p>

<p>§ 2. Jestliže však pachatel spáchal více trestných činů a součet ukládaných trestů se jeví jako příliš veliký, ponechává se na rozumném uvážení soudce, aby tresty v přiměřených mezích zmírnil a pachatele podrobil dohledu.</p>	<p>§ 2. Quoties vero reus plura delicta patrauerit, si nimius videatur poenarum ferendae sententiae cumulus, prudenti iudicis arbitrio relinquatur poenas intra aequos terminos moderari, et eum vigilantiae subicere.</p>
<p>Kán. 1347 – § 1. Nápravný trest může být platně uložen až tehdy, jestliže předtím byl pachatel alespoň jednou napomenut, aby upustil od své zatvrzelosti, a byla mu poskytnuta přiměřená lhůta k nápravě.</p> <p>§ 2. Má se za to, že pachatel upustil od zatvrzelosti, jestliže trestného činu opravdu litoval, náležitě odstranil pohoršení a nahradil škodu, nebo to alespoň vážně přislíbil.</p>	<p>Can. 1347 – § 1. Censura irrogari valide nequit, nisi antea reus semel saltem monitus sit ut a contumacia recedat, dato congruo ad resipiscentiam tempore.</p> <p>§ 2. A contumacia recessisse dicendus est reus, quem delicti vere paenituerit, quique praeterea congruam scandali et damni reparationem dederit vel saltem id praestare serio promiserit.</p>
<p>Kán. 1348 – Jestliže byl pachatel zproštěn obžaloby nebo mu nebyl uložen žádný trest, může ordinář zajistit jeho prospěch a veřejné blaho vhodným napomenutím a jinými způsoby pastorační péče nebo, je-li to nutné, trestními opatřeními.</p>	<p>Can. 1348 – Cum reus ab accusatione absolvitur vel nulla poena ei irrogatur, Ordinarius potest opportunis monitis aliisque pastoralis sollicitudinis viis, vel etiam, si res ferat, poenalibus remediis eius utilitati et publico bono consulere.</p>
<p>Kán. 1349 – Je-li trest neurčitý a zákon nic jiného nestanoví, soudce při ukládání trestů uloží takový trest, který je přiměřený způsobenému pohoršení a vzniklé škodě; ať však neukládá těžší tresty, pokud to nutně nevyžaduje závažnost případu; nesmí však uložit trvalé tresty.</p>	<p>Can. 1349 – Si poena sit indeterminata neque aliud lex caveat, iudex in poenis determinandis eas eligat quae inducto scandalo et damni gravitati proportionatae sint; poenas tamen graviore ne irroget, nisi casus gravitas id omnino postulet; perpetuas autem poenas irrogare non potest.</p>

<p>Kán. 1350 – § 1. U trestů ukládaných klerikům je vždy třeba dbát, aby neztratili prostředky nutné k slušné obživě, pokud se nejedná o propuštění z klerického stavu.</p> <p>§ 2. O propuštěného z klerického stavu, který se pro trest ocitl v opravdové nouzi, se ordinář postará co možná nejhodnějším způsobem, ne však udělením úřadu, služby nebo úkolu.</p>	<p>Can. 1350 – § 1. In poenis clerico irrogandis semper cavendum est, ne iis quae ad honestam sustentationem sunt necessaria ipse careat, nisi agatur de dimissione e statu clericali.</p> <p>§ 2. Dimisso autem e statu clericali, qui propter poenam vere indigeat, Ordinarius meliore quo fieri potest modo providere curet, exclusa vero collatione officii, ministerii vel muneris.</p>
<p>Kán. 1351 – Trest zavazuje pachatele všude, a to i poté, kdy ten, kdo trest stanovil, uložil nebo vyhlásil, pozbyl svůj úřad, pokud není výslovně stanoveno jinak.</p>	<p>Can. 1351 – Poena reum ubique tenet, etiam resoluta iure eius qui poenam constituit, irrogavit vel declaravit, nisi aliud expresse caveatur.</p>
<p>Kán. 1352 – § 1. Jestliže trest zakazuje přijmout svátosti nebo svátostiny, zákaz se pozastavuje po dobu, kdy je pachatel v nebezpečí smrti.</p> <p>§ 2. Povinnost podrobit se samočinnému trestu, jestliže trest není vyhlášený či není v místě, kde se pachatel zdržuje, obecně známý, se pozastavuje zcela nebo zčásti, pokud jej pachatel nemůže zachovat bez nebezpečí závažného pohoršení nebo ztráty dobré pověsti.</p>	<p>Can. 1352 – § 1. Si poena prohibeat recipere sacramenta vel sacramentalia, prohibitio suspenditur, quamdiu reus in mortis periculo versatur.</p> <p>§ 2. Obligatio servandi poenam latae sententiae, quae neque declarata sit neque sit notoria in loco ubi delinquens versatur, eatenus ex toto vel ex parte suspenditur, quatenus reus eam servare nequeat sine periculo gravis scandali vel infamiae.</p>
<p>Kán. 1353 – Soudní nebo správní odvolání proti rozsudku nebo rozhodnutí, kterým byl trest uložen nebo vyhlášen, má odkladné účinky.</p>	<p>Can. 1353 – Appellatio vel recursus a sententiis iudicialibus vel a decretis, quae poenam quamlibet irrogent vel declarent, habent effectum suspensivum.</p>

<p style="text-align: center;">STAŤ VI PROMINUTÍ TRESTŮ A PROMLČENÍ ŽALOB</p>	<p style="text-align: center;">TITULUS VI DE POENARUM REMISSIONE ET DE ACTIONUM PRAESCRPTIONE</p>
<p>Kán. 1354 – § 1. Kromě těch, kdo jsou uvedeni v kán. 1355 a 1356, mohou trest prominout všichni, kteří mohou dispenzovat od zákona opatřeného trestní sankcí nebo kteří mohou zprostit od závaznosti příkazu, hrozícího trestem.</p> <p>§ 2. Kromě toho může zákon nebo příkaz, který stanovuje trest, zmocnit jiné k prominutí trestu.</p>	<p>Can. 1354 – § 1. Praeter eos, qui in cann. 1355-1356 recensentur, omnes, qui a lege, quae poena munita est, dispensare possunt vel a praecepto poenam comminanti eximere, possunt etiam eam poenam remittere.</p> <p>§ 2. Potest praeterea lex vel praeceptum, poenam constituens, aliis quoque potestatem facere remittendi.</p>
<p>§ 3. Jestliže Apoštolský stolec vyhradil prominutí trestu sobě nebo jiným, podléhá toto vyhrazení striktnímu výkladu.</p>	<p>§ 3. Si Apostolica Sedes remissionem sibi vel aliis reservaverit, reservatio stricte est interpretanda.</p>
<p>Kán. 1355 – § 1. Zákonem stanovený trest, který byl uložen nebo jako samočinný trest vyhlášen a není vyhrazen Apoštolskému stolci, může prominout:</p> <p>1. ordinář, který inicioval soudní řízení k uložení nebo vyhlášení trestu nebo který trest rozhodnutím uložil nebo vyhlásil buď sám, nebo prostřednictvím jiného;</p> <p>2. ordinář místa, na němž se pachatel zdržuje, avšak po projednání s ordinářem uvedeným v odstavci 1, pokud tomu nebrání mimořádné okolnosti.</p>	<p>Can. 1355 – § 1. Poenam lege constitutam, quae sit ferendae sententiae irrogata vel latae sententiae declarata, dummodo non sit Apostolicae Sedi reservata, remittere possunt:</p> <p>1° Ordinarius, qui iudicium ad poenam irrogandam vel declarandam promovit vel decreto eam per se vel per alium irrogavit vel declaravit;</p> <p>2° Ordinarius loci in quo delinquens versatur, consulto tamen, nisi propter extraordinarias circumstantias impossibile sit, Ordinario, de quo sub n. 1.</p>

<p>§ 2. Zákonem stanovený samočinný trest, který nebyl vyhlášen a není vyhrazen Apoštolskému stolci, může prominout:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ordinář svým podřízeným; 2. místní ordinář i těm, kteří se zdržují na jeho území nebo tam spáchali trestný čin; 3. kterýkoliv biskup, avšak pouze při udílení svátosti pokání. 	<p>§ 2. Poenam lege constitutam, quae sit latae sententiae nondum declarata et dummodo non sit Apostolicae Sedis reservata, remittere possunt:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1° Ordinarius suis subditis; 2° Ordinarius loci etiam iis qui in ipsius territorio versantur vel ibi deliquerint; 3° quilibet Episcopus in actu tamen sacramentalis confessionis.
<p>Kán. 1356 – § 1. Uložený nebo samočinný trest, stanovený příkazem, který nebyl vydán Apoštolským stolcem, může prominout:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. autor příkazu; 2. ordinář, který dal podnět k soudnímu řízení k uložení nebo úřednímu prohlášení trestu nebo který trest rozhodnutím uložil nebo vyhlásil buď sám, nebo prostřednictvím jiného; 3. ordinář místa, na němž se pachatel zdržuje. <p>§ 2. Před prominutím trestu je nutno se poradit, pokud tomu nebrání mimořádné okolnosti, s tím, kdo vydal příkaz, nebo s tím, kdo trest uložil nebo vyhlásil.</p>	<p>Can. 1356 – § 1. Poenam ferendam vel latae sententiae constitutam praecepto quod non sit ab Apostolica Sede latum, remittere possunt:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1° praecepti auctor; 2° Ordinarius qui iudicium ad poenam irrogandam vel declarandam promovit vel decreto eam per se vel per alium irrogavit vel declaravit; 3° Ordinarius loci, in quo delinquens versatur. <p>§ 2. Antequam remissio fiat, consulendus est, nisi propter extraordinarias circumstantias impossibile sit, praecepti auctor, vel qui poenam irrogavit vel declaravit.</p>
<p>Kán. 1357 – § 1. Jestliže je pro ka-jicníka tvrdé setrvávat ve stavu těžkého hříchu, dokud příslušný představený nepromine trest, může mu zpovědník při zachování kán. 508 a 976 prominout pro vnitřní svátostný obor nevyhlášený samočinný nápravný trest exkomunikace nebo interdiktu.</p>	<p>Can. 1357 – § 1. Firmis praescriptis cann. 508 et 976, censuram latae sententiae excommunicationis vel interdicti non declaratam confessarius remittere potest in foro interno sacramentali, si paenitentí durum sit in statu gravis peccati permanere per tempus necessarium ut Superior competens provideat.</p>

<p>§ 2. Při prominutí uloží zpovědník kajčnickovi povinnost pod následkem znovuupadnutí do nápravného trestu obrátit se do měsíce na příslušného představeného nebo na kněze, který k tomu má zmocnění, a splnit jeho příkazy; mezitím mu uloží přiměřené pokání, a pokud je to naléhavé, i odstranění pohoršení a náhradu škody. Je možno se takto obrátit také prostřednictvím zpovědníka, který při řízení neuvede jméno kajčnicka.</p> <p>§ 3. Stejnou povinností obrátit se na příslušnou autoritu poté, co pomine nebezpečí smrti, je vázán i ten, komu byl podle kán. 976 prominut nápravný trest uložený nebo vyhlášený nebo vyhrazený Apoštolskému stolci.</p>	<p>§ 2. In remissione concedenda confessarius paenitentí onus iniungat recurrendi intra mensem sub poena reincidentiae ad Superiorem competentem vel ad sacerdotem facultate praeditum, et standi huius mandatis; interim imponat congruam paenitentiam et, quatenus urgeat, scandali et damni reparationem; recursus autem fieri potest etiam per confessarium, sine nominis mentione.</p> <p>§ 3. Eodem onere recurrendi tenentur, cessante periculo, ii quibus ad normam can. 976 remissa est censura irrogata vel declarata vel Sedi Apostolicae reservata.</p>
<p>Kán. 1358 – § 1. Nápravný trest lze prominout pouze pachatelí, který zanechal zatvřelosti ve smyslu kán. 1347 § 2; tomu, kdo se takto napravil, nemůže být prominutí odepřeno, při zachování ustanovení kán. 1361 § 4.</p> <p>§ 2. Kdo promíjí nápravný trest, může učinit opatření podle ustanovení kán. 1348 nebo také může uložit trestní pokání.</p>	<p>Can. 1358 – § 1. Remissio censurae dari non potest nisi delinquenti qui a contumacia, ad normam can. 1347, § 2, recesserit; recedenti autem denegari nequit, salvo praescripto can. 1361, § 4.</p> <p>§ 2. Qui censuram remittit, potest ad normam can. 1348 providere vel etiam paenitentiam imponere.</p>
<p>Kán. 1359 – Jestliže někomu bylo uloženo více trestů, platí prominutí pouze pro tresty v něm výslovně uvedené; obecné prominutí zbavuje všech trestů s výjimkou těch, které pachatel v žádosti zlovolně zamlčel.</p>	<p>Can. 1359 – Si quis pluribus poenis detineatur, remissio valet tantummodo pro poenis in ipsa expressis; generalis autem remissio omnes aufert poenas, iis exceptis quas in petitione delinquens mala fide reticuerit.</p>

<p>Kán. 1360 – Prominutí trestů vynucené násilím, vážným strachem nebo podvodem je neplatné ze zákona.</p>	<p>Can. 1360 – Remissio poenae vi aut metu gravi aut dolo extorta ipso iure irrita est.</p>
<p>Kán. 1361 – § 1. Trest lze prominout i nepřítomnému nebo pod podmínkou.</p> <p>§ 2. Prominutí se pro vnější obor uděluje písemně, pokud tomu nebrání závažný důvod.</p> <p>§ 3. Žádost o prominutí nebo samotné prominutí se může zveřejnit jen tehdy, je-li to užitečné k ochraně pověsti pachatele nebo nutné k odstranění pohoršení.</p> <p>§ 4. Trest se nemá prominout, dokud podle moudrého uvážení ordináře pachatel neuhradil případnou škodu; pachatele lze k takové náhradě nebo k navrácení věci donutit tresty podle kán. 1336 § 2 až 4, a to i tehdy, promíjí-li se mu nápravný trest podle kán. 1358 § 1.</p>	<p>Can. 1361 – § 1. Remissio dari potest etiam absenti vel sub condicione.</p> <p>§ 2. Remissio in foro externo datur scripto, nisi gravis causa aliud suadeat.</p> <p>§ 3. Remissionis petitio vel ipsa remissio ne divulgetur, nisi quatenus id vel utile sit ad rei famam tuendam vel necessarium ad scandalum reparandum.</p> <p>§ 4. Remissio dari non debet donec, prudenti arbitrio Ordinarii, damnum forte illatum reus reparaverit; qui ad hanc reparationem vel restitutionem urgeri potest per unam ex poenis de quibus in can. 1336, §§ 2-4, quod valet etiam cum illi censura remittitur ad normam can. 1358, § 1.</p>
<p>Kán. 1362 – § 1. Trestní žaloba se promlčuje po třech letech, pokud se nejedná:</p> <p>1. o trestné činy vyhrazené Kongregaci pro nauku víry, pro které platí vlastní předpisy;</p>	<p>Can. 1362 – § 1. Actio criminalis praescriptione extinguitur triennio, nisi agatur:</p> <p>1° de delictis Congregationi pro Doctrina Fidei reservatis, quae normis specialibus subiciuntur;</p>

<p>2. při zachování odst. 1 o žalobu pro trestné činy uvedené v kán. 1376, 1377, 1378, 1393 § 1, 1394, 1395, 1397, 1398 § 2, které se promlčují po sedmi letech, nebo o žalobu pro trestné činy uvedené v kán. 1398 § 1, které se promlčují po dvaceti letech;</p> <p>3. o trestné činy, které nejsou trestné obecným právem, jestliže partikulární zákon stanovil jinou promlčecí dobu.</p> <p>§ 2. Nestanoví-li zákon jinak, běží promlčecí doba ode dne, kdy byl trestný čin spáchán, nebo, jde-li o trestný čin trvající nebo pokračující, ode dne, kdy ustal.</p> <p>§ 3. Pokud byl pachatel předvolán podle kán. 1723 nebo byl způsobem určeným v kán. 1507 § 3 informován o předložení žaloby podle kán. 1721 § 1, promlčecí doba pro trestní žalobu se na tři roky pozastavuje; po uplynutí této doby, či pokud se z důvodu zastavení trestního řízení pozastavení lhůty přerušilo, začne promlčecí doba znovu běžet a připočte se k době, která z promlčení už uplynula. Stejně pozastavení lhůty platí i pro případ, pokud podle kán. 1720 odst. 1 má být trest uložen nebo vyhlášen mimosoudním rozhodnutím.</p>	<p>2° firmo praescripto n. 1, de actione ob delicta de quibus in cann. 1376, 1377, 1378, 1393, § 1, 1394, 1395, 1397, 1398, § 2, quae septennio praescribitur, vel de ea ob delicta de quibus in can. 1398, § 1, quae viginti annorum spatio praescribitur;</p> <p>3° de delictis quae non sunt iure communi punita, si lex particularis alium praescriptionis terminum statuerit.</p> <p>§ 2. Praescriptio, nisi aliud in lege statuatur, decurrit ex die quo delictum patratum est, vel, si delictum sit permanens vel habituale, ex die quo cessavit.</p> <p>§ 3. Reo ad normam can. 1723 citato vel modo praevisto in can. 1507, § 3, certiore facto de exhibitione accusationis libelli iuxta can. 1721, § 1, praescriptio actionis criminalis suspenditur per tres annos, quo termino elapso vel interrupta suspensione, cessationis processus poenalis causa, rursus currit tempus, quod adiungitur ad illud iam decursum pro praescriptione. Eadem suspensio pariter viget si, servato can. 1720, n. 1, ad poenam irrogandam vel declarandam per decretum extra iudicium procedatur.</p>
---	--

<p>Kán. 1363 – § 1. Žaloba o výkon trestu zaniká promlčením, jestliže během doby uvedené v kán. 1362, počítané ode dne, kdy se odsuzující rozsudek stal pravomocným, nebylo viníkovi oznámeno rozhodnutí soudce o výkonu rozsudku podle kán. 1651.</p> <p>§ 2. Totéž platí při zachování příslušných norem, jestliže trest byl uložen mimosoudním rozhodnutím.</p>	<p>Can. 1363 – § 1. Si intra terminos de quibus in can. 1362, ex die quo sententia condemnatoria in rem iudicatam transierit computandos, non sit reo notificatum executorialium iudicis decretum de quo in can. 1651, actio ad poenam exsequendam praescriptione extinguitur.</p> <p>§ 2. Idem valet, servatis servandis, si poena per decretum extra iudicium irrogata sit.</p>
<p style="text-align: center;">ČÁST 2 JEDNOTLIVÉ TRESTNÉ ČINY A TRESTY ZA NĚ STANOVENÉ</p>	<p style="text-align: center;">PARS II DE SINGULIS DELICTIS DEQUE POENIS IN EADEM CONSTITUTIS</p>
<p style="text-align: center;">STAŤ I TRESTNÉ ČINY PROTI VÍŘE A PROTI JEDNOTĚ CÍRKVE</p>	<p style="text-align: center;">TITULUS I DE DELICTIS CONTRA FIDEM ET ECCLESIAE UNITATEM</p>
<p>Kán. 1364 – § 1. Odpadlík od víry, bludař a rozkolník upadají do samočinné exkomunikace, při zachování kán. 194 § 1 odst. 2; kromě toho mohou být potrestáni ještě podle kán. 1336 § 2 až 4.</p> <p>§ 2. Jestliže to vyžaduje dlouhodobá zatvrzelost nebo závažnost pohoršení, je možno uložit další tresty včetně propuštění z klerického stavu.</p>	<p>Can. 1364 – § 1. Apostata a fide, haereticus vel schismaticus in excommunicationem latae sententiae incurrit, firmo praescripto can. 194, § 1, n. 2; praeterea poenis, de quibus in can. 1336, §§ 2-4, puniri potest.</p> <p>§ 2. Si diuturna contumacia vel scandali gravitas id postulet, aliae poenae addi possunt, non excepta dimissione e statu clericali.</p>

<p>Kán. 1365 – Kdo, kromě případu uvedeného v kán. 1364 § 1, učí nauce odsouzené papežem nebo ekumenickým koncilem nebo tvrdošjně odmítá nauku, o níž pojednává kán. 750 § 2 nebo kán. 752, a neupustí od toho po napomenutí Apoštolským stolicem nebo ordinářem, bude potrestán nápravným trestem a zbavením úřadu; k těmto trestům lze připojit další tresty uvedené v kán. 1336 § 2 až 4.</p>	<p>Can. 1365 – Qui, praeter casum de quo in can. 1364, § 1, doctrinam a Romano Pontifice vel a Concilio Oecumenico damnatam docet vel doctrinam, de qua in can. 750, § 2, vel in can. 752, pertinaciter respuit, et ab Apostolica Sede vel ab Ordinario admonitus non retractat, censura puniatur et privatione officii; his sanctionibus aliae addi possunt de quibus in can. 1336, §§ 2-4.</p>
<p>Kán. 1366 – Kdo se proti rozhodnutí papeže odvolá k ekumenickému koncilu nebo k biskupskému kolegiu, bude potrestán nápravným trestem.</p>	<p>Can. 1366 – Qui contra Romani Pontificis actum ad Concilium Oecumenicum vel ad Episcoporum collegium recurrit censura puniatur.</p>
<p>Kán. 1367 – Rodiče nebo kdo jsou na jejich místě, kteří nechají své děti pokřtít nebo vychovat v nekatolickém náboženství, budou potrestáni nápravným nebo jiným spravedlivým trestem.</p>	<p>Can. 1367 – Parentes vel parentum locum tenentes, qui liberos in religione acatholica baptizandos vel educandos tradunt, censura aliave iusta poena puniuntur.</p>
<p>Kán. 1368 – Kdo na veřejném představení nebo shromáždění nebo zveřejněným písemným projevem nebo jinak za použití sdělovacích prostředků pronáší rouhání nebo těžce porušuje dobré mravy nebo uráží náboženství či církev nebo vzbuzuje vůči nim nenávisť či pohrdání, bude potrestán spravedlivým trestem.</p>	<p>Can. 1368 – Qui in publico spectaculo vel concione, vel in scripto publice evulgato, vel aliter instrumentis communicationis socialis utens, blasphemiam profert, aut bonos mores graviter laedit, aut in religionem vel Ecclesias iniurias exprimit vel odium contemptumve excitat, iusta poena puniatur.</p>
<p>Kán. 1369 – Kdo znesvětit movitou nebo nemovitou posvátnou věc, bude potrestán spravedlivým trestem.</p>	<p>Can. 1369 – Qui rem sacram, mobilem vel immobilem, profanat iusta poena puniatur.</p>

<p style="text-align: center;">STAĚ II TRESTNÉ ČINY PROTI CÍR- KEVNÍM PŘEDSTAVENÝM A PROTI VÝKONU CÍRKEV- NÍCH SLUŽEB</p>	<p style="text-align: center;">TITULUS II DE DELICTIS CONTRA ECCLE- SIATICAM AUCTORITATEM ET MUNERUM EXERCITIUM</p>
<p>Kán. 1370 – § 1. Kdo fyzicky napadne papeže, upadá do samočinné exkomunikace, vyhrazené Apoštolskému stolci, a je-li klerikem, může mu být podle závažnosti skutku uložena další trest včetně propuštění z klerického stavu.</p> <p>§ 2. Kdo takto jedná proti biskupovi, upadá do samočinného interdiktů, a jestliže je klerikem, také do trestu samočinné suspenze.</p> <p>§ 3. Kdo fyzicky napadne klerika, řeholníka nebo jiného věřícího s úmyslem potupit víru, církev nebo církevní moc nebo službu, bude potrestán spravedlivým trestem.</p>	<p>Can. 1370 – § 1. Qui vim physicam in Romanum Pontificem adhibet, in excommunicationem latae sententiae Sedi Apostolicae reservatae incurrit, cui, si clericus sit, alia poena, non exclusa dimissione e statu clericali, pro delicti gravitate addi potest.</p> <p>§ 2. Qui id agit in eum qui episcopi characterem pollet, in interdictum latae sententiae et, si sit clericus, etiam in suspensionem latae sententiae incurrit.</p> <p>§ 3. Qui vim physicam in clericum vel religiosum vel alium christifidelem adhibet in fidei vel Ecclesiae vel ecclesiasticae potestatis vel ministerii contemptum, iusta poena puniatur.</p>
<p>Kán. 1371 – § 1. Kdo neuposlechně Apoštolský stolec, ordináře nebo představeného, pokud zákonně něco přikazují nebo zakazují, a po napomenutí setrvává v neposlušnosti, bude potrestán podle závažnosti případu nápravným trestem nebo zbavením úřadu či jinými tresty uvedenými v kán. 1336 § 2 až 4.</p> <p>§ 2. Kdo porušil povinnosti, které mu vznikly následkem trestu, bude potrestán tresty uvedenými v kán. 1336 § 2 až 4.</p>	<p>Can. 1371 – § 1. Qui Sedi Apostolicae, Ordinario vel Superiori legitime praecipienti vel prohibenti non obtemperat, et post monitionem in inobedientia persistit, pro casu gravitate puniatur censura vel privatione officii vel aliis poenis de quibus in can. 1336, §§ 2-4.</p> <p>§ 2. Qui obligationes sibi ex poena impositas violat, poenis de quibus in can. 1336, §§ 2-4, puniatur.</p>

<p>§ 3. Kdo se svým tvrzením nebo příslibem dopustí křivé přísahy před církevním představeným, bude potrestán spravedlivým trestem.</p> <p>§ 4. Kdo poruší povinnost zachovat papežské tajemství, bude potrestán tresty uvedenými v kán. 1336 § 2 až 4.</p> <p>§ 5. Kdo nesplní povinnost provést výkon rozsudku nebo výkon trestního příkazu, bude potrestán spravedlivým trestem, nevyjímaje nápravný trest.</p> <p>§ 6. Kdo neoznámí spáchání trestného činu, ačkoli je k tomu vázán církevním právem, bude potrestán podle ustanovení kán. 1336 § 2 až 4, případně také dalšími tresty podle závažnosti skutku.</p>	<p>§ 3. Si quis, asserens vel promittens aliquid coram ecclesiastica auctoritate, periurium committit, iusta poena puniatur.</p> <p>§ 4. Qui obligationem secreti pontificii servandi violat poenis de quibus in can. 1336, §§ 2-4, puniatur.</p> <p>§ 5. Qui non servaverit officium exsequendi sententiam executivam vel decretum poenale executivum iusta poena puniatur, non exclusa censura.</p> <p>§ 6. Qui communicare neglegit notitiam de delicto, cum ad id exsequendum lege canonica teneatur, puniatur ad normam can. 1336, §§ 2-4, adiunctis quoque aliis poenis pro delicti gravitate.</p>
<p>Kán. 1372 – Podle kán. 1336 § 2 až 4 bude potrestán:</p> <p>1. kdo omezuje svobodu služby nebo výkon církevní moci nebo zákonné užívání posvátných věcí nebo církevního majetku nebo zastrahuje toho, kdo vykonává církevní moc nebo službu;</p> <p>2. kdo brání svobodě volby nebo zastrahuje voliče nebo zvoleného.</p>	<p>Can. 1372 – Puniantur ad normam can. 1336, §§ 2-4:</p> <p>1° qui impediunt libertatem ministerii vel exercitium potestatis ecclesiasticae aut legitimum rerum sacrarum vel bonorum ecclesiasticorum usum, aut perterrent eum qui potestatem vel ministerium ecclesiasticum exercuit;</p> <p>2° qui impediunt libertatem electionis aut perterrent electorem vel electum.</p>

<p>Kán. 1373 – Kdo veřejně vyvolává odpor podřízených nebo nenávisť vůči Apoštolskému stolci nebo vůči ordináři pro nějaký úkon církevního úřadu nebo úkolu nebo podněcuje podřízené k neposlušnosti vůči nim, bude potrestán interdiktem nebo jinými spravedlivými tresty.</p>	<p>Can. 1373 – Qui publice simultates vel odia adversus Sedem Apostolicam vel Ordinarium excitat propter aliquem officii vel muneris ecclesiastici actum, aut ad inobedientiam in eos provocat, interdicto vel aliis iustis poenis puniatur.</p>
<p>Kán. 1374 – Kdo se stane členem sdružení, které brojí proti církvi, bude potrestán spravedlivým trestem; kdo takové sdružení podporuje nebo řídí, bude potrestán interdiktem.</p>	<p>Can. 1374 – Qui nomen dat consociationi, quae contra Ecclesiam machinatur, iusta poena puniatur; qui autem eiusmodi consociationem promovet vel moderatur, interdicto puniatur.</p>
<p>Kán. 1375 – § 1. Kdo uchvátí církevní úřad, bude potrestán spravedlivým trestem. § 2. Uchvácení na roveň se klade nezákonné držení úřadu po zbavení nebo skončení jeho výkonu.</p>	<p>Can. 1375 – § 1. Quicumque officium ecclesiasticum usurpat, iusta poena puniatur. § 2. Usurpationi equiparatur illegitima, post privationem vel cessationem a munere, eiusdem retentio.</p>
<p>Kán. 1376 – § 1. Tresty uvedenými v kán. 1336 § 2 až 4, při zachování povinnosti nahradit škodu, bude potrestán: 1. kdo si přisvojí církevní majetek nebo zabrání, aby z něj byly brány výnosy; 2. kdo bez předchozího předepsaného projednání, souhlasu nebo dovolení nebo bez splnění jiného požadavku, stanoveného právem pro platnost nebo dovolenost, zcizí církevní majetek nebo na něm provede úkon správy.</p>	<p>Can. 1376 – § 1. Poenis de quibus in can. 1336, §§ 2-4, puniatur, firma damnus reparandi obligatione: 1° qui bona ecclesiastica subtrahit vel impedit ne eorundem fructus percipiantur; 2° qui sine praescripta consultatione, consensu vel licentia aut sine alio requisito iure ad validitatem vel ad liceitatem imposito bona ecclesiastica alienat vel in ea actus administrationis exsequitur.</p>

<p>§ 2. Spravedlivým trestem, nevyjímaje zbavení úřadu, při zachování povinnosti nahradit škodu, bude potrestán:</p> <p>1. kdo vlastním těžkým zaviněním spáchá skutek uvedený v § 1 odst. 2;</p> <p>2. kdo jiným způsobem z hrubé nedbalosti zanedbá správu církevního majetku.</p>	<p>§ 2. Iusta poena puniatur, non exclusa officii privatione, firma damnium reparandi obligatione:</p> <p>1° qui delictum de quo in § 1, n. 2, ex sua gravi culpa committit;</p> <p>2° qui aliter graviter negligens in bonis ecclesiasticis administrandis repertus fuerit.</p>
<p>Kán. 1377 – § 1. Kdo cokoliv daruje nebo přislíbí, aby někdo, kdo koná v církvi úřad nebo úkol, něco nezákonně udělal nebo opomenul, bude potrestán spravedlivým trestem podle kán. 1336 § 2 až 4; rovněž ten, kdo tyto dary nebo přisliby přijme, bude potrestán podle závažnosti skutku, nevyjímaje zbavení úřadu, při zachování povinnosti nahradit škodu.</p> <p>§ 2. Kdo si při výkonu úřadu nebo úkolu vyžádá nad stanovený rámec dar, peněžitou sumu nebo další plnění ve svůj prospěch, bude při zachování povinnosti nahradit škodu potrestán přiměřeným peněžitým trestem nebo jinými tresty, nevyjímaje zbavení úřadu.</p>	<p>Can. 1377 – § 1. Qui quidvis donat vel pollicetur ut aliquis officium vel munus in Ecclesia exercens, illegitime quid agat vel omittat, iusta poena puniatur ad normam can. 1336, §§ 2-4; item qui ea dona vel pollicitationes acceptat pro delicti gravitate puniatur, non exclusa officii privatione, firma damnium reparandi obligatione.</p> <p>§ 2. Qui in officio vel munere exercendo stipem ultra definitam aut summas adiunctivas aut aliquid in sui utilitatem requirit, congruenti mulcta pecuniaria vel aliis poenis, non exclusa officii privatione, puniatur, firma damnium reparandi obligatione.</p>
<p>Kán. 1378 – § 1. Kdo mimo případy již předvídané právem zneužil církevní moci, úřadu nebo úkolu, bude potrestán podle závažnosti jednání nebo opomenutí, nevyjímaje zbavení moci, úřadu nebo úkolu, při zachování povinnosti nahradit škodu.</p>	<p>Can. 1378 – § 1. Qui, praeter casus iure iam praevisos, ecclesiastica potestate, officio vel munere abutitur, pro actus vel omissionis gravitate puniatur, non exclusa eorundem privatione, firma damnium reparandi obligatione.</p>

<p>§ 2. Kdo z hrubé nedbalosti nezákonně konal nebo opomenul úkon církevní moci, úřadu nebo funkce, a tím způsobil škodu jinému nebo pohoršení, bude potrestán spravedlivým trestem podle kán. 1336 § 2 až 4, při zachování povinnosti nahradit škodu.</p>	<p>§ 2. Qui vero, ex culpabili negligentia, ecclesiasticae potestatis vel officii vel muneris actum illegitime cum damno alieno vel scandalo ponit vel omittit, iusta poena puniatur ad normam can. 1336, §§ 2-4, firma damnum reparandi obligatione.</p>
<p style="text-align: center;">STAŤ III TRESTNÉ ČINY PROTI SVÁTOSTEM</p>	<p style="text-align: center;">TITULUS III DE DELICTIS CONTRA SACRAMENTA</p>
<p>Kán. 1379 – § 1. Do samočinného trestu interdiktu nebo, jde-li o klerika, také do samočinné suspenze upadá:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. kdo se bez kněžského svěcení pokouší sloužit mši; 2. kdo, kromě případu uvedeného v kán. 1384, nemůže udílet svátostné rozhřešení, a přesto je neplatně uděluje nebo vyslechne svátostné vyznání hříchů. <p>§ 2. V případech uvedených v § 1 mohou být přidány podle závažnosti skutku další tresty, nevyjímaje exkomunikaci.</p> <p>§ 3. Ten, kdo se pokusí udělit svátost svěcení ženě, jakož i žena, která se pokusila přijmout svátost svěcení, upadnou do trestu samočinné exkomunikace vyhrazené Apoštolskému stolci; klerik může být kromě toho potrestán propuštěním z klerického stavu.</p>	<p>Can. 1379 – § 1. In poenam latae sententiae interdicti vel, si clericus sit, etiam suspensionis incurrit:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1° qui ad ordinem sacerdotalem non promotus liturgicam eucharistici Sacrificii actionem attentat; 2° qui, praeter casum de quo in can. 1384, cum sacramentalem absolutionem dare valide nequeat, eam impertire attentat, vel sacramentalem confessionem audit. <p>§ 2. In casibus de quibus in § 1, pro delicti gravitate, aliae poenae, non exclusa excommunicatione, addi possunt.</p> <p>§ 3. Tum qui sacrum ordinem mulieri conferre attentaverit, tum mulier quae sacrum ordinem recipere attentaverit, in excommunicationem latae sententiae Sedi Apostolicae reservatam incurrit; clericus praeterea dimissione e statu clericali puniri potest.</p>

<p>§ 4. Kdo úmyslně udělí svátost tomu, jenž má zákaz ji přijmout, bude potrestán suspenzí, k níž mohou být přidány další tresty podle kán. 1336 § 2 až 4.</p> <p>§ 5. Kdo, kromě případů uvedených v § 1 až 4 a v kán. 1384, předstírá udělení svátosti, bude potrestán spravedlivým trestem.</p>	<p>§ 4. Qui deliberate sacramentum administrat illis qui recipere prohibentur, puniatur suspensione, cui aliae poenae ex can. 1336, §§ 2-4, addi possunt.</p> <p>§ 5. Qui, praeter casus de quibus in §§ 1-4 et in can. 1384, sacramentum se administrare simulat, iusta poena puniatur.</p>
<p>Kán. 1380 – Kdo svatokupecky uděluje nebo přijímá svátost, bude potrestán interdiktem nebo suspenzí nebo tresty podle ustanovení kán. 1336 § 2 až 4.</p>	<p>Can. 1380 – Qui per simoniam sacramentum celebrat vel recipit, interdicto vel suspensione vel poenis de quibus in can. 1336, §§ 2-4, puniatur.</p>
<p>Kán. 1381 – Pachatel, který se proviní účastí na zakázaném společenství v bohoslužebných úkonech, bude potrestán spravedlivým trestem.</p>	<p>Can. 1381 – Reus vetitae communicationis in sacris iusta poena puniatur.</p>
<p>Kán. 1382 – § 1. Kdo pohodí eucharistické způsoby nebo kdo si je k svatokrádežnému účelu odnese nebo ponechá, upadá do samočinné exkomunikace vyhrazené Apoštolskému stolci; klerikovi může být mimo to uložen další trest, nevyjímaje propuštění z klerického stavu.</p> <p>§ 2. Pachatel, který se se svatokrádežným úmyslem proviní proměněním jedné způsoby nebo obou při slavení eucharistie nebo mimo ni, bude potrestán podle závažnosti skutku, nevyjímaje propuštění z klerického stavu.</p>	<p>Can. 1382 – § 1. Qui species consecratas abicit aut in sacrilegum finem abducit vel retinet, in excommunicationem latae sententiae Sedi Apostolicae reservatam incurrit; clericus praeterea alia poena, non exclusa dimissione e statu clericali, puniri potest.</p> <p>§ 2. Reus consecrationis in sacrilegum finem unius materiae vel utriusque in eucharistica celebratione aut extra eam pro gravitate delicti puniatur non exclusa dimissione e statu clericali.</p>

<p>Kán. 1383 – Kdo se nezákonně obohacuje z mešního stipendia, bude potrestán nápravným nebo jiným trestem podle kán. 1336 § 2 až 4.</p>	<p>Can. 1383 – Qui quaestum illegitime facit ex Missae stipe, censura vel poenis de quibus in can. 1336, §§ 2-4, puniatur.</p>
<p>Kán. 1384 – Kněz, který porušil ustanovení kán. 977, upadá do samočinné exkomunikace vyhrazené Apoštolskému stolci.</p>	<p>Can. 1384 – Sacerdos qui contra praescriptum can. 977 agit, in excommunicationem latae sententiae Sedi Apostolicae reservatam incurrit.</p>
<p>Kán. 1385 – Kněz, který při udělení nebo u příležitosti nebo pod záminkou svátosti pokání svádí kajčnicka ke hříchu proti šestému přikázání Desatera, bude potrestán podle závažnosti skutku suspenzí, zákazy, zbaveními, a v závažnějších případech propuštěn z klerického stavu.</p>	<p>Can. 1385 – Sacerdos, qui in actu vel occasione vel praetextu confessionis paenitentem ad peccatum contra sextum Decalogi praeceptum sollicitat, pro delicti gravitate, suspensione, prohibitionibus, privationibus puniatur, et in casibus gravioribus dimittatur e statu clericali.</p>
<p>Kán. 1386 – § 1. Zpovědník, který přímo porušil svátostné tajemství, upadá do samočinné exkomunikace vyhrazené Apoštolskému stolci; zpovědník, který ji porušil pouze nepřímo, bude potrestán podle závažnosti skutku.</p> <p>§ 2. Tlumočník a jiné osoby uvedené v kán. 983 § 2, které porušily tajemství zpovědi, budou potrestáni spravedlivým trestem, nevyjímaje exkomunikaci.</p>	<p>Can. 1386 – § 1. Confessarius, qui sacramentale sigillum directe violat, in excommunicationem latae sententiae Sedi Apostolicae reservatam incurrit; qui vero indirecte tantum, pro delicti gravitate puniatur.</p> <p>§ 2. Interpretes aliique, de quibus in can. 983, § 2, qui secretum violant, iusta poena puniantur, non exclusa excommunicatione.</p>

<p>§ 3. Při zachování ustanovení § 1 a 2 bude každý, kdo jakýmkoliv technickým prostředkem zaznamenaná nebo se zlým úmyslem šíří sdělovacími prostředky, co řekl zpovědník nebo penitent ve skutečné nebo předstírané zpovědi, bude potrestán podle závažnosti skutku, nevyjímaje propuštění z klerického stavu, jde-li o klerika.</p>	<p>§ 3. Firmis praescriptis §§ 1 et 2, quicumque quovis technico instrumento captat aut in communicationis socialis mediis malitiose evulgat quae in sacramentali confessione, vera vel ficta, a confessario vel a penitente dicuntur, pro gravitate delicti puniatur, non exclusa, si de clerico agatur, dimissione e statu clericali.</p>
<p>Kán. 1387 – Biskup, který bez papežského pověření vysvětit někoho na biskupa, a rovněž ten, kdo od něho přijímá biskupské svěcení, upadají do samočinné exkomunikace vyhrazené Apoštolskému stolci.</p>	<p>Can. 1387 – Episcopus qui sine pontificio mandato aliquem consecrat in Episcopum, itemque qui ab eo consecrationem recipit, in excommunicationem latae sententiae Sedi Apostolicae reservatam incurrunt.</p>
<p>Kán. 1388 – § 1. Biskupovi, který v rozporu s kán. 1015 udělil svátost svěcení sobě nepodřízenému bez zákonné pověřovací listiny, je zakázáno udělovat svátost svěcení po dobu jednoho roku. Kdo takto přijal svátost svěcení, je tím samým skutkem suspendován od přijaté svátosti svěcení.</p> <p>§ 2. Kdo přijme svěcení stížen nějakým nápravným trestem nebo iregularitou, které úmyslně zatajil, je kromě toho, co stanoví kán. 1044 § 2 odst. 1, tím samým suspendován z přijatého svěcení.</p>	<p>Can. 1388 – § 1. Episcopus qui, contra praescriptum can. 1015, alienum subditum sine legitimis litteris dimissoriis ordinavit, prohibetur per annum ordinem conferre. Qui vero ordinationem recepit, est ipso facto a recepto ordine suspensus.</p> <p>§ 2. Qui ad sacros ordines accedit innodatus quadam censura vel irregularitate, voluntarie reticita, praeter id quod statuitur in can. 1044, § 2, n. 1, est ipso facto a recepto ordine suspensus.</p>
<p>Kán. 1389 – Kdo kromě případů uvedených v kán. 1379 až 1388 nezákonně vykonává kněžskou nebo jinou posvátnou službu, bude potrestán spravedlivým trestem, nevyjímaje nápravný trest.</p>	<p>Can. 1389 – Qui, praeter casus, de quibus in cann. 1379-1388, sacerdotale munus vel aliud sacrum ministerium illegitime exsequitur, iusta poena puniatur, non exclusa censura.</p>

<p style="text-align: center;">STAŤ IV TRESTNÉ ČINY PROTI DOB- RÉ POVĚSTI A TRESTNÝ ČIN FALŠOVÁNÍ</p>	<p style="text-align: center;">TITULUS IV DE DELICTIS CONTRA BONAM FAMAM ET DE DELICTO FALSI</p>
<p>Kán. 1390 – § 1. Kdo nepravdivě obvinil zpovědníka u církevního představeného, že spáchal trestný čin uvedený v kán. 1385, upadá do samočinného interdiktu, a jestliže je klerikem, také do suspenze.</p> <p>§ 2. Kdo učiní u církevního představeného jiné pomlouvačné nařčení z trestného činu nebo jinak neoprávněně poškodí dobrou pověst jiného, bude potrestán spravedlivým trestem podle kán. 1336 § 2 až 4, k němuž lze připojit nápravný trest.</p> <p>§ 3. Původce pomluvy má být také přinucen k poskytnutí přiměřeného zadostiučinění.</p>	<p>Can. 1390 – § 1. Qui confessarium de delicto, de quo in can. 1385, apud ecclesiasticum Superiorem falso denuntiat, in interdictum latae sententiae incurrit et, si clericus sit, etiam in suspensionem.</p> <p>§ 2. Qui aliam ecclesiastico Superiori calumniosam praebet delicti denuntiationem, vel aliter alterius bonam famam illegitime laedit, iuxta poena puniatur ad normam can. 1336, §§ 2-4, cui praeterea censura addi potest.</p> <p>§ 3. Calumniator cogi debet etiam ad congruam satisfactionem praestandam.</p>
<p>Kán. 1391 – Tresty uvedenými v kán. 1336 § 2 až 4 bude podle závažnosti skutku potrestán:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. kdo padělá, pozmění, zničí nebo zatají veřejnou církevní listinu nebo použije padělané nebo pozměněné dokumenty; 2. kdo v církevní záležitosti použije jiné padělané nebo pozměněné listiny; 3. kdo ve veřejné církevní listině uvede nepravdu. 	<p>Can. 1391 – Poenis de quibus in can. 1336, §§ 2-4, pro delicti gravitate puniatur:</p> <p>1° qui ecclesiasticum documentum publicum falsum conficit, vel verum mutat, destruit, occultat, vel falso vel mutato utitur;</p> <p>2° qui alio falso vel mutato documento utitur in re ecclesiastica;</p> <p>3° qui in publico ecclesiastico documento falsum asserit.</p>

<p style="text-align: center;">STAŤ V TRESTNÉ ČINY PROTI ZVLÁŠTNÍM POVINNOSTEM</p>	<p style="text-align: center;">TITULUS V DE DELICTIS CONTRA SPECI- ALES OBLIGATIONES</p>
<p>Kán. 1392 – Klerik, který po dobu šesti po sobě jdoucích měsíců dobrovolně a protiprávně opustí posvátnou službu s úmyslem vyhnout se příslušné církevní autoritě, bude potrestán podle závažnosti skutku suspenzí nebo také tresty uvedenými v kán. 1336 § 2 až 4, a v závažnějších případech může být propuštěn z klerického stavu.</p>	<p>Can. 1392 – Clericus qui sacrum ministerium voluntarie et illegitime relinquit, per sex menses continuos, cum animo sese subducendi a competenti Ecclesiae auctoritate, pro delicti gravitate, suspensione vel etiam poenis in can. 1336, §§ 2-4, statutis puniatur, et in casibus gravioribus dimitti potest e statu clericali.</p>
<p>Kán. 1393 – § 1. Klerik nebo řeholník, který v rozporu s ustanovením kánonů provozuje obchodní nebo podnikatelskou činnost, bude potrestán podle závažnosti skutku tresty uvedenými v kán. 1336 § 2 až 4.</p> <p>§ 2. Klerik nebo řeholník, který mimo případy předvídané právem spáchá majetkový trestný čin nebo hrubě poruší ustanovení kán. 285 § 4, bude potrestán tresty uvedenými v kán. 1336 § 2 až 4, při zachování povinnosti nahradit škodu.</p>	<p>Can. 1393 – § 1. Clericus vel religiosus mercaturam vel negotiationem contra canonum praescripta exercens pro delicti gravitate puniatur poenis de quibus in can. 1336, §§ 2-4.</p> <p>§ 2. Clericus vel religiosus qui, praeter casus iure iam praevisos, in re oeconomica delictum committit, vel graviter violat praescriptiones, quae in can. 285, § 4, recensentur, poenis de quibus in can. 1336, §§ 2-4, puniatur, firma damnum reparandi obligatione.</p>
<p>Kán. 1394 – § 1. Klerik, který se pokouší uzavřít manželství, i když pouze civilní, upadá do samočinné suspenze, při zachování kán. 194 § 1 odst. 3 a 694 § 1 odst. 2; jestliže se po napomenutí nenapravit nebo způsobuje pohoršení, může být postupně trestán zbaveními nebo také propuštěním z klerického stavu.</p>	<p>Can. 1394 – § 1. Clericus matrimonium, etiam civiliter tantum, attentans, in suspensionem latae sententiae incurrit, firmis praescriptis cann. 194, § 1, n. 3, et 694, § 1, n. 2; quod si monitus non resipuerit vel scandalum dare perrexerit, gradatim privationibus vel etiam dimissione e statu clericali puniri debet.</p>

<p>§ 2. Pokusí-li se řeholník s trvalými sliby, který není klerikem, uzavřít manželství, i když pouze civilní, upadá do samočinného interdiktů, při zachování ustanovení kán. 694 § 1 odst. 2.</p>	<p>§ 2. Religiosus a votis perpetuis, qui non sit clericus, matrimonium etiam civiliter tantum attentans, in interdictum latae sententiae incurrit, firmo praescripto can. 694, § 1, n. 2.</p>
<p>Kán. 1395 – § 1. Klerik, který žije v konkubinátu, kromě případu uvedeného v kán. 1394, a klerik setrvávající pohoršlivě v jiném vnějším hříchu proti šestému přikázání Desatera bude potrestán suspenzí, ke které, jestliže po napomenutí setrvává v trestném činu, mohou být postupně přidávány další tresty, i propuštění z klerického stavu.</p> <p>§ 2. Klerik, který spáchal jiný trestný čin proti šestému přikázání Desatera, pokud trestný čin byl spáchán veřejně, bude potrestán spravedlivými tresty, a jestliže to případ vyžaduje, i propuštěním z klerického stavu.</p> <p>§ 3. Stejným trestem jako v § 2 bude potrestán klerik, který násilím, výhrůzkami nebo zneužitím své autority spáchá trestný čin proti šestému přikázání Desatera nebo jiného přinutí vykonat nebo strpět sexuální úkony.</p>	<p>Can. 1395 – § 1. Clericus concubinarius, praeter casum de quo in can. 1394, et clericus in alio peccato externo contra sextum Decalogi praeceptum cum scandalo permanens, suspensione puniatur, cui, persistente post monitionem delicto, aliae poenae gradatim addi possunt usque ad dimissionem e statu clericali.</p> <p>§ 2. Clericus qui aliter contra sextum Decalogi praeceptum deliquerit, si quidem delictum publice patratum sit, iustis poenis puniatur, non exclusa, si casus ferat, dimissione e statu clericali.</p> <p>§ 3. Eadem poena de qua in § 2 puniatur clericus qui vi, minis vel abusu suae auctoritatis delictum committit contra sextum Decalogi praeceptum aut aliquem cogit ad actus sexuales exsequendos vel subeundos.</p>
<p>Kán. 1396 – Kdo závažně porušil rezidenční povinnost, k níž je vázán z důvodu církevního úřadu, bude potrestán spravedlivým trestem, nevyjímaje, po napomenutí, zbavení úřadu.</p>	<p>Can. 1396 – Qui graviter violat residentiae obligationem cui ratione ecclesiastici officii tenetur, iusta poena puniatur, non exclusa, post monitionem, officii privatione.</p>

<p style="text-align: center;">STAŤ VI TRESTNÉ ČINY PROTI LIDSKÉMU ŽIVOTU, LIDSKÉ DŮSTOJNOSTI A SVOBODĚ</p>	<p style="text-align: center;">TITULUS VI DE DELICTIS CONTRA HOMINIS VITAM, DIGNITATEM ET LIBERTATEM</p>
<p>Kán. 1397 – § 1. Kdo spáchá vraždu nebo násilím či podvodem unese člověka nebo jej zadržuje, zmrzačí nebo těžce zraní, bude potrestán podle závažnosti skutku tresty uvedenými v kán. 1336 § 2 až 4; avšak vražda osob uvedených v kán. 1370 se stíhá tresty stanovenými tam a rovněž v § 3 tohoto kánonu.</p> <p>§ 2. Kdo se podílí na dokonaném potratu, upadá do samočinné exkomunikace.</p> <p>§ 3. Spáchá-li trestné činy uvedené v tomto kánonu klerik, bude v závažnějších případech propuštěn z klerického stavu.</p>	<p>Can. 1397 – § 1. Qui homicidium patrat, vel hominem vi aut fraude rapit vel detinet vel mutilat vel graviter vulnerat, poenis, de quibus in can. 1336, §§ 2-4, pro delicti gravitate puniatur; homicidium autem in personas de quibus in can. 1370, poenis ibi et etiam in § 3 huius canonis statutis punitur.</p> <p>§ 2. Qui abortum procurat, effectum secuto, in excommunicationem latae sententiae incurrit.</p> <p>§ 3. Si de delictis agatur de quibus in hoc canone, in casibus gravioribus clericus reus dimittatur e statu clericali.</p>
<p>Kán. 1398 – § 1. Zbavením úřadu a dalšími spravedlivými tresty, nevylímaje propuštění z klerického stavu, vyžaduje-li to naléhavost případu, bude potrestán klerik:</p> <p>1. který spáchá trestný čin proti šestému přikázání Desatera s nezletilým nebo s osobou, která má trvale omezené užívání rozumu nebo které právo přiznává stejnou ochranu;</p> <p>2. který nezletilého nebo osobu, která má trvale omezené užívání rozumu nebo které právo přiznává stejnou ochranu, najme nebo svede k tomu, aby se sama pornograficky předváděla nebo se účastnila na skutečném nebo předstíraném pornografickém představení;</p>	<p>Can. 1398 – § 1. Privatione officii et aliis iustis poenis, non exclusa dimissione e statu clericali, si casus id secumferat, puniatur clericus:</p> <p>1° qui delictum committit contra sextum Decalogi praeceptum cum minore vel cum persona quae habitualiter usum imperfectum rationis habet vel cui ius parem tutelam agnoscit;</p> <p>2° qui sibi devincit aut inducit minorem aut personam quae habitualiter usum imperfectum rationis habet aut eam cui ius parem tutelam agnoscit, ut pornographice sese ostendat vel exhibitiones pornographicas, sive veras sive simulatas, participet;</p>

<p>3. který v rozporu s dobrými mravy získává, uchovává, předvádí nebo šíří jakýmkoliv způsobem a jakýmkoliv technickým prostředkem pornografické vyobrazení nezletilých nebo osob, které mají trvale omezené užívání rozumu.</p> <p>§ 2. Člen institutu zasvěceného života nebo společnosti apoštolského života a jakýmkoliv věřící, který má v církvi hodnost nebo v ní vykonává úřad nebo funkci a spáchá trestný čin uvedený v § 1 nebo v kán. 1395 § 3, bude potrestán podle kán. 1336 § 2 až 4, případně dalšími tresty podle závažnosti skutku.</p>	<p>3° qui contra bonos mores sibi comparat, detinet, exhibet vel divulgat, quovis modo et quolibet instrumento, imagines pornographicas minorum vel personarum quae habitualiter usum imperfectum rationis habent.</p> <p>§ 2. Sodalís instituti vitae consecratae vel societatis vitae apostolicae, et fidelis quilibet aliqua dignitate gaudens aut officio vel functione in Ecclesia fungens, si delictum committat de quo in § 1 vel in can. 1395, § 3, puniatur ad normam can. 1336, §§ 2-4, adiunctis quoque aliis poenis pro delicti gravitate.</p>
<p style="text-align: center;">STAŤ VII OBECNÁ NORMA</p>	<p style="text-align: center;">TITULUS VII NORMA GENERALIS</p>
<p>Kán. 1399 – Kromě případů stanovených v tomto nebo jiných zákonech lze vnější porušení Božího nebo kanonického zákona postihnout spravedlivým trestem pouze tehdy, jestliže zvláštní závažnost tohoto porušení vyžaduje trest a je nutno předejít nebo odstranit pohoršení.</p>	<p>Can. 1399 – Praeter casus hac vel aliis legibus statutos, divinae vel canonicae legis externa violatio tunc tantum potest iusta quidem poena puniri, cum specialis violationis gravitas punitionem postulat, et necessitas urget scandala praeveniendi vel reparandi.</p>

V.

SYNODA 2021–2023

1. POZVÁNÍ ČESKÝCH A MORAVSKÝCH BISKUPŮ K SYNODÁLNÍMU PROCESU

5. ŘÍJNA 2021

Drahé sestry a drazí bratři!

Celá církev se v těchto dnech vydává na společnou cestu, aby zakusila synodalitu. Slovo synoda znamená doslova „*společně na cestě*“. Jde o nový impuls papeže Františka a jeho spolupracovníků, abychom my všichni **znovuobjevili své místo ve společenství církve, aktivně se podíleli na jejím životě a usilovali o naplnění poslání církve.**

Od neděle **17. října 2021, začíná v každé diecézi na celém světě první fáze synody 2021–2023**, která má formu naslouchání Božimu lidu v jeho celku. Chceme i v našich diecézích a apoštolském exarchátu vykročit společně a necháme se vést Duchem Svatým, který vytváří jednotu v různorodosti. Celá tato společná cesta je cestou učedníků, kteří následují Krista a vydávají svědectví o Bohu. Je také cestou, kterou se vydáváme k sobě navzájem, abychom si naslouchali, chápali se, měli účast na těžkostech, dělili se o radosti. Do synodálního procesu jsou přizváni i lidé jiných křesťanských církví, jiných náboženství i ti, kdo v Boha zatím nevěří.

Při zahajovací mši svaté v neděli 17. října v katedrálách, stejně jako ve farních kostelích po všech našich diecézích a v apoštolském exarchátu, budeme vzývat Ducha Svatého a prosit ho, aby nám ukázal správnou cestu, po které se máme vydat.

K samotnému setkávání ve skupinkách v rámci farností a jiných pastoračních celků je určeno **deset témat, z nichž je možno si vybrat**. Pro každou diecézi je ustanoven **diecézní koordinátor**, který bude v kontaktu s **koordinátory na úrovni farností**, pro které zprostředkuje materiály a poskytne základní informace.

Vybízáme každého z vás, abyste se ve spolupráci s duchovním správcem a koordinátory ve farnostech, zapojili do této společné cesty. V první řadě modlitbou, pak nasloucháním a následně vzájemným sdílením. My všichni máme spoluzodpovědnost za církev!

Synodální proces v diecézích trvá jen pár měsíců, již v únoru 2022 se mají zpracovávat podněty ze synodálních skupinek ve farnostech a z jiných pastoračních celků. Těmi se pak budou zabývat zástupci na celonárodní a kontinentální úrovni. Završením této cesty pak bude zasedání vlastní biskupské synody v Římě, které je plánováno na podzim 2023 a účastníci synody se na něm budou shromážděnými podněty zabývat.

Již nyní vám všem děkujeme za váš aktivní přístup, kterým můžete přispět ke společnému dobru. Svatý apoštol Pavel nás k tomu povzbuzuje slovy: „Projevy Ducha jsou dány každému k tomu, aby mohl být užitečný“ (1 Kor 12,7).

V Praze 5. října 2021

Vaši čeští a moravští biskupové

**2. PŘÍPRAVNÝ DOKUMENT
XVI. ŘÁDNÉHO GENERÁLNÍHO
SHROMÁŽDĚNÍ BISKUPSKÉ SYNODY**

**ZA CÍRKEV SYNODÁLNÍ:
SPOLEČENSTVÍ, SPOLUÚČAST A POSLÁNÍ**

7. ZÁŘÍ 2021

Obsah:

- I. Výzva ke společnému putování
- II. Církev je synodální ze své podstaty
- III. Naslouchání Písmu
  - Ježíš, zástup, apoštolové
  - Dvojí dynamika obrácení: Petr a Kornélius (Sk 10)
- IV. Synodalita v praxi: východiska pro konzultaci s Božím lidem
  - Základní otázka
  - Různá vyjádření synodality
  - Deset tematických okruhů k prohloubení
  - Jak přispět ke konzultaci

1. Církev je svolána na synodu s názvem „Za církev synodální: společenství, spoluúčast a poslání“, která bude slavnostně zahájena ve dnech 9.–10. října 2021 v Římě, a následně pak 17. října v každé místní církvi. Zásadní etapou bude jednání XVI. řádného generálního shromáždění biskupské synody v říjnu roku 2023¹, po němž bude následovat realizační fáze, do níž se znovu zapojí místní církve (srov. EC, články 19–21). Svoláním této synody zve papež František celou církev, aby se zamyslela nad zásadním tématem svého života a svého poslání: „Cesta synodality je cestou, kterou Bůh očekává od církve

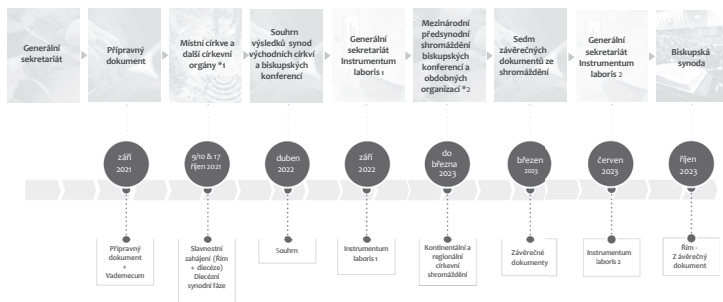

1

Ve formě schématu jsou níže uvedeny úseky synodální cesty.

třetího tisíciletí.“⁴² Tento proces, navazující na tzv. církevní aggrornamento, které přinesl II. vatikánský koncil, je darem i úkolem. Na základě zkušenosti ze společného putování a společné reflexe již absolvovaného úseku se církev bude moci naučit, jaké mechanismy jí mohou pomoci žít společenství, umožňovat spoluúčast všech a otevírat se svému poslání. Vždyť to, co nejvíce naplňuje a vystihuje povahu církve, která je putujícím a misijním Božím lidem, je naše „společné putování“.

Za církve synodální: společenství, spoluúčast a poslání XVI. řádné generální shromáždění biskupské synody

⁴² *Discernite, Tandem* (Sole (SISG), associate & advisors, advisors offices, staff/secretariat)
⁴³ *Discernite, Tandem* (SISG, associate & advisors, advisors offices, staff/secretariat)

2. Pobídkou a vodítkem je pro nás základní otázka: Jak se toto „společné putování“, které umožňuje, aby církev hlásala evangelium v souladu se svěřeným posláním, v ní uskutečňuje právě dnes, na jejích různých úrovních (od místní po všeobecnou)? K jakým krokům nás Duch Svatý vybízí, abychom byli stále více církví synodální?

Abychom mohli tuto problematiku řešit, je od nás vyžadováno, abychom začali naslouchat Duchu Svatému, který jako vítr „vane, kam chce, slyšíš jeho hlas, ale nevíš, odkud přichází a kam jde“ (Jan 3,8),

2 František. *Promluva při oslavě 50. výročí ustanovení biskupské synody* (17. října 2015).

a abychom stále zůstávali otevřeni překvapením, která nám dlouhá cesta nepochybně připraví. Rozběhne se tak dynamika, která umožní, abychom začali sklízet postupně dozrávající plody synodálního obrácení. Jde o důležité cíle, které mají zvýšit kvalitu církevního života a napomoci realizaci evangelizačního poslání, na němž máme na základě křtu a biřmování všichni účast. Uvádíme zde hlavní cíle, které reflektují synodalitu jako církevní formu, styl a strukturu:

- připomenout si, jak Duch Svatý vedl církev při jejím putování dějinami a že dnes volá i nás, abychom byli společně svědky Boží lásky;
- prožívat církevní proces se spoluúčastí a zapojením všech; ten dá příležitost především těm, kdo se z různých důvodů nacházejí na okraji společnosti, aby se mohli vyjádřit a bylo jim nasloucháno a aby tak přispěli k budování Božího lidu;
- poznávat a uznávat bohatství a rozličnost darů a charismat, které Duch Svatý svobodně rozdává pro dobro společenství a ve prospěch celé lidské rodiny;
- uvádět do praxe společnou účast na zodpovědnosti za hlásání evangelia a snaze budovat krásnější a přívětivější svět;
- zjišťovat, jak je v církvi praktikována odpovědnost a moc, jakými strukturami je řízena, odkrýt předsudky a pokřivené praktiky, které nejsou zakořeněny v evangeliu, a snažit se o jejich proměnu;
- dodat věrohodnost křesťanskému společenství, aby bylo spolehlivým subjektem a hodnověrným partnerem v procesech společenského dialogu, uzdravování, usmíření, inkluze a sdílení, obnovy demokracie, podpory bratrství a sociálního přátelství;
- obnovit vztahy mezi členy křesťanských společenství a rovněž mezi společenstvím a ostatními sociálními skupinami, například společenstvími věřících jiných vyznání a náboženství, organizacemi občanské společnosti, lidovými hnutími atd.;
- umožnit, aby byly zúročeny a uvedeny do praxe plody nedávných synodálních zkušeností na celosvětové, regionální, národní a místní úrovni.

3. Tento Přípravný dokument má synodálnímu procesu posloužit a podpořit ho zvláště v jeho první fázi naslouchání a konzultací s Božím lidem v místních církvích (říjen 2021 – duben 2022). Máme naději, že pomůže shromáždit nápady a rozvinout energii a tvořivost všech, kdo se uvedeného procesu zúčastní, a usnadní jim sdílení plodů společného úsilí. Proto dokument 1) nastiňuje některé příznačné rysy současné situace; 2) v krátkosti popisuje základní teologická východiska pro správné a praktické chápání synodality; 3) přináší několik biblických podnětů, které během procesu mohou pomoci animovat modlitbu, meditaci a reflexi; 4) popisuje perspektivy, které poslouží novému uchopení zkušeností s žitou synodalitou; 5) ukazuje možnosti, jak vyjádřit toto nové uchopení v modlitbě a při vzájemném sdílení. Pro konkrétní doprovázení organizace prací je navrženo metodologické *Vademecum*, připojené k tomuto přípravnému dokumentu, které je k dispozici také na vyhrazené webové stránce³. Ta nabízí zdroje k hlubšímu studiu synodality, které tento přípravný dokument rozvíjí. Z nich uvádíme dva, následně vícekrát citované: *Promluva při oslavě 50. výročí ustanovení biskupské synody*, kterou papež František pronesl 17. října 2015, a dále dokument *Synodalita v životě a poslání církve*, vypracovaný Mezinárodní teologickou komisí (MTK) a publikovaný v roce 2018 (pozn. překladatele: v češtině v roce 2021).

I. Výzva ke společnému putování

4. Synodální proces se odvíjí na pozadí historických souvislostí poznamenaných soudobými změnami společnosti a zásadním přerodem církve, který nelze přehlédnout: právě ve spleti těchto složitých souvislostí a v jejich napětích a protikladech jsme povoláni „zkoumat znamení doby a vykládat je ve světle evangelia“ (GS, č. 4). Uvádíme zde některé charakteristické rysy situace celé společnosti, úzce spojené s tématem synody. Tento obraz je však třeba dotvořit a doplnit v kontextu místní církve.

5. Světová tragédie, jakou je pandemie způsobená virem covid-19, „přechodně oživila vědomí, že jsme světovou komunitou, která se plaví na stejné lodi, kde problémy jednoho člověka jsou problémy všech. Znovu jsme si uvědomili, že se nikdo nezachrání sám; zachránit se můžeme jedině společně“ (FT, č. 32). Pandemie zároveň nechala rozbujet už existující rozdíly a nerovnosti. Vidíme, že lidstvo stále více poznamenávají procesy unifikace a fragmentace. Tragické podmínky, kterým musí čelit migranti ve všech oblastech světa, svědčí o tom, jak vysoké a pevné stále zůstávají překážky, které rozdělují lidskou rodinu. Encykliky *Laudato si'* a *Fratelli tutti* dokládají hloubku trhlin, které rozdělují lidstvo. Právě z jejich odkazu můžeme vyjít, pokud chceme začít naslouchat volání chudých i země a poznávat zárodky naděje a budoucnosti, kterým Duch i v naší době neustále dává rašit: „Stvořitel nás neopouští, nikdy ve svém plánu lásky nečiní krok zpět, nelituje, že nás stvořil. Lidstvo má ještě schopnost spolupracovat při vytváření svého společného domova“ (LS, č. 13).

6. Tato současná situace, která, byť s velkými rozdíly, propojuje celou lidskou rodinu, je pro církve výzvou, aby doprovázela jednotlivce i společenství, aby spolu s nimi znovu prošla zkušenostmi bolu a utrpení, které odhalily mnohé falešné jistoty, a posilovala naději a víru v dobrotu Stvořitele a jeho stvoření. Nemůžeme však skrývat, že i sama církev se musí vyrovnávat s chybějící vírou a existující korupcí ve vlastních řadách. Zvláště pak nesmíme opomíjet utrpení, které prožívají osoby nezletilé a zranitelné v důsledku „pohlavního zneužívání, zneužívání moci a zneužívání svědomí ze strany velkého množství kněží a zasvěcených osob“⁴. Stále stojíme před úkolem, abychom „jako Boží lid přijímali bolest našich bratří a sester, zraněných na těle i na duchu, za svou“⁵. Příliš dlouho bylo volání obětí hlasem, kterému církev nedokázala dostatečně naslouchat. Tyto rány jsou velmi hluboké a žádné úsilí v prosbách o odpuštění způsobených zranění není dostatečné. Tato zranění leckdy představují pro „společné putování“ nepřekonatelne překážky. Celá církev je volána, aby se vypořádala se zátěží kultury prosáknuté klerikalismem, který je dědictvím dějin,

---

4 František. *List Božímu lidu* (20. srpna 2018), Preambule/Úvod.
5 Tamtéž, č. 2.

a s takovým uplatňováním autority, na které byly navázány různé druhy zneužívání (moci, ekonomické zneužívání, zneužívání svědomí, sexuální zneužívání). V církvi si nelze představit „proměnu našeho jednání bez aktivní účasti všech, kdo tvoří Boží lid“⁶. Prosme proto společně Pána o „milost obrácení a vnitřního pomazání, abychom tváří v tvář tomuto zločinnému zneužívání dokázali dát najevo svou kajícínost i rozhodnutí statečně s nimi bojovat“⁷.

7. Duch Svatý i přes naše nevěrnosti neustále v dějinách působí a projevuje svou životodárnou moc. Právě v uzdravených ranách, které v lidské rodině a v Božím lidu vyhloubilo utrpení všeho druhu, začínají rozkvétat nové projevy víry a nové možnosti, jak se na události dívat nejen z hlediska teologického, ale jak nacházet ve zkouškách důvod k obnově křesťanského a církevního života. Nejedna (místní) církev už zahájila částečně strukturovaná setkání a procesy konzultací s Božím lidem a to je důvod velké naděje. Tam, kde rostla snaha o synodální styl, církev rozkvetla a spoluúčast všech probudila v jejím životě nový elán. Uvnitř církve se znovu potvrdila touha mladých lidí být protagonisty a stále se objevuje požadavek na větší uplatnění žen a větší prostor pro spoluúčast na misijním poslání církve. Na to vše upozorňovala již synodální shromáždění v roce 2018 a 2019. Tímto směrem se ubírá i nedávné ustanovení služby laiků v katechezi a otevření přístupu ke službě lektorů a mimořádných služebníků eucharistie (akolytů) ženám.

8. Nesmíme přehlížet rozličnost podmínek, v jakých se nacházejí křesťanská společenství v různých oblastech světa. Vedle zemí, v nichž církev zahrnuje většinu obyvatelstva a představuje kulturní odkaz pro celou společnost, existují další, kde katolíci tvoří menšinu; v dalších zemích pak katolíci spolu s ostatními křesťany trpí pronásledování, mnohde velmi krutá; nezřídka jsou odsouzeni i k mučednictví. Na jedné straně převládá sekularizovaná mentalita, která tíhne k vytlačení náboženství z veřejného prostoru, na straně druhé náboženský integralismus nerespektuje svobodu druhého a vyvolává

---

6 Tamtéž.

7 Tamtéž.

různé podoby netolerance a násilí. Ty se odrážejí i v křesťanském společenství a v jeho vztazích ke společnosti. Není výjimkou, že křesťané, a to i v rámci církve, přebírají takové způsoby chování, které živí rozdělení i protichůdné postoje. Stejně tak je třeba si uvědomit, jak se do křesťanského společenství i do jeho vztahů promítají rozštěpení, která procházejí společností jako takovou, ať z důvodů etnických, rasových, kastovních nebo kvůli jinému dělení společenských vrstev či kulturnímu a strukturálnímu násilí. Tyto situace mají silný dopad na význam a konkrétní uplatňování „společného putování“.

9. Na tomto pozadí představuje synoda pro církev povolanou k obnově pod vedením Ducha a při naslouchání Božímu slovu cestu vpřed. Schopnost představit si pro církev a její instituce odlišnou budoucnost, odpovídající poslání, které obdržela, se z velké části odvíjí od toho, zda se rozhodneme nastartovat proces naslouchání, dialogu a komunitního rozlišování, do kterých budou všichni zapojeni a budou k nim moci přispět. Rozhodnutí pro „společné putování“ je zároveň prorockým znamením pro lidskou rodinu, která potřebuje společný projekt slibující možnost dosáhnout dobra pro všechny. Pouze taková církev, která umí vytvářet společenství a bratrství mezi lidmi, uplatňuje spoluúčast a subsidiaritu a je věrná tomu, co hlásá, se bude moci postavit po boku chudých a posledních a propůjčit jim svůj hlas. Pro „společné putování“ je třeba, abychom se nechali Duchem Svatým vychovávat k opravdu synodální mentalitě, abychom s odvahou a svobodou srdce vstoupili do procesu obrácení, bez něhož není možná neustálá reforma, „kterou ona [církev] trvale potřebuje, nakolik je institucí lidskou a pozemskou“ (UR, č. 6; srov. EG, č. 26).

II. Církev je synodální ze své podstaty

10. „To, co od nás Pán žádá, je v určitém smyslu obsaženo již ve slově „synoda“⁸, které „je v tradici církve velmi staré a úctyhodné slovo, jehož význam a obsah se dotýká nejhlubších témat zjevení“⁹. Je to „Pán

---

8 František. *Promluva při oslavě 50. výročí ustanovení biskupské synody.*

9 Mezinárodní teologická komise (MTI). *Synodalita v životě a poslání církve* (2. března 2018), č. 3.

Ježíš, který se sám představuje jako „cesta, pravda a život“ (Jan 14,6)“ a „křesťané, kteří ho následovali, byli původně nazýváni „učedníky cesty“ (srov. Sk 9,2; 19,9.23; 22,4; 24,14.22)“¹⁰. Synodalita je v tomto pojetí mnohem více než jen oslavou církevních setkání a shromáždění biskupů, či jednoduše záležitostí vnitřní správy církve; „synodalita označuje specifický způsob života a působení (*modus vivendi et operandi*) církve jakožto Božího lidu, jenž konkrétně projevuje a uskutečňuje své bytí jakožto společenství: při společném putování, při společných setkáních a při aktivní účasti všech svých členů na evangelizačním poslání církve“¹¹. Zde se prolínají tři slova, která motto synody označuje za opěrné sloupy synodální církve: společenství, spoluúčast a poslání. V této kapitole stručně načrtne základní teologické prameny, z nichž toto pojetí vychází.

11. „Putovat společně“ neboli uplatňovat synodalitu bylo v prvním tisíciletí církve obvyklým postupem. Církve byla chápána jako „lid shromážděný jednotou Otce, Syna a Ducha Svatého“¹². Protiváhou těch, kteří tělo církve rozdělovali, bylo pro církevní otce společenství církví, rozšířených po celém světě. Svatý Augustin popisoval toto společenství jako „*concordissima fidei conspiratio*“¹³, tedy soulad ve víře všech pokřtěných. Zde je zakořeněn široký rozvoj synodální praxe na všech úrovních církevního života, tedy na místní, provinční a univerzální. Svého nejintenzivnějšího vyjádření dosáhla tato praxe na ekumenickém koncilu. Právě v tomto církevním kontextu, inspirovaném principem účasti všech pokřtěných na církevním životě, mohl svatý Jan Zlatoústý říci: „Církev a synoda jsou synonyma.“¹⁴. Tento přístup nechyběl ani ve druhém tisíciletí, kdy církev více zdůrazňovala hierarchickou úlohu: v moderní době je vedle ekumenických koncílů dobře dosvědčeno svolávání diecézních a provinčních synod. Při definování dogmatických pravd se daný papež vždy radil s biskupy, aby znal víru celé církve. Odvolával se tak

---

10 Tamtéž.

11 Tamtéž, č. 6.

12 Cyprián. *De Oratione Dominica*, 23. PL 4, 553.

13 Augustin. *Epistola 194*, 31. PL 33, 885.

14 Jan Zlatoústý. *Explicatio in Psalmum 149*. PG 55, 493.

na autoritu *sensus fidei* všeho Božího lidu, který je *neomylný* „v úkonu víry (*in credendo*)“ (EG, č. 119).

12. V dynamice Tradice je ukotven i II. vatikánský koncil. Ten staví do popředí skutečnost, že „Bůh si nepřál posvětit a spasit lidi jednotlivě, s vyloučením jakéhokoli vzájemného vztahu, nýbrž chtěl z nich vytvořit lid, který by ho v pravdě uznával a svatě mu sloužil“ (LG, č. 9). Členové Božího lidu jsou spojeni křtem, a „ačkoli někteří jsou z Kristovy vůle ustanoveni pro jiné jako učitelé, rozdělovatelé tajemství a pastýři, přece je mezi všemi opravdová rovnost v důstojnosti a v činnosti společné všem věřícím při budování Kristova těla“ (LG, č. 32). Všichni pokřtění mají proto podíl na Kristově kněžském, prockém a královském úřadu, když „uplatňují mnohotvárné a harmonické bohatství svých charismat, když prožívají své povolání a když naplňují svou službu“¹⁵; stávají se tak aktivními nositeli evangelizace, a to jako jednotlivci nebo jako celý Boží lid.

13. Koncil zdůraznil, že na základě pomazání Duchem Svatým, přijatým při křtu, se „celek věřících (...) nemůže ve víře mýlit. Tuto svou neobyčejnou vlastnost projevuje prostřednictvím nadpřirozeného smyslu pro víru celého lidu, když „od biskupů až po poslední věřící laiky“ dává najevo svůj souhlas ve věcech víry a mravů“ (LG, č. 12). Sám Duch uvádí věřící „do celé pravdy“ (Jan 16,13). Tato „apoštolská tradice prospívá v církvi s pomocí Ducha svatého“. Vzrůstá totiž chápání předaných věcí a slov, a to jak přemýšlením a studiem věřících, kteří je uchovávají ve svém srdci (srov. Lk 2,19 a 51), hlubším pochopením díky vlastní zkušenosti, tak také hlásáním těch, kteří s posloupností v biskupském úřadě přijali bezpečné charisma pravdy“ (DV, č. 8). Tento lid, sjednocený svými pastýři, vskutku pevně lne k tomuto posvátnému pokladu Božího slova svěřenému církvi, setrvává ustavičně v apoštolském učení a v bratrském společenství, v lámání chleba a modlitbě; „tak se při uchovávání, uskutečňování a vyznávání předané víry vytváří jedinečný soulad biskupů a věřících“ (DV, č. 10).

---

15 Mezinárodní teologická komise (MTI). *Synodalita v životě a poslání církve*, č. 6.

14. Pastýři ustanovení Bohem jako „autentičtí strážci, vykladatelé a svědkové víry celé církve“¹⁶ ať se proto nebojí naslouchat stádcí, které je jim svěřeno. Porada s Božím lidem neznamená, že do církve přebíráme demokratické prvky založené na principu většiny. Základem účasti na každém synodálním procesu je totiž sdílené nadšení pro společné evangelizační poslání, nikoli prosazování proti sobě jdoucích zájmů. Jinými slovy se jedná o církevní proces, který se nemůže odehrávat jinak než „v rámci hierarchicky uspořádané komunity“¹⁷. Právě v plodném propojení *sensus fidei* Božího lidu a poslání učitel-ské služby (magisteria) pastýřů se uskutečňuje jednomyslný konsensus celé církve ve stejné víře. Každý synodální proces, ve kterém mají biskupové rozlišit to, co Duch říká církvi, a to nikoli sami, ale nasloucháním Božímu lidu, majícímu „účasť také v Kristově prorockém poslání“ (LG, č. 12), je zřejmým vyjádřením „společného putování“, při kterém církev roste. Svätý Benedikt zdůrazňuje, že „Pán často ukazuje lepší řešení“¹⁸ tomu, kdo nezastává ve společenství důležité místo (v onom případě to byl ten nejmladší). Biskupové ať dbají na to, aby oslovili všechny. Při řádném průběhu synodální cesty se tak bude moci naplnit to, co apoštol Pavel doporučuje komunitám: „Nezhášejte oheň Ducha, nepodceňujte dar promlouvání z vnuknutí. Všechno zkoumejte, a co je dobré, toho se držte“ (1 Sol 5,19–21).

15. Smyslem cesty, na niž jsme všichni zváni, je především objevit tvář a styl synodální církve, v níž „se každý má čemu naučit. Věřící lid, biskupský sbor, římský biskup – jedni naslouchají druhým a všichni společně naslouchají Duchu Svatému, ‚Duchu pravdy‘ (Jan 14,17), aby poznali, co ‚řeká církvim‘ (Zj 2,7)“¹⁹. Římský biskup – princip a základ jednoty církve – žádá od všech biskupů a od všech místních církví, v nichž existuje a z nichž se skládá jedna a jediná katolická církev (srov. LG, č. 23), aby se s důvěrou i odvahou vydaly na cestu synodality. V tomto „společném putování“ prosme Ducha

---

16 František. *Promluva při oslavě 50. výročí ustanovení biskupské synody.*

17 Mezinárodní teologická komise (MTI). *Synodalita v životě a poslání církve*, č. 69.

18 *Řehole sv. Benedikta*, III, 3.

19 František. *Promluva při oslavě 50. výročí ustanovení biskupské synody.*

Svatého, aby nám dal poznat, že společenství, které v rozličnosti darů, charismat a služeb utváří jednotu, je tu pro misijní poslání církve. Církev synodální je „církvi vycházející“, „církvi otevřených dveří“ (EG, č. 46). K tomu patří i výzva, abychom prohloubili vztahy s ostatními křesťanskými církvemi a komunitami, se kterými jsme sjednoceni stejným křtem. Horizont „společného putování“ je však ještě širší a zahrnuje celé lidstvo, s nímž sdílíme „radosti a naděje, smutky a úzkosti“ (GS, č. 1). Synodální církev je především prorockým znamením pro takové společenství národů, které není schopné navrhnout společný projekt, umožňující snahu o dobro všech lidí. Žít synodalitu je dnes pro církev nejzjevnějším způsobem, jak být „všeobecnou svátostí spásy“ (LG, č. 48), „znamením a nástrojem vnitřního spojení s Bohem a jednoty celého lidstva“ (LG, č. 1).

III. Naslouchání Písmu

16. Boží Duch, který osvěcuje a oživuje toto „společné putování“, je totožný s Duchem působícím v Ježíšově poslání, přislíbeným apoštolům a generacím učedníků, kteří naslouchají Božímu slovu a uvádějí je ve skutek. Duch Svatý se podle Pánova přislíby neomezuje jen na upevňování kontinuity Ježíšova evangelia, ale osvěcuje stále nové hlubiny Pánova zjevení a inspiruje rozhodnutí ve prospěch církevního směřování (srov. Jan 14,25–26; 15,26–27; 16,12–15). Je proto užitečné, abychom se při svém budování synodální církve nechali inspirovat dvěma obrazy z Písma. Jeden znázorňuje „obraz společenství“, který neustále doprovází cestu evangelizace; druhý odkazuje na zkušenost s Duchem Svatým, kdy Petr a prvotní společenství rozpoznávají nebezpečí, kdy je bezdůvodně omezováno sdílení víry. Rozjímání nad těmito dvěma momenty Zjevení nám bude moci přinést rozhodující inspiraci, abychom v Pánových stopách a v poslušnosti Duchu Svatému prožili společné synodní putování.

Ježíš, zástup, apoštolové

17. Ježíš je v průběhu celého evangelia, kdy hlásá příchod Božího království, ukazován v určitém základním schématu; v podstatě tu hrají roli tři aktéři (plus jeden). První je samozřejmě Ježíš, zcela jistě

hlavní postava. Ujímá se iniciativy, zasévá slova a naznačuje příchod Božího království, aniž by „komukoli stranil“ (srov. Sk 10,34). Různými způsoby věnuje zvláštní pozornost těm, kdo jsou od Boha „odloučeni“, a těm, kteří jsou komunitou „opuštěni“ (řečeno evangelní mluvou: hříšníkům a chudým). Ve jménu Boha Otce a v síle Ducha Svátého svými slovy a skutky osvobozuje lidi od Zlého a obrací je nazpět k naději. I když jsou Pánova povolání různá a různé jsou i odpovědi na ně, provází je společný jmenovatel; víra se vždy projevuje tím, že umocňuje důležitost člověka: jeho prosby jsou vyslyšeny, v těžkostech přijde pomoc, jeho ochotě se dostane uznání, jeho důstojnost je stvrzena pohledem Božím, aby byla následně rozpoznána uprostřed společenství.

18. Ježíšovo hlásání evangelia a spásy by určitě nebylo pochopitelné bez jeho trvalé otevřenosti vůči nejširšímu spektru lidí, ke kterým promlouval a jež evangelium označuje jako *zástup*. Jedná se o skupinu lidí, kteří jdou za ním, někdy ho dokonce pronásledují s nadějí na znamení či slovo spásy: to je druhý aktér scény zjevení. Zvěst evangelia není určena jen několika málo osvíceným a vybraným lidem. Adresátem Ježíšových slov je běžný lid, „kdokoli“, jakéhokoli postavení; Ježíš zpřístupňuje Boží dary a povolání ke spáse všem. Navazuje dialog s každým, kdo se ze zástupu vynoří, mnohdy překvapivým či pohoršujícím způsobem pro své okolí. Ježíš naslouchá emotivním výčtkám kananejské ženy (srov. Mt 15,21–28), která se nemůže smířit s tím, že by byla z jeho pozehnání vyloučena, navazuje hovor se Samaritánkou (srov. Jan 4,1–42), přestože společensky a nábožensky byla jako žena předem odsouzena k neúspěchu; slepého od narození, kterého oficiální náboženství postavilo mimo jakýkoli dosah milosti, povzbudil ke svobodnému a vděčnému úkonu víry (srov. Jan 9).

19. Někteří ze zástupu následují Ježíše naplno a věrně jako jeho učedníci, jiní jsou posláni, aby se vrátili ke svému běžnému životu. Všichni však svědčí o síle víry, která je zachránila (srov. Mt 15,28). Mezi těmi, kdo Ježíše následují, vynikají *apostolové*, které od počátku povolává on sám. Jsou určeni k tomu, aby s autoritou zpřístupňovali zástupu Zjevení a příchod Božího království. Třetí aktér nevstupuje na scénu v důsledku uzdravení či obrácení, ale na základě Ježíšova povolání.

Vyvolení apoštolů není privilegiem spojeným s exkluzivitou pozice moci a separace, ale naopak milostí pro službu, obsahující požehnání a společenství. Skrze dar Ducha zmrtvýchvstalého Pána mají apoštolové střežit Ježíšovo místo, aniž by ho zaujímali. Nemají Ježíšovu přítomnost jakkoli podmiňovat, nýbrž usnadňovat setkání s ním.

20. Ježíš, zástup ve své rozmanitosti, apoštolové; obraz a tajemství, nad nimiž je třeba uvažovat a poznávat je do větší hloubky, aby se církev stále více stávala tím, čím je. Nikdo z těchto tří aktérů nemůže scénu opustit. Bude-li chybět Ježíš, jeho místo obsadí někdo jiný. Církev se stane kontraktem apoštolů a zástupu, dialog mezi nimi skončí politikářením. Bez apoštolů, které pověřil Ježíš a vyučil Duch Svátý, se vztah k pravdě evangelia přeruší a zástup, ať už Ježíše přijme či odmítne, bude vydán napospas mýtům nebo ideologii o něm. Bez zástupu se vztah mezi apoštoly a Ježíšem zdeformuje v sebestřednou a sektářskou formu náboženství a evangelizace ztratí světlo vycházející ze Zjevení, kterým se Bůh obrací na kohokoli přímo, aby nabídl svou spásu.

21. Na scéně se však ještě objeví jeden aktér „navíc“. Je jím nepřítel, který způsobuje d'ábelské rozdělení ostatních tří. Někteří učedníci při pohledu na znepokojující perspektivu kříže odcházejí, nálada zástupů se mění. Nástrahy, které přinášejí rozdělení – a jsou tedy opakem společné cesty –, se projevují nezávisle v podobě náboženské tvrdosti, v morálních příkazech, které se prezentují jako náročnější než požadavky Ježíšovy, v podobě posedlosti politickou světskou moudrostí, která je považována za účinnější než rozlišování duchů. Abychom mohli odolat nástrahám „čtvrtého aktéra“, je zapotřebí neustálého obrácení. Velmi příznačný je v této souvislosti příběh římského setníka Kornélia (srov. Sk 10), který předchází jeruzalémskému „sněmu“ (srov. Sk 15), zásadnímu referenčnímu bodu synodální církve.

Dvojitá dynamika obrácení: Petr a Kornélius (Sk 10)

22. Událost vypráví především o obrácení Kornélia, kterému se dostává dokonce jakési podoby zvěstování. Kornélius je pohan, pravděpodobně římský setník (nižší důstojník) okupantského vojska, jehož

profese je založena na násilí a svévoli. Přesto však věnuje čas modlitbě a almužně, pečuje o vztah k Bohu, stará se o bližního. Překvapivě právě k němu přichází anděl, volá ho jménem a vyzývá ho, aby poslal (slovesný základ posláni!) své služebníky do Joppe a povolal (slovesný základ povolání!) Petra. Vyprávění pokračuje Petrovým obrácením; ten měl týž den vidění, v němž mu jakýsi hlas přikazoval, aby zabíjel a jedl zvířata, z nichž některá byla nečistá. Jeho odpověď je rozhodná: „Ani za nic, Pane!“ (Sk 10,14). Poznává, že k němu promlouvá Pán, ale důrazně ho odmítá. Tento příkaz totiž překračuje předpisy Tóry, které vzhledem ke své náboženské identitě nemůže nedodržet, jež však vyvolení chápou jako odlišnost přinášející separaci a exkluzivitu ve vztahu k ostatním národům.

23. Apoštol je hluboce rozechvěn a klade si otázku, co se to stalo. Vtom přicházejí Kornéliovi muži, které Duch Svatý označuje jako své posly. Petr k nim promlouvá slovy, která se podobají Ježíšovým slovům v Getsemanské zahradě: „To jsem já, koho hledáte.“ (Sk 10,21). To je skutečné obrácení, bolestný a nesmírně plodný krok, kterým opouští své kulturní a náboženské kategorie: Petr souhlasí a společně s pohany požívá pokrm, který odjakživa považoval za zakázaný, v němž rozpoznává nástroj pro život a společenství s Bohem a s druhými. Právě skrze setkání s lidmi, které přijímá, provází a do jejichž domovů vstupuje, začíná chápat význam svého vidění: žádná lidská bytost není v Božích očích nedůstojná. Odlišnost daná vyvolením není exkluzivním upřednostněním, ale službou a svědectvím se všeobecnou působností.

24. Jak v případě Petra, tak i Kornélia jsou do cesty obrácení zapojeny další osoby, které se na cestě stávají jejich přáteli. Apoštolové uskutečňují svou činností Boží vůli, když vytvářejí společenství, boří hradby a umožňují setkávání. Při setkání obou hlavních postav se hrává zásadní úlohu slovo. Kornélius se dělí o svůj zážitek, Petr poslouchá a poté se ujímá slova. Sděluje, co se mu přihodilo, a svědčí o Pánově blízkosti. Pán vychází vstříc každému, aby ho vysvobodil z veškerého zajetí zla a ze všeho, co umrtvuje jeho lidství (srov. Sk 10,38). Podobný způsob komunikace Petr používá v situaci, kdy se na něj v Jeruzalémě s výčitkami obracejí obřezaní věřící a obviňují ho

z porušení tradičních pravidel, na která evidentně soustředili veškerou svou pozornost, aniž by jakkoli dbali na seslání Ducha Svatého: „Vešel jsi k lidem neobřezaným a jedl jsi s nimi!“ (Sk 11,3). V té chvíli uprostřed konfliktu začne Petr vyprávět, co se mu přihodilo, jak byl zaskočen, nechápal, vzpíral se. Posluchačům, kteří byli zpočátku agresivní a hluší, to pomohlo, aby ho vyslechli a aby pochopili, k čemu došlo. Výkladu této události napomohlo Písmo, jak tomu bylo později i při Jeruzalémském koncilu prostřednictvím procesu rozlišování, který spočívá ve společném naslouchání Duchu Svatému.

IV. Synodalita v praxi:

Východiska pro konzultaci s Božím lidem

25. Synodální cesta, vedená Božím slovem a založená na Tradici, je zakořeněna v konkrétním životě Božího lidu. Jejím specifikem, které je zároveň jejím obrovským bohatstvím, je, že její subjekt – synodalita – je zároveň její metodou. Řečeno jinými slovy, stává se jakousi laboratoří, pilotním projektem, kde od počátku zakoušíme plody dynamiky, kterou postupná synodální konverze vnáší do křesťanského společenství. Na druhou stranu může stavět jen na různé intenzitě zkušeností s praktickou synodalitou. Její silné stránky a úspěchy mohou stejně jako její nedostatky a obtíže s ní spojené přinést cenné podněty pro rozlišení směru, jakým se vydat. Máme samozřejmě na mysli zkušenosti, které se touto synodní cestou aktivují, ale i ty, kde už zakoušíme různé podoby „společného putování“ v každodenním životě tam, kde ani termín „synodalita“ není znám nebo používán.

Základní otázka

26. Základní otázka, která řídí tuto konzultaci s Božím lidem, zní, jak bylo řečeno již v úvodu, takto:

Synodální církev při hlásání evangelia „putuje společně“. Jak se toto „společné putování“ aktuálně realizuje ve vaší místní církvi? K jakým krokům nás vybízí Duch Svatý, aby toto společné putování bylo intenzivnější?

Při hledání odpovědi je možné:

- a) ptát se, jaké zkušenosti z vaší místní církve se vám vybaví při této základní otázce;
- b) zaměřit se na tyto zkušenosti podrobněji. Jaké radosti přinesly? Jaké těžkosti a překážky přinesly? Jaká zranění evokovaly? Jaké intuice vyvolaly?
- c) zaměřit se na plody, o něž se lze podělit: kde v těchto zkušenostech zaznívá hlas Ducha Svatého? Co od nás žádá? Jaké prvky lze potvrdit, co lze postupně změnit? Jaké kroky udělat? V čem nacházíme konsensus? Jaké obzory se před naší místní církví otevírají?

Různá vyjádření synodality

27. Během modlitby, reflexe a sdílení, které základní otázka vyvolá, je dobré pamatovat na tři oblasti, ve kterých se synodalita coby „konstitutivní dimenze církve“²⁰ může vyjádřit.

- Oblast stylu, kterým církev v běžném životě žije a působí. Tento styl vyjadřuje povahu Božího lidu, který putuje společně a schází se ve shromáždění svolaném Pánem Ježíšem v síle Ducha Svatého, aby hlásal evangelium. Tento styl se realizuje prostřednictvím „komunitního naslouchání Božímu slovu a slavení eucharistie, bratrství ve společenství, spoluzodpovědnosti a účasti celého Božího lidu na životě a poslání církve. Děje se tak na různých úrovních, přičemž se musejí rozlišovat různé služby a role“²¹
- Oblast církevních struktur a procesů. Jsou určovány i hlediskem kanonickým a teologickým. Synodální povaha církve se v nich vyjadřuje na místní, regionální a univerzální úrovni institucionálním způsobem.

---

20 Mezinárodní teologická komise. *Synodalita v životě a poslání církve*, č. 70. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2021.

21 Tamtéž.

- Oblast synodálních procesů a událostí, na které je církev svolávána kompetentní autoritou určeným postupem podle církevních norem.

Tyto tři oblasti se z logického hlediska od sebe navzájem liší, přesto se však prolínají a je třeba je všechny věrně dodržovat. V opačném případě bychom nevydávali dobré svědectví a věrohodnost církve by byla ohrožena. Pokud synodální duch nepronikne do struktur a procesů, touhy a přání se zredukuje na pouhá slova. Procesy a události, které neprobíhají v určitém duchu, se stanou prázdnou formalitou.

28. Pokud vyjdeme ze zkušeností, pak „společné putování“ může být chápáno ze dvou navzájem úzce souvisejících hledisek. První z nich se týká interního života místních církví, tedy vztahů mezi subjekty, které ji tvoří (předně vztah věřících a pastýřů prostřednictvím orgánů, o kterých hovoří kanonické právo včetně diecézní synody), až po komunity, do kterých je místní církev rozčleněna (především farnosti). Dále se týká vztahů biskupů mezi nimi navzájem a vztahu vůči římskému biskupovi i prostřednictvím středních orgánů synodality (biskupské synody patriarchální a vyšší arcibiskupské církve), rady hierarchů a shromáždění hierarchů církví *sui iuris*, biskupských konferencí v jejich národních, mezinárodních a kontinentálních podobách). Patří sem tedy i způsob, kterým každá místní církev zúročí přínos různých forem mnišského, řeholního a zasvěceného života, laických sdružení a hnutí, nejrůznějších církevních zařízení (školy, nemocnice, univerzity, nadace, dobročinné a asistenční organizace atd.). Patří sem také společné iniciativy s našimi bratřími a sestrami jiných křesťanských vyznání, se kterými nás pojí stejný křest.

29. Druhé hledisko ukazuje, jak Boží lid putuje spolu s celou lidskou rodinou. Podíváme se tedy na naše vztahy, na náš dialog a eventuální společné iniciativy s věřícími jiných náboženství, s lidmi víře vzdálenými, dále na dialog se specifickými světy či společenskými skupinami a jejich institucemi (politika, kultura, ekonomie, finance, práce, odbory a podniková uskupení, nevládní organizace, občanská společnost, lidová hnutí, různé menšiny, chudí, lidé na okraji společnosti atd.).

Deset tematických okruhů k prohloubení

30. Abychom pomohli formulovat zkušenosti a více přispěli ke konzultacím, uvádíme níže deset tematických okruhů, které vyjadřují různé odstíny „žité synodality“. Je třeba, aby tyto okruhy byly přizpůsobeny místnímu prostředí, aby byly dle potřeby doplněny, vysvětleny, zjednodušeny a studovány. Zvláště je nutná pozornost vůči lidem, pro něž je účast a odpovídání na otázky zvláště obtížné. *Vademecum*, které tento Přípravný dokument provází, přináší za tímto účelem různé nástroje, metody a návrhy, které budou inspirací pro různé otázky, pro konkrétní chvíle modlitby, formace, reflexe a sdílení.

NA SPOLEČNÉ CESTĚ

V církvi a ve společnosti jdeme bok po boku po stejné cestě. Kdo jsou ve vaší místní církvi ti, kdo „putují společně“? Když říkáme „naše církev“, kdo do ní patří? Kdo od nás chce, abychom šli společně? Kdo jsou ti, kdo putují po stejné cestě i mimo církevní obvod? Kteří lidé nebo které skupiny jsou opomíjeny, ať už úmyslně či prakticky?

NASLOUCHAT

Naslouchání je první krok, ale požaduje otevřené srdce bez předsudků. Komu dluží naše místní církev naslouchání? Jak jsou přijímáni laici, zvláště mladí lidé a ženy? Jak spolupracujeme se zasvěcenými lidmi? Jaký prostor má hlas menšin, lidí opovrhovaných a vyloučených? Dokážeme popsat předsudky a stereotypy, které nám brání v naslouchání? Jak nasloucháme společenskému a kulturnímu prostředí, ve kterém žijeme?

UJMOUT SE SLOVA

Všichni jsou zváni, aby hovořili odvážně a otevřeně (parrhesia), tedy se zapojením svobody, pravdy a dobrosrdečnosti. Jak v našem společenství a v jeho různých skupinách uplatňujeme svobodnou a upřímnou komunikaci bez dvojakosti a oportunistu? Jak komunikujeme se společností, do které patříme? Kdy a jak se nám daří říci to, co nám leží na srdci? Jak funguje vztah s médii (nejen s katolickými)? Kdo vystupuje jménem křesťanského společenství a nakolik je mu nasloucháno?

SLAVIT

„Společné putování“ je možné jen tehdy, pokud má základ ve společném naslouchání Božímu slovu a ve slavení eucharistie. Jak intenzivně udává směr našemu „společnému putování“ modlitba a mše svatá? Inspirují naše nejdůležitější rozhodnutí? Jak podporujeme aktivní účast všech věřících na liturgii a vykonávání úlohy posvěcování? Jaký prostor má služba lektora a akolyty?

SPOLUZODPOVĚDNOST ZA MISIJNÍ POSLÁNÍ

Synodalita slouží misijnímu poslání církve, ke kterému jsou povoláni všichni členové. Všichni jsme misionáři. Jak je každý pokřtěný zván, aby byl protagonistou misijního poslání? Jak podporuje společenství své členy, kteří jsou zapojeni do služby společnosti, jakou je sociální oblast, politika, vědecký výzkum, vyučování, prosazování sociální spravedlnosti, ochrana lidských práv, péče o společný domov atd.? Jak jim církev pomáhá, aby vnímali toto své poslání v misijním duchu? Jak probíhá rozlišování při rozhodování o účasti na misijním poslání? Kdo se ho účastní? Jak byly s pohledem na účinné křesťanské svědectví začleněny a do synodálního stylu a zúročeny různé tradice, které jsou bohatstvím mnoha církví, zvláště církví východních? Jak funguje spolupráce v oblastech, kde se nacházejí různé církve *sui iuris*?

VĚST DIALOG V CÍRKVI A VE SPOLEČNOSTI

Dialog je proces vytrvalosti, který zahrnuje také ticho a utrpení, ale je schopen zúročit zkušenosti lidí a národů. Jaký je prostor pro dialog a jak je dialog veden uvnitř naší místní církve? Jak jsou zpracovávány názorové střety, konflikty, těžkosti? Jak podporujeme spolupráci s okolními diecézemi, s řeholními společenstvími na našem území, s laickými sdruženími a hnutími a mezi nimi? Jaké jsou naše zkušenosti s dialogem, se zapojováním věřících jiných náboženství a s těmi, kdo nevěří? Vede církev dialog s různými společenskými institucemi a učí se od nich, například svět politiky, kultury, občanská společnost, chudí?

S JINÝMI KŘESŤANSKÝMI DENOMINACEMI

Dialog s křesťany jiných denominací, se kterými nás pojí jediný křest, má na synodální cestě zvláštní místo. Jaké vztahy máme s bratry

a sestrami jiných křesťanských vyznání? Jakých oblastí se týkají? Jaké plody a jaké těžkosti nám toto „společné putování“ přineslo?

AUTORITA A SPOLUÚČAST

Církev synodální je církví, ve které je uplatňována spoluúčast a spoluzodpovědnost. Jak definovat cíle, ke kterým směřovat? Jakou cestou jich dosáhnout a jaké kroky podniknout? Jak uplatňovat autoritu v naší místní církvi? Do jaké míry je týmová práce a spoluzodpovědnost zaběhlou praxí? Jak fungují orgány synodality v místní církvi? Přináší své plody?

ROZLIŠOVAT A ROZHODOVAT

Spiritualita společného putování se má stát výchovným principem pro formaci člověka a křesťana, rodiny i komunity. Jak formujeme lidi, zvláště ty, kteří zastávají v křesťanském společenství odpovědné úlohy, k tomu, aby byli více schopni „putovat společně“, aby si navzájem naslouchali a vedli dialog? Jakou formaci k rozlišování a k vykonávání autority nabízíme? Jaké nástroje nám pomáhají chápat dynamiku kultury, do které jsme ponořeni, a její dopad na náš církevní styl?

FORMOVAT SE V DUCHU SYNODALITY

Synodalita s sebou nese vnímavost pro změnu, formaci a neustálé učení se. Jak naše církevní společenství formuje lidi, aby byli ve větší míře schopni „putovat společně“, vzájemně si naslouchat, zapojovat se do misijního poslání a do dialogu? Jaká formace je nabízena k posílení schopnosti rozlišovat a vykonávat autoritu synodálním způsobem?

Jak přispět ke konzultaci

31. Cílem první fáze této synodální cesty je umožnit širokospektrý proces konzultace, který shromáždí bohatství zkušeností žité synodality v jejich nejrůznějších výrazech a odstínech. Cílem je zapojit pastýře a věřící různých místních církví na různých úrovních za pomoci co nevhodnějších prostředků podle specifika daného místa: konzultace koordinovaná biskupem se obrací ke „kněžím, jáhnům, věřícím laikům v jejich církvích, ať už jednotlivě nebo ve skupinách, aniž bychom zanedbali cenný přínos, který může přijít od zasvěcených

mužů a žen“ (EC, č. 7). Požadován je speciálně přínos participativních orgánů církve, zvláště kněžské rady a pastorační rady, jimiž počínajíc může církev skutečně „začít získávat podobu církve synodální“.²² Stejně cenný bude přínos ostatních církevních uskupení, kterým bude zaslán přípravný dokument, nebo těch, kdo zašlou svůj příspěvek přímo. Zásadní důležitost bude mít nakonec i hlas lidí chudých a vyloučených, nejen těch, kdo v místní církvi zastávají zodpovědnou úlohu.

32. Po skončení procesu naslouchání a rozlišování vypracuje každá místní církev syntézu, která přispěje k procesu univerzální církve. Plody modlitby a reflexe je třeba shrnout do maximálně deseti stránek, aby tak byla v následných fázích procesu usnadněna práce. Pokud to bude nezbytné pro větší pochopení a lepší vysvětlení, je možné přiložit doprovodné či doplňující texty. Připomínáme, že cílem synody, a tedy této konzultace, není vyprodukovat dokumenty, nýbrž „dát vzklíčit snům, probudit prorocství a víze, přinést nové naděje, rozhojnit důvěru, obvázat rány, navázat vztahy, dát zazářit nadějnému úsvitu, učit se jedni od druhých a vytvořit pozitivní náhled, který bude osvěcovat mysl, rozehřívát srdce, rukám navrátí sílu“.²³

Použité zkratky

MTK	Mezinárodní teologická komise
DV	II. vatikánský koncil, Dogmatická konstituce <i>Dei Verbum</i> (Zvon 1995)
EC	Papež František, Apoštolská konstituce <i>Episcopalis communio</i> (15. září 2018)
EG	Papež František, Apoštolská exhortace <i>Evangelii gaudium</i> (Nakladatelství Paulínky 2014)
FT	Papež František, Encyklika <i>Fratelli tutti</i> (Karmelitánské nakladatelství 2021)
GS	Dokumenty II. vatikánského koncilu, <i>Gaudium et Spes</i> (Zvon 1995)

---

22 František. *Proslov u příležitosti 50. výročí ustanovení Biskupské synody* (17. října 2015).

23 František. *Proslov na zahájení Synody o mládeži* (3. října 2018).

- LG Dokumenty II. vatikánského koncilu, *Lumen gentium* (Zvon 1995)
- LS Papež František, Encyklika *Laudato si'* (Nakladatelství Paulínky 2015)
- UR Dokumenty II. vatikánského koncilu, Dekret *Unitatis redintegratio* (Zvon 1995)

VI.

RŮZNÉ

1. POSELSTVÍ PŘEDSEDNICTVA CCEE K 50. VÝROČÍ ZALOŽENÍ RADY EVROPSKÝCH BISKUPSKÝCH KONFERENCÍ (CCEE)

25. BŘEZNA 2021

Drazí bratři v biskupské službě,

předsednictvo Rady evropských biskupských konferencí (CCEE) se k vám s radostí obrací u příležitosti padesátého výročí založení této organizace. Právě o slavnosti Zvěstování Panně Marii dne 25. března 1971 schválila Kongregace pro biskupy *ad experimentum* směrnice CCEE, které později v roce 1995 upřesnil a definitivně potvrdil svatý Jan Pavel II. Toto seskupení se tak zrodilo pod dohledem Matky Kristovy a Matky církve, která se později začala uctívat také jako Královna Evropy.

Do plachet loďky církve vedené Petrovým nástupcem svatým Pavlem VI. nadále dul vítr Druhého vatikánského koncilu a vědomí biskupské kolegiality „cum et sub Petro“ vtisklo apoštolskému poslání nový impuls. Všude na evropském kontinentu zároveň lidé cítili potřebu posílit evangelizační úsilí tváří v tvář obrovským výzvám, které způsobila kulturní proměna z roku 1968.

Jako nezbytné kroky reagující na nové způsoby myšlení a jednání se nabízela podpora setkávání biskupských konferencí, vzájemné poznávání, výměna zkušeností, nové hlásání Krista, pastorece a její budoucnost. Z tohoto pohledu se CCEE stala znamením, že církev věnuje měnícímu se světu náležitou pozornost. Pohled zaměřený na celý kontinent, jeho západ i východ, byl také proroctvím o tom, co se odehrálo později, při znovusjednocení Evropy v roce 1989. Toto sjednocení přitom nepřišlo zvenčí, ale bylo pevně zakořeněno v evropské kultuře a spiritualitě.

Složení CCEE se postupem času rozšiřovalo. K předsedům 33 biskupských konferencí se přidali také biskupové, kteří k žádné

konferenci nepatřili: arcibiskupové Lucemburského velkovévodství, Monackého knížectví a kyperských maronitů i biskupové z Kišiněva v Moldavské republice, z apoštolské administratury v Estonsku a z mukačevské eparchie.

Členská síť se brzy konsolidovala a stala se živou součástí dvou synod evropských biskupů v letech 1991 a 1999. Život a vitalitu CCEE sytí modlitba a společná setkávání. Provést úplné zhodnocení uplynulých let dost dobře nelze, nemůžeme ale zamlčet deset symposií, tři ekumenická shromáždění, pět katolicko-pravoslavných fór, padesát plenárních zasedání (od roku 1995 také s předsedy biskupských konferencí), setkání s generálními sekretáři, tiskovými pracovníky a mluvčími nebo schůze komisí k nově se objevujícím problémům. To vše, společně s aktuálními dokumenty a prohlášeními, vyjadřuje, nkolik církev srdečně a pozorně stojí nablízku milovanému evropskému kontinentu. Při této příležitosti je naší milou povinností poděkovat všem předsedům, místopředsedům, vedoucím komisí, generálním sekretářům a všem dalším – kněžím i laikům –, kteří v CCEE šlechetně sloužili. Všechno je to zapsáno v Boží knize.

Dnes naše organizace vidí, že se její poslání posiluje a její diskrétní, avšak účinná přítomnost je čím dál důležitější: jsme konfrontováni s pokračujícím odkřesťanštěním Evropy, k němuž navíc přistupuje zhoubná pandemie postihující lidi na zdraví, rodinném prostředí, ekonomické situaci, práci, sociálních vztazích, a dokonce i na náboženském životě. K tomu všemu se přidává také rozvoj individualistické kultury, která vede k ústupu do mikrosvěta a má dopad na národy, státy i kontinenty: stačí se jen zamyslet nad migračním pohybem a jistou skepsí vůči snaze kráčet společně.

Čím více se zdá, že se Bůh ze zřetele moderního člověka ztrácí, a s tím také roste existenční neklid, obavy a rozporuplné tlaky, tím více je církev povolána hlásat Krista, naši naději, a vydávat svědectví o společenství a spolupráci způsobem, který rozdíl mezi námi neruší, ale bere na ně ohled a doceňuje je v nejvyšší harmonii.

Dnes jsme svědky jisté váhavosti vůči rozumu, která zčásti vysvětluje, proč je pro víru těžké získat pozornost v mysli a prostor v srdci lidí. Výsledkem je pak pro člověka ztráta identity, což má významné etické a sociální dopady. To se projevuje mimo jiné jako prohlubující se demografická krize a nejistota ohledně kultury života v celém jeho

průběhu, ve vnímání svobody jako individualistické absolutní pravdy a v potřebě integrálního a harmonického vzdělání.

V současnosti je zejména zapotřebí věnovat pozornost dialogu mezi všemi náboženstvími, což je základ pro budování světa charakterizovaného bratrstvím, a také naléhavému úsilí v péči o stvoření, jehož jsme všichni strážci. Na tyto výzvy upozorňuje papež František a předkládá v této oblasti i účinné podněty. Hlásat osobu Krista znamená otevřít srdce i rozum lidstva úplné realitě a zároveň znovu objevit pravou tvář každého člověka, což je konečný základ jeho důstojnosti a práva. Znamená to hlásat jejich budoucnost, a tak i smysl přítomnosti.

Z tohoto pohledu se jako cenné a nezbytné rozměry, o které CCEE v průběhu let usilovala a které prohlubovala ve jménu samotného Pána Ježíše a s vidinou záchrany lidstva, ukazují zejména setkání a spolupráce s jinými křesťanskými denominacemi. Tentýž cíl mají také vztahy navázané s jinými náboženstvími, které se udržují díky veliké důvěře.

Zamlčet nesmíme, ke chvále Boží a našemu povzbuzení, ani to, že dokonce i poušť rozkvétá. „Duchovní poušť“, která, jak se zdá, náš kontinent charakterizuje, někde v hloubi skrývá klíčící semínka, která nás dojmají: vstěpují důvěru a nadšení do integrálního hlásání evangelia. Někde pod povrchem skutečně čekají celé zástupy lidí všeho věku, kteří hledají smysl bytí a cítí touhu po Bohu. Pandemická krize nás také tlačí, abychom znovu objevili pomíjivost lidského bytí a prchavou povahu času, a tak zesiluje naši touhu po tom, co je „mimo“ – po Bohu a tom, co o něm zjevil Ježíš. V mnoha srdcích koluje touha po Božím slově, po víře, po eucharistii, po modlitbě, po zbožné úctě k Panně Marii a po křesťanském společenství, a tato srdce se tak tajemným způsobem setkávají, spojují a navzájem podporují pro dobro všech. V tomto smyslu nyní prožíváme čas, kdy se probouzí svědomí, a byť se toto probuzení odehrává pomalu, je nevyhnutelné. Jde o jeden ze znaků, že Duch zmrtvýchvstalého Pána do plachet lodi církve neustále duje.

S tímto pohledem plným naděje vybízíme všechny pastýře, aby se modlili za sebe navzájem a také vedli křesťanská společenství k modlitbě za konkrétní úmysl při nedělní mši svaté. Naše modlitby budou

podpořeny i přímluvou svatých patronů Evropy: Kateřiny, Brigity, Teresie Benedikty od Kříže, Benedikta, Cyrila a Metoděje.

Posilujeme své společenství se Svatým otcem Františkem a vzhlížíme k Marii, která přijímá zvěstování Slova, které se stalo tělem, a společně upevňujeme svou víru ve Vzkříšeného. Je nám po boku stejně jako na cestě do Emauz: naslouchá nám, poučuje nás, zve nás ke společnému stolu a obnovuje nás svou přítomností. Za svou si bereme prosbu učedníků: „Zůstaň s námi, Pane, neboť se připozdívá,“ a on nám i nadále říká: „Neboj se, neboť já jsem s tebou.“

St. Gallen, 25. března 2021

*J. Em. Angelo kardinál Bagnasco,
emeritní arcibiskup janovský
předseda CCEE*

*J. Exc. Stanisław Gądecki,
arcibiskup poznaňský
místopředseda CCEE*

*J. Em. Vincent kardinál Nichols,
arcibiskup westminsterský
místopředseda CCEE*